

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

MEIJERS

IX.

391

Meijus

IX, 391

Universiteit Leiden

1966 286 0

OVERIJSSELSCHE
Stad-, Dijk- en Markeregten.

OVERIJSSELSCHÉ

Stad-, Dijk- en Markeregten.

E E R S T E D E E L.

Stadregten.

GEDRUKT TE ZWOLLE, BIJ
W. E. J. TJEENK WILLINK.
1875.

OVERIJSSELSCHÉ
Stad-, Dijk- en Markeregten.

EERSTE DEEL. EERSTE STUK.

Boeck van Rechten der Stad Kampen.

Dat Gulden Boeck.

GEDRUKT TE ZWOLLE, BIJ
W. E. J. TJEENK WILLINK.
1875.

V O O R B E R I C H T.

De beide boeken met Kamper stadrechten en constitutiën die bij dezen door de Vereeniging worden uitgegeven, het *Boeck van Rechten* en het *Gulden Boeck*, zijn diplomatisch getrouw naar de handschriften afgedrukt. Het bijvoegen van aantekeningen heeft men achterwege gelaten, omdat men meende dat daarvoor ruimschoots gelegenheid zoude zijn, indien men slechts eerst eene zuivere tekst-uitgave had.

Omtrent de beide handschriften dezer stadrechten, zij hier kortelijk het volgende bericht. Het *Boeck van Rechten*, zonder twijfel het oudste van de beide handschriften, is geschreven op negen en vijftig folio perkamentbladen. De verordeningen in dit handschrift vervat, loopen van 1313 tot in het eerste decennium van de 15^e eeuw, terwijl te vermoeden is dat de ordonnantiën, zooals ze tot in de tweede helft der 14^e eeuw werden ontworpen, eerst in een ander boek afzonderlijk genoteerd zijn, dat echter niet meer aanwezig is, en daarna in het laatst der 14^e eeuw in het *Boeck van Rechten* zijn overgedragen. Zoo vindt men o. a. de bepalingen omtrent het vleesch- en vischambt p. 76—87, op fol. 126 en 127 van het *Collectorium*, naar het schijnt als de *oorspronkelijke* ordonnantie. Nog duidelijker blijkt dit uit een brokstuk van stadrecht en verordeningen, dat

voorkomt op fol. 64 van het *Collectorium*, bestaande uit acht beschreven kwarto bladen perkament. 't Is jammer dat deze verordeningen niet volledig zijn. Ze vangen aan met N°. XX der verordeningen en eindigen met N°. XCIX en loopen over de jaren 1383 tot en met 1394 en zijn van jaar tot jaar naar volgorde van de datums ingeschreven.

Men treft daarin o. a. onder 1385 N°. XLII de bepaling aan, voorkomende op pag. 3 van deze uitgave van 't *Boeck van Rechten*, art. V, omtrent man en vrouw, die hertrouwende beide kinderen uit een vorig huwelijk hebben, van af „Ende want”, tot aan 't eind van dat artikel, onder 1383 N°. XXVI art. CIX van 't *Boeck van Rechten*; onder 1384 N°. XXXI, art. LII van 't *Guldenboeck*; en zoo zijn meest alle deze bepalingen, met meerdere of mindere veranderingen in 't *Boeck van Rechten* of in 't *Guldenboeck* opgenomen.

De tollijst, welke in dit handschrift op fol. 48 voorkomt, en de lijsten van dijkplichtigen, welke voorkomen op fol. 53—57, zijn achterwege gelaten, de eerste omdat ze gedrukt voorkomt in den „Overijsselschen Almanak voor Oudheid en Letteren” 1838, p. 210 en volgg.; de laatste omdat men ze hier niet van overwegend belang achtte.

Het tweede handschrift met Kamper Stadrechten is getiteld: *Dat Guldenboeck*, en bevat 127 folio bladen perkament. De 106 eerste bladen bevatten allerlei statuten en besluiten der regeering van Kampen tusschen de jaren 1329 en 1450 vastgesteld, welke voor een deel reeds voorkomen in het *Boeck van Rechten*, en zijn geschreven met den rechtstandigen letter uit het midden der 15^e eeuw. Hier en daar echter zijn er tusschenvoegingen uit de 16^e en kanttekeningen uit de 17^e eeuw bijgevoegd.

Van fol. 107—122 komen onder de verordeningen eenige voor uit de 16^e en de 17^e eeuw, terwijl van fol. 122—125 een lijst volgt van stads zilverwerk sedert 11 Januari 1599 door afgredende magistraatspersonen geschenken, welke laatste, omdat ze hier minder op haar plaats was, niet is uitgegeven. Voorts treft men op de keerzijde van dit laatste blad een verslag aan van 't geen in 1462 is voorgevallen tusschen Roelof Witte en Roelof van Hondenberch, omtrent de nalatenschap der ouders van de vrouw van laatstgenoemden, terwijl eindelijk op fol. 126 een uitspraak van Ridderschap en Steden van Overijssel, tijdens de aanvaarding van het opperbestuur door bisschop David van Bourgondië, over de belasting der ambten en der nagelaten schulden van zijn voorganger: bisschop Rudolf van Diepholt, de rei der onderworpen in deze foliant vervat, sluit.

De verhouding, waarin het *Gulden Boeck* staat tot het *Boeck van Rechten*, schijnt deze te zijn, dat het *Gulden Boeck* eene latere verzameling van Stads verordeningen is, die in 't midden der 15^e eeuw in de plaats kwam van het *Boeck van Rechten*.

Ten slotte zij hier nog medegedeeld dat het teeken [*] wil zeggen dat het aldus aangeduide in de handschriften is doorgedraaid; cursieve druk dat iets geschreven is met eene andere hand dan het grootste deel van 't handschrift; [†] duidt aan dat iets met eene latere hand is geschreven.

Boeck van Rechten der Stad Kampen.

(Fol. 1.) Hijr beghint dat boeck van rechte dier stat van Campen

In goeds namen amen Wi scepen ende raet der stat van Campen hebben dit boeck ghemaket bi consente ende thodoene onser ghemeente daer men scrijuen sal al recht statute ende vorworde de men gheuonden heft of noch vinden sal daer men onse borgher ende stat mede holden sal in oeren rechte ewelike te duijrene sonder enigherhande arghelist

I. Int irste soe wilcoer wi waert dat enich onser borgher dien andern enigherhande louede louede bijnnen oft buten Campen de sal hi hem holden mach hi dien verwinnen lijt drien gueden luden onsen borghern de daer ouer ende an ghewesen hebben hi sal hem de louede doen ende vaste holden

II. Voertmer were enich onser borgher de enighen bijnnen ofte buten onser stat schult ghaue versprak oft berepe om stucke de van der stat weghen gherichtet weren, (dies) de scepen hem dies stonden dat hi daer niet meer schult an en hadde dan de ghemenen scepen mach men hem des verwijnnen de heft verlorn tien pont ter stat behoef (verso) oft hi sals hem afnemen zelf twelfte

III. Soe wanner got scheidet man ende wijf sonder boert van onsen borghern leuet de man langher dan dat wijf de man sal hebben te voren vijf den menen guede eens mannes wapen tot zienen lijue van den besten dat in der were is soe wanner dat wijf steruet bi namen alz hiir nae

staet ghescreuen eijn wamboijs een halsbergoel eene platen een hersenier met eenen wanghele eene beffen met eenen kolire een cathtenir mit eenen ijseren sloten armleder ende hanschoen knelinghe eenen staf oft ene glauien een swert een schilt oft eenen bokeler een stekemes Inden dat die wapen in der were sien ende alle sine sneden cleder de hi heuet toe dien tiden soe wanner dat wiif steruet een bedde met twen slaplaken van den besten eenen houetpole mit twen kussen een oerkussen ende de beste dekenen toe den bedde een wateruat mit eenen louelbecken eene dwalen eenen stoel mit eenen kussen eene tafelen gherichtet mit eenen tafellaken ende een gordel niet beter dan twe oelde vrancrikesche schilde alse verre alse die in der were is eer de vrowe sieck ware

Voer soe wanner gescheijt eene schedinghe bi doede tus-schen man (fol. 4) ende wief sonder boert leuet de wief langher dan de man dat wief sal hebben te voren vijf dien menen guede al oere hemede oern besten pels oeren besten rock oere beste wardekuersene oft serkot oern besten mantel oft oere beste vmcleijt mitten snore de daeran is ende enen gordel niet beter dan eenen oelden vrancr^{er} scilt oft ghelyc paijment daer vor alse verre alset in der were ware eer die man sieck woerde oere beste huven oer beste sterkit oer beste capruen hi si gheuodert oft ongheuodert een oer beste brosen achte vingherne oft si heuet sin si gulden oft siluern ende waren dien wiue ghelocft in bruijtloften cleder si waren ghesneden oft onghesueden daer van mach dat wif hebben den kore of si de cleder wille hebben oft de cleder die hijr vore staat bescreuen

Voertmer heb wi dit ghevonden oft vader ende moder een oren soen oft oer dochter vijthgeuen ende vijtghe-bodelt mit oern guede steruet die vader oft de moder willen si te dele ghaen mit oer een mit den vaeder oft mit der

moder si solen inbrenghen al dat guet daer si mede vijt-ghebodelt sin ende de cleder also guet also toe dien dage waren do si hem ghegheuen worden toe irme rechte Voertmer dat guet dat hem ghegheuen is daer mede moghen si buten bliuen willen si willen si dat oeck inbrenghen dat soelen si doen bijnnen dien irsten jaere were oeck dat si buten landes weren soe (*verso*) soe soelen si dat doen bijnnen irsten Jaere also si bijnnen dat conrike coemen Were oec dat sake dat beijs vader ende moder storve soe wilkoer dier kinder te deijle wolde ghaen dat sal inbrenghen al guet dat et vijt der were ghevoert heuet also hijr vore bescreuen is ende is enighen enich erue oft guet oft huus ghegheven dat in sijnre medeghave is op benompt ghelyt gherekent wol hi daer mede weder incomen soe sal de also vele ghelds daer vore inbrenghen also hem dat voerscr huis erve of guet in der medeghave gherekent waert ende gheliks salt wesen van scepen ende van allen guede

Van de steruen ende boert achter laten

(Fol. 5,) IIII. Voertmer soe wanner dat gescheijt dat een man steruet oft sien wijf ende boert achter laten de boert sal ghaen half ende half te dele sonder vordel mit den vader oft mit der moder et en si dat hem enich guet vergheuen ware mit den gherichte ende mit dien scepen also recht is

Van manne ende wijf de elke sonderlinghe kinder hebben

V. Voertmer were dat sake dat verghaderu solden man ende wijf ende oer elc sonderlinge kinder hebbe de soelen te samen sitten in zamwijnnijnghe ende in samconst te wijnne ende te verlieze bet alsolanghe dat de vriende komen ende de kindern willen nemen soe sal men hem gheuen alsoelc guet also si mit rechte eijghen Ende waert dat god

ende de doet scheijde man ende wijf ende de man oft dat wijf sonderlinghe kinder hadden ende si neghiene kinder te samen en hadden ende de kiinder van den vader ende moder ghescheijden waren soe solde de man oft dat wijf oer vordel hebben mer bleuen de kinder mit hem in zamwijnninghe soe en solden si dat vordel niet hebben

Van eenen mombern de een kint anefael

VI. Voert soe heb wi gheuonden mit onser ghemeente ende willen dat ment holde were dat sake dat enich man een kint ontfenghe mit een deel ghelds des si vole oft cleijne de en sal noch en moet dat kint niet van hem laten hi en gheue hem altemale op eene tijt eer hiet van hem late allent dat hi van hem ontfanghen heft ende latent dien dan holden weet holden wil oft sal. (*verso*)

VII. Int Jaer ons hern MCCCLXXXVIII des sondaeghes nae sante marcus daeghe (1 Mei) hebben de scepen ende Raet mit oer ghemeente overdraghen ghewilkoert ende ghesat vor dat alder beste ende oerbar der stat ewelike te duijren ende vast te bliuen waert sake dat een man afliuich woerde kinder ende wijf achterlete ende de man sienen kinderen mombern ghesat de soelen dien kinder mombern bliuen ende en hadde hi sienen kindern neghienen mombern ghesat soe solden die scepen dien kindern twee guede momber setten bi oern vrienden de oer guet wal verwaren ende de vrouwe der kinder moder de solde na oers mannes doet bijnnen viertijn nachte daer naest volghende twee guede mombern kesen bi c schillingh so manigen dach so manich & ende waert dat dat den scepen an den momberen de si ghekoren hadden niet en ghenoghede ende oer oerbaer niet en ware soe solden de scepen bij oern vrienden oer twe guede mombern setten de oer guet wal verwarden also dat de vrouw en ghelic dien kinderen mombren hebben soelen

voertmer waert oec sake dat eenen manne sien wijf afstorue en den scepen ende zienen vrienden duchte dat hi mombern behoefde soe solden hem de scepen bi zienen vrienden twe guede mombern setten de sien guet wal verwarende ende sijne kinder ont dien tijden dat dien scepen ende zienen vrienden duchte dat hi wijs ghenoech ware sien guet seluen te verwaren Voertmer waert oec sake dat jonghe lude waren bijnnen Campen de oer guet niet wel verwarden soe willen de (fol. 6) scepen bi oern vrienden hem twe guede mombern setten de elks guet wal verwaren ont den scepen ende ziene vrienden duncke dat hi wijs ghenoech si zien guet seluen te verwaren

Voertmer noch vrouw noch ioncfrown noch Jonghe lude echtschap te maken doen bi oern mombern ende bi oern vrienden bi verlieze oers gueds ter scepen claringhe

[*Voertmer dat de vrouwende der kinder vrient soelen *bijnnen eene maent na desen daghe mombern kesen bij *eene pene van hondert schellinghen ende also manighen *dach also si dat versaten ende niet en daden also manich *pont solden si gheden daer tho tot onser stat behoef.*]

Wanner vrouwen Jonefrauwen of jonge lude mombern gekoren hebben oft hem mombern ghesat sin die soelen mombern bliuen ende die en soelen sij in ghienre wijs versetten Ende hebben sij opte mombern enich ghebrec dat soelen sij scepen ende raede apenbaren ende die mombern dan bij laeten comen kennen dan seepen ende raet dat die momber also gestalt sin ende die noet geboirt soe moegen sij ander guede momber kiesen ende dat bij scepen ende raede bij vorliese oirs guets sonder argelist Anno XIIIIC undecimo

Van der kinder mombern

VIII. Voertmer hebben de scepen ghesat ende ghewill-coert dat neghien ghast onser borgher kinder vermombren

sal van alsoelken gude alsoe bijunen onser stat vrijheit
gheleghen is Item heb wi gherat dat neghien mondich
kint en sal momber kesen ten si bi den scepen ghemenlike

Van momber der kinder ende dier erfnamen

IX. [*Int Jaer ons hern M° CCCLXII op onser vrowen
*lechtmisse (2 Febr.) heb wi scepen ende Raet van Campen
*mit onser ghemeente ghewilkoert ende ghesat dat een elc
*man de onser borgher is mach kesen ende setten bij zienen
*leuenden lije eenen momber oft meer zienen kindern oft
*zienen erfgen inden dat de momber onse burgher zien
ende wonachtich in onser stat]

*que tutela vel cura finitur Noch wanneer een kijnt dat
XVIII jaren olt is, soe hefftet de Raedt gekent wijs genoech
sonder momber to sijn Require in libro sententiarum oblongo
Anno XV^cXXXII XXX Januarii tusschen hoelbloem ende
sijn soen*

REIJN Es

Van bruijtl Loft

(Verso.) X. [*Voertmer verbede wi van bruijtlachten daer
*een man daer een man sien wijf te bedde nijmpt daer en sal
*men neghierehande cost doen noch in hekeden noch in
*hoenren noch in enigherhande spise bi tien ponden noch
*bruijdeghomme noch bruijt soelen gheuen eenigherhande
*cleijnode maghen noch vrienden vore noch nae bi der-
seluen pene]

Van erfnisse kinder van twen bedden

XI. Voertmer hebben Scepen ende raet ouerdraghen int
Jaer ons hern dusent drie hondert ende zouen ende twen-
tich des saterdaghes na halffasten (22 Maart) waert sake
dat een man een wijf name de kinder hadde van sienen

even wive ende voert kinder wonne bi der letern ende ware sake dat de man dan storue soe solde men schedinghe doen den/ eeven kindern alse verre alse hem de vader niet ontgheuen en hadde onbeclaghet ende ware dat sake dat de vrowe mit eene boert ghenghe dier boert also vole te legghen alse daer verschenen ware ende waert dat oer meer worden dan een den also vole te doene alse den andern.

Voert van bruijtloften

XII. [*Int Jaer ons hern dusent drie hondert vijf ende *dertich dies sondaghs na onser vrouwen daghe toe licht *missee heb wi Scepen ende Raet in Campen ghevonden *ghewilkort ende ghesat ende willen dat al onse borghers *man ende vrouw vaste holden bi den penen die hijr *(fol. 7) na bescreuuen staen soe wanneer gheschiet eene *bruijtlocht tusschen man ende wijf daer verbede wi alle *cost van hanschoen to nemene wanner men si trowet ende *verbeden soe wanner si te bedde ghaen hekede hoenre oft *wijn daer te brenghen oft enighe cost van luden buten *huus daer dan te doene ende verbeden oec den bruijde-*ghamen dan op te staene oft buten huus cost te doene *ende verbeden oec dan noch bruijdeghamen noch bruijt *enigher hande cleijnode soelen gheuen maghen oft vrienden *oft van oere weghen enighen menschen late gheuen alse *bi oere pene van Tien ponden mach men enighen daer *van verwijnnen alse een recht is Voert soe wilkore wi *soe wanner de bruijt ghesleten is soe sal de bruijdeghamen *bijnnen dien nasten achte daghen comen vor de scepen *en sweren daer ten heijlichen dat hi al dat heft gheholden *dat de Scepen aldus hebben ghevonden bi tien ponden *ende soe manighen dach alse hi dat versuijmet dat wilkor *wi dat hi soe manich pont dar toe sghegens de stat hebbe *verloren*]

Van bruijfloften.

XIII. [*Int Jaer ons hern dusent drie hondert neghen
 *ende vijftich op sante agneten auent heb wi Scepen ende
 *Raet vermijds onser ghemeente ghewilkoert ende ghesat
 *alse van bruijtlochten want de costlike vallen om te ver-
 *mijden de coste dat voert na desen dagh nijmant de
 *bruijtloft doen wil zienen vrienden bouen Tien schotelen
 *op de eene zijt ende (*verso*) Tien schotelen op de ander
 *zijt hebben en sal dat es te verstaene de schotele twe
 *personen in zienen huus ende in anders nijmands huus
 *dan daer die bruijtloft wesen sal ende na dien auende dat
 *die bruijtloft ghedaen is neghiene cost meer te doene dat
 *rondere were van der bruijtlocht were enich bruijdeghomme
 *de bijnnen achte daghen na sijne bruijtlocht niet vor die
 *borghermeijsters quame ende mit sienen rechte self ander
 *beholde dat hi bouen desen wilkore ghiene cost ghedaen
 *en hadde de sal ghelden eene pene van Tien ponden tot
 onser stat behoef.]

Van versekerder echtschap te breken

XIIII. Int iaer ons hern dusent drie hondert een ende
 vijftich des saturdays nae sante Agneten daghe (22 Januarij)
 Wij scepen ende raet in Campen wisen vor een recht waert
 sake dat een onser borgher een joncfrowe oft eene vrouw
 besekert oft bi schoel schacker woerde ter echtscap ende hi
 daer na seghede hi hadde bi eijnre oer nichten ghewesen
 in natuijrliken saken waer bi de echtscap mit gode nijet
 staen en mochte dat sal hi waer maken mit sienen eede
 dat hi bi der vrouw en also hi seghet ghewesen hebbe ende
 dat hi dat nijet en segge om leef noch leet noch merer
 guet noch beter hijlic noch om neghiere hande dingh doe
 ende sonder arghelist dan om de puij warheijt dat hem

god also helpe ende de heijlighen Vortmer sal hi hebbe eluen onser borgher medeuolgher gude knapen de mit hem sweren sienen eijt waer te wesen ende ommeijne darmede (fol. 8) sal hi quijt wesen

Van der pene eere vorsat

XV. Voertmer hebbe wi ghewilkoert ende ghesat waert sake dat enige van onsēn borghern schelachtich worden onder hem de eene sgheghens den andern mit woerden oft mit daden bi daghe oft bij nachte ende de woert oft de daet ouer dwersnacht dar naest ghewroken woerden dat wolde wi holden vor eene vorsate ende also manich man also de wrike dade also manighe Tien pont hebben si verloren beholdelic aller kuer die mere sin oer macht

Van oft Scepen ende Raet vochten

XVI. Voertmer heb wi ghewilkoert ende ghesat waert sake dat enich Scepen sgheghens den andern oft sgheghens eenen raet op den Scepen huus oft in den richte hus daer boven vochten dat God verbeden mote di verlore siin Scepedom

Van ghiftingen na bruijtbriefen

XVII. Voertmer hebbe wi Scepen ende Raet overeen ghedraghen waert sacke dat verghaderden man ende wijf in bruijtlochten ende daer ghesproken worde onder dien vrienden wen gut eruet dat hi gheeruet si ende storue enich van hem beijden ende daer eene buert afterbliuet de ghene de daer leuendich ghebleuen is de en sol noch en mach neghiene ghiftinghe maken de wile dat de boert leuet mer waert god eruet daer salt bliuen indien dat men hijr van Scepen brieue neme bijnnen jaere ende daghe oft de scepen en willen daer neghien tuch van hoeren

Van erftale buten Campen

(Verso.) XVIII. Voert soe heb wi gheuonden waert saeke dat enich ghast van buten quaeme ende ontfenghe guet bijnnen onser stat also dat hem angheeruet were dat en salmen hem niet volghen laten vijt onser stat hi en sette guede borghen bijnnen Campen niet meer daer om enighen menschen te moijen

Van de in borghers moden sitten

XIX. Voertmer heb wi ghevonden alle deghene de in borghers moden sitten dat men die mach beden elks daghs vor de scepen toe rechte

Van maten

XX. Voertmer heb wi gheloeft dat alle maten allike grote soelen wesen beiide van oleij van wine ende van biere ende van allen dinghen ende niet te metene dan mit der stat ghebranden mate bi Tien ponden

Van defteghen guede

XXI. Voermer waert sake dat enich mensche woerde begrepen met defteghe guede ende daer mede verrichtet wert mit rechte ende wisede de mensche enich guet na den dat hi verordelt is dat guet sal men gheuen dienghenen dien dat behoert ende de here noch dat gerichte en sal daer niet hebben mer van den guede daer hi mede verordelt is mit rechte dies sal die here hebben een derden del.

Van horachtighe luden

(Fol. 9.) XXII. Voert soe heb wi gheuonden mit onsen ghemenen rade waert sake dat enich man eenen man oft eene vrouw aansprake dat hi hem hoerde te rechte soe sal

hi den man wijnnen mit twen gueden knapen de hem sien achter zuester kint ende niet verers in ende de van der seluer sijde sien dar hi den van ansprekt Ende oft de ghene de anghesproken weert verseker dat de sine maghe niet en sin daer men den mede wijnnen sal soe sin si dat naer schuldich op hem te brenghen (bi oern eijden) dat si siene maghe sien dat hiet wedersegghen mach ende dit sal wesen al die ghelike van eener vrouw wert si anghesproken

Van erftale buten Campen

XXIII. Voertmer hebben ghevonden de scepen mit dien rade waert sake dat enighe bruijtlocht schede tusschen onsen lude van onsen stede ende lude vijt den lande van Gelren dat de vijt den lande van Gelren niet tughen en soelen mit enighen bruijtluden op onse lude, want onsen luden waert ontwiset dat si niet tughen en mochten op de van den lande van Gelre ende dat waert hem ontwiset to Zuijtphen

Van kormedeghe luden

XXV. Vortmer heb wi ghewilkort ende ghesat van luden de in onser stat afluich werden ende ter kormeden horen dat si soelen gheven een oer beste cleet dat si mantel falie wardekurse oft rog oft een rijnc oft een dat beste pert.

Van volscarighen luden

(Verso.) XXIV. Voertmer soelen volscharighe lude oft si in onser stat woenden ende afluich werden gheuen al rorende guet ende tilbar guet mer al huus ende erve et dat ertfast ende naghelvast is dat sal bijnnen onser vrijheit eruen opt naeste lijf

Van tijmeren bouen den anderen

[†Int Jaer XIIIIC is ouerdraghen soe wie bouen den tandern tijmmert eene woninghe hoghe den sal sin nabuer

†rumijnghe doen op sijns selfs cost Ende wat dat weder †cost te maken, dat mijster loen sal die ghiene betalen †die die wonijnghe bouen tijmmert Ende die rumijnghe †ghedaen heft sal seluen betalen calk pannen holt ende tijseren ende wes rietschap dair toe ghaet Ende men †en sal niet hogher die muren betalen dan dat spairet †staet sonder arghelist.]

Van timmerie tusschen twee steenhuus

(Fol. 10.) XXVIII. Voert op sante matheus dach (24 Februarij) int Jaer ons hern MCCCXLIII wilkoerde wi waert dat enich man tijmmern wolde tusschen twe steenhuus dat de eene hogher is dan dat ander de mach tijmmern na dien hoghesten oft na den zidesten waer hi leuest wil na desen daghe ende wil hi bouen dat ouerste tijmern soe sal hi emmer daer en bouen tijmmern eene woninghe van neghen hamer voten ende niet mijn (ende sijn water leijden op sins selfs)

Dat men de moren bouen sal ghelden also beneden

XXIX. Int iaer ons hern MCCCXLIII op sante matheus dach (24 Februarij) ouerdroghe wi Scepen ende Raet wairt dat na desen daghe enich man een steen steen huijs tijmmerde de sal ghelden sienen nabuer de moren tends sijnen rechte van den dorpel eene rode hoghe ende vier rode langh ende wanner sijn nabuer an de more (ende onder den dorpel en steijne) tijmmert also hoghe also hi de beseghet sal de moren ghelden also hi si beneden ghalt.

Van den ghenen de op steghen tijmmert

XXX. [*Int Jaer ons hern dusent drie hondert vier *ende viertich op sante Johannes dach (29 Augustus) decollatio *ouerdroghe wi Scepen ende Raet mit der ghemeente van

*der stat Waert dat enich man na desen daghe tijmmern
 *wil een steenhuus bi enigher ghemener steghen oft straten
 *de bijnnen der stat moren ghelegen is dat hem die siene
 *naboren ghelden ende betalen soelen oft bi der olden
 *strate ware dat es te verstane vier rode langh achte van
 der strate af ende an te meten]

Van den dorpel ende delen te leggen ende te maken

XXXI. Int iaer ons hern MCCCXLV op sante seruaes
 dach ouerdroghe wi Scopen ende Raet in Campen dat na
 desen daghe neghien man bi der olden strate oft bi den
 borchwal zienen (**verso**) dorpel hogher leggen sal ofte ziene
 dele dan bouen den ouersten steen van der strate eenen
 (haluen) voet hogher dan de dorpel ende de dele niet
 hogher dan dien ouersten steen van der straten

Van moren de van oldes gheleget waren onder de eerden

XXXII. [*Int Jaer ons hern MCCC zes ende vijftich
 *des satersdaeghs na pinxstern hebbe wi Scopen ende Raet
 *in Campen mit onser ghemente ghewilkoert ende ghesat
 *waert sake dat enich more gheleghet were van oelds onder
 *de eerde die onbetaelt ware dat men de ghelden sal tien
 stene onder dien dorpel]

Van der stat moren te holden ende te waren

XXXIII. [*Voertmer heb wi gheuonden mit der wis-
 *heit van onser stat dat een iewelic man holden sal alsoelke
 *rechte alse hijr na bescreuën sin van onser moren soe
 *welks personen erve de in den brede oft in de lenghe
 *neven dier moren ghelegen is de sal de moren waren ende
 *holden ende den werf daer tho Ende ware dat sake dat
 *enich persone die moren versuijmde dat si velle dat kenlic
 *were dien scopen de sal van elken erue daer neven de

*more vallen is der stat gheuen hondert schellingen ende de
 *moren weder bowen ende waert sake dat hi sienen nabor
 *schaden dade in sienen moren also van vallinghe sijnre moren
 *hi sal hem dat betern na der scepen kennisse voertmer
 *soe warne wi alle de ghene si siin borgher oft ghaste dat
 *si hoden oer lief ende oer guet ware dat (fol. 11) de more
 *velle dar si af schaden hadden in lijue oft in guede daer
 *en salmen neghiene claghe van horen noch betringhe van
 *doen vort soe sal de stat de hoeft ende den werf ende
 *de moren daertoe ewelike op oere cost holden also verre
 alse dat merke in der moren ghemerket is.]

XXXIII. Voertmer is ienich man de bowen wil een steen
 huus bi der oelden strate oft bi der water strate oft bi
 enigher strate de sal dat zienen naber te weten doen eer
 der tienden daghe mit siinen mont oft in siene were oer-
 conde scepen ende de sal de more half in siens nabers erve
 leggen ende de more niet duijnner dan twee stene dicke
 ten ware sake dat si de duijnner maken wolden bi oer
 beijder moetwillen ende sijn (naber) de sal hem in vondemente
 ende in moren van den dorpel eene rode ho ende vier
 roden langh helpen bowen ende dat steenhuijs bi der water-
 strate dat salmen van der moren tijmmern na der Scepen
 keuringhe ende waert sake dat enich man die moren hogher
 oft langer bowen wolde des en darf hem sien naber niet
 helpen bowen hi en wilt doen ont dier tijt dat hi eene
 moren daer sgheghens makede in siin oerbaar soe sal hi hem
 gheuen van elken dusent steens twalf tornesche van der
 helfte dier moren de tot hem ghekant is ende dit ghelt
 van der tijmmeringhe bijnnen jaers te betalen oft de scepen
 kennet dat hi also rijke si dat hiet vermoghe ende en dade
 hi dies niet soe salmen dat ghelt mit der Scepen boden
 vijtpenden sonder claghe ende waert dat de Scepen kanden
 dat hi soe (**verso**) rike niet were soe sal hi gheuen van

elken ponde twelf pennighe dies jaers ende waert dat hi hem dit jaer ghelyc niet en ghaue soe salmen dat vijtpanden mit der scepen bode sonder wedertale ende soe wat de naber betaelt van den houetstoel dat sal hi hem afkorten alset in den jaerghelde boert alle dese stucke die hijr voers staen de hebbe wi ghewilkoert te holden bijnnen onser moren van der ouersten poerten tho der nedersten ghedaen ende ghemaket int jaer ons hern MCCC ende dertiene in sante Gregorius daghe Voertmer alle de steenhuus de vor dessen jaere goeds ghetijmmert sin de holde wi in den oelden rechte dat vor gheloef was dat is soe welic man eene moren sghegens siens nabers moren in sijn selues oerbaer bowen wil de sal hem van elken dusent steens tweli tornesche gheuen van der helfte der moren

Van eene ledeghe hofstede te betijmerne

XXXV. Voertmer were enich man de eene ledeghe hofstede hadde ende een steen huus wolde bowen bi sien en nabur de een holten huus hadde soe wat dat holten huus costet te breken te stutten ende weder te maken dat solden si beijsde ghelden ghelyke half ende half ende hebben si si beijsde holten huusen ende dan oerer een wil tijmmern een steenhuus soe sal malc bi hem seluen sijn huus becosten te breken te stutten ende weder te maken ende neman en sal des andern tijmmer breken na sante Mertijns daghe in den winter ende vor sante peters daghe ad cathedram

Woe hoe een bouen dien andern tijmmern sal

(Fol. 12.) XXXVI. [*Voert soe wilkore wi mit onser *ghemeente van onser stat ware dat sake dat enich man *tijmmern wolde bouen den andern de sal bouen hem *tijmmern eene woninghe bouen sienen more van neghen

*voten hoe ende niet mijn ende sijn water leijden op
sijns selfs]

Van camern van de stat

XXXVII. [*Voertmer soe werd gheuonden int jaer ons
*hern MCCC ende acht ende dertich elke camer de men
*tijmmern sal dat de langh sal wesen eene rode ende twe
*deel van eene rode wijt ende dit is te verstaene in holtenen
*husen daer vier inne wesen sal ende ware dat sake dat
*enich man eene camer verhuirde de coter ware dan rode
*langh ende enger dan twe del van eene rode wijt dat
hadde verloren C schellingen cleijne ter stat behoef]

Van den straten

XXXVIII. Voertmer soe heb wi ghevonden ware dat
sake dat wi enige strate of steghe nemen wolden ter stat
behoef daer neghien gheweset en heuet dat de stat daer
tho ghelden sal dat vierendel ende die nasten buer die dar
bi gheseten sin elc een vierendel ende dat vierde vierendel
al den andern die tho dier straten oft steghen horen mer
de stat sal die strate maken toe vollen werke ende daer
na de naber an beijden tsijden holden ende maken

Van tijmmeren bijnnen der stat

XXXIX. [*Voertmer soe heb wi ghewilkort ende ghe-
*vonden Int jaer ons hern MCCC neghen ende dertich dies
*saterdaeghs vor sante laurens (7 Augustus) waert sake dat
*enich man tijmmern wil een steenhuus bi den borchwal
*oft bi dier nijen straten oft bi der hofstraten dat hem
*sien naber helpen sal in allen (verso) manieren ende allen
*rechte als men gheloeft heft bi der oelden straten ende bi
*der waterstraten also hijr vor ghescreuene is vijtghenomen
*oft een man tijmmerde in den kolhoeft vier roden van den

*borchwalle te metene of vander nijer straten an beijsden
 *tsijden daer hem sijn naber niet helpen en darf te ghelden
 *hi en beseghede die in sijn oerber daer hi hem dan sal
 gheuen van elken dusent steens XII gr]

Van eenen schorsten te howen

XL. Voertmer heb wi ghewilkoert ghevonden ende ghesat
 int jaer ons hern MCCCXLVIII op sante bartholomeus
 dach (24 Augustus) were enich man de naderhant in ziens
 nabers more eenen schorsteen howen wilde dien mach hi
 howen te mijddes moren ende niet dieper. Mer waert dat
 hem zien naber te na ware mit sijnen balken mit platen
 mit sparren oft mit andern zienen tijmmer de sal hem daer
 mede ontruijmen neffen den schorstene dat hi aene houwen
 moghe tot in de mijddele vanden moren *Ende wie eenen
 schorsteijn houwt in sijs nabers mure die onbetalt is die mach
 die houwen te haluer muren ende sal die mure ghelden eijne
 halue rode breijt ende wairt dat hij die mure hoijher betijm-
 merde dat sal hij betalen na beloepe sonder argh*

Van tijmmern een steenhuus ende van den kolhoven

XLI. [*Vortmer soe wart gheuonden int iaer ons hern
 *MCCC ende een ende dertich des vrijdaeghs na sante
 *Gereon ende Victor mit der meente van onser stat is dat
 *sake dat ienich man tijmmern wil een steenhuus bi dier
 *nijen strate of bide borchwal dat hem sien naber helpen
 *sal vier roden langh vander nijenstrate te metene oft
 *vanden borchwal ende daer toe tijmmern ende wanner
 *hi deckt mit stene soe sal hem sijn naber doen in allen
 *manieren alst gheloeft is bi der oelden (fol. 13) strate
 *ende bi der waterstrate ende ware dat sake dat iemant
 *tijmmerde middes in den kolhoven dat en darf hem sijn
 *naber niet helpen ghelden hi en beseghede die moren in

*zijn orbar ende in sijne nvttecheijt ende soe solde hi
 *gheuen vanden dusent steens de tot hem ghekeert is twelf
 [grote dit is de oelde kore]

XLII. Voertmer soe heb wi ghevonden waert sake dat enich man wil leggen een steenhuus ende ziens nabers huus dat achter lagher were dan vore dat de ghene de tijmmert sijne more waterpas mach leggen

XLIII. Voert enigh erve daer men in sal legghen eene moren dat sal wesen viertien hamer vote wijt

Van erve te hoerne ten naesten brande

XLIIII. Voertmer soe heb wi dat ghevonden ende ghe-wilcoert soe welc man een erve huijrt toe dien naghesten brande oft to zienen lijue wat cost op dat erue ghaet dat tho den erve hoert dat si an straten oft an moren oft an weruen dat sal de ghene vijtlegghen die dat erve ghehuijrt heuet ende wan die jaertale quijt wert soe sal hem dat de ghene wederghheuen des de eijghendoem van den erve sijn is were oec enich man de een erve huijrd toe jaertale wat vijftien jaer is ende daer beneden dat sal de lanther vijtlegghen ende verwaren wat bouen vijftien jaeren is dat sal hoden moren straten ende werue also hijr vore ghescreuen is ende wanner de leste jaertal vijf is soe sal it de ghene weder gheuen dies de eijghendoem is (**verso**).

Item dat nemandes andern guet en verdebbele

XLV. Item int jaer ons hern M^o CCC^o XCIII^o op sante Agneten auent (21 Januarij) hebbe wij Scopen ende Raet mit onser ghemeijnte ghewilkoert ende ghesat dat neman nadesen daghe des anderen guet verdobbelen oft verspelen en sal. Ende waert dat ijeman des anderen guet verdobbelde of verspelde die zoldet hem weder gheuen ende veroerzaten des hi zo vele bijnnen der stad vrijheit hebbe.

ende en hadde hi bijnnen der stad vrijheit zo vele niet soe
solde men oen vijt der stad ende vijt dien verscippe leggen
ende daer nummermeer in te komen ten zi mit wijlen
des ghones des hi zin guet verdobbelt of verspelt hadde.

Van verdeckten ansichten

XLVI. Item in dien seluen jaere ende daghe is ouerdragen ware enich persoen die na der sonnen onderghange mit verdeckten anghesichten oft anders ghecleijt ghenghe dan hij dachlix ghaet dat is te verstaene dat gheen man mit vrouwen cleijderen noch vrouwe mit mans cleijderen of mit ruwen pelsen of mit omghehanghen slaeplaken of mit enighen dinghen verdecket ghaen en sal bi Tien ponden. ende worde hi angheverdighet die verdecket ware ende schiede hem mijstal dat hi zijck nijet bezien en wolde laten dat zolde teghens onse stad broekeloes wesen

XLVII. Item in dien seluen jaere ende daghe is ouerdraghen wart dat enich man oft vrouwe achter desen daghe eenen mijneet swoere ende dat die scepen eijschen konden in der waerheit dien solde men teijkenen in der stad boek ende roepen oene ouer die kerken also dat men oene dat si vrouwe ofte man voer gheenen gueden mijnschen holden en solde ende en solde na dien daghe ouer gheenen gueden man ofte vrouwe mer tughen.

Van voestslaghen.

(Fol. 14.) XLVIII. Item in dien seluen jaere ende dage voerscr. is ouerdraghen van allen vustslaghen van leghen ende van quadren woerden dat te voeren een pont was dat is nv twee pont beholden elker koere die merre is oers rechtes

Van spelen bi keerssen.

XLIX. [†Item is ouerdraghen dat nemant in Tauernen tna dien dat men dair ijnne kerssen op stect wortaeffelen toft enigerhande spil spelen en sal om ghelach bi C schill-*linghen also menich man also menighe C schillinge ende †die wert desgelix hondert schillinghet]

[†Int jaer van XCIX° is ouerdragen zo wie na desertijt †buten der stad nuwe steijnhuijse tijmmern die soelen †ligghen laeten buten oere muren dat twe deijl voets tot †sijns nabuers drupte dat is te verstaen dair sin nabuer †een ledich erue heeft oft een holten huijs bi heeft Indien †dat zij mit moeden niet en tijmmern buten dien stijlen †die wande loetrecht te staent]

Van eens dienstmans brieue.

L. [†Item een dienstman die sine brieue ghift ende †segelt als een coeman die sal voldoen ende betalen als †een coepman. Ende in der zaken en zal hem sin dienst- †recht binnen onser vriheit niet te hulpe comen ende des †dienstmans guet mach men besetten ter tijt toe dat hiet †verantwert sonder argelist]

Ende van magen aze sal een dijenstman antwerden ende dair in en sal hem sin dienstrechit niet te hulpe comen.

Van wonderen bi nacht

LI. [†Int jair ons hern M°CCCC° ende vier is ouer- †draghen waert sake dat ijemant den anderen wonde bij †nachte ende des ouer dwersnacht niet bekant en waere †dat hijet bij namen gedaen hadde dat wolden die Scopen †ende Raet holden ende richten voir mord sonder arge- †list]

Van women eenen ouertugen mach

(Verso.) LIII. [†Anno XIIIIC^c tercio op sente nijelaas
†tauent (5 December)

†Item is ouerdraghen wien drie guede knapen tendes
†toern eijden schuldich maken die en mach niet neen secgen
†Ende makeden drie knapen eenen onschuldich die sal zijc
†nochtans dair toe mit sijns selfs hant onschuldich maken.
†Ende en hadde bij der twijst nemant ghewest zoe solde
†hij zijc mit sins selfs hant ende mit twen volghers on-
†schuldighen. Ende segheden oek guede knapen hij oern
†eijden woe die sake gheschiet waire dat solden die schepen
†claeren of hij ghebroiken heft of niet Datum anno
†XIIIIC^c tercio behodelijc elken koir die merre sin oere
†volre macht†]

Van clage an lijff ouer gewelt enz.

LIII. [†Item is ouerdraghen wie den anderen an lijf
†ansprect ende ouer ghewelt ende ghebroken vrede claghet
†des hij niet bijbrenghen en kan also recht is die breket
†ter stad behoif LXXX pont ende sal beteringhe doen ter
†schenpen kennisse of zij bij vrienden niet en soenen ende sal
†zijc onschuldich maken mit sijns selfs hand ende mit eluen
†volghers, datum ut sup†]

Rekenschap tuge biden coepschat

(Fol. 15.) LIII. [†In Jair ons heren M^{mo} CCCC^{mo} ende
†achte is ouerdraghen wanneer enich schipper of coepman
†rekenschap doet alle die ghiene die dair gelt mede in
†gheselschap hebben ende over der rekenschap sitten die
†soelen tughen ghelyc of hem die sake niet mede an en
†ghenghe ende zij ghen gelt dair mede in gheselschap en
†hadden sonder argelist.†]

Reijsen

LV. [†Int Jair ons heren M^{mo} CCCC^{mo} ende Tien den †achten dach in Julio is ouerdragen dat alle reijsen ge- †waepent ende ander reijsen gelijc omghaen soelen bouen †an ende wie niet machtich en is ende crancck of ghenodet †is dat hij sine rejse seluen niet doen en mach ende hem †tendes sinen ejde ontutet den sal men der rejse toe der †tijt verdragen Ende wie anders niet machtich of van †staden en is sine rejse te doen die mach eenen vrient †scepen eenen scepen ende Raet eenen Raet in sine stede †bidden sonder argelist

[Te verstaen dat alle ghewapende reijsen die eene nader †ander ende ander reijsen die eene nader ander gelic om †ghaen soelent]

Anno XII^{mo}

(Verso.) LVI. [†Item is ouerdragen wie den Tienden †penning van sinen guede gheuen wil ende den ghift dat sal †zoe wal wesen buten als binnen Campen van al sinen guede †twairt ghelegen is, Ende den Tienden penning sal hij †gheuen voir Eenen priester voir twen of drien gueden †mannen oft vrouwen Ende en wair dair ghien priester bij †so sal men den X^{den} penning voir drien gueden mannen †gheuen Ende waire mit eenre vrouwen alsoe gestalt dat †dair ghiene manne wesen en mochten die vrouwe mach den †X^{den} penning gheuen voir drien gueden vrouwen sonder †argelist Ende des en tuech te doen tendes oern ejde

[†Ende wert noet dat ijemant van onsen burgern opter †zee oft in hauen dair zij liggen den X^{den} penning gheuen †wolden die soelen drie onser burger of oer kindere die †mit hem varen dair bij nemen die des getuech gheuep †tendes oeren ejden

†Ende were enich onser burger in eniger stad binnen of
 †buten lants ende dair sinen X^{den} penning gheuen dat
 †mochte hij doen voir sinen priester ende voir twen of drien
 †gueden mannen ende die soelen dat voirt in dat gerichte
 †brengen ende dat gerichte voirt scriuen ende getuech dair
 †van gheuen sonder argelist†]

LVII. [†Item wie een huijs huert wanneer die tijt
 †coempt dat hij dair in vart soe is hij schuldich halue
 †huere Ende wanner een half jair gheleden is zoe mach
 †men voirt alle maende huere panden of men wil sonder
 †arg. Ende en quemen zij niet in die huse woenen zoe
 †sin zi nochtans die huere schuldich als voirscreuen ist†]

LVIII. [†Item van verdienden loen van maghenaze
 †bier ende brode sal men eenen ijegeliken eenen pander
 †gheuen tot allen rechtet†]

(Fol. 16.) Vacat.

(Verso.) LIX. [†Int jair ons hern dusent vier hondert
 †op sente Andrice auent (29 November) is ouerdraghen zoe
 †wat schip heren int vlee int Mersdiep oft in anders enighe
 †hauen bijnnen lants comen Ende eenen loetsman wijnnen
 †op te segelen zoe sal hem die schipher die cost gheuen
 †ende die coeplude soelen dat loen betalen. Ende dats te
 †verstaen bijnen lants cleijne loets mannadzet†]

Van Schipps ende Schepe.

Van settinghe van sciepen

(Fol. 17.) I. [*Voertmer soe heb wi ghevonden waert
*sake dat enich man den andern een scip settet dat men
*dat ghelt sal betalen bijnnen viertijnnachten ende ghave
*men dat ghelt bijnen dier tijt niet soe mach deghone
*dien kuer hebben de dat ghelt hebben sal woi hi dat
ghelt hebben wille dan dat scip dat gheset was] [†Ende
†wert sake dat enich man mit eenen andern part an eenen
†schiepe hadde die mach dat setten na onser stad rechte
†voir sente peter ende die mijnst of meijst hadde die mach
†dat altijt voirt setten als hem des genoicht sonder argelist†]

Van stuijrmans

II. Int jaer ons hern MCCCXLVIII wilkorde wi ende
setten ende willen dat ment voirt an holde bi der pene
hijna volghende dat alle stuijrmans scipmans boesmans coke
ende alle de mit onsen burghern varen ende in oer cost
sin ende in' oern lone dat si hem helpen soelen in noede
oers lijs ende oers gueds dat te weren ende to beschirmen
waere dat si des niet en daden soe hebben si verlorn ter
stat behoef eene pene van dat men si des
verwinnen mach also recht is.

III. Voert waert sake dat eenich onser borgher den
andern anseghelde om reden de te voren gheschiet waren

wilmoeds oft van hovart in der zee dat is bi eene pene van
lijue ende van guede

Van werpghelde ende van lotelghelde

III. [*So wanner dat geschiet dat enigherhande guet
*wert gheworpen vijt eenen scepe in de zee oft enighe
*lude vijt den scepe werden ghelotet te varen te sante
*Jacop oft tot onser vrouw baken oft anders waer bede-
*vaert dat scip ende al dat guet dat in den scipe is ende
*vracht de den sciphern bliuet sal ghelden mark markelike
*Ende is enich ghelt oft brantsijlver oft penninghe in kisten
*in den scepe twe marc vor eene ende ware enich man in den
*scepe de gholt oft sijlver of penninghe om ziene zijden
*bijnden wolde ende seghede hijrmede wil ic leuen bliuen
*ende sterven daer van en sal hir niet ghelden ende de
*sciphene (*verso*) dan dat scip rekene toe eends sijnen rechte
*ende de vrachtlude dat guet te rekene to eends oeren
*rechte also dat guet werdich is in den markete dar dat
*scip compt voert salmen gheven eenen mannen de ghe-
*lotet is to onser vrouw to medone dertich schell : penninghe
*van engheland to ziener cost ende drie schellinghe pen-
*ninghe van Englant to offer ghelde Voert eenen manne
*de is ghelotet tho sante Jacope sal men gheuen drie pont
*penninghe van engheland tho siner cost ende drie schel-
*linghe enghels tofferne ende eenen manne tot onser vrouw
taken (III schillingh enghelsch) eene marc brab.]

V. Voert soe wanner dat gheschiet een scip quame op
eene rede ende van node sijnes scieps ende gueds de scip
here mit rade ende mit hengnisse der lude de waren in
den scepe de mast corve of de benninghe of slippern lette
dat scip ende dat guet dat dar in is sal ghelden marke
markelike also de mast costede an den markete daer hi
ghecoft waert tendes des sciphern rechte ende de benninghe

te ghelden also guet also hi si vallen leet to eends des sciphern rechte dit recht heb wi laten scrijuen van sciepen de comen mit ghasten oft mit borghern tot onser hauene ende soe wanner sie comen tandern hauenen in andern lande dar nemen si dat recht also daer zedelic ende woentlic is

Van wijnterlagh in Vrieslant

VI. [*Voertmer heb wi scepen ende Raet ghevonden *mit der wiisheit van onser stat were dat sake dat een *scip quame in enighe hauene van vrislant ende daer wolde *liggen winterlaghe al guet dat men seudet vijf tien sciepe *dat si ener ofte teg (fol. 18) ghe dat sal becosten de scip *here ont an dien oert ende de coeplude soelen draghen *de auentuijre van den guede were oec sake dat de scipher *sijne cost to sloghe soe mach de vrachtmans sijn guet op *halen laten op alsodane vorworde also hijr beuoren staet *bescreuen.*]

Van lichte schiepen

VII. Voertmer ware dat sake dat een cogge oft ander ship van buten duijnen quame int vle ende om oerber des coggen ende des gueds de scipher lichte schiepe wijnnet want hi anxt heft vor die vlore gronde gheschiede dien lichte schiepen oft den coggen enich schade dien solde de cogge ende dat guet (ende vracht) dat were in den lichte sciepen ghelden marke markelike Ende were enich scipman oft sciphore oft vrachtmans de guet wolde opsenden ende spreke in oerconde dier sciaplude dit guet sende ic op mijne auentuijre dat guet solde ghaen op ziene hachte ende wat dat guet costet to lichten ouer de grunden int mersdiep ende in der vleij dat sal ghelden scip ende al guet dat dar inne is marc marke lijc.

Van beuolen gueds vracht

VIII. Voert soe wille wi dat dit blyue een recht oft enich man sien guet legge in een scip eens andern mannes ende dat guet beuole enighen manne te hodene de man dien dat guet is beuolen de is schuldich te gheuen den sciphern van der guede sijne vracht ende wolde de man den dat guet beuolen is dien sciphern niet ghenoech doen van der vracht soe mach de scipher beholden ziene vracht op dat guet also langhe also dat guet is op zijne bodeme oft in ziener hode mit twen zienen zienen scipmannen oft stuijrmans (**verso**)

Van voringhen dier scipmans ende stuijrmans

IX. Voertmer were enich cogge of ander scip de holt voerde oft enigherhande guet dat si licht oft swar daer sal men af gheuen den scipman ende dien stuijrmanne oer voringhe alset boert bi lastale

X. Oec soe wille wi dat of eneghen manne ware guet beuolen te bewaerne van zijne gheselscap ende de man op den guede oft bi den guede ware waer hi vore te lande of te water worde hi gheuanghen mit den guede mach hi hem loesen vijt der vanghenscap also langhe also dat guet wart ende wolde de man dat guet begheuen ende rijden of ghaen ouer lant te huuswert ende dan worde ghevanghen de man en mach hem niet loesen vijt der vanghenscap mit meer gueds van der gheselscaep dan hi bi hem heuet toe den tijden soe wanner hi wert ghevanghen

Van der gherden

XI. Voertmer alle de rechte de tho der gherden horen de salmen doen beden drie warue in eenen daghe ende elc bot bi twelf penninghe cleijne ende dat vierde bot bi

zienen verschepe ende en queme hi dan niet vore soe en sal oene neghien man vluijcken noch voren bi eene pene van tien ponden.

XII. Voertmer ware dat sake dat onse borgher oft ghaste de mit hem voren ondertusschen twisteden mit quadren worden de handadeghe brake tgheghens de gherden drie torn. ende tghens de stat twentich schellinghe cleijne ende ware dat sake dat si ondertuijschen vochten mit voesten oft hartogheden oft cleder spleten soe hadden si ghebroken tgheghens de gherden drie tornsche ende tgheghens de stat van Campen XV torn. waert sake dat men si verwinnen mochte mit drien gueden luden de mit (fol. 19) onsen borghern voren ende wart sake dat men si niet verwijnnen en mochte soe mochten si hem des afnemen mit oern rechte En ware enich man de dit verharden wolde so sal de olderman tho hem ghaen in oerconde twen onss borghers ende beden hem bi eene pene van XX schell. dat hi sijnen broke aflegge ende dade hi des niet soe sal men hem afnemen de pene van XX sc. ende daer toe sijnen broke den hi ghebroket heft Ende ware oec dat sake dat si vochten ondertusschen mit wapen dat male den andern woende de ghone de de wonden dade dat hadde ghebroken tgheghens de stat c schilde oft binnen Campen ware ende tgheghens de gherden drie torn. oft si des worden verwonnen mit drien onss borghern war dat ghescheijde buten markete oft bijnnen markete ende dat van den oldermanne te richten in den irsten markt daer men compt oft it niet gherichtet en si Ende ware dat sake dat men oene niet verwijnnen en mochte soe sal hi hem dies afnemen met sijck derden de onse borghern zien ende ware enich man de dat verhardede soe sal de olderman tho hem ghaen in oerconde twen onsen borghern ende beden hem bij eene pene van C sc dat hi sijnen broke aflegge ende datte hi des niet soe sal men hem af-

nemen de pene voirs. ende daer tho sijnen broke den hi ghebroken heft dairt hem bi geboden ware Ende alle dese broken soelen comen in dier stat oerber sonder de drie torn de der gherden tho hoert. Vortmer alle de ghone de mit onsen borghern varen de spise ende loen van hem nemet de holde wi in alle desen rechte dat hijr bescreuen is ende waert dat sake dat ienich man sijnen broke niet af en leghede soe sal men oene vijtleggen ende mit onss borghern na den daghe niet meer varen ont dier tijt dat (*verso*) hi zienen broke ghebetert hebbe ende ware enich man de onse borgher were de na der tijt voerde desen man de verwonnenen ware sijns brokes also verre also hi dat wiste de hadde ghebroken weder de stat C sc cleijne ende en wiste hi des niet soe sal hem des afnemen mit sijnen rechte

XIII. [*Voertmer soe en solen niet mer wijnhern wesen *in eener tauernen dan sesse bi eene pene van C sc cleijne*]

Van vrede to beden denghonen die mit onss borghern varen

XIII. Vortmer alle de ghone de mit onsen borghern varen de spise ende loen van hem nemen de siin borghern oft ghaste den mach men vrede beden bijnnen scieps boert ende bijnnen sijne boden te schonen gheliker wijs also onsen borghern

*Van lone der ghoner den onse borghern orlof gheuen vor oern
brode ende daerna*

XV. Voertmer oft een man wijnne stuijrmans scipman koc of botesman bi den Jare ghift hi hem orlof eer si comen in sijn broet soe sal hem gheuen sien irste loen half ende ghaue hij hem orlof wanner si waren comen in siin broet soe sal hi hem gheuen sijn irste loen altemale dies gheliks soelen doen stuijrmans scipmans koke ende botesmanne oern sciichern nemen si orlof van hem ende dits

te verstane de wile si sin in den markete daer si ghewonnen werden

Voertmer wan si varen van den marketen were dat sake dat enich van den ghewonnen knapen he were stuijrmān scipman koc oft botesman wolde varen van sijnen sciphern hi en mochte hem schult bewisen mit den knapen de mit hem voren bijnnen dier boert mach hi des niet doen soe sal hi sijnen sciphern gheuen also vole ghelds van sijns selues ghelde also hem (fol. 20) sijn scipher hadde ghe-loeft van den helen Jare ende dier stat van Campen daer tho eene marc Ende were oec dat sake dat de scipher enighen van sijnen ghewonnen knapen oerlof gheue dat wer stuijrmān scipman koc oft botesman hi en mochte hem bewisen scult mit sijnen knapen de mit hem voren bijnnen scieps boert soe sal hi hem gheuen al sijn loen van den helen iaere ende niet meer Ende wer enich scipher de ghewonnen hadde eenen stuijrmān scipman koc oft botesman de hem niet vol en dede in oerconde der knapene dem mach hi oerlof gheuen ende lonen hem alset bi dien jare boert.

Oft een sijn scip vercofte

XVI. Voertmer ware dat sake dat enich onser borgher sijn scip vercofte vor sante Jacops daghe soe sal hi zienen knapen gheuen sante Jacops loen altemale ende vercofte hiet na sante Jacops daghe soe solde hi hem gheuen sijn hele loen van al den Jaere

XVII. Voertmer ware dat sake dat enich onser borgher eenen stuijrmān scipman koc oft botesman oft leijdesaghen hadde ghewonnen ende een ander onse borgher den stuijrmān scipman koc botesman oft leijdesaghe om onderwonde de verlore tgheghens onse stat tien pont Voertmer ware dat sake dat enich stuijrmān scipman koc botesman oft

leijdesaghe niet en dade also hijr vore is bescreuen den en mochte neghien onser borgher voren ende vorde hi den daer bouen de verlore tgheghens onse stat tien pont

XVIII. Voertmer wille wi dat neghien onser borgher in wat lande dat si zien malc ander beclaghen soelen dan vor onsen olderman ende ware dat sake dat si ne (*verso*) ghienen olderman en vonden ofte hadden soe solden si de claghe versten ont dat si to den oelderman quamen of te Campen tho ende wel daer bouen dade de hadde ghebroken tgheghens onse stat XL pont

*Van volghen den sciphern de sijne bodeme bestrowet op
sante Martijns dach*

XIX. [*Voertmer soe heb wi ghevonden vor recht Is *dat sake dat enich man wijnne stuijrmān scipman koc oft *botesman bi den jare ende vor sante Martijns daghe ouer *quame ende de scipher sijn scip weder veruracht ende op *sante Martijns dach sijne bodeme heft bestroijt soe soelen *hem de sturman scipman koc ende botesman de bi den *jare ghewonnen waren de reijse volghen dat si westwert *oft oestwert mer wan de scipher dan onlastet soe sin de *stuijrmān scipman koc ende botesman van hem quijt vijt-*ghenomen de mit schoenster heringhe ouercomen want de *quijt sin wanner si an den markt comen mit oern guede*]

Van der scipmans loene te verbeterne

XX. Int Jaer ons hern M^oCCCLII op sante valentijns dach (19 Februarij) hebbe wi Scepen ende Raet ghevonden ghewilkort ende ghesat Is dat sake dat enich scipman bi der reijse vart mit onsen borghers ende sijn scip onlast te schonen de compt van rijghe Reuele per nowe ende stocholme den salmen sijn loen verbeteren mit twalf oelde groeten Item van gotlande ende pruijsen

IX oelde gr. Item van colberghe ende van al wendeschen steden ende van lubeke VI oelde gr. ten ware sake dat een scipher ander vorwerde ghemaket mit sijnen scipmans

Van vijfaren ander scepe in de hauen te brenghen

(Fol. 21.) XXI. Vortmer heb wi ghevonden ghewilkort ende ghesat int jaer ons hern vorss dat alle de mit onsen borghern varen ende in oern brode sin sollen vijf varen ander sciepen in hauen te brenghen ende in alle ander helpe daert oere scipher beghert ende daden si dies niet soe hebben si verlorn eene pene van oern lesten loene ende oer voringhe ende oer leste loen te comen in dier stat oerbar mach men si verwijnnen also recht is

Van leestinghe

XXII. Voertmer soe heb wi ghevonden int iaer MCCC ende acht ende dertich dies saterdaeghes vor pinxstern ende verbeden bi LXXX ponden dat ghien onser borgher vercopeen sal guet op leustinghe

Van den voghede

XXIII. Voertmer soe en sal neghien voghet den wi te schonen senden meer mit hem voren dan zes pont gr. bi XL & cleijne ende zien knape niet meer dan een pont gr. bi der seluen pene

Van den slotelen van den porten

XXIII. Voert soe verbede wi bi eene pene van lijue ende van gude dat nijeman enighe na slotele sal doen maken of hebben van der stat poerten ende van der stat sloeten

Van schonen

XXV. Int Jaer ons hern dusent driehondert ende tsvoentich dies andern daeghs na Gregorii hebben Scepen ende

Raet ouerdraghen waert dat enich van onsen borghern vor onsen voghet te schonen ofte ten Ellenboghen anghesproken worde ende de voghet mit zienen raede een recht daer van seghede ende dier partien bi eene pene ghebode volte doene ende oer een dan de sake an ons schote de heft de pene ghebroken daert hem bi gheboden is ende daer tho viertich pont tot onser stat behoef

Van vechtlic op den houe

(Verso.) XXVI. Voertmer waert sake dat enich man den andern dade beden vor de scepen ende mit rechte an sprake ende om de stucke vochten op den houe oft in den daghe also dat gherichtet ware soe we dat doet ende den andern daer om slaet of doet mishandeln de heft verloren LXXX pont ende sloghe hi dien des andern daghs buten koirs also van den saken die gherichtet waren de heft verloren X pont also verre also mit rechte worden verwonnen Voertmer ghevelt dat enich man den andern worde sprake also van saken de vor den scepen gherichtet waren daer si ghely mede verliesen mochten die verleset X pont also verre also si daer van mit rechte verwonnen werden

Van beden op den hof.

XXVII. Int iaer ons hern MCCCLVII des saterdaghs na sante peters daghe ad vincula (5 Augustus) heb wi Scepen ende Raet vermijds onser meente ghewilkort ende ghesat waert sake dat enich man oft vrouwe name onse burghers de bijnnen onser vrijheit gheseten is dede beden op den hof vor scepen enighen man of vrouwe namen ende sprake hem an vor enigher hande schult ende wes de ghone de anghesproken worde vor gherichte bekande dies solde hi gheuen bijnnen viertijnnachten dar na penninghe oft guede pande de den dordendel beter sin dan dat ghely. Ende de pande

daer na vort te holden eene maent daer naest comende ende also de maent gheleden is soe mach de ghone dien die pande ghesat sin doen vorebeden dien ghonen de de pande ghesat heft op enighe richte dach daer na ende beden de panden op vor scepen ende losset men de pande niet op den dach bi schien der sonnen soe mach de ghone (fol. 22) den de pande ghesat sin de vercoepen oerconde gueder lude ende wat daer bouen de schult lopet dat sal men wederkeren den ghonen de de pande ghesat heft.

Van verdienden lone

XXVIII. Voertmer waert sake dat enich man of vrouwe name bijnnen onser vrijheit iemende ansprake vor scepen in den gherichte vor verdient loen oft gheghetener cost ende wes men hem verliede dat salmen betalen bi schiender sonnen mit reden ghelde oft mit gueden panden ende de pande dre daghe te holden ende also de gheleden sin de pande te vercopen oerconde des scepen de der saken een rechter gheweset heft.

[†men gift panden opter voircsc. punten tot aller rechte. †]

Van panden huus hure.

XXIX. Voert wel van huushuren panden de sal de pande holden viertien daghe also de gheleden sin soe sal hi de pande opbeden in oerconde der nabuer te beiiden tsijden ende oft men de pande dan niet en lossede so machmen de vercopen des andern daeghs in oerconde dier naber voerscr.

Van bode den in borghers moden sitten

XXX. Vortmer heb wi ouerdraghen dat men enighen menschen de in borghers moden sitten mach alle weghen beden doen ghelyc een ghast (enen burger) ende wes hi bekant vor gherichte dat vijt te panden bi schinender

sonnen ende de pande wert te staende ghelike borghers
panden also vorss. is.

Pande onser stat

XXXI. Vortmer waert sake dat enighe pande ghepant
werdet van onser stat weghen wanner achte daghe daer na
gheleden sin soe soelen de pande verstaen wesen soe moghen
de Scepen onser stat beste daer mede doen de tot onser
stat behoef te vercopen ende pandede onse stat an erve
daer neghien rede guet en ware ende dat erve bijnnen
achte daghen daerna niet ghelosset en worde soe sal dat
vort staen tot onser stat rechte

Van doetslaghe

(Verso.) XXXII. Int iaer ons hern MCCCLXXXV op onser
vrouwen auent te lechtmisse (1 Februarij) heb wi Scepen ende
Raet vermijds onser meente ghewilkort ende ghesat waert sake
dat enich man borgher oft ghast eenen onsen borgher af-
liuich ghemaect heeft oft afliuich makede den legge wi vijt
onser stat ende vijt onsen verschiepe ende vijt onser vitten
te schonen den hantdadeghen niemant te huusen bijnnen
onser stat oft op onser vitten ende oene nemant te voeren
bi eene pene van LXXX ponden also dicke also hi dat
dade ont der tijt dat dat versoent worde.

Van vore veden

XXXIII. Voert ware enich vorvede tusschen onse bor-
ghers ende dan een onser borgher voerde eenen ghast de
onsen borgher mishandelde om der vorvede willen wes de
hantdadighe tgheghen onse stat brake dat solde de ghone
betern de oene ghevoert hadde

Van vechtlic buten lands

XXXIII. Voert oft enich ghast de met onsen borghern varet oft borgher bijnnen scieps boert oft oppen lande enighe verboden wapen treckede op malc andern oft wondede oft woerde sprake op den andern daer men ghelt mede verliesen mach dat sal wesen bi eene penen ghelyc of dat in onser stat gheschiet ware

Van kore te betalen

XXXV. Voert enich man de breket de sal zienen vollen kore betalen ende daer niet af te laten we dies niet en doet de sal buten onser stat bliuen ende buten onsen vier-schiepen ont dier tijt dat hi sijnen vollen kore betere ende wel oene bijnnen dier tijt eer hi ziene kore beterde vlotte oft voerde oft huusede oft houede bijnnen Campen oft buten op onser vitten de verlieset LXXX pont tot onser stat behoef also dicke also hi dat doet

Van die misdaden in enighes heren lande oft stroeme

(Fol. 23.) XXXVI. Voert int iaer ons hern MCCC neghen ende vijftich op sante Agneten auent (20 Januarij) hebbe wi ghewilkoert ende ghesat were enich scipher oft vrachtman stuijrmān of scipman oft enich man hi were borgher oft ghast de ghewelde dade oft brake tgheghens de herlicheit in enighes hern lande oft in sijnen stroeme welc man de dan hantdadighen vlotte oft voerde hi were borgher oft ghast vijf des hern lande of vijf ziener ghewelde eer hi mit vrientschepen van den hern ghescheijden ware dat wolde wi holden an sijn lijf ende zien guet ont der tijt tho dat hi den hern volghedaen hadde ende wi daer af ontheffet waren

Van nederslaghe op daghe om vorvede willen

XXXVII. Voert in denseluen Jaere ende daghe hebbe wi des gheliks ghewilkoert ende ghesat were dat sake dat de scepen eenen dach annamen met ghasten de buten onser vrijheit gheseten waren oft met onsen borghern ende den te holden buten ouer vrijheit ende om onser stat behoef oft om onser borgher willen were dat sake dat onser borgher enich op de ghaste verghaderden de dien dach holden om eener vorevede willen ende dien mistal daden ende mishandelden also manich man also daerop verghaderde also manighe LXXX pont soelen si gheden ter stat behoef mach men si dies verwijnnen also een recht is vijtgheseghet van nederslaghe daer ghaste maghe af sin Ende de ghaste wille wi dat schuwen onse borghers op den daghe

Van nederslaghe

[*Voertmer in den seluen iaere des soendaeghs als men *singhet letare hebben de Scepen ende Raet te Campen *mit den gueden luden van der stat ghewilkort ende ghesat *waert sake dat ienich (**verso**)*]

Van eene vrouwens arbeide

XXXVIII. [*Voertmer soe heb wi ghewilkort ende ghesat *soe wanner god ene vrouwens sal helpen tot eenen kinde *soe mach si in doen halen also vole vrouwens also si wil *ende wanner datt dan gheboren is ende vrouwens gescheijden *sin daer na verbede wi alle cost alle werscap al vpstal *oft wanner men den vmanhang ghaet van mannen oft van *vrouwens ende soe voel dar tgheghens doen de verlieret *eene pene van Tien ponden Ende soe wanner de vrouw *dan irst te kerken komet soel sal si des naesten sondaeghs *dar na comen vor de Scepen ende sweren ten heijlighen

*dat si al dat heft ghehelden dat de scepen aldus hebben
 *gheloeft ende alsoe manighe dach alsoe si daer van ver-
 *zuijmet alsoe manighe tien ¶ heft si tgheghens de stat ver-
 *loren voert verbede wi alle werscap na den dat de vrowe
 *te kerken is gheghaen soe welke vrowe dan werschepede
 *alsoe van den kindelbedde ende al de mit oer werschepeden
 *de hebben verloern oer elc eene pene van X ponden mach
 men si daervan verwinnen]

XXXIX. [*Vortmer soe wilkor wi dat soe wanner een
 *mensche steruet die wile dat hi bouen der eerden staet
 *so mach de vrowe daer de doede in den huus is laten
 *halen achte oer vriende de si wil viere van der eene ziden
 *ende viere van der ander ziden mit oere te etene ende
 *niet meer bi eene pene van X ¶ ende verbieden oec
 *drincken na vigilien ende soe voel dat dade man oft wijf
 *de heft verlorn de seluen pene de hijr bouen bescreuwen
 *staet Voertmer soe wanner een dode gheerdet is daer en
 *willen wi neghien drincken nae na hebben dat si te wine
 *oft te biere ende neghiene cost dan (fol. 24) van den vrienden
 *in dat huus hebben van mannen oft van vrouwend ende
 *enich de dat brake de heft verlorn eene pene van Tien
 ponden.]

Van kersauende

XL. Vortmer soe wilkore wi dat op kersavent neghien
 man of wijf ghelt soele senden of brenghen in enighe mans
 huus oft wiues oern kindern oft oern boden buten oers
 selues huus bi eere pene van Tien ponden mach men enighen
 daer af verwijnnen alsoe een recht is

Van welkomen

XLI. [*Vort soe verbede alle werscape alsoe van wil
 *kome in huusen nije oft olt bi eene pene van X ponden

*dat is te verstaene alsoe manich persoen alsoe manghe
X pont.]

Van den cruce daghe

XLII. Voertmer verbede wi also van den crucedaghen vor pinxstern dat dan nemant den kindern wegghe gheuen sal of ghelt bi eene pene van tien ¶

Item van doden

XLIII. [*Voertmer verbede wi dan van ghenen doden
*mer luden eten soelen in kelre oft in tauernen dan twalf
*lude eene maeltijt des mijddaghs de wile hi bouen eerden
staet also bi eene pene van X ponden also manich man]

Van soene op den hof gheboden.

XLIIII. Item were enich persone de eens op den hof ter soene gheboden worde ende daer niet en quame de heft eene pene verlorn van XL ponden

Van huijre

(Verso.) XLV. Vortmer heb wi Scepen ghevondet dat men alle huijre mach vijtpenden tot allen rechte onsen borghen zonder claghe ende pandinghe van huijre ghiert vor alle pandinghe ende de pande vijt den huus te brenghe

Van delinghe erven in de lenghe

XLVI. Int iaer ons hern M^o CCCXLIII des zaterdaeghs vor sante Mijchele (27 September) ouerdroghe wi Scepen ende Raet mit der ghemeente waert dat enighe lude een erve delen wolden in de lenghe soe en soldemen nemande ondele dat mynste en blieue vierten hamer vote breet twe hamer vote vor eene (lubesche) elle gherekent ende waert dat so breet niet en ware soe zal de eene mit den andern

tijmmern mark mark ghelyc ende wilde enich niet mede
tijmmern soe mach de ghone de tijmmern wil dat ander
deel nemen te huijre oft te coepe of hi macht laeten
tot stadrechte

De erve te jare ghehuijrt heft

XLVII. [*Int jaer ons hern MCCCXLIII op sante
*Matheus dach (24 Februarij) vonde wi Scepen ende Raet
*wan een man een erve te iaertalen ghehuijrt heft ende
*daer een huus op ghetijmmert heft wanner de iaertalen
*vijtghaet soe soelen de scepen op dat erve ghaen ende
*dat huus besien ende soe sal de lanther dat huus nemen
*ter scepen segghen oft den knapen voert laten in dier
*huijren de Scepenen segghen tot zes jaeren daerna daer
*heft de lanther zienen kore van ende sien beraet te seg-
ghen des andern daeghs]

Van huus ende erve to delen ende te setten.

(Fol. 25.) XLVIII. Int iaer ons hern M^o CCCXLIV op sante lucien dach (18 December) overdroghe wi Scepen ende Raet mit der ghemeente van Campen dat enich man de deelachtich is niet eenen mensche in een huus oft erve de wil de maghet den andern setten dat huus oft erve pusschen sante Martijns misse end sante peter in den selle ende de ghone de dat set ist dat de beholt dat erve of dat huus de salt betalen mit ghereden ghelde mer dieghone dien dat gheset weert wil hi de mach verholden elc pont groet mit eenen pont clene jaerghelds ende dien dat erve gheset wert die mach vertijnnacht sien beraet hebben vor hijt nemen wil oft niet ende dit is te verstanne van hofsteden ende van huusen de in der stat in den haghen op dien vloetdijck to bronop liggen ende de men niet delen en mach in de lenghe na der stat rechte alse hijr

voerss staet ende voert also manich pont groet als men elks jaers ghift also manich pont jaersghelds mach men aflegghen alsoelke paije te gheuen also dan op de tijt als ment set ghenghe ende gheue is

XLIX. Voertmer were enige hofstede de men in de lenghe delen wolde ende onbetijmmert ware de sal an beijden tsijden viertien vote wijt bliuen oft men en salsie niet delen.

Van wederwerke te doene

L. [*Vortmer heb wi ghevonden ghewilkoert ende *ghesat mit der meente van onser stat Int iaer ons hern *MCCC en L des andern donredaeghs in der vaste (25 Februarij) dat wes erve in de mijddele twe roden breet is *dat die wederwerc doen sal dat erve si gheleghe bijnnen *onser vrijheijt oft opt swinelegher ende ons borghern *hoert mer bijnnen onser vrijheijt salt wesen onser stat *rode ende opt swinelegher de rode de daer ghaet*]

Van tinse te betalen

(Verso.) LI. Voertmer heb wi ghevonden ende ghesat dat elc mensche die tins schuldich is sal sijnen tijs betalen op sijne beschedene tijt oft bijnnen achte daghen darna is dats de tinsher also langhe wachten wil ende en wil hi niet wachten hi mach oene vijtpanden bijnnen dien irsten achte daghen mer wert hi daer bijnnen niet betaelt noch vijtghepant soe sal ment int ende van den irsten jaere daer naest volghende dien tins tweeveld gheden ende daer na elks iaers dien irsten tins is dat men verwaert also vorss is.

Van ghasten de van buten in quamen

LII. Vortmer heb wi ghevonden mit onsen rade ende

mit dier wijseijt van onser stat ende ghewilkort ende ghesat
 Int iaer ons hern MCCC en L dies sondaeghs vor sante
 Jacops dach ware dat sake dat enich ghast van buten in
 onse stat quame ende tgheghens enighen onser borgher
 schelachtich woerde ware dan dat sake dat enich van ons
 borgher den ghaste holpe tgheghens onsen andern borgher
 de hadde verboert tgheghens de stat ter stat behoef eene
 pene van XL ¶ ende also manich man also manighe
 XL pont mach men sie verwijnnen also een recht is.

Van der bortclocke te slane

LIII. Int iaer ons hern MCCCLII dies saterdaeghs
 na paesche (14 April) heb wi Scepen ende Raet vermids
 onser meente van Campe ghewilkort ende ghesat waert
 sake dat enich onser borgher de bortclocken slogue of (fol. 26)
 dade slaen op eenen andern onser borgher wel dat dade
 de heft verlorn ter stat behoef eene pene van lijf ende
 guede mach men hem des verwijnne.

Vortmer sloghe enich onser borgher de bortclocken oft
 dade slaen op eenen ghast de heft verlorn ter stat behoef
 eene pene van viertich ponde mach men hem des verwijnnen

LIII. Vortmer worde enich ghast schelachtich tgheghens
 onsen borgher ende de ghast weke in een huus ware de
 ghast ghebleuen an die scepen ende daer een vrede ghe-
 boden ware we daer bouen in dat huus stormede oft dat
 huus anvierdeghede mit verboden wapen also manich man
 also manighe XL pont sal hi gheuen ter stat behoef ende
 en ware daer ghien vrede gheboden we dan een huus an-
 vierdeghede also vorss is mit verboden wapen also manich
 man also manighe XX pont mach men se verwijnen.

Van den kore van Godekens huus

LV. Vortmer in denseluen jare ende daghe vorss. heb

wi ghewilkort ende ghesat worde enich man schelachtich tgheghens den andern op der straten van der oversten ziden der straten de bi Godekens huus dies boden gheleghen is an de hofstrate tho ende vort an de broderstrate an de hofstrate ende an de vijterster zijde van den heijlichen gheijste ende daer en tusschen de oelde strate ende de vischmarkt also dat begrepen is ende in allen tavernen die daer bijnneu begrepen sin de heft verlorn zienen kore ghelyc oft dat in dien wijnkelre gheschiet ware mach men hem des verwijnnen beholden allen koren de mere sin oers rechts.

Van quaden worden

Vortmer ware enich man de bijnnen desen wilkore also vorss. is oft in den wijnkelre enige woert den andern sprake bouen eenen vrede daer men ghelt mede verliesen mach de heft verlorn twentich pont in der stat behoef mach men hem dies verwijnnen.

Dat neman dies andern guet vervechten en mach.

(Verso.) LVI. Voertmer in den seluen Jaere ende daghe voerss heb wi ghewilkort ende ghesat dat neman dies andern guet vervechten en mach de raeds ende daeds hem onschuldighet in deser manier: waert sake dat enich man schelachtich woerde tgheghens dien andern ende de zijns koers verwonnen worde ende dien niet besetten en mochte noch en wolde dien sal men setten in der stat hachte ont der tijt dat hi sijnen kore betale ende de soene betere. Ende waert sake dat hi dies niet en mochte noch en wolde so solde men hem doen dat der recht wiset ende darna hem te leggen vijf onser stat ende vijf allen onsen verschiepen hem nemant te vluijten noch te varen also bi eene pene van LXXX ponden ende daer onse borgher te bijden tsijden

altoes te zonene Voertmer waert sake dat enich man de dit voerss. ghebrec ghedaen hadde buten bliuen wolde ende daer Inne verharden wolde sijnen kore ende soene niet betern en wolde wat de vriende op den man daden dat ware brokeloес tgheghens de stat.

Voertmer wart sake dat enich man schelachtich worde tgheghens den andern daer hem sijne vrienden inne te holpe quamen ende hij zienen kore noch soene niet beteren en mochte noch en wolde dat solde men holden an de vriende die in holpe ende in velde mede ghewesen hebben oft men si verwijnnen mach.

Van den wijntappers

LVII. [*Voert soe soelen de wintappers heeren ende *knechte holden ten heijlichen dat si melden soelen alle de *ghone de in den wijnkelre doblen bi oeren eede ende waer *si dies niet en daden soe en solde men zi vor ghiene guede *lude mer holden Ende we om der meldinghe willen hem *mistal dede mit worden oft mit daden buten den kelre *oft bijnnen de heft verloren doblen kore ghelyker (fol. 27) *wijs oft it in den kelre geschiet ware mach men si des *verwijnnen.*]

Van de onser stat ghuet vercofte

LVIII. Int jaer ons hern MCCCLV dies saterdaeghs na sante paules dach conversio (31 Januarij) heb wi Scepen ende Raet ghewilkoert ende ghesat waert sake dat enich man enigherhande guet vercofte ijemande van ons en rade tot onser stat behoef soe en sal men dat ghelt onder ons oft onder iemande van onsen rade niet besetten mit den gherichte mer dat ghelt den coeman kommerloes te betalen ende te leuerne.

Van den ghonen dien dach wert gheleghet opt huus

LI. [*Item Int iaer ons hern MCCCLVI dies saterdaghs na
 *sante Agathen daghe (22 Januarij) heb wi Scepen ende Raet
 *ghewilkort ende ghesat waert sake dat ijemant van twen
 *partijen dach bescheijden woerde vor scepen te coemen op
 *der scepen huus we dan sijnen dach versuijmede ende niet
 *opt huus vor Scepen quame de heft verlorn een pont
 ter stat behoef]

Van hantvrede

LX. Int jaer ons hern MCCCLVI des saterdaghes na
 onser vrowendach annunciatio wi Scepen ende Raet te
 Campen hebben mit onser ghemeente ghevonden ghewilkort
 ende ghesat waert sake dat tusschen onsen borghern een
 nederslach gheschiede dat god verbeden mote soe solden
 de beiude partien de vier cluften van den beiuden zijden
 de onse borghers sin ende in onser stat wonachtich vor
 hem ende de ghemeene vriende de dar tho behoren de onse
 borghers sin dat si bijnnen oft buten Campen sonder arghe-
 list gheuen onder hem eenen vasten hantvrede van den
 nederslaghe hi si ghescheen oft schede bijnnen Campen oft
 buten Campen ende wel dies niet doen en wolde oft dat
 verhobarde dat were bi lijue ende bi guede (*verso*) ende
 voert den gheboden vrede mede te halden in zijre macht
 also onser stat boke ende brieue begripen Voert were dat
 sake dat enich man desen hantvrede broke die en sal
 nemmermeer soenen tgheghen de stat ende den manne te
 volghene In wat lande daer hi is aise van onser stat
 weghene vp eenen rechten hantvrede breker also men met
 rechte volghen sal.

Van verseringhe der wine

LXI. Voert heb wi ghewilkort ende ghesat dat men vp een voder wijns colscher versieringhe dat opper moder leghet sal gheuen vier aem kannen [*ende van verlatenen wijne *sal men gheuen drij aem kannen ende wat van der ver*seringhe voerss ouer loept dat sal onser stat tot orber *ende te staden comen ende wes daeran ontbreket dat sal *men onser stat verbetern oft onsen borghern*]

Van gheroueden guede te copen.

LXII. Vortmer heb wi ghewilkoert dat neghien onser borgher gherouet guet sal coepen ende were enich onser borgher de dat cofte dien wolde wi afnemen XL pont ende (solde den ghenen dat affrouet were sijn guet schadelos wederghueuen)

Oft een onse borgher onse stat beswerde tgheghen eenen meren hern

LXIII. Voertmer wer enich onser borgher de eenen andern onsen borgher oft onse stat beclagede ende beswarde tgheghens eenen meren hern des men oene mach verwijnnen de verlieset tgheghens onse stat LXXX pont ende nemen onse borgher oft onse stat daer enighen schaden bi dat wolde wi holden op sijn lijf ende op sien guet

Oft enich man wijn tappet de wile onse stat den wijn tappen heft.

LXIII. Voertmer heb wi ghewilkort soe wanner onse stat den tappen heft welc man de dan wijn tappede daren bouen dat si bijnnen der stat oft hijr ouer op den lande de verlieset tgheghens onse stat hondert schellinghen ende (fol. 28) de ghone in des huus men tappet de verlieset

honderd sc ende also manich man also dar gheselle an is
elc een pont ende dese broke verliesen si tot elken vate

Oft een ghast quame in onse stat guedertierlike

LXV. Vortmer heb wi Scepen ende Raet in Campen
ghewilkort mitter wijsheijt van onser stat were dat sake
dat enich ghast quame in onser stat guedertierlike sonder
arghelist ende hi onser borgher mit der hant niet mishan-
delt en hedde ende wert enich onser borgher de den ghast
van ziens maghes oft van zijnes vriends weghen mishandeln
wolde de en sal daer niet tho doen noch van zijner weghen
laten doen hi en dat bij den Scepen ende wan onse
borgher ons dit heft doen te weten soe sulle wi tho den
ghaste ghaen ende seggen hem dit heft uwe mach oft uwe
vrient tgheghens onsen borgher misdaen wil ghi onsen
borgher dat doen beteren bi ons wi willen onsen borgher
also guet hebben dat hi de beteringhe nemen sal moghe
ghi oec dies niet doen so mote wi onsen borgher doen dat
wi hem schuldich sin te doene Ende warnen V na desen
daghe dat ghi vijf onser stat varen ende schuwen onsen
borghers ende onse stat Voertmer were dat sake dat enich
ghast mit der hant onse borghers mishandelde so wille wi
dat de hantdadighe onse stat ende onse borgher schuwe
ont hi ghebetert heft onsen borghern dat tgheghens hem
heft misdaen Ende were enich van onsen borghern de
dese vorss stucke niet en helde dat hadde ghebroken tghe-
ghens onse stat XX pont

LXVI. Voertmer were dat enich ghast tghegengs onse
borgher hedde misdaen ende sijne vriende zende an de
Scepen dat hi onsen borghern dat wolde betern bi den
Scepen soe sulle wi Scepen onses borghers (**verso**) machtich
wesen dat hi de betringe nemen sal bi eene pene van lijue
ende van guede ende ware oec sake dat onse borgher

tgheghen eenen ghast hadde misdaen ende dat den ghaste wolde betern bi den Scepen ende en wil de ghast der beteringe niet nemen soe sulle wi onsen borgher doen dat wi hem schuldich sin te doene

Voertmer soe wanner dat geschiet dat een ghast in onser stat twistende tgheghens onsen borgher mit worden oft mit daden soe heb wi dit ghevonden mit dien wisesten van onser stat es dat sake dat enich onser borgher daer tho come ghaene soe sal hi den ghast toven ont den tiden dat de Scepen daer tho comen ende dan soelen de Scepen dien ghast beborghen dat hi eene soene sal nemen ende doen to der Scepen kennisse

Van oft een Joncfer verledet woerde

LXVII. Voert soe waert gheuonden Int jaer ons hern MCCC ende XXIX op sante marien magdalenen dache (22 Julij) mit Scepen mit rade en mit der meente van Campen ware dat sake dat enighe vrouwe oft Joncfruwe si waren vereruet oft onvereruet verledet worde mit enighen stukke heijmelic in een huus te haelne oft mit andern stukken dat si verledet worde Ende de juncfer oft vrouwe claghede van echtscap alle de daer mede waren dat si vrouwe oft man de dies ghelieden oft verwonnen worden dat de joncfer of vrouwe verledet worde ende ware de verleset tgheghens onse stat eene pene van lijue ende van gude

Van ghasten buten te twistene

LXVIII. Voertmer soe heb wi Scepen ende Raet van Campen ghewilkoert mit der wiseijt van onser stat waert sake dat enighe ghaste van buten twistende woerden mit (fol. 29) woerden iof mit daden de onse borghers niet en sin maghen ende vriende hadden bijnnen Campen die maghe oft vriende de onse borghers sin die en soelen daer niet

tho doen oft laten doen bijnnen onser vrijheit malc op dien andern iof op ghaste mede bi eene pene van LXXX ponden mach men si verwijnnen alse recht is ende alse manich man alse manich LXXX pont Ende hijr om heb wi dit gheloeft want wi neghien vechtlic dat van ghasten buten Campen gheschiet bijnen onser stat hebben willen

Van schelinghe tusschen onss borghers

LXIX. Voertmer ware dat sake dat enighe schelinghe schiede of gheschien ware tusschen onse borghers mit worden oft mit daden ende daervan enich vrede worde gheboden de vrede sal vast bliuen ende stadich bijnen Campen ende buten Campen tusschen beijden tsijden van onsen borghern bijlue ende bi guede ont dien tiden dat die Scepen dat versoene

Van vrede

LXX. Voertmer ware dat sake dat onse borghers enighe schelinghe hadden onder hem ende daer van een vrede ware gheboden ende een ghast quame bijnen Campen guedertierlike of bijnen Campen ware die sal gueden vrede hebben op den dach alse de schelinghe schiet (ende bider sonnen des seluen dages) guedertierlike en wech te coemen vijf Campen bij lijve ende bi guede ten ware sake dat de ghast onsen borgher mit der hant mishandelt hadde.

Nemant van onsen borghern sal varen tgheghen den ander te daghe

LXXI. [*Voertmer soe verbede wi dat neghiene van *onsen borghern malc tgheghens den andern sal varen te *daghe bi eene pene van Tien ponden*]

Van grouen

LXXII. Voertmer dat men tot enigher groue buten
Boek v. Rechten.

Campen vare dan mit twelf mannen bi eene pene van twen ponden noch neghiene vrouw meer dan zesse bi derseluēn pene.

Van den werue achter aelts huus.

(**Verso.**) LXXIII. [*In den Jaere goeds dusent drie hondert vier ende dertich vonden de Scepen ende de raet *dat boldwen schelwert ende Johan Stouenheit soelen oer *werue maken achter oern huus ghelike der stat werue *ende holden*]

Van maechsoene

LXXIIII. Vortmer soe hebbe wi gheuonden waert sake dat enich man compt in onse stat ende enighen man anspreket also van maechsoene de sal hem dat aubrenghen mit twen mannen de van den boesme sien daer si van sien die malc den andern anspreken

Van nederslaghe

LXXV. Voertmer in denseluēn iaere hebben de Scepen ende Raet in Campen mit den gueden luden van der stat ghewilkoert ende ghesat ware dat sake dat ienich nederslach na desen daghe in onser stat van Campen gheschiede dat god verbede ende deghone de den nederslach dade ontweke in ieneghes mannes huus soe wolde wi dat neghien man den de nederslach anrorende ware versokinge dade in den huus daer de hantdadeghe in ontweken ware oft anders waer bijnnen onser stat vrihede als bi lijve ende bi guede ten ware bi dien Scepen ende dien Raede ende bi des hern gherichte ende de solden de versokinghe doen tends oeren rechte in allen hoken dies huuses daer de hantdadeghe inne wesen solde mer deghone dien de nederslach anrorende ware de mochten dat wal besetten oft bewaren vore ende

achter ont der tijt tho dat de versokinghe ware ghedaen
alse vorser. is

. Van der stat slotē

(Fot. 30.) LXXVI. Int iaer ons hern MCCC ende LX
heb wi Scepen ende Raet mit onser ghemeente ouerdraghen
ghesat ende ghewilkoert wie der stat slotē breket die ver-
boert lijf ende guet machmen oene verwinnen alse recht is

Vau de eenen vler stat ladet

LXXVII. Item wie den andern vijt der stat ladet die
ende alle deghone de hem volghen hem holpe te doene die
verbort elc LXXX & mach men si verwijnnen alse recht
is Item de vijtgeladen wort ende deghene die mit hem
vijtkomen die en verloren daer an niet Mer vechten si
oft spreken de quade woert oft draghen si verboden wapen
dat sal men richten nae onser stat wilkoren

Van eenen Campe

LXXVIII. Item wie dien andern te Campe ladet die
verboert LXXX pont mach men oene verwinnen alse recht is

Van de meente den wijntappen heft

LXXIX. Item waert sake dat de ghemeente den wijntappa-
pen hadde wat broke gheschieden in den huusen die
wile dat men daer wijntappet soelen wesen gheliker wijs
oft de gheschieden in der stat wijnkelre.

Van de niet en coemet wan si gheboden werden op den hof

LXXX. Int iaer ons hern MCCCLXV petri ad cathedram
(22 Februarij) heb wi Scepen ende Raet van Campen mit
onser meente ouerdraghen ghewilkoert ende ghesat wanner
men een ghemene bot heft oppen hof we daer gheboden.

wort ende daer niet en compt ende verantwordeet sijne claghe de verboert ten irsten bode eene pene van eenen groten mach men oene ouerghaen mit dien ghighteghen boden ten andern bode verboert hi V sc. cleijne ten derden bode verboert hi XX sc. cleijne ten vierden bode soelen oene de scepen beden in sienen mont oft in sijn huus bi ziener woninghe ende en compt hi dan niet soe verboert hi hondert sc. cleijne ende sijn claghelike guet (**verso**) ende daer vore soelen dan de scepen eijnen pander gheuen dies ghelikes breck de ghone die den andern bidden laet ende daer niet en compt

Van den de opt huus gheboden wert ende daer niet en compt.

LXXXI. Item wije (dach gheleget) wert opt huus vor scepen compt hi nit des irsten daeghs ende verantwordeet ziene claghe de verboert (11 8) machmen oene ouerghaen met den ghighteghen boden (des andern dages) also vole ende ten derden (dage) also yole ende (coemt hij des derden dages nijet soe salmen hem dach leggen bij XL 8)

Van schonen

LXXXII. Item op deselue tijt heb wi Scepen en Raet met onser ghemeente ghewilkoert ende ghesat om menegherhande claghe van den vischers ende anderer coepluden van quader betalinghe dat an onsen vogheden op schonen ghecomen is Ende willen dat onse voghet dat holden sal bi zienien ede den elc voghet jaerlix zweren sal Elc van onsen borghern ofte de mit onsen borghern varen sal de sal dien vischers betalen nae onser oelden woente dat es te verstaene bijnnen drien daghen waert sake dat enich man dies niet en dede soe solde onse voghet hem dat ghebeden orconde twen onser borgher bi eene pene van X ponden waer enich man de dat bot versate soe solde onse voghet

des andern daeghs daerna den man doen panden vor des claghers ghelt ende de pande op den seluen dach vercopen ende doen den clagher vol dede enich man weijgheringhe van der pandinghe de verborde tot onser stat behoef eene pene van XL ponden

Voert soe sal onse voghet dat claghelike gelt wijnnen op schaden ende doen den clagher vol bijnnen denseluen daghe Waert sake dat enich man soe niet gheguedet en ware bijnnen (fol. 31) onser stat dat hi ons schadeloes mochte holden soe solde onse voghet al zien guet antasten dat hie op schonen heuet ende daer an hem verhalen bi rade onser borgher

Voertmer wille wi dat onse voghet biede dat elc man sal wol betalen den wagengerln ghelleconen leggheconen pramkerlen ende manlaghen bi derselver pene in allen manieren also vorscr. is Item ghebede wi dat nijman van onsen borgheren oft de in onser borgher scip vaert in nemans vitten sitten sal anders dan op de onse bij eene penē van van XL ponden

Van onzoverliken woerden ghescreuwen

Item Anno dom. MCCC sexagesimo primo Sabbo post bartholomei (28 Augustus) hebbe wij Scepen ende Raet mit onser ghemeente ghewilkoert ende ghesat wije scriift enigherhande onsuuerlike ofte smalike woert op Scepen ende Raet ofte op enighe onse burghere manne ofte vrouwe vor poerte vor kerke vor huijs ofte anders waer die verboert eijne pene van LXXX & ter stat behoef mach menne verwinnen also recht is

Van onzueverliken woerden vor dien scepen

LXXXIIII. Item eodem anno sabbo post Egidii hebbe wij Scepen ende Raet mit onser ghemeijnte ghewilkoert ende

ghesat als die Scepen toe Richte staen oft sitten opper stat
huijs oft erghens anders waer wije daer onsuuerlike woert
spreket malic op anderen alzoe datten Scepen duncket dat
men daer mede ghely verboren mach die breket ter stat
behoef eijne pene van V \AA ende dat sal staen ter Scepene
claringhe

Van wonderen nae der zunnen

(Verso.) LXXXV. Item in den jare ende daghe vor-
screuen hebbe wij Scepen ende Raet ghesat ende ghewil-
koert ware enich man de dien ander wonde na dien dat
de zonne onderghaet oft vor dien dat de zonne opghaet
binnen onser stat vrijed de zal verloeren hebben zine ene
hant ende de mach hij loessen myt hondert schilden oft hij wil

Van testamente in dien vier stapele

LXXXVI. [*Int jaer ons hern MCCCLXIII op sante
*urbaens dach (25 Mei) heb wij Scepen ende Raet myt
*onser ghemeijnte ghewilkoert ende ghezat dat ghien man
*ofte vrouwe en zal noch en mach binnen oeren vier sta-
*pelen zunder schulden ende Scepen meer gheuen in tes-
*tamente dan dien tijden penning van al oeren guede,
*ende daer en mach ghien man oft vrouwe thuech van doen
*len zij dat ze gheervet ziin binnen der stat vrijed van
*Campen to viftich oelde vrancr. schilden ten waeren
priesters]

Van den kercmeijsters niet te varen

LXXXVII. [*Item in den jaere ende daghe vorsc. heb
*wij ghezat dat de keremeijsters van dien drien kercken
*als sante mijclaes, onser vrouwen ende des oelden heijlichen
*ghiests en zullen niet vaeren mer se zullen bij huus bliuen
ghelike Scepen]

LXXXVIII. Item in den jaere voerscr. op sante Kathe-
rinen avont heb wij ghezat ende ouerdraghen zo wanner
dat die Scepen enich vechtlic zoenen dat mit wusten ge-
schiet is zo wat ghelde daer ter zoene gheseghet word dat
zal men gheuen in die drie kercken (fol. 32) ghelike als
kercken sante nijclaes, onser vrouwen Ende ten oelden
heilighen ghest mer waert sake dat enich in den vechtlic
over maete zere mishandelt were zo zoldt wesen ter scepen
claringhe waer men dat ghelyk kieren sal

Van eener maeltiid in bruijftloft

LXXXIX. [*Item in denseluen jaer ende daghe heb
*wij ghezat ende ouerdraghen dat men van gheijnre bruloft
*meer maeltijde doen zal in den kelre oft in taeuernen
*voer oft nae dan Ene maeltijd op denzeluen dach wan-
*neer men des avonds die bruloft doen zal alze bij een
pene van tijn ponden]

Van den boeden te schoenen

XC. [*Item int Jaer ons heren MCCCLXIII op sante
*pontiaensdach (19 November) heb wij Scepen ende Raet
*van Campen mit onser ghemeijnte overdraghen ghewil-
*koert ende ghezat dat neghien man boeden maeken zal to
*schoenen op onser vitte vor sante Jacobs daeghe noch oec
*ghiene tonnen legghen zal dan bij des weghe des boeden
*alze bij een pene van twintich ponden, dit is te verstane
*van den ghone die van oesten comen ende van wenden,
*Ende waert zake dat onser burgher twe oft meer waren op
*Schoenen au sante Jacops daeghe die zoelden lothen om oer
*boedstede ende nijman meer an te nemen of te bestedene dan
*ene boedstede Waert oec zake dat enich man quaeme
*van westen mijt wijne of mijt zalte die mochte ene zolt-

*boede maeken alze ghewontlic is ende des ghelykes van
den wijne]

Van verdecketen anghesichten

(Verso.) [*Item int Jaer ons heren MCCCLXVI op der-
*tienden auent (6 Januarij) heb wij Scepen ende Raet mijt
*onser ghemente ghewilkoert ende ghezat waer enich per-
*sone die mijt verdeckten angbezichten ghenghe nae der
*sonnen onderghanghe woerde hem enich mijstael ghedaen
*dat solde brokeloes wesen tieghen ons ende onse stat
*Ende daer tho solde dieghene de verdict ware ghelden
*X pont ter stat behoef In den dat hi bezien woerde
ende bekant]

Van dien beckeden moewen

XCI. [*Voertmer in den zeluen Jaere dies saturdayhes
*nae sante pontiaens daghe (21 November) heb wij Scepen
*ende Raet mijt ons ghemente ouerdraghen ghewilkoert
*ende ghezat dat ghijne vrouwe die in onser stat vrijet won-
*achtich is zal langher beckede mouwen draeghen dan tot
*dien vtersten lede des cleijnen vinghers gheuoedert oft on-
*gheuoedert ende die mouwen en die boesemghaete niet
*brieder buten beleghet dan twe vinghers briet ende die
*lijsten beneden niet brieder dan ze van oelds plaeghen te
*wesen Ende die ranse niet meerre dan van drien vacken
*ende sunder lobben also bij Een pene van tijn ponden
alse dicke al se daer tieghen daeden]

Wederwerck

XCII. Voertmeer in den seluen Jaere op sante agnieten
avont (20 Januarij) heb wij Scepen ende Raet mijt ons
ghemente ouerdraghen zoe wat man oft vrouwe ziin lantd
van dien anderen grauen ende scheijden wil In onser stat

vrieheit dien zal zijn naebur wederweringhe doen tsij cleijne oft groet smal oft briet ende al dieghene die des graeven mede ghenieten die zullen dien onraet mede lijden beiide van den lande ende van dien graeuen

(Fol. 33.) XCIII. Voertmeer In den seluen jare op sante valentijns dach (14 Februarij) heb wij ouerdraghen woerde enich man van dien Raede ghevanghen in enigher stat reijse dat ware hier oft ouer zee dien zolde die stat loessen vor dusent oelde vrancr schilde oft vor die weerde daer van ten were dat men oene om miin verdeghedingen kunste ende we brieve hebben wil dien sal men se gheuen tot elcker reijse Ende dien brief sal hie doen eenen van dien Raede ende wan hi weder compt soe sal hi den brief voerscr. dien Scepen staphands wederleueren.

XCIII. [*Int Jaer ons heren MCCC ende LXX op *den lesten dach in dien zullc is ouerdraghen zo wat men-*schen der scepen begheert mit hem to varene die zal die *schipvracht betalen ende sijns zelues kost die hij verteert*]

XCV. [*Item in den zeluen Jaere op sante gregorius *dach (12 Maart) is ouerdraghen dat men nae desen daghe *in den oelden heijlighen gheijszt binnen onser stat niet meer *personen ontfanghen sal dan twe ende dertich Ende men *zal prouende vercoepen daer inne op der gheenre doet *die daerinne sinn ofte ijemant begheerdt*]

XCVI. Voertmer is ouerdraghen ware enich guet man van dien raede oft de in den Raede wesen hadde die verarmde ende begheerde in dien heijlighen gheijszt to wesen dien zolde men ene ledighe prouende guedertierliken gheuen to sinen lijue buten sijne koest

XCVII. [*Voertmer is ouerdraghen In dien Jaer ons *hern dusent drie hondert een ende tsoventich dies dinxc-*daghes nae alle goedes heijlghen (3 November) zoe we dies *andern lant te greuet buijten (*verso*) sienen oerlof ende

*hij dat cronede die dat lant te grauen heft die heft ghe-
 *broken ter stat behof hondert schellinghe cleijne ende den
 schaden te beteren ter scepēn claringe]

Van guede dat verdorue van noedes weghen

XCVIII. Int jaer ons hern dusent drie hondert twe
 ende tsouentich op sante valentins dach (14 Februarij) heb
 wij Scepēn ende Raet dier stat van Campen mijt onser ghe-
 meente ouerdraghen ghewilkoert ende ghesat soe welc man
 guet verbracht an enighen sciephern mijt eenen goeds pen-
 ninghe waert dat alzule guet verdorue als van noedes weghen,
 die man mochte dat guet ligghen laten vor die vracht Mer
 hadde hij guet verbracht mit eenen andern goeds penninghe
 welk guet beholten bleue dat mochte hij nae hem nemen
 ende betalen die vracht daervan Mer dies solde hij dien
 sciephern bijnnen viertijn nachten nae dien dat hij an dien
 market comt segghen weer hij dat verdoruen guet ligghen
 wolde laten vor die vracht dan niet

XCIX. Item in den zeluen Jaere op sante Peters dach
 ad cathedram (22 Februarij) heb wij Scepēn ende Raet in
 Campen ouerdraghen waert dat enich persone na dier zonnen
 bijnnen onser stat vrijheijt wapenrochte makede ende wapen
 roept die heft verloren ter stat X $\frac{1}{2}$ (c schillinge) beholden
 elken kore ziens rechts de mere is.

Van sciephern die onder Enghelant verloren oer sciepe

C. Item In den zeluen jaere dies ijrsten daghes In aprille
 heb wij Scepēn ende Raet dier stat van Campen mit onser
 ghemeente ouerdraghen ghewilkoert ende (fol. 34) ghezat
 waert dat enich sciephere onder Enghelant schiepbrokich
 woerde soe solden hem die schiepman zien guet helpen
 bergen ende die wijle sal die sciepher hem oer cost gheuen
 ende daer thoe oere voringhe van den guede dat daer

gheberghet woerde Ende daer mede solde die schiephere
van den Sciepmann alinghe ghescheiden wesen dat is te
verstaene nae beloepe dies ghebergheden gueds

Van doetslaghe

CI. Wij Scepen ende Raet hebben ouerdraghen mit
onser ghemeente Int Jaer ons hern dusent drie hondert
drie ende tsouentich op den twelften dach in dien zulc
als waert sake dat een onser borgher den anderen na desen
daghe afliuich makete dat God verbeden moet soe en
soldemen bijnnen viif jaren daer naest volghende ghijne
dwanksoene anlegghen dies doden vrienden mer zie mochten
soenen tallen tijden oft sij wolden Ende waert sake dat
een ghast onsen borgher afliuich makede dat God verbieden
moete soe en solde men onses doden borghers vriende te
neghijre tijt te soene dwinghen mer sij mochten tallen
tijden soenen oft sij wolden

Van die holt houwen buijten dijke

CII. Voert mer Indien seluen Jaere op den dorden
dach nae sante Mathijs heb wij ouerdraghen waert sake dat
ijmant enich holt houwe In sancte nijclaes broeck Int
houwen holt of anders erghent buten den swaerten dijke
sonder oerloft der ghoenre dient beuolen is de heft ver-
loren ter stat behoef XL pont cleijne ende also manich
man als manich viertich pont cleijne (*verso*)

CIII. [*Int Jaer ons hern dusent drie hondert vijf
*ende tsouentich dies vridaeghes nae dortienden (19 Januarij)
*heb wij Scepen ende Raet dier stat van Campen mit
*onser ghemeente ghevonden ghewilkoert ende ghesat waert
*dat enich persoene dien anderen woende bij daghe mijt
*verboden wapen die heft ghebroeken ter stat behoef XL pont
*cleijne trecket hij een mes XX pont cleijne machmen hem

*dies verwinnen als recht is Voertmer waert dat enich
 *persoene bijnnen koers den andern woende die hadde ghe-
 *broken ter stat behoef LXXX pont cleijne trecket hij een
 *mes XL pont cleijne mach men hem dies verwinnen als
 *een recht is. Voertmer waert dat enich persoen dien
 *andern woende nae dien dat die sonne onderghaet oft vor
 *dien dat die sonne opghaet binnen onser stat vrijheit die
 *sal verloren hebben sine eene hant ende die mach hij
 *loezen vor hondert schilde oft hij wil Voertmer soe sal
 *een elc man komen bij siinen hoeuet man als noet doet
 *ende nemant van den andern te wijken oft vijt onser stat
 te vliene sonder arghelist bij lieue en bij guede]

CIII. Int iaer ons hern dusent drie hondert zouden ende
 tsouentich op sante mauritius dach (22 September) hebben
 Scopen ende Raet ouerdraghen waert sake dat ijeman In
 diens anderen sciep in thoernen mode sprunghe oft ghenghe
 ende daer en bijnnen eenen persoenen sloeghe of mishandelde
 de heft ghebroken XL pont ter stat behoef mach men oene
 verwinnen beholtelic der stat aller kore die mere sin

Van ghaeste bidden den bruijdeghomen

(Fol. 35.) CV. [*Item int Jaer ons hern dusent drie
 *hondert zouden ende tsouentich des donredaghes nae sante
 *Katherinen daghe (26 November) hebben Scopen ende
 *Raet mit oere ghemeente ouerdraghen ende ghewilkoert
 *waert twe verghadert In echtschap bijnnen oer vrijheit dat
 *men de binnen zes weken daer nae dat de bruijtloft is
 *van oeren vrienden te ghaste mach bidden ende anders
 *nemande dan de twe ende de in den huus woonen waer
 zij bij slapet bij eene pene van X ponden]

CVI. Item int Jaer ons MCCC twe ende tachten-
 tich dies saterdaghes nae beloken paschen (19 April) hebben
 Scopen ende Raet mijt der ghemeente ouerdraghen dat

men voert nae desen daghe neghenen Scepen brieue gheuen
 oft besegelen sal op hantghelt of op schult de mijt coemanscap ghema ket weert mer men sal scepen brieue gheuen
 van settinghen van huusen van moren van tinse van ghiftinghen van testamente als van oeldes recht gheweset heuet
 Ende waert sake dat bekant schulte vor scepen ghe pant woerde an huus oft erue dat sold staen op de pene van
 viif penninghen eenen alset her tho ghewesen heft tot eenen Jare ende wan dat jaer omghecomen is soe sal die de
 ghone des dat huus oft erue siin is vercoepen ende doen den knapen vol die daer an ghe pant is waert dat hi des
 niet en dade soe sollent de Scepen vercopen bij der kerse ende gheuen daer van den knapen zien ghelt mer waeren
 daer tilbaer pande die soe guet waren also de schult daer solden men an panden ende niet an huus ende Erue

Item hebben Scepen ende Raet ouerdraghen Inden Jaere ons hern MCCCLXXXIII des zaters (**verso**) daghes nae onser vrouwen dach natuitas (12 September) dat neman bijnnen dier moren van Campen tot morren brughen ende sante Gertruijde brugghen gheden en doruen wan men de maket

CVIII. Int Jaer ons hern MCCC drie en tachtentich des donredaghes nae sante Remijgius dach (8 October) hebben Scepen ende Raet der stat van Campen ouerdraghen soe wel borghe weert vor eenen ghast also van eene soenen van twiste de en sal niet langher borghe bliuen dan ont de soene vijtgheseghet is Ende dat ghelt dat daer besoent is betaelt sij oft bedeuert de gheseghet sin betaelt siin Mer de borghe wert vor erfnisse de van doden verschenen Is de sal daer vor staen Jaer ende dach

CIX. Int Jaer ons hern MCCCLXXXIIII hebben Scepen ende Raet mit oere ghemeente ouerdraghen waert sake dat enich persone bij nacht eenen waker van der stat also hij

in siner wacht oft op zijre wachte ware na den dat die clocke neghen slaet (oft dat men die lesten clocken ludet) sloghe of woende de hadde verloren lijf ende guet ende weert sake dat de wachter noetwre dade op den die oene anvierdeghede dat ware brokeloes tghighens de stat

CX. [*Voertmer in denseluen Jare dat neman in ta-
*uernen na dien dat de clocke neghen slaen oft dat men
*de lesten clocken gheludet heft wiin oft bier ontfanghen
*bi eenen ponde also manich persone also manich pont oft
*oeck neman des ghelikes wiin oft bier tappen sal bij
*X ponden ende wel dat (fol. 36) meldet de sal den kore
half hebben op dage te bidden]

Voertmer in denseluen jare is ouerdraghen wel den andern
op daghe biddet dat de vare op sijns selues aventure

CXI. Item Int Jaer ons hern dusent drie hondert souen
ende tachtentich des donredaghes nae pijnxteren sijn die
Scepen ouerdraghen dat men te bronope gheen steenwerc
tijmmeren en sal in enigher wiis dat is te verstane an
voeten oft an stilen tusschen die huuse bij XL ponden

Item van dobbelen

CXII. [*Int jaer ons hern dusent drie hondert acht
*ende tachtentich op dien viiftienden dach in Aprille hebben
*Scepen ende Raet mit oer ghemeente ouerdraghen dat in
*oer vrijheijt nemant dobbelen noch mommen en sal ende
*wel in sienen huus dobbelen let de sal ende al sien ghe-
*ziende viertiendaghe op eenen thoerne sitten ende eten
*ende drincken niet dan water ende broet ende ghelden
*daertoe zienen kore Ende wel dat ghelt wonne de sal
*dat ghelt bi zienen ede den scepen ouergheuen die stat
*mede besten Ende vore ijemant vijf onser stat dobbelen
*et ware waert ware dat solde wesen bi der pene voerscr.
*Ende wel dobbelte bijnnen oft buijten Campen van onsen

*borghern de sal daerho zienen kore alse vortiids ghewil-
 *koert is ghelden ende bij oeren eede dat ghelt dat ijemant
 *wonne mijt dobbelen den Scepen ouer te gheuen de stat
 *maede te besten Voertmer soe verbede wij al spil daer
 *men ghelt mede verliesen mach in allen manieren ende
 *penen voirschr. Ende wel dies onschuldich wesen wil dat
 *hi ghedobbelte oft ghespelt hebbe des zal hi hem afnemen
 mijt zijre hant ende mit tween volghers]

(Verse.) [*Voertmer soe sin de pene van doblen van
 *mommen ende van spelen erst dat iemaut doblet of mommet
 *oft spelt om ghelt de heff verloren to den wilkore voerscr.
 *ter stat behoef eene pene van tien ponden Ende waert
 *sake dat enich man oft vrouwe in oeren huus doblen oft
 *spelen lete om ghelt de verloren twentich pont tot onser
 *stat behoef tot den wilkore voerscr Ende waert dat de
 *doblers oft de spelers bekanden dat si ghespelt oft ghe-
 *dobbelt hadden soe en mochte de wert oft de werdijnne
 *daer niet neen vor segghen anders mochten si hen ont-
 *schuldighen mijt oer (doerder) twelfter hant

Van tijmern in den Haghen

CXIII. Item soe hebben de Scepen ende Raet mit oer
 ghemeente ouerdraghen dat men in den Haghen op die drie
 brede stheghe die dwars dore ghaet de de scepen ghenghen
 soelen tijmmeren steens dicke ende de pijre anderhaluen
 steens dicke ende drie stene breet ende de solen decken
 mijt pannen Anders en salmen daer niet dicker tijmmeren
 dan een halue steens dicke bijnnen stijlen ende de moghen
 mijt pannen decken ende wel mit pannen niet en decket
 de mach mijt rede decken ende sal schindelu dat dack met
 lemen Int iaer ons hern dusent drie hondert soeuwen ende
 tachtentich op sante peters auont ad cathedram

Van noetwere daer een vrede gheboeden ware

CXIII. Voertmer int Jaer ons hern dusent drie hondert neghen ende tachtentich des dinxdaghes na sante laurencies (fol. 37) daghe (17 Augustus) hebben Scepen ende Raet mir oer ghemeente ouerdraghen waert sake dat twen partien een vrede gheboeden woerde ende daer nae de eene partie de anderen aenvierdegheden ende de anghevierdeghet woerde noetwere daede de bewiselic ware om zien lief te beschermen wes hi inder noet were dade dat were brokeloес tgheghens de stat Mer en were de noetwere niet bewiselic soe soltet wesen ter scepen claringhe.

CXV. [*Scepen ende Raet in Campen hebben mit oer *ghemeente ouerdraghen int Jaer ons hern dusent drie hon- *dert ende neghentich dies dinxedaghes na beloken piinxteren *(12 April) dat men in oer vrijheit neghien bier veijle *tappen en sal dan men bijnnen der moren te Campen *brouwet vijf gheseghet bier dat vor den noert sont compt *bij eene pene van verliese dies biers ende bij viertich *ponden daer to ter stat behoef ende sal anghaen te lecht- *missee naest comende ende duren daernae tien iaer langh *ende men en sal nerghent melten noch brouwen veijle dan *binnen der moren van Campen ende men sal volle maten *gheuen bij hondert schillinghen*]

Item elc persone mach in draghe hamburgher bier ende gheuent sonder ghelyt den hi wil ende op den kerf niet te drincken bi XL & ende bi verlieze des biers

Van scepen af te keren

CXVI. [*Int Jaer van LI sin wi des verdraghen wan- *ner lude mit oern saken vor ons comet een clagher mit *zienen vrienden ende enich van ons scepen dan staet of *sittet bi den clegher oft bi de wederpartie ende keret

*daermede af soe sal hi irst seggen vor ons sijn guet
 *duncken van den saken ende des gheliks sal elc doen van
 *onsen scepenen van soenen te seghende van twen partien
 sijnen vrienden]

Van den kuen int broec

(Verso.) CXVII. [*Voertmer soe hebben wi Scepen ende
 *Raet mit onser [ghemeente] ghevonden ghewilkoert ende
 *ghesat dat neghien man ronder in de vier broke slaen en
 *sal dan deghene de bijnnen dier moren van Campen won-
 *achtich sin bi verliese dier rijnder ter broechern behoef
 *ende bi eere pene van hondert schelling ter stat behoef
 *Mer de bouen dier kerken ende op dien vloetdijke wonen
 *de moghen hebben op zoueninghen ende op den grene
 *vier schaer ende de bijnnen der moren woennen drie schar
 *ende nemant sal daer guet opslaen dan onse burgher ende
 *men en sal daer neghiene perde opslaen dan de ter teghelrie
 *hoeren Gegeuen jnt Jaer ons hern dusent drie hondert
 *een ende neghentich op beloken paeschēn.

Van vorvlucht

CXVIII. Int Jaer ons hern MCCCLII des satersdaeghs nae der kinderdaghe (6 Januarij) heb wi Scepen ende Raet mit onser ghemeente ghewilkoert ende ghesat waert sake dat enich mensche om vechtlic of om ghebrokenen vrede oft om enighe misdaet de men hem tiet vorvluchtich werdet de vorvlucht maket eene schuldich van der tight also dat men oene niet vorder en darf verwinnen mit tughe In dien dat hi eens gheboden si in zienen mont oft in ziene woninghe

CXIX. *Int Jaer ons heren MCCCXC sexto op onser vrouwen avent purifica^o (1 Februarij) is metter meijnte ouerdragen dat*

nemant na desen daghen bijnnen onser vrijheit an diés anderen harnasch panden en sal ende elc man sal sin harnasch holden ter stat behoef sonder argelist.

(Fol. 38.) CXX. *Int jair ons hern MCCCC ende Een op sente Andrees auent (31 October) hebben Scepen ende Raet met oere ghemeijnte ouerdraghen worde enich man voiruluchtich oft vtgheteghet Ende hij weder in onse stad ende vriheit quame eer hij der stad voeldaen hadde zoe vake alsoe hij dat daede alsoe vake braeke hij XL pont ter stad behoeff etc. onvermijnret onser stad anders oer koir ende rechtes ende dit is te verstaen die van schulde vijtghelget worden*

Int Jair ons hern MCCCC ende drie hebben Scepen ende raet ouerdragen dat zij nu voirtan niet segelen noch brieue gheuen en willen op guede buten oere vriheit ghelegen sonder argelist Gegeuen op sente peter ende pauwels auent Ende weert dattet gesciede so solden ze nijet duden anders dan bijnnen onser vriheit.

Int jair ons hern MCCCC ende zeuen hebben Scepen ende Raet mit oere ghemeijnte ouerdraghen wert sake dat na deser tijt toe Broenpe enich brant gheschiede dat god verbiede ende bouen of beneden den brande huijse neder ghetrect of ghehouwen woirden zoe soelen alle die huijse die binnen der wachte toe broenpe ghelegen sin toe den husen die neder gheworpen sin ghelyc ghelden bouen ende beneden Ende dat tijmmer dat dan nedergheworpen is dat sal die gliene dest sin is mit twen sinen naesten nabueren tendes oeren eijden werdinghen of mens niet vermoetsonen en kan sonder argelist twe koeten voir een huijs gherenkent etc.

Int jair ons hern MCCCC ende XV op sante marie magdalenen auent hebben Scepen ende raet mit oere meijnte ouerdragen dat die voghet iairlix tot sinre cleijdinge hebben sal achtien cronen ende dairtoe sin tergelt ende sins knechts sonder argelist.

(¹) (*Verso.*) Int iair ons hern MCCCC ende achte is ouerdrachten wanner men reijzen doet van der stad weghen daer men soldeners to wijnnet te water of te lande zoe sal die van der meijnte vijtgheset woirt voir hoeftman hebben dubblede soldije ende dubblede butinge ende oir knechte soelen hebben soldije ende butinghe ghelic andern soldeners Ende wanner men die burgers vijtbedet in reijzen zoe en sal die hoeftman van der meijnte niet hebben ende sine knechte sal die stad loenen ende die cost gheuen sonder argelist

Dage holden

Int iair ons hern MCCCC ende Tien hebben Scepen ende Raet mit oere swoerne meijute ouerdragen dat nemant na desen dage van onsen burghern mit ghasten tegens onse burger noch een burger teghen den andern te dage comen en sal buten onser stad vriheit in enigerwijs dair onse burger rechtdage holden bij XL ponden als menich man als menige XL pont sonder argelist Ende desgelyk en sal nemant van onsen burgern eniger schulten oft richters dage holden noch reijzen mit hem doen buten onser vriheit bij derseluer pene voirs als menich man als menige XL pont

Ghiftinghe lijftucht

Item is ouerdraghen wert sake dat enich ghiftinghe binnen onser vriheit gheschiet waere die an lijftuecht droege dair brieue op weren Worden die erfgen des doeden mitten ghienen den dat guet ghegeuen waer eens ende hem beiijden genoechde zoe solde men die brieue bi den Scepen breken ende wolde oic ijemant sinre lijftucht quijt wesen die hem ghegeuen wairen Ende konde hij mitten erfgen eens werden

(¹) Alles nieuwe hand tot Fol. 45 verso.

dat hem beijden ghenoechde zoe solde men desgelix die brieue breken bij den Scepen ende die giftingen soelen dan machtelois wesen sonder argelist datum ut supra

Item is ouerdragen dat nemant bi nachte noch bij dage burger noch gast mit harnasche ghewaepent mit swerden mit yensen mit baselern mit langen messen noch mit ander waepen opter straeten ghaen en soelen bij verliese der waepen ende bij XL ponden zo^{*}menich man ende zo vake als zijt daeden vtgheseghet die wachters

Ende ghenghe ijemandt bi nachte ende hem die wachten to spreken eude zij den wachters niet antwerden en wolden wes die wakers op die lude deden dat were broekelois tegens die stad

Ende en warnede een wert sine ghaste niet die breket Tien pont.

Ende die lemmelen en soelen niet langer wesen dan eene halue elle bi der penen voirss.

(Fol. 39.) Int iair ons hern MCCCC ende zeuen hebben Scepen ende Raet mit oere gheswoeren mijnte ouerdragen Een schipher die van de marct segelt ende guet werpt die coepman sal van den gheworpen guede die vracht gheuen ghelyc van den andern guede Ende die coepman sal gelden van sinen guede dat hem blijft bouen vracht ende ongelt als dat guet gelt tusschen den mijsten ende mijsten binnen XIIIII dagen. Ende die schipher sal dair to gelden schip ende vracht Ende die schipher sal op die tijt sin schip setten ende op dieselue tijt sal die coepman sin be-raet hebben of hij dat schip annemen wil voir dat gelt dairt die schipher op set sonder argelist (ende des gelix sal men van loten gheuen)

Item wanner een schipher van der marct segelt mit sinre last nijmpt hij dair en bouen meer guets in ende woerde enich guet gheworpen dat guet sal die schipher

koelen ende des coepmans guet dat hij te voiren gheladen heft sal dair onbelast van wesen vtgheseget redelike vijtalié tot sins schieps behoef Ende woirpe die schipher guet ende neme hi dair na meer guets in ende woirpe hi dan dair na dairvan sal des coepmans guet dat hij irst van der marct voorde onbelast bliuen in manieren als voirgen. is sonder argelist.

Item woirde een schip mit guede ghenomen dat god verbiede ende dat schip ende die guede weder ghecoeft ende rantsoent woirden dair sal toe gelden guet schip ende vracht ende allent dat des schiepers gheniet marc marcelijc vtgheseghet kinder harnasch kisten ende mattēn Ende die en sal men hem niet weder betalen off zij ghenomen woirden. Ende dairop warnen wij die schiphern Ende coepluden dat zij alsoe coepen ende ransonēn queme dat guet niet an die marct die coeplude solden dair van onbelast wesen of die coeplude soelen oern koir hebben queme dat guet an die marct of zij dat willen annemen of voer dat ransoen ende coop liggen laeten sonder argelist

Ende wert sake dat een gijsel genghe sitten voir schiphern of coeplude ende die gijseler ontliep dair sal men hem redelijc voir doen na dat de saken ghelegen is sonder argelist

(Verso.) [*Int iair ons hern MCCCC ende XII hebben *Scepen ende Raet mit oere ghemeijnheit ouerdragen dat *in den cloester to Broenpe besloeten soelen wesen XXIIII *personen ende niet meer ende buijten voir den cloester *soelen wesen twe priesters ende achte personen die hem *dijenen soelen Ende ioncfrouwen ende vrouwen die ghe-*eruet sin die moegen mit gueden willen int cloester ghaen *mit sulken guede alsij hebben Ende wanner zij professie *ghedaen hebben soe en salmen ghien guet mer op hem *eruen Ende desgelix lude die oer kinder int clooster

*brengen die moegen mit gueden willen van oern guede
 *dair mede gheuen des hem ghenoicht Ende wanner die
 *kinder professie ghedaen hebben zoe en sullen zi ghien
 *guet meer boeren. Ende burger kindere moeghen die
 *ioncfrouwen ontfangen bi oere meijster stemmen ende guet-
 *duncken Ende van ghasten noch van buten ghiene Jonc-
 *frouwen te ontfangen dan bi Scepen ende Raede Ende
 *dat cloester mach gherentet wesen tot achte hondert olden
 *vrancer schilden to beholdelic testamente te gheuen ende
 *in siinre volcommere macht te bliuen dair elken genoicht
 sonder argelist datum sacramenti]

(Fol. 40.) [*Int Jaer ons heren MCCCC ende viue op
 *pinxteren (7 Junij) is ouerdragen wert sake dat ijemant
 *van onsen borghern binnen oft buijten onser stad vriheit
 *dobbeldie verboert tot onser stad behoef eene pene van
 *vijftich olden vrancricschen schilden ende den mach men
 *winnen mit tween gueden knapen of hij neen segghen
 *wolde. Ende en konde men den niet ghewinnen zoe mach
 *hij neen segghen met drien volghers Ende wie ghelt mit
 *dobbelen ghewonnen hadde die sal dat ghelt in der stad
 *hant brenghen die stad mede te vesten Ende wolde hij
 *hem des onschuldich seeghen dat hij ghien gelt ghewonnen
 *en hadde des sal hij hem afnemen mit sins selfs hant
 *ende mit drien volghers Ende wert sake dat enich onser
 *burgher guet verdobbelt of verspelt hadde ende dat ghe-
 *ruchte voir die Scepen queme die sal bij sinen ejde voer
 *den Scepen seeghen wie hem dat guet afgewounen hadde
 *off die Schepen wolden hem zoe lieue doen dat hiet
 segghen solde]

[*Item wert sake dat enich onser burgher in sinen huijs
 *of op sinre were dobbelen lete zij hielden Tauernen of
 *niet die breken desghelijx vijftich vrancricsche schilden tot
 *onser stad behoeff ende die wert ende werdinne soelen

*dair toe eene maend lang opten wiltganghe sitten in den
 *stocke ende binnen der maend in oeren huijs ghiene
 *neringe doen Ende wert dat die dobbelers bekanden
 *ofte mit rechte verwonnen woirden soe en mach die werd
 *ende werdinne dair gedobbelt waire niet neen segghen
 *anders moigen zij hem ontschuldigen mit oers selfs hant
 *ende mit drien volgers Ende nemant den andern tot
 *sinen rechte te helpen die ouer dien dobbelen gheweest
 *hadden ende wie dit meldet die sal die koir half hebben
 *Ende wert oec sake dat ijemant des meldinge dede om
 *hat of om nijt ende men dat in der wairheit alsoe vonde
 *dat wolden die scepen eenen alsoe afnemen dat hem een
 ander hoeden solde]

[*Ende ghienre hande guet in ghelagen noch mit ghienre-
 *hande spielen voirder te verspelen dan dat ghelach draghet
 *in eniger wijs noch solt te gheuen bij der seluer penen
 *voirsz. ende dit melde die solde die koir half hebben
 sonder enich argelist.]

[*Item is ouerdraghen wert sake dat ijemant enighe brieue
 *of saken van schulde onder hadde die ruerden van doblen
 *van spelen ende van sulker gheliker saken die brieue ende
 *sake sal hij den Raede apenbaeren binnen ses weken na
 *(den data voirgen.) desen dage Ende wert sake dat men
 *men sulke brieue ende saken ende van schulde der ghelyc
 *ruerende niet en apenbairde alse voirsz is die brieue
 *ende saken solde men holden voir verhoelen brieue ende
 *saken ende dair en solde nemant voirder op antwoerden
 *na der tijt ende die de brieue ende saken (**verso**) onder
 *hadden dat men in der wairheit vonde ende die niet en
 *apenbairde alse voirgheseget is. die lude en solde men
 *voirtan voir ghiene gude lude meer holden. ende zij en
 *solden ouer ghienuen gueden man noch vrouwe na den
 *daghe meer tughen. ende zij solden alre waerheit onghe-

*loeft wesen. ende dit sal staen ter schepen claringe Ende
 *hadde oock ijemant sulke brieue ende saken onder die
 *niet bij huijs en weren die sullen die brieue ende saken
 *binnen zes weken apenbaeren als zij irsten toe huijs coemen
 in allen manieren alse voirsz is]

[*Ende dit is mede te verstaen dat die ghiene die die
 *brieue ghegheuen hebben ende schult schuldich sin. die
 *saken den Raede zoe wal apenbairen soelen als die ghiene
 *die die brieue onder hebben ende den men die schult
 *schuldich is in allen schine als voirsz is oft die andern
 niet voirt brenghen en wolden]

[*Item is ouerdraghen dat ghiene jonghe lude brieue
 *gheuen noch schult maken en soelen dan bij tween oeren
 *naesten maeghen ende gheuen zij anders brieue of makeden
 *zij schult dan alse voirsz is daer en solde ghiene gherichte
 *ouer gheschien noch die schepen en wolden dair ghiene
 woerde van liden mer dat sal staen ter schepen claringhe]

Item wert sake dat enich onser burgher Eijde gheloeften.
 orueden ofte vanghenschap van enighen onser burgher name
 binnen onser stad vriheit of buten anders wair in te comen
 (of zulke saken te heelen als hem geschat waren) die brake
 hondert olde vrancricsche schilde tot onser stad behoef
 ende solde voert staen ter schepen claringe ende mocht
 men oen met tween gueden knapen ouerghaen soe en mochte
 hij niet neen seeghen anders mochte hij zijc ontschuldighen
 mit zijns zelfs hant ende mit drien volghers ende wie dat
 melde. die solde die koir halff hebben. Beholdelijc anders
 allen wilkoeren oere volcomenre macht sonder argelist.

(Fol. 41.) Int Jair ons hern MCCCC ende XVI dess saeter-
 dachs na sente mathis dage (29 Februarij) hebben Scepen
 ende Raet mitter swoorne meijnte ouerdraghen soe wie van
 oern burgern bij dage dobbelt die brect tot onser stad be-
 hoif Tien pont dobbelt hij bi nachte die brect Twijntich pont

zoe menich als der is Ende die wert ofte werdinne dair in oern huijs gedobbelt is bi dage of bi nachte die breken gelic den dobbeler als voirgenant is ende den mach men winnen met twen gueden mannen of hij mach neen seggen mit sins selfs hant. sonder argelist

(Fol. 42.) In den Jair ons hern MCCCC ende negen hebben Scepen ende Raet mit oere ghesworne mijnte ouerdraghen dese punten hir na volgende

Int ijrste dat een ijeghelyc schipper sine reijders tot elker reisen rekenschap ende bewisincnge doen sal bij eenre pene van vijftich vrancricschen schilden tot onser stad behoef

Ende coempt een schipper buten lants te verstaen in vrancric in Englant off anders wair zoe zal hij sinen reijders scriuen ende inder scrijft bewisincghe doen woe hij gheuaren heft Ende ist dat dan den reijders niet en ghe-noecht zoe moeghen zij op een vierendeijl van den schiepe of op meer eenen schiphern setten onbesproken Ende den mitter stad brieue machtich maken den schiphern te veruolgen Ende dede die schipper deme des voir weijghe-ringhe dat were eene pene van vijftich vrancr schilden tot onser stad behoif

Ende verzegelde die schipper daer en bouen dat schip dat solden die reijders holden an alle sin guet dat hij binnen der vriheit van Campen hadde oft namaels verkreghe off wair hij guet hadde dair wij des macht hadden of macht konden crighen tot alsoe vele toe als dat schip ende coepschat werdich waeren doe hiet van der marct segelde beholdelijc der stad oere koir te voeren te hebben sonder argelist

Ende tot allen reisen moighen die reijders den schiphern setten oer part dat zij an den schiepe hebben zoe wal na sente peter als voir sente peter tot allen tiden of zij willen binnen of buten lants Ende dat mach oick die

ghene doen die des van den reijders ghemachtiget is mitter stad brieue [ende sin beraet te seggen ouer dwers nacht ende dat gelt binnen XIIIII dagen te betalen of dat bijt te panden sonder argelist als voersz.]

Item elc coepman sal sinen reijders des jairs eens rekenschap doen ende bewisinghe Ende wert hij des niet en dede zoe solde der reijders hoeft stoel onvermijnret wesen sonder argelist Dats te verstaen dat toe beloeken pinxtern die rekenschap ghedaen sal wesen bij eenre pene van vijftich vrancr schilden tot onser stad behoef indien dat de reijders ouer den coepman claghen (**verso**) ende daer te voeren moeghen zij rekenschap doin wanner zij willen Ende wanner een coepman sinen reijders rekenschap ende bewisinghe des jairs doet Wie dan van den reijders dat sine weder hebben wil dat sal hem die coepman an reijden gelde ende an bewisliker schult van den voir jair leuren ende wanner die schult incoemt elken dat sine na marktale te gheuen

Ende daer omme zie een ijeghelyc coepman woe hij sin gelt ende guet teghens dat toecomende jair bewere voir der rekenschap want die reijders die in der rekenschap seggen dat zij oer guet weder hebben willen die en soelen des vercoepens bate noch schade hebben sonder argelist etc.

Ende wert sake dat enich coepman van schonen segelde mit sinen guede in verre lande oest of west ende binnen desen vorgen termijne der rekenschap niet bij huijs comen en konde zoe solde hij rekenschap doen als hij irsten toe huijs coemt eer hij anders enighe reijsen doet bij der pene voirsz etc.

Ende wolde een coepman buten bliuen ende sinen reijders ghiene rekenschap doen dan mochten die reijders mitter stad brieue veruolghen ghelyc dat van den schiphern voirgen is sonder argelist off zij willen etc.

(Fol. 43) vacat. (Fol. 44.) In den iair ons hern MCCCC

ende zess op sente Clements nacht (23 November) quaemen dirc die zure henrics soen ende Jacob mauwers soen in der tijt schulten ons hern van vtrecht in den kerspelen van Wijlsem Yselmuden ende anders mit vele mannen dair toe ghebeden ende gheboden ende genghen bij nachte slaepender tijt in ende doir onse vriheit in dronthen dat ghehieten is Camperslach dat onse vriheit is ende dat wij voir onse vriheit holden willen des wij in onsen raede samentlike ouerdraghen sin ende stoeten mit machte onser burger huse in dronthen op ende steken oer bedde doer zij nemen hem eens deijls oer gelt zij venghen oere vier ende bonden zij ende leijden zij mit machte doer onse vriheit bij der galghen ouer tot Yselmuden in den stock daer zij onser stad ende ons grote ouerlast homoet ende ghewelt an ghedaen hebben ende zij hadden desseluen auents in onser stad gheert gheeten ende ghedronken ende Jacob mauwerssoen was onse burger ende hadde ghesworen onser stad ende onsen burgeren truwe ende hoelt te wesen als een burger plecht te doen als men oen ontfanght Ende daer en bouen was hij dair een hoeftman mede dat ons dit geschiede als voirgen is Ende want wij onse burger tot Yselmuiden vten stocke ghehalt hadden ende ons die stede Vtrecht Amisforde Deuenter ende Zwolle voir reden ende besceijt mit rechte als zij segheden nae inholt des verbants briefs ouer segheden dat wij die gheuangen onse burger weder tot Yselmuiden in ofte voir den stock brenghen solden ende zij verborghen ende dair mede solden alle die dinghe heen gheleget wesen sonder maninghe van enigher zijt dair van te lidien des wij ouele te vreden sin soe hebben wij dit doen teijkenen om te gedencken of hir namails sulke saken wien gheschieden ende dirc ende Jacob voirss. ende anders die dair mede weren onser te doin hadden ende zij ons gheuellen dat wij ons dair na rechten mochten. Arnt

Wijnkens soen. peter Wijnkens soen. Jacob peterssoen. Arnt van arkel luden soen ende die olde crull zwoeren ouer den heijligen dat dronthen onse vriheit is sonder argelist

(**Verso.**) Die provisoers ende kercmeijsters van den olden heijligen gheijste hebben voir den meijnen Raede bekant dat zij van Johan rants testamente zoe vele riets guets ontfanghen hebben dat zij erflike alle jaere op sente Mertin in den wijnter den armen in denseluen godshuse gheuen soelen drie vette ghanse ende alle paesch hoechtijt een take wijns ende alle midwinters hoechtijt een take wijns in gedenckenisse ende voir eene ewighe memorie Johans ziele sonder argelist dats te verstaen den armen die in den kercken ligghen ende den armen die in der ziekenhuijs sin Gegeuen int iair ons heren dusent vier hondert ende vier op onser vrouwendach assumpcio Des ghelyx ende in allen manieren alse voirs is hebben bekant die provisoeres ende kercmeijsters van sente Ghertrude ghasthuijs ende mede bouen van der ziekenhuijs etc.

(Fol. 45.)	Van vleischaamt	I.
	Van vijsschen	II.
	Van zevijsch	III.
	Van Tollen.	III.
	Van dijken van kol	V.
	Van die deel in den nijen dijken h. .	VI.
	Van lande ende dijken	VII.
	Van Johan riede.	VIII.
	Van prouenders in den heiliche geijste.	IX.
	Van eenen tient ordel	X.
	Van Stinen hermans ende R.	XI.

Dit is dat vleischaamt

(Verso.) I. Int irste dat men neghien ront en sla de vleischmeijsters en hebben te voren besien bi eere pene van eenen ponde ende dat ront verloren

Item dat men neghien kone baken of en houwen die oghen en sin daer aen bi viif schellinghen.

Item dat men varen vleisch niet vercopen en sal men en segget alle manne te voren bi vijf schellinghen

Item neghien vleisch van den halse te houwen ende dat mit spere te besteken bi vijf schellinghen

Item dat men neghien vijnnich vleisch slaen en sal te vercopen bijnnen dier halle oft buten bij eenen pvnde

Item tusschen paeschen ende sante Michele neghien vleisch langher holden en sal dan ecnen dach ende oft zie dies

auends vleijsch van der banck droghen onghesolten dat ware
vijf schellinghe

Item leten ziet in den huus liggen ende vercoften dies
morghens onghesolten dat ware vijf schellinghe

Item oer neghien meer te samende een ront te slaene
dan oer twe bi eenen ponde also manich man dar bouen
also manighe vijf pont

Item neghien vleijsch te blasen also bi vijf schellinghen

Item neghien schape vleijsch te bestriken mit blode buten
bij vijf schell.

Item soe en salmen neghien schaep oft lam in de borst
snijden meer dan eenen snede ende an alre zide drie snede
recht in sonder slijm ende sonder vallen bi eere pene van
vijf schell

Item neghien man oft wijf en sal swinen vleijsch buten
dier halle veijle hebben sie en hebbent selue ghemestet bi
eere pene van vijf schell

Item men en sal neghiene schape vercopen sie en sin
vijtgehouwen vore van den rijbben bi vijf schell

Item soe en salmen neghien smer steken in lammere
(fol. 46) oft in schape oft in rvnder ten sie van derselner
bieste darment insteket bi V sc.

Item waert sake dat een man vraghede oft dat vleijsch
ware wedern oft oijen oft rammen dar af soelen sie hem
die warheit seggen bi i ponde

Item van vischen.

II. Int irste dat sie soelen loten alle viertijn nacht om
de bancke ende elc man sal op zijre loetstede staen bi
eenen ponde ende tsal neghien man dien andern sijne loet-
stede loeuen oft verhuijren bi eere pene van vijf schell

Item de ghene die dier banck niet ghemaket en hebben

de en soelen niet loten sie en gheuen banckghelt dien vischmeijsters bi vijf schell

Item soe en soelen sie niet staen bijnnen dier moren dewile neghien lot is gheleget ende sie soelen achter an staen bi vijf schell

Item ware enich man die rivier vische cofte vijt dies andern lope ende sette sie vor hem in zienen loep vort te vercopen dat ware eene pene van C sc.

Item wel versche riviervische brenghet van buten bijnnen onser stat vrijheit ende vercofte eer hi eenen marct heft gheholden de heuet eene pene verloren van XX sc ende des ghelikes de de vische coept

Item soe en salmen neghien rivierisch vercopen vijf mandeken dat mandeken en si also groet in den bodem also de cirkel de in dier stat poerte ghemaket is bij vijf schellinghen

Item soe en sal neghien man salmen te marcke brenghen dies auendes de dies morghens ghesneden is, oft des morghens de dies auends ghesneden is bi eere pene van vijf schell ende den salmen verloren ter armen behoef int ghasthuus

Item neghien salmen te snijden au moeten noch te vercopen men en snijde sie ouer dewers ende niet slijm ende also dicke also dat ijserne maetken holt dat hanghet an dier stat huus bi vijf schell. (**verso**)

Item soe en salmen neghiene dode vische vercopen vijf dien water noch neghien doden ael onghesolten laten liggen bi leuendighen aele in water oft in koruen bij vijf schell.

Item van zevische

III. Item wel verschen zeviseh brenghet de mach twe markete holden ten dorden markete sal hi den visch steken ende solten bi eenen pondē

Item soe sal de man mit dien zeevische eenen haluen dach die market holden eer hi den visch iemande vercope zam coeps bi eenen ponde

Item neghienen visch te vercopen in den water mer op dien bancken de daer tho ghemakten sin bi eere pene van eenen ponde Ende ware oek sake dat enich van onsen borghern in dat scip trade vische te coepen also manich man also manighe vijf schell hebben sie ghebroken

Item ware enich man ghast oft borgher de groenen visch oft zoltenen coepet zam coeps hi en hadde vore dien market eenen haluen dach gheholden de heft dies ghelikes ziene bote verloren also de vercopet

Item soe en salmen neghienen tonnen visch vercopen vor stapel visch bi eenen ponde.

Item soe en salmen neghienen stor anders snijden dan nae dier mate die daer tho ghegheuen is ende sullen de stukke dwers snijden ende niet slim bi eenen ponde

Item waert sake dat ienich man den vleirsch mijsters van allen broken vorsz. de pene vorsz mit willen niet gheuen en wolden dies andern daeghs dar nae soldemen hem afpanden twiuolde bote met dier stat boden ende alle pene van vijf schell. sin dier vleirschmeijster ende van elken ponde dat verschint soelen sie hebben vijf schell ende dat ander te komen in dier stat hant

Item neghien man sal zevisch vercopen dan de den visch te marcke brengt ende de darom vijtgheweset hebben bi eenen ponde (**fol. 47**) ten ware dat sie gheselscap dar mit oeren ghelde an hadde

Item soe en sullen onse borghers neghiene gheselscap hebben mit ghasten noch ghaste mit onsen borghers an zeevische bi eenen ponde.

Item soe en salmen neghienen visch ontfangen noch

tellen dan tusschen goessen herts ende Tide gheijen steijghern bi eere pene van hondert schellingen

(*Verso.*) Vacat.

(¹) (*Fol. 48 en verso.*) IV. (Hier staat de tollijst, afdrukten in den Overijsselschen Almanak voor oudheid en letterkunde, 1838, bl. 210 sqq.)

(*Fol. 49 vacat; verso vacat; fol. 50 vacat.*)

(²) (*Fol. 50 verso.*) Lijst van dijkpligtigen met het opschrift: „dit is de dijk van Koluekens maet opwert an de Koborch”

Juramenta

(*Fol. 52 verso.*) Aldus doen die Seepen jaerlix oern ejt
Dat ij voert na desen daghe ont des zondachs na dertendage die stat van Campen soelen hoeden ende waren ende hoelden in oeren olden rechten ende Richten ghelike den armen als dien riken. dien hulpeloesen als dien ghienien dien gehulpen is. dat en soele gjij laeten om lief noch om leijt. om maechschap om swaegerschap noch om mede noch om ghaeue noch om anxt van uwen liue Te Recht ende te Raede te comen alle onmijnne te letten ende alle koer te melden ende dien Raet in Raede te hoelden. dat v god zo hélpe ende sine heijlgen.

[*Aldus zal elc van sinen ampte hebben

*Tolnair ende paelmeijster Tien gulden

*Heijmraet tien gulden

*Wijnheri tot elker amijnghe elc twe gulden

*Cijsmeysters tot elken omghaen elc Twe gulden ende

*ghiene ghaste te bidden

*Mormeijsters elc viue ende twijntich gulden siaers

(¹) Fol. 48 en verso, nieuwe hand.

(²) Fol. 50 verso tot fol. 52 verso, nieuwe hand.

*Weijdemeijsters op zeueninghen elc twijntich gulden
 *siaers ende oer schuttinghe
 *Dijcmeijsters bouen elc Tien gulden siaers oer schuttinge
 *ende schradinghe
 *dijcmeijsters buten elc Tien gulden siaers ende oir
 *schuttinge.
 *Schutmeijsters elc Tien gulden siaers ende oir cleijder
 *mitten schutten
 *Gruijtmeijsters elc Tien gulden
 Broetwegers elc Tien gulden.]

Aldus doen die makelers oern ejdt.

(Fol. 53.) Int irste dat zij dien coeper ende vercooper voeldozen soelen ende rechte gicht doen soelen ende an ghienre-hande guede deijl te hebben dat ghecoft ende vercoft woirt dair zij makelers ouer sin dat hem god zoe helpe etc.

*Aldus doet een schulte binnen Campen sinen ejdt ende
 sal een gheboiren burger wesen als hij onsen hern
 sinen ejdt ghedaen heft ende gheeruet wesen binnen
 Campen te C schilden toe.*

Dat ij eenen ijegheliken recht richten ende rechte gicht doin soelen ende die stad van Campen in oeren olden rechte ende ghewonten holden soelen dat v god zo helpe etc.

Ende die schulte sal scepen ende raede ghenoegen

Ende dit soelen wesen C vrancr. schilde voirs.

Ende hij sal hebben eenen mensche te besetten eenen haluen olden vlemss. groten off enen berchschen groten Ende te ontsetten eenen olden vlemss gl ende nijet meer.

Aldus die boden oern ejdt.

Wes ij sien ende horen dair ij mitten raede sin dat den raede to behoirt dat ij dat in raede holden soelen dat ij

alle koir melden soelen dat ij alle onmijnne letten soelen
ende rechte gicht doin soelen der stad van Campen truwe
ende holt te wesen sonder argelist dat v god etc.

Die tellers

[*Dat ij recht tellen soelen den coeper ende vercooper
*elc dat sine gheuen soelen. den tolair alle tolbaire guet
*an te brengen na uwer bester witschap ende te nemen
*van den coeper ende vercooper als die rolle jnneholt
sonder argelist.]

Briefdragen

Der stad van Campen truwe ende hult te wesen rechte
boetscapen ende rechte rekenscap te doen ende der stad
reissen niet te verliggen noch te versumen na uwer macht
ende sonder argelist.

Alsus doen die werdeijns oern eijdt

Dat ij voirt na desen dage ter tijt dat ij verandert werden
dat Regiment als dat van den Wullenampt bescreuen ende
ingeset is alsoe holden verwaren ende berichten soelen. dat
en soele gij laeten om lief noch om leijt om maechscap
noch om swaegerscap. om mede noch om ghaeue. om anxt
van uwen liue noch om ghienrehande saken sonder enich
arch of lijst: dat v god etc.

(*Verso.*) VI. Lijst van dijkpligtigen beginnende „dit
sin die in dien nijen dijke oer deel hebben van der sluijs
nederwert”.

(*Fol. 54 tot fol. 57 verso.*) VII. Lijst van dijkpligtigen
alleen met dit opschrift: „van dike”..

(*Fol. 57 verso.*) VIII. Scepen ende Raet in Campen
hebben ouerdraghen om dat Johan riet borghermeijster was

jn dier tijt doe men Johan van den thoerne ende ziene gheselschap voldoen solde ende die scepen doe verbeden deden dat nemant vor de vanghenen spreken solde bi lijue ende bij guede ende Johan de seghede dat hi oers bloeds ende vleijschs onschuldich ware ende naderhant seghede dat de scepen oer vleijsch ende bloed vercoft ende verraden hadden daer hi an loech ende om dat hi den raet ghemeldet heft ende dese groten quaetheijt ghedaen ende salmen Johan vors nemmermeer in den raet kerent want hi dies niet wert en is

Ende om des ghebods willen daer hi ouer sat also een borghermeijster dat hi brac heft hi ghebroken lief ende guet ter scepen ghenaden ende claringhe

De munere praeendarum in hospitali.

(Fol. 58.) IX. In den jair ons hern duzent drie hundert vier ende viertich op sante Mathijs avend (23 Februarij) droghe wi Scepenen ende Raet van Campen mitten papen ende mitten kermeijsters van den hileghen ghijste ouer dat men nummer meer dan vier ende twintech persoene prouende dair in to hebben zal ontfauen in den hileghen ghiest. en zi zaks dat ene quame die als voel in den hileghen ghiest gheven wilde dats die hileghen ghijst als groet verbeteret mach werden. dat dan de Scepen ende Raed guedunke dat men den ontfau.

Inden jair ons hern MCCCXLIII des naeste daghes na zante Gregorijs dach (13 Maart) ontfenge wi haren lambertus van der Elborch preester jn de hileghe ghijst ende ghaven hem preester prouende dair jnn jn dezen manijeren. dat boke ende al guet dat hi winnen of weruen mach of an eerft mach dat hi des to zinen liue ghebruken mach. ende des die hileghen ghijste niet onteruen zal. Ende wat hi achterlaet na zinen dode to bliuen in den hilighen ghijste

*Van den tienden to betalen**(Haec manus est supra van den tollen fol. 47.)*

(Verso.) X. *In den jare ons heren dusent dre hunderd ende
dre ende twintigh des sonendaghes na onser vrouw en misse der
lateren. (6 Februarij) do quam to spolderberghe biscoop Johan
van deest biscoop tot vtrecht. man ende deenst man ende stede ende
mene land. ende daer vragede eijn ordel alphard van der scure
eijn mene land ordel. eijn man de teijnden is sculdich te gheuende
ende sijn saet is rede wo heijt sinen teijnt heren sal doen te
weten. de ende des ward ghevraghet engelbert van ghernere
ende he deldet aldus. dat de man sinen teijntheren drewerue
sal te wetende doen ende dat magh he doen drewerue binnen
eijnen daghe ende vertejnd heijn dan neijt so sal he nemen
dar to tve sine nagheste nabuijr ende vertenden eme suluuen
ende setten vijt den tenden gaijst ende setten vp ene everlike
tenden gaijst eijn grone riseken. vorimer sal he ene hoden
dre dage ende dre naght vor sines selues ve ende vor andere
nemans.*

[*Scepene ende raet hebben ghevilkort so wellic man ofte
*wijf de sente nicolaus timmere wat beset in testamente de
*sal dat vten bi der radesluden tide de in den iare sint.
*ende wil he inder kerken ligghen so sal he gheuen sente nico-
*laus timmere veijr pund ende enen sarc vp sijn graf binnen
iares]

(Fol. 59.) *Int iaer ons heren dusent dri hondert ende souen
ende twentech des dinsedaghes na sante martins daghe (17 No-
vember) in den winter doe wilkoerde wi ende vonden met den
Scepene ende mit den rade ende mit onser mente van Campen
dat enich man die onse borgher ware die buten der muren
van Campen wonen der haer guet ij hondert pont cleijne werd
is iofle mer. dat sie soelen comen binnen onse staet ende*

binnen die muren to wonene tusschen dit ende sante Gereones
ende Victores daghe (dat is toe santganghen) naest comende
ende waer dat zake dat sie dat neet en daden soe hadden
sie broeken ene pene van viertech ponden elkes jaertides alsoe
langhe alsoe binnen onser muren neet en quamen ende daer toe
alsoe langhe als sie binnen onse mure neet en quamen soe
hoelde wi die voer gaeste Voert hebbe wi gheuonden dat men
na desen daghe neghiene nie hues buten onser muren timeren
sael noch die hoelde huse voer beteren sael bi enre pene alsoe
hier voere biscreuen is.

Van lovede een burger dien andern	I.
Van of een dien andern versprake	II.
Wan god man ende wijf scheijdt	III.
Van die buert achter laeten	III.
Van sunderlingen kinderen	V.
Van mombern die kindern ontfangen	VI.
Van momberschap	VII.
Van der kindern momberschap	VIII.
Van mombern kindern ende erfgen	IX.
Van bruijtlocht	X.
Van erfnisse kindern van twen bedden	XI.
Van bruijtlochten	XII.
Van bruijtlochten	XIII.
Van versekerder echt	XIII.
Van voersaet	XV.
Van of schepen ende raet vochten	XVI.
Van giftingen na bruijtbreuen	XVII.
Van erftale buten Campen	XVIII.
Van die in burgers moede sitten	XIX.
Van maeten	XX.
Van dieftigen guede	XXI.
Van hoerachtigen luden	XXII.
Van bruijt luden van buijten bijnnen onser stad te tughen	XXIII.
Van voelscharighen luden	XXIII.
Van koermedigen luden	XXV.
Van tijmmeren tusschen steenhusen	XXVIII.
Van dat men muren gelde bouen als beneden	XXIX.
Van die op steghen tijmmern	XXX.

Van den delen te legghen	XXXI.
Van muren onder der erden van oelts	XXXII.
Van de stad muren te holden	XXXIII.
Van tijmmern bi der older straten	XXXIII.
Van ledeghen hofsteden	XXXV.
Wo hoge een bouen dien andern tijmmern sal	XXXVI.
Van Cameren van der stad	XXXVII.
Van den straeten	XXXVIII.
Van tijmmern bijnnen der stad	XXXIX.
Van eenen schorsteen te houwen	XL.
Van tijmmern bi der nijer straeten	XLI.
Van tijmmern een steenhuijs	XLII.
Van der brede eens erues	XLIII.
Van erue ten naesten brande	XLIII.
Van dat neman des anderen guet en verdobbele	XLV.
Van verdeckten angesichten	XLVI.
Van die meijnede swoeren	XLVII.
Van voestslaghen	XLVIII.
Van spelen bi keerssen	XLIX.
Van eens dienstmans briue	L.
Van wonden bij nacht	LI.
Van wo men eenen ouertugen mach	LII.
Van clage an lijff ouer gewelt	LIII.
Rekenschap tuge biden coepschat	LIII.
Reijsen	LV.

Van settinghe van schiepen	I.
Van stuermans	II.
Van anseghele	III.
Van werpegelde ende lo	III.
Van of een schip op rede quame	V.
Van wijnterlaege in Vreeslant	VI.
Van lichteschiepen	VII.
Van beuelen gods vracht	VIII.
Van voringhe schipmans ende sture	IX.
Van guede te beuelen etc.	X.
Van der gherden	XI.
Van twijste tusschen etc.	XII.
Van dat niet dan ses wijnhern	XIII.
Van vreede te beden	XIII.
Van orlof te gheuen etc.	XV.
Van of een sin schip vercoffe	XVI.
Van stuerman schipman etc.	XVII.
Van dat neghien burger dien andern	XVIII.
Van volghen dien schipheren	XIX.
Van die schipmans verbeteringe	XX.
Van ander schiepe in haue	XXI.
Van leestinghe	XXII.
Van den voghede	XXIII.
Van slotelen ten porten	XXIII.
Van Schonen	XXV.
Van vechtlijc oppen houe	XXVI.
Van beden oppen hoff	XXVII.
Van verdienden lone	XXVIII.

Van panden huijhure	XXIX.
Van beden burgersmoede	XXX.
Van der stad panden	XXXI.
Van doetslaghe	XXXII.
Van voere beden	XXXIII.
Van vechtlijc buten lants	XXXIII.
Van koer te betalen	XXXV.
Van die misdaede in eens h. l.	XXXVI.
Van nederslage op daghen	XXXVII.
Van vrouwen arbeijde	XXXVIII.
Van doeden	XXXIX.
Van kersauende	XL.
Van wijlekomen	XLI.
Van den crucedagen	XLII.
Van' doeden	XLIII.
Van soene oppen hoff	XLIII.
Van huijre	XLV.
Van delinghen erue	XLVI.
Van eruen te iaere ge.	XLVII.
Van huijs ende erue te deiijlen (of setten)	XLVIII.
Van hofsteden te deiijlen	XLIX.
Van wederwerke	L.
Van Tinse te betalen	LI.
Van gasten die van buten in.	LII.
Van der buerclocken	LIII.
Van gasten die schelachtich sin	LIII.
Van twijste bijnnen koers	LV.
Van dat nieman des andern guet.	LVI.
Van den wijntappers	LVII.
Van die onser stad guet vercofte.	LVIII.
Van dien dach opt hus ghe.	LIX.
Van hantvrede	LX.
Van versernige der wine	LXI.
Van gheroefden gneude te.	LXII.

Van of een burger onse stad be.	LXIII.
Van of ijeman wijntappet	LXIIII.
Van of een gast in onse stad quame	LXV.
Van of een gast tegen ons burger.	LXVI.
Van verleden joncfrouw	LXVII.
Van gasten buten twijsten	LXVIII.
Van schelinge ons burger	LXIX.
Van vrede	LXX.
Van dat een burger tegen den andern.	LXXI.
Van groue	LXXII.
Van den werue achter aelt	LXXIII.
Van maechsoene	LXXIII.
Van nederslaghe	LXXV.
Van der stad sloten	LXXVI.
Van die eenen vter stad ladet	LXXVII.
Van eenen Campe	LXXVIII.
Van als die mijnte wijn t.	LXXIX.
Van die oppen hoff geboden etc.	LXXX.
Van die opt huijs geboden etc.	LXXXI.
Van Schonen.	LXXXII.
Van onzuverliken worden ge.	LXXXIII.
Van onzuuerliken worden voirs.	LXXXIII.
Van wonderen na der zonnen	LXXXV.
Van testamente	LXXXVI.
Van den kercmeijsters	LXXXVII.
Wat die schepen zonen	LXXXVIII.
Van maeltijden in bruitloft	LXXXIX.
Van boeden te schonen	XC.
Van beckeden mauwen	XCI.
Van lant van een te grauen	XCII.
Woerde enich van den R ge.	XCIII.
Wie der schepen begert	XCIII.
Van den heiligen geijst etc	XCV.
Van off een van den raede ver.	XCVI.

Wie dies andern lant grauet	XCVII.
Van guede dat verdorue	XCVIII.
Van waepen geruchte	XCIX.
Van schipheren	C.
Van doetslage	CI.
Van holt te hauwen buten d.	CII.
Van wonderen bi daghe	CIII.
Van die in des andern schip.	CIII.
Van brudegom gast te b.	CV.
Van scheopen breuen op sch.	CVI.
Wie burge wert voir enen gast	CVIII.
Wie bi nacht eenen waker slogue	CIX.
Van tappen na der clocken	CX.
Van tijmmeren te Bronpe	CXI.
Van dobbelen	CXII.
Van tijmmern in den hagen	CXIII.
Van noetwere	CXIII.
Van biere	CXV.
Van scheopen af te keren	CXVI.
Van den koen int broec	CXVII.
Van voervlucht	CXVIII.
Van an harnasch te panden	CXIX.

DAT GULDEN BOECK.

Mans vordeel. (¹)

(Fol. 1.) Soe wanneer got ende die doet scheiden man ende wijff van onsen borgeren off ondersaten sonder buert, leuet die man langer dan dat wijff die man sal teuoeren vten mijnen guede hebben eens mans wapen van den houede totten voten des hijt heefft van den besten toe sinen liue ende alle cleder die hijt heefft in der tijt als dat wijff steruet ende dat beste bedde mijt sinen tobehoer, een wateruat een leuenbecken mijt eenre dwelen enen stoele mijt enen kussen, een taeffel gherichtet mijt eenen taeflaken ende mijt eenre dwelen ellicx dat beste oft in der weer is, een gordel van twee vrancrixe schilden ende vier Rijnge off vijngerien ellic van eenre engelscher nobele off zij in der weer zijn ende die man ringe hadde tot sijnre haant of gordelen tot sinen liue.

Wijffs vordeel.

Itt dattet wijff langer leuet dan die man zo sal zij hebben oer beste cleder daer zij kersdages ende paeschedages mede te kerken ghaet ende een ghordel van eenen vrancrixen schilde oer beste bresen vier Rijnghe off vijngheren, ellic van eenre nobelen off zij die hadde eer die man sieck wart.

(¹) *Vide de resolutie genomen op Petri 1640. Declaratie van Mans-Voordeel in libro sententiarum den 14 Febr. en den 18 Febr. 1559.*

Wanneer man off wijff buert achterlaten.

Voert wanneer dat gheschiet dat man off wijff storue ende buert achterlaten die boert sal ghaen te dele half ende halff sonder vordel mitten vader off mitter moder eth en zij dat enich ghuet vergheuen weer mitten gherichte ende mitten Schepenen als recht is. (verso)

*Van affgheueden kijnderen die nae vader off moder doet
mede te deele ghaen willen*

Voert hebben wij gheuonden off vader ende moder oren soen off dochter wtgheuen mit oren guede, steruet die vader off die moder wil die te deijle ghaen mit oren vader off moder zo sal die inbrengen alle dat ghuet daer die mede wtghegeuen is ende die cleder also guet als zij to dien daghe waren, doe die daer mede wtghegheuen wart off die werde daer voer.

Van inbrijingen

Voert meer dat ghuet dat den ghegheuen is daer mach hij mede buten bliuen off hij wil Ende wil die oec dat inbrengen dat sal hij doen bijnnen den ijерsten Jaer Mer weert dat die buten lands weer so sal hij dat doen binnen den ijерsten jaer als hij bijnnen lands coemt. Weert oec dat beide vader ende moder storuen so welke van den kijnderen to dele wolde ghaen die sal inbrengen alle ghuet dat die wt der weere ghebuert heeft als vorscreuen is. Ende weer enighen van hem erue off ghuet off huijs ghegeuen dat in sijnre medeghauen is op benoemt gelt gherekent, wil hij daer mede Jncomen so sal die also vele ghelts daer voer inbrengen als hem dat vors. huijs erue off ghuet inder medeghaue gherekent weer ende des ghelijs salt wesen van schiepen ende van allen gueden.

Van manne ende wijff die sunderlinge kijnder hebben als zij vergaderen off steruen.

Voertmeer weert dat vergaderen solden man ende wijff ende oere ellic off oerre een sunderlinge kijnder hadde die mogen tesamen sitten in (fol. 2) samewinningen ende in samencost te wijnne ende te verliese also lange dat die vriende comen ende bewisinge begeren, so salmen den kijnderen bewisen ende gheuen biden vrienden alsulc ghuet als zij mit recht eijgen Ende weert dat got ende die doet scheiden man ende wijff ende die man off dat wijff sunderlinge kijnder hadden ende die kijnder van den vader offte moder gescheiden waren so solde die man offte wijff oer voordeel hebben Mer bleuen die kijnder mit hem in samewijnningen so en solden zij dat vordel nijet hebben

Van erfnisse der kijndere van tween bedden

Weert sake dat een man een wijff name die kijnder hadde van sinen ijersten wiue ende voert kijnder wonne bider lester ende die man dan storue zo sold men scheidinge doen den ijersten kijnderen onbeclaget also veere als hem die vader nijet ontgheuen en hedde. Ende weert dat die vrouwe mijt eenre buert ghenghe die buert also vele te hebben als daer verschenen weer ende weert dat die vrouwe meer worden dan een buert den enen also vele te hebben als die andere

Van gasten die bijnnen Campen erfnisse boeren willen

Voert off enich gast van buten quame ende wolde ontfangen guet bijnnen onser stat als dat hem aenghecomen weer dat en sal men hem nijet volgen laten wt onser stat hij en sette ghuede borgen bijnen onser stat nijet meer enighen menschen daer omme te moijen ende alle schult ende

Testamente te betalen die men mit (**verso**) Recht op hem brengen mach

Van erfnisse der van den Sonde ende van oestwart

Item wijen van den Sonde off van oestwart ghuet bijnnen onser stat aengheeruet wordt daer zoelen die kerken den Tijenden penningh van hebben

Van ghiftinghe ende Testamente

Item is ouerdragen weert sake dat enighe ghiftinghe bijnen onser vriheit geschiet weer die aan lijftucht droeghe daer brieue op weren worden die erfgenamen des doeden mitten ghenen den dat ghegeuen weer eens, ende hem beiden ghenoegede zo soldmen die brieue biden scepenen breken Ende wolde oec ijeman sijnre lijftucht quijt wesen die hem ghegeuen weer ende konde hij mitten erfgename eens gherwerden dat hem beiden ghenogede so soldmen des ghelikes die brieue breken biden schepen ende die ghiftingen zoelen dan machteloes wesen.

Van den Tijenden penninghe te gheuen

Voertmeer is ouerdragen wie den Tijenden penningh van sinen guede gheuen wil ende den ghiff dat sal zo wal wesen buten als bijnen Campen van allen sinen gueden waer die ghelegen sijn Ende den Tijenden penningh sal hij gheuen voer eenen priester ende voer tweek off drien gueden mannen Ende en (**fol. 3**) weer daer gheen priester bij so salmen den tijenden penningh voer drie gueden mannen gheuen Weert oec mit eenre vrouwen also gestalt dat daer ghene manne bij wesen en mochten die vrouwe mach den tijenden penningh gheuen voer drie guede vrouwen Ende des een Tuijch te doen tendes oren eede. Ende weers noet dat ijeman van onsen boreren opter zee off

in hauenen daer zij liggen den Tijenden penningh gheuen wolde, die sal drie onser borgere off oere kijndere die mijt hem vaeren daer bi nemen die des ghetuijch gheuen tendes oeren eede. Weer oec enich onser borger in enigher stat binnen off buten lands ende daer sinen Tijenden penningh gheuen wolde dat mach hij doen voer sinen priester ende voer twee off drie gueder manne ende die zoelen dat voert aen t gherichte brengen ende dat gherichte sal voert scriven ende ghetuech daer van gheuen

Van Testamente den kerken ghegeuen te betalen

Int Jaer ons heren MCCCC zeventien is van Rade ende meijnte ouerdragen dat men alle Testamente die in kerken ghegeuen werden wten ende betalen sal bijnnen ene haluen Jaer na dode des ghenen diet ghegheuen heefft Gegeuen Saterdags na Jnvocavit

Wat men holt voer Coepscat

(Verso.) Item is ouerdragen datmen voer Coepscat rekenen sal alle siluerenwerck koen ende hoij vlass, ongesneden lijnwant rogge ende molt wes daer meer is dan een vrouwe mijt eente maget off een man een jaer behoefft Ende torff ende holt, des gelijx speck ende rijntvleisch wes gecofft ende geslagen is nae oere eens dode van man off wiue

Van eijgendom des guets dair lijftucht gemaket is

Wanneer jemant den andern nae sijnre doet enige lijftucht maket Nae sijnre doet sal den eijgendom sijns guedes eruen op sijne erfgen of op den genen dien dat gegeuen weer Ende die erfgen of den dat guet gegeuen weer moegen ende sullen den eijgendom voirt eruen of dair haeren vrien willen mede doen Beholtlic nochtant der lijftucht in haer wearden toe bliuen

Van Cloester erfniisse toe ontfangen Anno LXX

Dat nae dessen dage geenreleijc erfnisse of erfguet roernde off onroernde onser borger of Jnwoenre bijnnen of buten onser vrijheit gelegen eruuen of comen en sal in enigen Cloestern of Conuenten langer dat toe gebruiken dan tot des persoens leuen die dairjn professijt ende begeuen weer onermits welken persoon die erfnisse voorss. den Cloester voorss. aengeerft were Ende tendes des professijden persoens doede dat guet voorss weder wt toe eruuen op des professiden persoens naeste erfgen van den blode. Ende dat sie dat die dan leueden verborgen sullen weder wt toe eruuen tendes des voorss persoons doede mit gueden wairliken borgen eeir sie antasten. Ende wolden enige Cloester dit niet volgen van den gueden buten onser stat vrijheit gelegen soe en sullen die Cloester tot genen tijden enige erfnisse of oic lijftucht bijnnen onser stat vrijheit van jemande ontfangen noch heffen. Beholtlic eenen jgeliken sijnen vrien willen toe hebben den Cloester wat toe geuen nae sijnre doet off hie wil. Endewanneer dat enich persoen geestlic habijt draeget ende niet professijt en is die sal dat oic verborgen eeir hie antastet weert sake dat hie dair nae professijje dede dat guet weder wt toe eruuen als voirscre js.

Vant versterff gesloten Anno XV^C Sexto in Septembrj.

(Fol. 4.) Burgemeijstere Scopenen ende Raidt mitter gesworen Meente hebben ouerdragen ende gesloten dat voirt na dessen daghe so wanneer enich man ofte vrouwe kijnder hadde, Ende des mans oft vrouwen olders nochjn leuendigen lijue weren, to wetene vader oft moeder oldeuader oft olde-moeder, Ende die man oft vrouwe storue voor oren vader oft moeder, oft voor oern oldeuader oft oldemoeder, Soe

sullen des mans oft vrouwen kijnder staen in oirs vaders oft moeders stede, ende boeren die erffnisse ende 't versterff mit eenre handt, gelijckerwijs oft oir vader ofle moeder noch in leuenden lijue waren. Voirt is ouerdragen ende gesloten, Soe wanneer enich man ofte vrouwe kijnder hadde, ende die man ofte vrouwe noch broeders oft zusters hadde Ende die man oft vrouwe voir enich van sijnen broeders ofte susters storue, ende die broeder ofte suster oic storue sonder willicke blykende boert ackter te laten, Soe sullen des mans oft vrouwen kijnder staen yn hoir olders stede, ende boeren die erffnisse ende versterff van oren oemen oft moijen gelijckerwijs oft oir vader oft moeder noch in lerenden lijue waren, sonder argelist, ende dat en sal niet verder gaen yn die ledien.

Ende op wat plaezen dit voirss aldus niet geholden en wordt ende onse borger ende ondersaten sulcx uldair niet en solden mogen genijeten en sal men hore borgeren ende ondersaten alkier oick niet laten genijeten.

Ende wie dese voirss statuten niet holden noch achtervolgen ende wolde van den guede buijten der vrijheit gelegen, die soll onterft wesen van alle den gueden bijnnen der vrijheit van Campen gelegen, tot behoeff des ghenen diet aehtervolgen wolde, Ende bij eene pene van twee hondert vrancrijcsche schilden tot der Scepen claringe, tot der stadt behoeff.

Van momberen, verstoruenre kijndere ende vrouwen

(Fol. 5.) In den Jaer ons heren MCCCLXXXVIII des Saterdages nae Ste marcus dage hebben Scepen ende Raet myt oere ghemeijnte ouerdragen gewilkoert ende ghesat voer dat alre beste ende orbaer der Stat ewelic te dueren ende vast te bliuen, weert sake dat een man afliuich worde kijnder ende wijf achterliete ende die man sinen kijnderen

mombere ghesat hadde, die zoelen der kijnder mombere bliuen, ende en had hij sinen kijnderen gheen mombere ghesat so solden die schepen den kijnderen twee guede mombere setten bi oren vrienden die oer ghuet wal verwaren Ende die vrouwe der kijnder moder die sal nae oers mannes doet bijnnen viertienachten daer naest volgende twee ghuede mombere kijesen bij hondert schillingen ende so mennighen dach daer na so mennich pont. Ende weert dat den Schepenen an den momberen die zij ghekoren hadde niet en ghenoeghede ende oer orbaer niet en weer So solden die Schepenen bi oren vrienden oer twee guede mombare setten die oer ghuet wal verwarden. Also dat die vrouwen ghelyc den kijnderen momberen hebben zoelen. Voertmeer weert dat enen manne Sijn wijff afstorue ende den Schepenen ende sinen vrienden duchte dat hij momberen behoefde so solden die Schepen hem bij sinen vrienden twee guede mombere setten die sijn ghuet ende sijnre kijndere wal verwaren thent den Scepen ende sinen vrienden duchte dat hij wijs ghenoech weer sijn ghuet seluen te verwaeren. Voertmeer noch vrouwen noch Jonffrouwe noch Jonge lude echtschap te maken dan bi oren momberen ende bi oren vrienden bi verliese oers guets ter Scepen claringe

Die mombers gesat sijn zoelen mombers bliuen

(Verso.) Wanneer vrouwen off Jonge lude mombers gekoren hebben off hem mombaren ghesat sijn die zoelen mombers bliuen ende die en zoelen zij in gheenrewijs versetten. Ende hebben zij optie mombaren enich gebreck dat zoelen zij Scepen ende Rade apenbaren ende die momberd daer bi laten comen Kennen dan die Schepenen ende Raet dat die mombers also gestalt sijn ende des noet geboert zo mogen zij ander mombers kijesen ende dat bi Schepenen ende Rade bi verlies oers guets sonder argelist.

Gaste ende zoelen gheen momber wesen

Voert hebben wij ghesat dat ghene ghast onser borger kijnder vermomberen sal van alsulken guede als bijnnen onss Stat vriheit ghelegen is

Kijnder zoelen momber kijesen bi den Scepenen.

Item hebben wij ghesat dat gheen mondich Kijnt en sal mombers kijesen ten zij bi den Scepenen ghemeenlic sonder arg.

Van die een kijnt mijt guede ontfenget

(Fol. 6.) Voert hebben wij gheuonden mijt onser gheimjnte ende willen dat men dat holde weert dat enich man een kijnt ontfenge mijt een deel gelts des zij voel oft cleijne die en sal noch en moet dat kijnt nijet van hem laten hij en gheue hem altemael op een tijt eer hijt van hem late allent dat hij van hem ontfangen heefft ende latent dien dan holden dit holden wil off sal.

Van die oer guet quellic verwaren.

(¹) Voert hebben Scepenen ende Raet mijt ore meijnte ouerdragen wat lude die oer guet onnuttelic ende onwijslic to brengen ende die Raet inder waerheit ondervinden konde dat zij nijet wijs ghenoech en weren oer guet seluen te beleiden den sal die Raet mombare setten ende zij ouer die kerke doen roepen Ende wes zij voer den dage dat zij ouer die kerke gheropen worden schuldich waren dat sal men van oren guede betalen also veijer als oer guet reijket. Ende weert Sake dat zij ijemant van den Rade off van den mombers hier vmme misdeden mijt worden off

(¹) Dit selve staet int ijrste blat van woerde to woerde.

mit werken so salmen ze in der Stat vangnisse leggen
ende daer also lange te liggen thent den Raede guet dunct
Ende hier to sal hem die Raet guede mombers setten.

Van horigen Iuden women die wijnnen sal

(Verso.) Voert hebben wij gheuonden weert sake dat
ijemant enigen man off vrouwe aensprake dat die hem
hoerde te rechte So sal hij den man off vrouwe wijnnen
mit twee gueden knapen die hem sijn achter suster kijnder
ende nijet veerre en sijn die van der seluer side zijn daer
hij den van aenspreket Ende off die ghene die aengesproken
wordt verseket dat die sijne mage nijet en sijn
daer men den mede wijnnen wil Soe sijn zij dat naerre op
hem te brengen bi oren ejden dat zij sijn mage sijn dan
hijt wederseggen mach.

Van der Koermede

Voert hebben gewilkort end gesat van luden die in onser
Stat afliuich werden ende tot Coermeden hoeren die zoelen
gheuen oer beste cleet dat zij mantel falij warde kursse
off Rock off een Rijnc off dat beste peert off een dat beste.

Wat volscarige lnde gheuen

(Fol. 7.) Voertmer zoelen volscarige lude off zij in onss Stat
woenden en afliuich worden gheuen alle ruerende guet ende
tilbaer ghuet mer alle huijs ende erue ende dat eerduast
ende negelvast is dat sal bijnnen onss vriheit bliuen ende
eruen opt naeste lijff

Van banken of sittenjn Sanct Nicolaus Kercke.

Dat gene vrouwen of Jonefrouwen voirt aen jnden omme-gang van Sanct Nicolaus kercke benefffen dat Choer onder den dienst goets sitten en sal bij C schilling Dat niemant

jn Sanct Nicolaus kerke enige banck hebn noch en sal doen maken anders dan die kerckmeisters nu eenpaerliken hebn doen maken ende alsoe voirt toe bliuen bij XL & soe dick dair Iemant tegens dede. (verso)

Van echtscap ende hilic vorwarden

Jnt Jaer ons hern dusent driehondert een ende vijftich ssaterdages nae Sente Agneten dage hebben wij ouerdragen, weert sake dat een onser borger een Jonifvrouwe off een vrouwe besekert off bescholscattet worde ter echtscap ende hij daer nae segede hij hadde bi eene oere Nichten gheweset in natuerliken saken waer bi die echtscap mit goede nijet staen en mochte dat sal hij waer maken mit sinen eede dat hij bider vrouwen als hij seget gheweest hebbe ende dat hij dat nijet en segge om lieff noch leet noch meere guet noch beter hilic noch om gheenrehande dinghen en doe sonder argelist dan om die puer waerheit dat hem got also helpe ende die heiligen Voertmeer sal hij hebben elue onser borger medeuolgere guede knapen die myt hem zweren sinen eijd waer te wesen ende ommeijne daermede sal hij quijt wesen.

Wijen god eruet die is gheeruet.

Voertmeer hebben wij ouerdraghen weert sake dat vergaderden man ende wijff in brulochten ende daer gesproken worde onder den vrienden, wen god eruet die is gheeruet ende storue enich van hem beiden ende daer een buert achterbleue die ghene die daer leuendich ghebleuen is die en sal noch en mach gheen ghiftinge maken die wile dat die buert leuet Mer waert god eruet daer salt bliuen Jnden dat men hier Scepen brieue van neme bijnnen (fol. 8) Jaer ende dage off die Scepen en willen daer gheen tuijch van hoeren beholdelic Testament sijns rechts.

Van Ghelreschen tughen op hiltz vurworden.

Voertmeer hebben wij gheuonden weert sake dat eenige brulocht geschiede tusschen onsen luden van onser stede ende luden wet den lande van gelre, dat die vten lande van Gelre nijet tughen en zoelen myt enighen bruijtluden vten vorsz lande op onse lude want onsen luden wart ontwiset dat zij nijet tughen en mochten optie van den landen van ghelre, ende dat wart hemt Zutphen ontwiset

Off een Jonffrouwe worde verleidet.

(¹) Jnt Jaer ons heren dusent driehondert XXIX op Ste. marie magdalenen Auont wairt ghevonden van Schepen ende Rade mitter mijnte van Campen weert sake dat enige vrouwe off Jonffrouwe zij weer vererfft off onvererfft verleidet worde myt enigen stucken heymelic in een huijs te haelen off mit anderen stucken dat zij verleidet worde ende die Jonffrouwe vrouwe off oer vriende clageden van echtschap Alle die daer mede waren dat zij vrouwe off man die des ghelyeden of verwonnen worden dat die Jonffrouwe off vrouwe verleidet weer die verlieset tegen onse Stat een peen van lijue ende van guede.

Die een echte wijff ende een ander trouwede.

(*Verso.*) Weert dat enich man die een leuendich echte wijff hadde daer en bouen een ander wijff trouwede Off een wijff die enen leuendigen echten man hadde ende een anderen man daer to trouwede weert dat men die daer van verwinnen mochte So solde men den manne dat hoeft affhouwen ende dat wijff leuendich grauen.

(¹) Dit selue staet oick int ijsrie blat van de tafele.

Van in ouerspele te settē.

Jnt jaer ons hern MCCCCXVII is ouerdragen van Schepen Raede ende mijnte dat zij nijet lidē en willen dat bijnnen onser vriheit enige lude in ouerspele tesamen sitten zoelen Ende weert dat enige persone die beide off oere eene in echtscap verbonden waren tesamen wonenden die zoelen sich scheiden ende dat laten bijnnen viertien dagen naden vors dage off men sal ze optie kaeke scetten.

A°. XVCXLIII° den XV° October, Is bij Scepenen en Raedt myjt beijder gemeenten groet ende cleijn ouergocoemen ende besloten Soe wanneer jmant boeuven sijn echte, kijndern maickt, daer blijck ende schien van js, soe soll deselue den kaeck verboert hebben gelicx die naeckt en berfft bevonden worde.

Van Rofsteren.

Item Rofsteren die vrouwen Jonffrouwen off megede aen mannen off knechten Roffeden off die in sulken schine haelen lieten off huseden off houeden die daer van verwonnen worden off daert mitter waerheit schijnbaerlic kon dich weer die sal men optie kake setten ende dair toe gelden LXXX ♀.

Ouerspill.

Al die gene die nae dessen dage in ouerspele gevonden worden willen Scepenen ende Raet richten mitten kaeck of der gelijc mit schanden aen hair lijf ende sullen ellix dair toe gebroken hebben LXXX ♀. Die kuer half diet meldet.

Scepen ende Raet myjter geswoeren meente sijn auerdragen yn den Jaer ons hern MCCCCLXXV opten tweeden dach in Septembri op die voorss punten in maniern nae beschreuen. Soe wien Scepenen ende Rait claern dat die nae der Stadt Rechte opten kaeck staen soll die mach den kaeck affkopen

mijt II^c Ende dair mede sal die dan der Stadt gebetert hebben Ende inder Stadt mogen bliuen etc habetur ff^{to} novo folio XXIII°

Tijmmeringhe

Van Tijmmeringhe tusschen twee Steenhusen der een hogher is dan dat ander ende t water te leijden.

Jnt Jaer ons heren dusent driehondert zeuen ende viertich wilkorde wij weert dat enich man tijmmeren wolde tusschen twee Steenhuse daer dat een hoger is dan dat ander, dat mach men tijmmeren na den hogesten off na den nedersten woe men liefste wil ende wil men bouen dat ouerste tijmmeren zo sal men vmer daer bouen tijmmeren een woeninghe van negen hamer voeten ende nijet mijn ende sijn water leiden op sijns selues.

Van Ramijnghe des die bouen den anderen tijmert

Voert int Jaer MCCCXIII is ouerdragen so wije bouen den andere tijmmert een woninghe hoge den sal sijn nabuer rumijnge doen op sijns selues cost Ende wat weder costet te maken dat meisterloen sal die ghene betalen die de wonijnge bouen tijmmert Ende die Rumijnghe ghedaen heeft sal seluen betalen calck pannen holt ende ijser ende wes reijtscap daer to ghaet Ende men sal nijet hoger die mueren betalen dan dat spaerte staet

Woemen mueren ghelden sal.

Int Jaer MCCCXLIII op Ste Michiels Auont is ouerdragen wanneer enich man een steenhuys tijmmere den sal sijn naebuer betalen die muer tendes sinen Rechte van den dorpel een Roede hoghe ende vier Roden langh Ende daer to Tijen steen onder den dorpel (*verso*) Ende wan-

neer sijn nabuer aen die onbetaelde muere tijmmert Also hoge als hij die besiget sal hij die ghelden als hij die muer beneden ghalt.

Een steenhuijs te bouwen op een ledich erue.

Voertmer is ijeman die bouwen wil een steenhuijs die sal dat sinen nabuer te weten doen voer Stè peters dage ad Cathedram in sinen mont off in sine weere orconde Schepenen ende die sal die mueren halff in sijns naebuers erue leggen ende die muere nijet dvnre dan twee steen dicke Ten weer sake dat zij die dvnre maken wolden bi ore beider moet willen Ende sijn nabuer sal hem in fundamente ende in mueren van den dorpel een Roede hoge ende vier Roeden langh helpen bouwen.

Van dorpele ende deelen

Voert dat nijeman na desen dage sinen dorpel hoger leggen sal off sijn deele dan bouen den ouersten steen vander straten enen haluen voet. Ende des ghelyx van enen ledigen erue (fol. 10.)

Van mueren der older huse te ghelden

Voert is ouerdragen dat alle die Steenhuse die voer desen Jaer ghetijmert sijn bliuen zoelen in oren Rechte als van olds ingesat was, dat is zo wellic man aen sijns nabuers muere bouwen wil die sal hem van elken dusent steens twelff Tornossche gheuen van der helfte van der mueren ende die twelff Tornosschen mach men betalen mijt enen Rijnschen gulden Gegeuen MCCCXLVI

A°. 1613 op den 30 martij is opte betalinge der mijren bij Schepenen en Raedt sampt haere geswoeren gemeente, een andere statuyt gemaeckt, en opgericht als hierna toe ersien fol. — 118, verso.

Van Tijmeren bi holten huse een Steenhuijs

Voert weer enich man die een ledige hofstede hadde ende een Steenhuijs bouwen wolde bi sijn naebuer die een holten huijs hadde So wat dat holten huijs costet te breken te stutten ende weder te maken dat solden zij beide ghelden ghelyc halff ende halff Ende hebben zij beide holten huse ende dan oere een wil tijmmeren een steenhuijs So sal mallic bi hem seluen sijn huijs becosten te breken te stutten ende weder te maken. Ende nijemant en sal des anderen tijmmer breken nae Sente martijns daghe in den winter ende voer Ste Petersdaghe ad Cathedram.

Van Tijmmeren van der straten

(Verso.) Jtem off ijeman tijmerde op een erue ende dat tijmmer aan die houetstraet nijet en strecket den en darff sijn naebuer nijet helpen ghelden die muere, hij en besegede die in sijn orbar ende die sal hij hem betalen tenden sinen recht.

Item wie tijmmert eene nie mure van ij steen of dair om-trent of dunre, die en darf sijn naebuer niet half betalen soet mer eene scudemuer is, Mer is die mure ii middelsteen dicke die moet die naebuer half betalen soe veir hie die besigen wil.

Van steenhusen buten der stat te tijmmeren

Int jaer ons heren MCCCCXCIX is ouerdragen Soe wie nae deser tijt buten der stat mure steenhuse tijmmeren die zoelen liggen laten buten ore mueren dat twedeel voets tot oers nabuers druppe Te verstaen daer sijn nabuer een ledich erue off een holten huijs bij heeft Indien dat zij mijt mueden nijet en tijmmeren Ende buten den stilen die wande loet recht te staen

Van Tijmmeren aen huse die nijet ghelike hoge sijn.

Voert zo hebben wij gheuonden weert sake dat enich man wil leggen een steenhuijs, ende sijns nabuers huijs achter leger weer dan voer, dat die ghene die tijmmert sijn muere waterpas mach leggen.

Woe wijt een hofstede wesen sal.

(Fol. 11.) Voert enich erue daer men een muere in leggen sal dat sal wesen viertien hamer voet wijt.

Van een Schoersteen.

Voertmer hebben wij gheuonden ende ghesat Jnt jaer ons heren dusent driehondert LXIII weer enich man die in sijns nabuers muere eenen schoersteijn houwen wolden den mach hij houwen to mids mueren ende nijet dieper mer weert dat hij sinen naebuer te nae weer mijt sinen balken platen off sparren off mijt anderen sinen tijmmert dan sal hij daer mede ontrumen neffen den Schoerstene dat hij den houwen moghe to middele van der mueren. Ende wie enen Schoersteen houwt in sijns nabuers muere die onbetaelt is die mach den houwen te haluer mueren ende sal die muere gheden een halue Roede breijt opgaende Ende weert dat hij die muer hoger betijmmerde dat sal hij betalen nae beloep.

Van tijmmeren in den haghen

(Verso.) Int Jaer ons heren MCCCLXXXVII op Sente peters ad Cathedram Auont hebben ende Raet mijt oere ghemeijnte ouerdragen dat men in den hagen op die brede stege die dwers doer ghaet die die Schepen ghengen sal tijmmeren steens dicke eude die pijlre anderhaluen steen dicke ende drie steene breet ende die zoelen mit pannen

decken. Anders en salmen daer nijet dicker tijmmeren dan eens haluen steens dicke bijnnen stilien ende die mogen mit pannen decken Ende wie mijt pannen nijet en decket die mach mijt Rijede decken ende sal schindelen dat dack mijt leeme.

Van tijmmmer en wech te vueren

Item is ouerdragen dat nijeman in onser Stat vriheit enich tijmmmer nederbreken sal ende dat wth onser Stat vriheit vueren bi XL ponden

Van opter mueren te tijmmmeren

Int Jaer MCCCCXCIII is ouerdragen dat nijeman nae desen dage en sal tijmmmeren op ter Stat muere.

Wat men van den dusent pannen gheuet.

(Fol. 12.) Item wie bijnnen den mueren van Campen tijmmert den willen die Schepen gheuen ten dusent pannen Twee gulden heren 8

Van Tijmmeringhe der bruggen

In den Jaer MCCCCXCVI des manendages nades heligen Sacrementsdage is ouerdragen weert dat men na desen dage enige brugge tijmerde anders dan die houetbruggen van den hoeftporte dat daer die Stat ende die bijnen der Stat woennen nijet to gheden en zoelen.

Ende een brugge in Dronthen dair en wil die Stat nae dessen dage gene woirde van hoern of volst toe doen. datum an^o LXX; 11 Aprilis.

Van morren bruggen

Int Jaer MCCCLXXXIII is ouerdragen dat nijeman bijnnen der mueren van Campen tot morren bruggen ende

Sente Gertruden bruggen ghelden en doruen wanneer men die maket.

*Sanct Gertrude brug en sullen die Bruen buten verdre
geen last lijden van Tijmmeren ten sij bij haern wille
Datum ut s.*

Van husingen ende erue to settēn.

(Verso.) Int jaer ons heren MCCCXLIIII op Sente lucien dach ouerdrogen wij Schepen ende Rade mit onser ghemeynte Enich man die deijlachtich is mijt eenen menschen in huse off erue die dan wil, die macht den anderen setten dat huijs off erue tusschen Sente martijns ende Sente peters ad Cathedram dage Ende die ghene die dat settet Ist dat die beholt dat huijs off erue die salt betalen mit ghereden ghelde aan die ghene den dat ghesat wordt, wil hij die mach dat verholden en gheuen Jaerlix van zestien penningen eenen penningh Ende die die dat ghesat wordt die mach viertijennacht sijn beraet hebben weer hijt nemen wil off nijet Ende dit is te verstaen van hofsteden ende husen die in der Stat in den hagen te Bronop op ten vloetdijc liggen ende die men nijet deijlen en mach in die lengede nader Stat Recht als hier na gescreuen staet Ende also mennich XVI penningh als men betaelt also mennigen penningh mach men jaerlix aflossen Ende deser settinghen sal ellic wachten mondich ende onmondich.

Van tinse te vercopen wt dielen van huesen ende Eruen

Int jaer ons heeren MCCCCXXVI ssaterdags nae Sente Agaten daghe hebben Scepen ende Rade mijtter zwocrnere ghemeijnte ouerdragen dat nijeman nae desen dage vercopen en sal enijgen Tijnss off Renthen wt enighen deel van husingen ende erue binnen der vriheit van Campen Ende

weert dattet ijeman dede dat en willen die Scopen nijet vestighen ende dat en sal van gheenre werde wesen.

[†den 23 martij 1633 hebben Schepenen ende Raedt t' sampt thare Geswoorne Gemeente dit statut geannulleert gelijck toe †ersien uit' boeck van Resolutie van dato voirss. folio 136†.]

Van erue te deijlen in die Lenghede

(Fol. 13.) Int Jaer ons heren dusent driehondert XLIII is ouerdragen weert dat enige lude een erue daer men op tijmeren sal deijlen wolden in die lenghede So en solde men nijemande ontdeijlen dat mijnste en bleue vieren hamervoet breet twee hamervoet voer een lubesche elle gerekent Ende weert dattet zo breet nijet en weer so sal die eene mitten anderen tijmmeren march mark ghelyc. Ende wilre enich nijet tijmmeren So maeh die tijmmeren wil dat ander deel nemen te huer off te cope. Off hij mach dat setten nader Stat Recht.

Van tijmmeren in brande neder te trekken to Bronop.

Int Jaer ons heren MCCCCVII is ouerdragen weert sake dat nae deser tijt enich brant to Bronop ghesciede dat got verbiede ende bouen off beneden den brande huse nederghetrect off gehouwen worden So zullen alle die huse die bijnnen der wachte to Bronop ghelegen sijn totten husen die nederghetrect off gehouwen sijn ghelyc ghelden bouen ende beneden Ende dat tijmmer datter neder gheworpen is dat sal die ghene des dat was mijt tween sinen naesten nabueren tendes oren eede werdigen off men des nijet vermoetsoenen en kan ende men sal twee Koten voer een huijs rekenen.

Van huse ende erue te vercopen ende op te draegen.

(Verso.) Inden Jaer MCCC dertien op Sente Lucien

dach is ouerdragen Wije husinge ende erfnisse vercopen bijnnen onser stat vriheit gelegen die soelen comen apenbaer voir die Borgermeisters opt huijs ende seggen claeeric woe die huse off erfnisse ghelegen sijn met oeren tobehoeren Ende wes Tijnse ende onraets daer wt ghaet Ende en segeden zij daer aff nijet claerike die waerheit wes Tinse ende onraets daer wt ghenghe dat zoelen zij off oer erfgen richten mit oren guede die dat vercoften Ende dit solde voert staen ter Scepen claringe Ende die oplatinge sal men daer claeiken beschriuen Ende daer van zoelen die Borgermeisters een quarte hebben indie busse ende die scriuer een mengelen.

Van te decken ijn pannen.

Int jaer van XCVII des ssaterdages nae Sente Lucien dage is overdraegen dat na desen dage bijnnen der Stat muer nijeman huijse ludzen verkenscote off anders decken en sal myt daeke noch mit rijede bi eenre peene van viertich ponden Also vaeke als dat geschiede

Heide riet bernen, pick teer smelten.

Dat niemant van baeuen die poerte op den vloetdijc Inden hagen noch toe broenepe heijde noch riet Stroe noch wolde noch der gelijcke In sijnen huse bernen en sal noch pick noch teer dair ijne heiten bij C Schill. ende wie dat meldet sal die kuer half hebn.

Van Lande te deijlen ende te grauen.

(Fol. 14.) Voert hebben wij ouerdragen Soe wije sijn landt van den anderen grauen ende sceiden wil den sal sijn nabuer wederweringe doen Inden dat dat stuck lands dat affgegrauen wordt drije Camper roeden breet blijft mitten haluen grauen ende alle die ghene die des grauen

mede ghenijeten die zullen den onraet mede liden beide van lande ende van grauen Die Sceijde grauen sal zeuen voete wijt wesen.

Van venstern dair men ouer claecht.

Alle venstern dair men ouer claecht dat beneden roede hoich is salmen dichte maken met Tralien dair men geen hoeft doer steken en mach ende dair toe mit glase Ist baeuen roede hoich mit Tralien of mit glase.

Timmeren buten Swanen poirte.

Soe en sal niemant Tijmmeren oft huse maken buten Swanen poirte bij x l & ende dair en tendes dat tijmmern weder af toe breken ende ter Scepen claringe.

Van vreden.

Die stat lange ende voirt die vluetdijc thent totter wterster weteringen naest den broeke dair gebreck is van vredinge die Eruen sullen malkanderen weder werck doen van vreden die eruen sint small of breed soe veer dat erue gaet toe der helft toe vi voet hoich wtgesacht dair gemene straten stegen of doerguende opene gange sint die en sullen geen weder werck doen voir noch op die sijde mer die dair op liggen sullen hem seluen vreden oft sie willen.

Vinstern.

*Van muren die Jemans sine allene hoirt Ann^o LXXIII
3^a novembris cum communitate*

[†Dat men na dessen dage gene doirgaende vinsteren of †gate hebn oft maken en sal beneden roede hoich hoe wel †die muere oic Jemants sine alleen weere.†]

Van doergaende Venstern.

[†Mer soe wien ene Mure sine alleen is die mach bauen
†troeden hoich in sine mure doergaende vinstere maken off
†hebn beholtlic dat men die alsoe tralien sal datmen dair
†niet doer klimmen en kan ende noch dair toe mit dichten
†staenden glas vinstern die niet op en gaen dat men dair
†niet wt werpen ghieten noch kiken en sal wtgesacht of
†dair breue of schine van weren.]

Van muren die half ende half sijn.

[†Wat muren half ende half sijn dair en sal men gene
†doergaende vinster of gaten ijnze hebben of maken om enige
†flucht to sceppen buten wille ende consent sijns nabuers
†den die mure sine half hoirde ende soe hoge die mure
†sijne half hoirde Beholtlic schorsteen gaten ende balken-
†gaten to houwen hoirs rechts] †

Van muren dair een niet aen heeft.

[†Dat men aen muren dair een niet aen en heeft geen
†Timmer vesten Ankern noch houwen en sall dat sij ludse
†spardack of anders hie en gelde Irst die mure soe veer
†thie die besiget totter helft toe nae onser stat recht van
†telken Dusent een Rijns gulden.

†Beholtlic dat ellic op den sinen tijmmern mach op
†ende neder alst hem gelieft.]

Huer.

Van wanneer men huijshuer betalen sal.

(Fol. 15.) Item die een huijs huert wanneer die tijt
coemt dat hij daer ijn vaert So is hij schuldich halue huere
ende wanneer een halff jaer gheleden is so machmen voert

alle maende huere panden off men wil Ende en queme hij
nijet in die huse wonen nochtan is hij die huere schuldich
als vorss. is.

Van twee partien die een huijs hueren.

Item is ouerdragen Ist dat twee partien een huijs ge-
huert hebben der en sal en gheen innemen enigen persoen
tot hem int huijs ten zij mijt wille beide der partien.

Wanneer men vervaren sal.

Item is ouerdraghen dat ellic persoen die veruaeren sal
den anderen dat huijs ruijmen sal des dinxdages na Misericordiam Domini sonder langer vertreck bi XL ♀

Van Tijnse.

(Verso.) [*Inden Jair ons heren dusent vierhondert drie
*ende dertich op sente Gheertruden dach hebben Scepen
*ende Raet mit der zwoerne meijnte ouerdraghen weert dat
*ijemants huijs of erue voir hem ende voir sijn erfghen.
*erfliic tinsede die ende siin erfghen. zullen dair mede be-
*last wesen. Ende weert dat ijemant an dat huijs of erue
*queme mit cope of mit hilicke of mit wisselinghe of woe
*he dair an queme die ende siin erfgen zullen mit den
*tinse belast siin gheliic of ziit selue ghetinset hadden Ende
*daer malcandern brieue op te gheuen Indien zijs begeren.

*Ende weert sake dat man ende wijf tsamen voir hem
*ende voir oere erfgen huijs of erue erfliic ghetinset hadden
*of tinseden ende worde oerre een van hem beiden affiuich
*soe sal des doden erfgen. indien dattet een gast is den
*tijns half versekern tes Raets guet duncken Indien dat
*he erfnisse bueren wil of die ghene die dair leuendich ghe-
*bleuen is van hem beiden sal inden guede bliuen sitten
*ende belast bliuen mit den alinghen tinse Ende des

*gelicx zullen oec wesen alle die ghene die dair ancomen
 *mit cope of mit hilijke of mit wisselinghe of woe se dair
 *an comen.

*Ende weert oeck dat ijemant dat huijs of erue dat hi
 *getinset hadde of die dair anghecomen weer als voirss. is
 *vercofte of en wech gheue so sal die ghene die den tijns
 *heuet sinen tiins zuecken anden ghenen die dat huijs of
 *erue ghecoft hadde of ghegeuen weer. Ende weer gebreck
 *an dien coper of an dien dat ghegeuen weer, so sal die
 *ghene die den tijns sine is sinen tijns voert zuecken ende
 *verhalen op den ghenen die dat ierst ghetinset hadde of
 *op sijn erfgen. of op die ghene die dair angecomen weer
 *als voirsz. is sonder argelist. Decretum apud communi
 tatem a°. LXVII valentini.]

*Van huuse erue of tins toe vercopen ende die wairheit to
 seggen wat dair wt gaet.*

(Fol. 16.) [†A°. LXI feria quinta post lucie. Al die gene
 †die huuse of eruen vercopen of die enigen tins of pacht
 †dair wt vesten sullen haeren coper die waerheit seggen of
 †dair oic tins of pacht wt gaet of niet of wie vole dair
 †wt gaet bij eenre penen van LXXX 8 ter stat behoef
 †Ende dair enthendens solde hie sinen coper veroersaten
 †oprichten ende afdoen die voir tins van pacht die hie
 †niet genoempt en hadde ende richten hem al sine cost
 †ende schaden dair om gedaen sonder argelist†]

Anno MCCCLXVII Jubilate cum communitate.

Van tinse.

[†Soe wie enigen tins wt huuse of eruen heft sal dien
 †sueken op sijn onderpant ende niet vorder.

†Ende dat men nae dessen dage genen tins en besegle

†hie en sal ter losse staen soe hoge als die lude willen
†Mer genen tins mijn toe besegelen dan die losse van
†twintich penninge Eenen pennijng.

†Ende soe wie huuse of eruen besit Inder vrijheit van
†Campen die sie of hoer voirvaedern voirtijs getinset hebben
†of noch tinsen die en sullen die niet verargern of laten
†bloten bij der penen van LXXX & ter stat behoif Ende
†die tinsheer sal sijnen schaden verhalen moegen aen den
†genen die dat gedaen hadde Aen al sijn guet Ende wolde
†iemant dat huus of erue liggen laten voir den tins, die
†sal sijnen tins heren toe geuen totten verschenen tins op
†den tinsdach Soe mennigh pont des Jaers dair weer soe
†mennigen vrancrijken schilt eens drie heren & voir den schilt
†tende dair mede mach hij des erues ende tins ontlast wesen.†}

(Verso.) [†Anno XV^C acht ende dertich opten Sonnen-
†dach, als de raedt gecoren was hebben Scepenen, ende
†raedt to samen gesloten ouer gegeuen ende belieuet Soe
†wanneer ijemants van den Scepenen offt rade offliuich
†wordt dat men alsdan om de pensie vant laeste Jaer daer
†hij inne steruet soll maken laten eenen Sulueren Kroes
†metter Stadt ende sijn wapenen die bij der stad tot een
†eeuwige memorie soll blijuen, well verstaende, dat men
†alsdan het laatste jaer het sij Scepen offte raadts pensie
†voll soll betalen.†]

Water Recht.

Van Saken op Schonen te richten.

(Fol. 17.) Int Jaer ons heren MCCC Tzeuentich des
naesten dages na Ste Gregorius dach is ouerdragen weert
dat enich van onsen borgeren voer onsen voget te Schonen
off ten ellenboge aangesproken worde ende die voghet mijt
sinen Rade een Recht daervan segede ende der partijen

bi eenre peene ghebode vol te doijn ende oerre een dan die sake aen ons schote die heefft die peene gebroken daert hem bi gheboden is ende daer toe XL & tot onser Stat behoeff.

Van des vogets cledinghe.

Int Jaer ons heren MCCCC ende vijftien op Sante Marien Magdalenen Auont hebben Schepen ende Raet mitter meijnte ouerdragen dat die voget Jaerlix tot Sijnre cledinge hebben sal Achtien Cronen ende daer to sijn Teerghelt ende sijns knechts.

Van betalingen op Schonen.

Item hebben wij ghewilkoert ende ghesat om meenigerhande clage van visschers ende anderen coepluden van quader betalingen dat aen onsen vogeden op Schonen comen is ende willen dat onse voget dat holden sal bi sinen eede den ellic voghet Jaerlix zweren sal dat ellic (**verso**) van onsen borgeren off die mit onsen borgeren vaeren die sal dien vischeren betalen nae onser older ghewoente dat is te verstaen bijnnen drien dagen Weert sake dat enich man des nijet en dede So solde onse voghet hem dat ghebieden orconde twee onser borgere bi eenre peene van Tijen ponden Weer enich man die dat bot vrsate So solde onse voget des anderen dages daer nae den man doen panden ende die pande opten seluen dach vercopen ende doen den clager voll. Dede oec enich man weigheringe van der pandinghe die verboerde ter Stat behoeff een peen van vertich ponden. Voert sal onse voget dat clagelike ghelt wijnnen op Schaede ende doen den clager voll bijnnen den seluen daghe Weert sake dat enich man zo nijet ghegued en weer bijnnen onser stat dat hij ons schadelos mochte holden So solde onse voget alle sijn ghuet aentasten dat hij op Schonen heeft ende daer aen hem verhaelen bi rade onser

borger Voertmeer willen wij dat onse voget biede dat ellic man sal wal betalen den wagenkerlen ghelleconen leggheconen pramkerlen ende manlaegen bider seluer peene in allen manieren als vorss. is.

Van onser vitten te bewoenen.

Item ghebieden wij dat nijeman van onser borgeren off die in onser borger Schiepen vaeren op nijemans vitten en sitten en soelen dan op die onse bij viertich ponden.

Van werphelde ende lotelghelde.

(Fol. 18, verso. Fol. 19.) Int Jaer ons heren dusent vierhondert ende zeuen hebben Schepen ende Raet myt oere ghesworen meijnte ouerdragen. Een Scipher die van der mercet segelt ende werpet ghuet So sal die coepman van den gheworpenen guede die vracht gheuen ghelyc van den anderen ghuede Ende die coepman sal gelden van sinen ghuede dat hem bliuet bouen vracht ende onghelt als dat ghuet ghelt tusschen den mijnsten ende den meesten binnen viertien dagen Ende die Scipher sal daer to ghelden van scip ende vracht ende die scipheer sal op die tijt sijn scip setten ende op die selue tijt sal die coepman sijn beraet hebben off hij dat Schip aennemen wil voer dat ghelt daert die Scipheer opgesettet heeft Ende des ghelyx sal men ghelden to lotelghelde ende ten bedeuarden Ende van eenre kisten sal men gheuen ghelyc eenre Tonnen herings. [†Kindern voeringe sal vrij wesen van den werpgelde con- †cordatum et conclusum aº MCCCCLXXXIº mensis februarii †die prima.†]

Die gelt om sijn liiff gordet.

Item weer enich man in enen Schiepe die gholt off siluer off penninghe om sijne ziden bijnden wolde ende segede

hier mede wil ic leuen ende steruen daer van sal hij gheen werpghelt gheden.

Wat men to lotelgelde gheuen sal.

Voert sal men gheuen enen manne die ghelotet is tot onser vrouwen to Rosmodone dertich Schillinge pennige van Engelant ende drie schillinge pennighe van Engelant to offergelde Ende enen man die ghelotet is Tsente Jacob sal men gheuen drie (**verso**) pont penninge van Engelant tot sijnre cost ende drie schilling engels tofferen. Ende enen manne tot onser vrouwen to Aken vierdehalff schilling enghels *ijj tot offer ten hiligen blode als Aken.*

Off een Scipheer meer gods ijn neme ende dan worpe.

Item wanneer een Scipheer vander merct segelt myt sijnre last neemt hi daer en bouen meer guets ijn ende worde dan enich guet gheworpen dat sal die Scipheer koelen ende des coepmans ghuet dat hij te uoeren gheladen heeft sal daer van ombelast bliuen wtgheseget redelike vitalie tot sijns schepes behoeff. Ende worpe die Scipher ghuet ende neme hij daer nae meer ghuets ijn ende worpe dan daer nae, daer van sal die coepmans ghuet dat die Scipheer ijerst vander marct vuerde ombelast bliuen in manieren als vorss. is.

Van verdoruen ghuets vracht.

(Fol. 20.) Int Jaer ons heren MCCC Twee ende tSeuentiech is ouerdragen so welc man ghuet vervracht an enighen Sciphern myt enen godspenninghe weert dat alsulke guet verdorue als van Noetswegen die man mach dat guet liggen laten voer die vracht Mer had hij ghuet vervracht myt enen anderen godspenninghe welke ghuet beholden bleue dat mocht hij nae hem nemen ende betalen die vracht daer

van Mer des solde hij den Scipheren bijnnen viertien-nachten naden dat hij anden merket queme seggen weer hij dat verdoruen ghuet ligghen wolde laten voer die vracht dan nijet.

Off Scip ende ghuet ghenomen worde ende weder ghecofft:

Item worde een Schip mit guede ghenomen dat got verbiede ende dat Scip ende ghuede weder ghecofft ende ransoent worden daer sal to ghelden ghuet Schip ende vracht ende allent dat des schepes ghenijet wtgeseghet kijnder harnasch kisten ende matten ende die en sal men hem nijet weder betalen off zij ghenomen werden. Ende daer op waernen wij die Scipheren ende Coeplude dat zij alsoe coepen ende Ransouen, queem dat ghuet nijet anden mercet die coeplude solden daer van ombelast wesen. Off die Coeplude zoelen oren koer hebben queme dat ghuet anden market off zij dat willen aennemen off voer dat Ransoen ende coep ligghen laten.

Off een ghiseler ontliep.

(Verso.) Item weert dat een ghisel ghenghe sitten voer Schipheren off Coeplude ende die ghiseler ontliep daer sal men hem redelic voer doen na dat die ghelegen is.

Van beuoles guedes vracht.

Voert zo willen wij dattet blyue een Recht Off enich man sijn ghuet legghe in een Scip eens anderen mannes ende dat ghuet beuele enighen manne te huedene Die man den dat ghuet beuolen is die is schuldich te gheuen den Scipheren vanden ghuede sijne vracht Ende wolde die man den dat guet beuolen is den Scipheren nijet ghenoech doen van der vracht So mach de Scipher verholden sijne vracht op dat ghuet also lange als dat ghuet is op sijnre bodeme

off in sijnre hoede mijt tween sinen Scipmannen off Stuerman.

Off een die guet verwarde gheuangen worde.

(Fol. 21.) Oec zo willen wij dat off enighe maune weer guet beualen te bewaren van sijnre gheselscap ende die man opten ghuede off biden ghuede weer te water off te lande worde hij gheuangen mit den guede mach hij hem loessen wter vangenscap also lange als dat ghuet waert Ende wolde die man dat guet begeuen ende rijden off ghaen ouer landt ende dan worde gheuangen, die man en mach hem nijet lossen vter vangenscap mit meer gueds van der gheselscap dan hij bi hem heeft tot dien tiden zoe wanneer hij wordt gheuangen

Off men die mast keruede off benijnghe slipperen lijet

Voert zoe wanneer dat geschiet dat een scip quame op een Reede ende van node lijues Scepes ende guedes die Scipheer mijt rade ende mit hengenisse der lude die waren inden Schiepe die mast keruede off die beninghe slipperen liet dat Scip ende dat ghuet dat daer ijgne is sal gelden mark marklike als die mast costede anden markede daer hij ghecofft wart tendes des Scipheren rechte Ende die beninghe te ghelden also guet als hij zij vallen liet tendes des Scipheren recht Dit recht hebben wij laten scriuen van Schiepen die comen mijt gasten off mit borgeren (*verso*) tot onser hauene ende wanneer zij comen tot andere hauenen in anderen landen daer nemen zij dat recht als daer sedelic ende ghewoenlic is.

Off een Scip compt in een havene van Vrieslant.

Voertmeer hebben wij Scepen ende Raet gheonden mitter wijsheit van onser stat weert sake dat enich Scip quame

in een hauene van vrieslant So mach die Scipheer den Coepman een wete doijn Ist dan sake dat die Coepman dan wil dat die Scipheer wtsegelen sal So sal hij wtsegelen aen den market als hij den Coepman gheloefft heeft. Ende ist dat dat die Coepman wil dat hij daer lossen sal So mach die Coepman dat guet ophaelen op sinen kost en auentuere.

Van lichtscepēn vten Vlie off vten marsdiep.

Voert weert dat enich Cogghe off ander Scip van buten duijnen queem int vlie off mersdiep ende omme orber des schiepes ende des ghuets die Scipheer lichtscepe wonne want hij (fol. 22) anxt heeft voer die vlore gronde geschiede den lichtscepēn off den Coggen enighe schade den solde die Cogghe ende dat guet dat weer inden lichtscepēn ende die vracht gelden mark marclike Ende weer enich scipman off Scipheer off vrachtmān die guet wolde opsenden ende spreke in orconde der Sciplude dat guet sende ic op mijn auentuer dat guet solde ghaen op sijn hachte ende wat dat guet costet te lichten ouer die gronde inden mersdiep off inden vlie dat sal gelden Scip ende all guet dat daer ijnne is mark marklike Ende dit is te verstaen tho anden oert ende van den oerde op sal die Coepman gheden.

Van enen loetsman bijnnen lands.

Int Jaer MCCCC op Sente Andries Auont is ouerdragen Soe wat Schipheren int Vlie int mersdiep off in anders enighe hauene binnen lands comen ende enen loetsman wijnnen op te segelen So sal hem die Scipheer den cost gheuen ende die Coepmanne zoelen dat loen betalen Ende dit is te verstaen bijnnen lands cleijne lodzmandze.

Dat gheen borger den anderen buten en beclage.

(Verso.) Voertmer willen wij dat gheen onser borger in

wat lande dat zij zijn malcanderen beclagen en zoelen dan voer onsen voget off olderman Ende weert dat zij ghenen olderman en vonden oft en hadden So solden sij die claghe versten thent zij tot den voget off olderman off te Campen quemen Ende wije daer bouen dede die hadde verloren tegen onse Stat XL ¶.

Van vechten buten lands.

Item off enich gast die mit onsen borgeren vaert off onse borger bijnnen Schieps voert off opten lande verboden wapen treckede op malcanderen off wondede off worde spreke opten anderen daer men gelt mede verliesen mach dat sal wesen bij eenre penen gelijc oft in onser Stat geschiet weer.

Die enen die misdaen hadde en wech vuerde.

Int Jaer ons heren dusent CCCXLIX op Sente Agneten Auont is ouerdragen ghewilkoert ende ghesat Weer enich Scipheer vrachtman Stuerman Scipman off enich man hij weer wie hij weer borger (fol. 23) off gast die ghewelde dede off breke teghens die heerlicheit in enichs heren lande off in sinen Stroem welc man die den hantdadighen vlutte off vuerde hij weer borger off gast wt des heren lande off wt sijnre ghewelde eer hij mijt vrientscappen van hem gescheiden weer dat wolden wij holden aan sijn lijff ende aan sijn guet ther tijt thoe dat hij den heren volgedaen hadde ende wij daer van onthefft waren.

Of ijeman inder anderen Scip spronghe ende eenen mishandelde.

Voert weert sake dat ijeman indes anderen scip spronge off ghenghe in toernen moede ende daer bijnen enighen persoen sloege off mishandelde die heeft ghebroken ter Stat behoeff XL pont mach men hem verwijnnen Beholdelic der Stat alre koere die meerre sijn.

Van vrede buten Lands te bieden.

Voert alle die ghene die mit onsen borgeren vaeren ende spise ende loen van hem nemen die sijn borger off gaste den mach men vrede bieden bijnnen scipsboert ende bijnnen sijnre boeden te Schonen op onser vitten geliker wijs als onsen borgeren bijnnen onser Stat.

Off ijeman den anderen aensegelde.

(Verso.) Weert sake dat enich onser borger den anderen aensegelde onder zee wilmoets off van hoemoet om reden wille die teuoren gesciet weer dat weer bi eenre penen van lijue ende van guede.

Off een gast die mit onsen borgeren vaeren enen anderen borger mishandelt.

Item weer enighe voruede tusschen onsen borgers ende dan een onser borgers vuerde enighen gast die onse borgere mishandelde om der vorueden wille wes die hantdadighe tegen onse Stat brake Dat solde die ghene beteren die den ghevuerd hadde Off hij solds hem ontvten als recht is dat hij des niet en wiste.

Van voeringen der Scieps kinderen als men holt vuert off ander guet.

Voert weer enich cogge off ander Scip dat holt vuerde off enigerhande guet dat zij licht off zwaer daer salmen aff gheue den Scipman ende den Stuerman oer voeringe alst voert bi last taele van heringe.

Scepeskijndere.

Van Schepes kijnderen orloff te gheuen ende te nemen.

(Fol. 24.) Voert off een man wonne Stuerman Scipman kock off boetsmanne biden Jaer off bider Reijse ghiffit hij den oerloff eer zij ijn sijn broet comen so sal hij gheuen halff loen ende ghaue hij hem orloff als zij weren comen in sijn broet so sal hij hem oer alinge loen. Des gelikes zoelen weder doijn Stuermans Scipmans kocke ende boetsmans oren Scipheren nemen zij orloff van hem Mer weert dat hij hem ontlied als hij vander market ghesegelt weer eer der tijt dat die Scipheer aen die market queme daer hij lossen solde dat sal men richten aen dat hogeste ter Schepen claringe Ende wanneer dat Scip anden market coemt So sal hij dat Scip helpen lossen ende ballasten Weert oec sake dat die Scipheer enigen van sinen ghewonnen knapen orloff gheue dat weer Stuerman Scipman kock off boetsman hij en mochte hem bewisen scholt mijt sinen knapen die mit hem vaeren bijnnen scepes boert So sal hij hem gheuen alle sijn loen vander Reijse off van den heelen Jaer ende nijet meer.

*Die van eenen borger ghewonnen is des en sal hem dander
nijet onderwijnden.*

Voertmer weert sake dat enich onser borger enen Stuerman kock off botesman off leijdesagen hadde ghewonnen ende een ander onser (**verso**) borger den Stuerman Scipman kock off botesman off leijdesage hem onderwonde die verlore teghens onse Stat XL. Ende weert oec sake dat enich Stuerman Scipman kock boetsman off leijdesage nijet en daden als hier voer bescreuen is die en mochte gheen onser borger voeren ende voerde hij den daer bouen So verloer

hij teghen onse Stat XL pont Off die Scipher mach hem des ontvten als Recht is dat hij des nijet en wiste.

Off een scipheer sijn scip vercofte off storue.

Voert weert dat enich scipher sijn scip vercofte so sal hij den kijderen oer loen gheuen. Mer storue die Scipheer zo soelen die kijnder den ghenen volgen die Scipheer in dat Scip gesat wordt ende hem helpen sijn scip aen die marcte brengen als zij van den doden Scipheer ghewonnen waren.

Schiepskijndere zoelen oren scipheren helpen lijff ende guet bergen.

(Fol. 25.) Voert alle Stuermanne Scipmans boetsmans, Cocke die mit onsen borgeren vaeren soelen hem helpen in node oers liues ende guedes dat te berghen ende te beschermen ende te weerden Ende weert dat enich Scipheer Scipbrokich worde zo solden hem Stuerman, Scipmans boetsmans ende kock zijn guet helpen bergen ende die wile sal die Scipheer hem oer cost gheuen ende daer to oer voeringe van den guede dat gheberget worde Ende daer mede solde die Scipheer van den Scipmans alinge gescheiden wesen dit is te verstaen na beloep des ghebergeden guets.

Van Rijnscepen die guet brengen.

Item is ouerdragen dat die Rijnscepe die guet anden werff brengen van bouen off van buten zoelen liggen drien werkdage mer des dorden werkeldages zoelen zij loss wesen.

Van Scipmans loen te verbeteren.

(Verso.) Int Jaer ons heeren dusent CCCLIJ op Sente Valentijns dach hebben wij gheuonden ghewilkort ende gesat Is dat sake dat enich Scipman bider Reijse vaert mit onsen borgeren ende sijn scip ontlast te Schonen die coemt

van Rijge Reuele pernow ende Stocsholme ende lubeke den salmen sijn loen verbeteren mit twelff olden groten Item van gotlande ende van pruijszen mit Negen olden groten Item van Colbergen ende allen wendeschen Steden zes olden groten Ten weer sake dat een scipheer ander vurwardē gemaect hadde mit sinen Scipmans.

Van wtuaeren ende Scepen indie hauene te brengen.

Voertmeer alle die mijt onsen borgeren vaeren ende in oren broede sijn zullen wtuaeren aen die sciepe in hauenen te brengen ende in alle ander hulpe daert oer Scipheer begeert Ende deden zij des nijet zo hebben ze verloren een peene van oren lesten loen en oer vueringe ende oer leste loen te comen inder Stat orbaer mach men zij verwijnnen als recht is.

Vander Scipheen Rekenscap.

(Fol. 26.) In den Jaer ons heren MCCCC ende Negen hebben Scepenen ende Raet mitter gesworenre mijnte ouerdragen dese punten hier navolgende. Int ijerste dat een ijgelic Scipheer sinen Reijders tot elker Reisen rekenscap ende bewisinge doen sal bij eenre peene van vijftich vrancrixen schilden. Ende compt een Scipheer buten lands te verstaen in vrancrijc in engelant off anders waer Soe sal hij sinen Reijders scriuen ende inder scriffte bewisinge doen woe hij geuaren heefft Ende ist dat dan den Reijders nijet en ghe-noget zo. mogen zij off een vierendeel vanden schiepe off op meer eener Scipheren setten ombesproken. Ende den mitter stat brieuen mechtich maken den Scipheren te veruolgen Ende dede die Scipheer deme des voerweigheringe dat weer een peene van vijftich vrancrixen schilden ter stat behoeff Ende versegelde die Scipheer daer en bouen dat Scip dat solden die Reeders holden aen alle sijn guet

dat hij binnen der vriheit van Campen hadde off naemaels vercrege off waer hij guet hadde daer wij macht hadden off macht konden crijgen tot alsoe vele toe als dat Scip ende Coepscat werdich weren doe hij dat vander market segelde. Beholdelic der Stat oren koere te voeren te hebben sonder argelist.

Van Scepen te settē.

(*Van settē immediate supra*)

Item tot allen Reijsen mogen die Reiders den Scipheren settē oer part dat zij anden Sciepe hebben So wal nae Sente Peter als voer Sente Peter tot allen tiden off zij willen binnen off buten lands Ende dat mach oec die ghene doen die (**verso**) van den Reiders ghemechtiget is mitter Stat brieuen Ende die Scipheer sal sijn beraet seggen ouer dwersnacht ende dat gelt binnen viertien dagen te betalen off dat wt te panden.

Van Coeplude Rekenscap.

Item ellic Coepman sal sinen Reiders des Jaers eins rekenscap ende bewisinge doen Ende weert dat hij des nijet en dede So solde die Reiders hoeftstoel onvermijret wesen Te weten dat toe beloken pinxteren die Rekenscap ghedaen sal wesen bi eenre peene van vijftich olden vrancricschen Schilden tot onser Stat behoeff inden dat die Reiders ouer den Coepman clagen Ende daer te voeren mogen zij Rekenscap doen wanneer zij willen Ende wanneer een Coepman sinen Reiders Rekenscap en bewisinge des Jaers doet Wie dan van den Reiders dat sine weder hebben wil dat sal hem die Coepman aen reiden gelde ende aen bewijsliker scolt vanden voer jaer leueren Ende wanneer die scolt incompt elken dat sine na marcktaele te gheuen

Ende daer omme zie een ijgelic Coepman woe hij sijn gelt ende guet teghen dat toecomende jaer bewere voer der Rekenscap want die Reijders die inder Rekenscap seggen dat zij oer guet weder hebben willen die en zoelen des vercopens bate noch scade hebben sonder argelist. Ende weert sake dat enich Coepman van Schonen segelde mit sinen guede in verre laude Oest off west ende bijnnen desen (fol. 27.) vorss. termijne der rekenscap nijet bi huijs comen en konde Soe solde hij Rekenscap doen als hij ijerste te huijs compt eer hij anders enige Reisen doet bi der pene vorss. Ende wolde een Coepman buten bluen ende sinen Reijders gheen Rekenscap doen den mochten die Reijders mitter Stat brieuen veruoegen ghelyc dat vanden Scipheren verscreuen is off zij willen sonder argelist.

Die ouer Rekenscap sitten mogen tughen.

Int Jaer ons heren MCCCC en achte is ouerdragen wan-neer enich Scipheer off Coepman Rckenscap doet Alle die ghene die daer gelt mede in geselscap hebben ende ouer der Rekenscap sitten die mogen tughen gelijc off hem die sake nijet mede aen en ghenge ende zij gheen gelt daer mede in hadden.

Van vlemschen paijmente te betalen.

Item is ouerdragen dat men van vracht ende in Comenscap die men bi vlemschen paijment cofft off voer Schult van vlemschen paijment gheuen sal alsulk vlemsch paijment daer men in vlanderen mede voldoen mach (verso).

Van Sciepen inden Weteringen te leggen.

(Fol. 28.) In den Jaer van XCVIII is ouerdragen dat naden dage nijeman gheen scepe bi nachte leggen en sal off liggen laten inder vtersten weteringen bi verliese des

scieps. Ende bi hondert schillingen ende inder naester weteringen die scepe bi nacht te sluten bi hondert schillingen. Gegeuen op Sente Odulphus dach.

Van Sciepen an die muer te leggen.

Item dat nijeman schepe aan die muer en legge inden borchwal noch die moer en breke Also veer als die nije muer gheet bi C schillingen ende die muer weder te maken.

Van paegelde nijer Scepe.

Item is ouerdragen dat alle nije scepe die men hier int land bouwt die men ter zeewaert vuert schuldich soelen sijn halff paeltgelt te gheuen.

*Van Scepen die in den borchwal liggen off in anderen vesten
ende yn den gront ghaen.*

Item weert dat inden borchwal off eniger van der Stat vesten enich scip inden gront ghenge ende een dach ende nacht daer ijnne lege ende nijet op geoest en worde dat mogen die Scepen nemen Ende (**verso**) doen oren wille daer mede.

Van Bijnnenlands Sceeps breue.

[†Dat men nae dessen dage gene bijnnenlandes Sceeps-
†breue van verbijndinge of eniger penijng onder hem seluen
†gemaeckt van weerden kennen noch hoelden en will Sonder
†argelist cum concivitate anno L 5^a feria post Jnuocauit.†]

(Fol. 29, verso; fol. 30, verso; fol. 31, verso; fol. 32, verso,
vacant.)

Vechten.

Van eenre voersaet.

(Fol. 33.) Voermeer hebben wij gheuonden ende ghe-wilkoert weert sake dat enighe van onsen borgeren schel-

achtich worden onder hem die een teghens den anderen mijt worden off mit daden bi nachte off bi dage ende die wordt off die daet ouer dwers nacht ghewroken worden, dat wolden wij holden voer een voersate ende also mennich man als die wrape deden also mennighe Tijen pont hebben zij verloren Beholdelic alre koere die meerre sijn oere macht.

Off een van den Raede teghen den anderen vichte.

Voert hebben wij ghewilkoert ende ghesat weert sake dat enich Scepen teghen den anderen off teghen eenen Raet opter Scepenuis off inden Richthuse bouen vochten dat got verbieden moet die verloere sijn Scependum. (**verso.**)

Die ijerde brief.

(**Fol. 34.**) Wij Scepen ende Raet der Stat van Campen mijt Rade ende volbort onser ghemeijnte om te letten alle twiste ende onmjne die geschien mogen van onsen borgeren bijnnen Campen offt buten Campen daer onse borgere ende onse Stat mede mogen ghekrencket werden hebben gehuonden ghewilkoert ende ghesat Int Jaer ons heren Dusent driehondert vier ende dertich op Sente Peters Auont den men heit ad Cathedram. Ende willen dattet ewich blive bider pene die hier na bescreuen staet Wantet cleine batet Rechte te maken daer gheen en sijn die ze verwaren ende beschermen.

Van vrede te bieden.

Weert sake dat enige schelinge geschiede offt geschiet weer tusschen onsen borgeren mit worden off mit daeden dat zij bijnen Campen off buten Campen eenich van onsen borgeren die dat verneemt ziet off hoert die sal ende mach den beiden partien enen vrede bieden bi liue ende bij gude vast ende sterke te bliuen thent den tiden dattet

die Scepenen versoenen Ende weert sake dat die vriende dat zoenden in orconde gueder lude zoe weer die vrede doot. Ende weert dat men den hantdadigen nijet vinden en konde enich der mage off vriende die van beiden partien hoert mach men eenen vrede bidden like off het den hantdadigen in den mont geboden weer. Ende desen vrede te dueren als hier vorss. staet. Ende weer dat sake dat enich onser borger den vrede breke die ende alle die ghene die den (**verso**) mijt hem braken dat wilkore wij dat zij hebben verloren ter Stat behoeff een pene van lijue ende van guede ter Scepen claringe.

*Off een gast onsen borger van sijns mages wegen misdoen
wolde ende den gast een ander borger bistonde.*

Voertmeer bouen den vrede die gheboden is tusschen onsen porters weert dat enich gast van sijns maghes wegen op onsen porter den die vrede die gheboden weer enighe wrape off enighe lelicheide doen wolde van sijns mages wegen Ende weert dat enich van onsen porteren den gast bistonde sterkede off wachten onse borgers dat zij bijnnen off buten Campen den gast te sterken offt onse portere te hinderen die verlieset een pene van lijue ende van guede ter Stat behoeff mach men hem verwijnnen als Recht is. Ende worde onse porter dan mechtiger dan die gast mijt sinen vrienden daer ghelouen wij na onser Stat Recht gueder-tierlic in tho te doene.

Wije berucht is van ghebrokenen vrede den sal men beborgen.

Item weert dat wij van enigen manne vernemen dat hij den vrede gebroken hadde weer bijnnen off buten Campen hij sij schuldich off onschuldich So wanneer hij bijnnen Campen coemt off bijnnen Campen weer So zullen wij den beborgen want hij ons schuldich geseget is Ende en mach

hij ghene borgen setten So zullen wij den doen holden in
 (fol. 35) onser vengnisse thent ten tiden dat die waerheit
 wtschijnt Ende weert sake dat enich man daer aan hinderde
 off lettede dat wij den nijet verborgen off vangen en mochten
 die hadde verloren die peue als hier voer gescreuen staet
 machmen den verwijnnen als Recht is.

*Off een gast guedertierlic queme bijnnen Campen als tusschen
 borgeren vrede geboden weer.*

[*Voert off een gast dat onse portere enige schelinge
 *hadden ende daer een vrede gheboden weer ende een gast
 *die daer maech to weer queme guedertierlic bijnnen Campen
 *off bijnnen Campen weer die sal gueden vrede hebben
 *opten dach als die schelinge geslicht is.

Vacat in lectione verte folium.]

*Inwoenres ende gaste sullen enen hantvrede geuen die in
 enich vechtlic coemen.*

*Inwoenres ende gaste machmen der Stat kuer afwinnen mit II
 tugen mer eenen borger niet dan mit III tugen. idem infra XLVII.*

*Off een gast in Campen queme des mage onsen borger mis-
 handelt hadden.*

• (**Verso.**) Voert hebben wij ghewilkoert ende gesat weert
 dat enich gast queme in onse Stat guedertierlic sonder
 argelist ende hij onsen borger mitter hant nijet mishandelt
 en hadde Ende dan enich van onsen borgeren den gast
 van sijns mages off vrendes wegen mishandelen wolde die
 en sal daer nijet thoe doen noch van sijnre wegen laten
 doen hij en doet biden Scopen. Ende wanneer onse borger
 ons dat heeft doen te weten Soe zullen wij totten gast
 ghaen ende seggen hem Dat heeft uwe maech off vrient
 onsen borger ghedaen wildi onsen borger dat beteren

doen bi ons wij willen onsen borger also guet hebben dat hij beteringe nemen sal mogen die oec des nijet doen So moten wij onsen borger doen dat wij hem schuldich sijn te doen , Ende warnen v nae desen dage dat gjij wt onser Stat vaeren ende schuwen onse borger ende onse Stat ende vriheit Ende weert sake dat enich gast onse borger mitter hant mishandelde Soe willen wij dat die hantdadige onse borger ende onse Stat schuwe thent dat hij gebetert hebbe onsen borger dat hij teghen hem heefft misdaen Ende weer enich van onsen borgeren die dese vorss. stucken nijet en hielde die hadde gebroken ter Stat behoeff een pene van Twentich ponden Beholdelic anderen koeren oers Rechts.

Off een gast aen den Scepenen nijet bliuen en wolde ende mijt homoeode ghaen.

(Fol. 36.) Item weert sake dat enich onser borgere mijt enen ghaste te doen hadde ende die borger dat den Scepen ende Rade te kennen ghegeuen hadde ende die Scepen den gast daer op gesproken hadden off hij der saken anden Rade bliuen wolde Ende en wolde die gast der saken anden Rade nijet bliuen So solde die gast onse Stat ende borger schuwen nader Sonnen als onser Stat Recht daer aff is ende misschiede den gast daer bouen daer en wolde die Raet ghene worde van liden Ende zo vake als die gast daer nae in onse Stat ende vriheit queme zo mennige XL pont sal hij breken tot onser Stat behoeff Ende den gast solden wij doen aentasten ende in onser vangnisse holden thent hij borgen gesat hadde der saken aen ons te bliuen ende sinen koer betaelt heefft Ende wes onse borger op ten gast dede dat weer brokeloes als vorgen. is.

Off gaste twisten des en zoelen sich borgers nijet onderwinden.

Voert hebben wij gheuonden ghewilkoert ende gesat weert

sake dat enighe gaste van buten, die onse porters nijet en sijn twistende weren myt worden off myt daden ende mage ende vriende hadden bijnnen Campen die mage ende vriende die onse porters sijn die en zoelen daer nijet to doen off laten doen (**verso**) bijnnen onser vriheit off nae volgen buten onser vriheit malc op den anderen off op gaste mede bi eenre pene van Tachtentich ponden des men ze moge verwijnnen ende also mennich man also mennich LXXX pont Ende hier ome hebben wij dit ghesat want wij gheen vechtlic dat van gasten buten Campen geschiet bijnnen onser Stat willen beuochten hebben.

Off een gast wolde beteren bi Scepenen onsen borger.

Voertmeer weert dat enich gast teghen onse borger hadde misdaen ende sijne vriende sande aen die Scepen dat hij onsen borger dat wolde beteren biden Scepen So zullen wij Scepen ons borgers mechtich wesen dat hij die beteringe nemen sal bi eenre pene van liue ende van guede Ende weert sake dat onse borger tegen enen gast hadde misdaen ende dat den gast wolde beteren biden Scepenen ende wolde die gast die beteringe nijet nemen So willen wij onsen borger doen dat wij hem schuldich sijn te doen.

*Een borger en sal nijet des anderen mage om schelinge
wille buten zueken.*

Voert weert sake dat enighe schelinge worde tusschen onsen borgers myt woerden off mit daden So wilkoren wij dat nijemant van onsen borgeren en sal trekken buten Campen optes anderen (**fol. 37**) maghe die gast sijn ten sij sake dat die gaste seluen hebben gebroken teghen onsen borger bi eenre pene van Tachtentich ponden.

Van zwone te maken ende te holden.

Voert om te leggen alle twiste ende onmijne So hebben wij gheuonde ghewilkoert ende gesat weert sake dat enich twist geschiet weer tusschen onsen porters So zullen wij beide die partien voer dat gherichte doen bidden ende zullen den heiten doen dat zij een zwone zullen maken Ist sake dat zij bij Scepen off buten Schepen zoenen die zoene zal vast bliuen bi eenre pene van liue en van guede Ende weert dat zij nijet zoenen en mochten So sullen zij dat den Scepen seggen waer aan dat die zoene bliuet ende zoe willen wij dat zoenen Ende die zoene sal vast bliuen bi eenre pene van lijue ende van guede.

Off ijemant zwone breke.

Voertmeer weert dat enich onser borger enighe zoene brake die bi ons off buten ons weer gesoent dat weer bijnnen off buten Campen, wanneer wij dat vernemen So sullen wij van den hantdadigen die onse borger is enen borgen nemen hent ten tiden dat die waerheit wtcompt Ende weert sake dat men den schuldich vonde dat hij die zoene gebroken hadde die heeft verloren ter Stat behoeff een pene van liue ende van guede ter Scepen claringe.

Off een borger voer even gast zoende.

(Verso.) Voert weert sake dat enich onser borger voer enen gast zoende ende die gast die soene nijet holden en wolde ende breke die zoene So sal onse borger die vor den gast zoende die zoene beteren also veere als die schelinge daer die zoene van geschiet is van onsen borger tocomen weer bij eenre pene van lijue ende van guede. Ter Scepen claringe.

Off ijeman den ghenen die geen zoen holdeu en wolde helpe dede

Voert weert sake dat enich man onse ghebot nijet holden en wolde, ewer in zwone off in vrede ende van ons wolde vaeren ende voertmeer die vede holden hadde hij enige mage off vriende die onse porters waren die hem hulpe off Raet deden tegen onse porters machmen ze verwijnnen van hulpe off van raede So wilkoren wij dat hij hebbé verloren ter Stat behoeff een pene van liue ende van guede.

Van gelde dat jnder zwonen geseget wordt.

Weert sake dat den ghenen die quellie gehandelt weer enich gelt worde togeseget So salmen eijsschen enen borgen die dat gelt betalen sal opten dach die gesecht is Ende en worde dat gelt op ten dach (fol. 38) nijet betaelt Soe wilkoren wij dat men elkes dages een pont wt sijnre weere die borge is sal panden ont ten tiden dattet gelt betaelt is dat geloiffit is Ende weert dat die saecwolde den borge nijet schadelos en helde So mach die borge dat wtlaten panden mitter Stat bode sonder clage.

Off enich gast sijns maghes ons borgers zweene breke.

Weer enighe zoene ghesoent tusschen onsen poters bi Scopenen off buten Scopenen In orconde gueder lude braeke die zwone enich gast So sal onse porter beteren die zwone die hij ghezoent heeft also verre als dat van der wegen geschiet zij ter Scopen claringe.

Van huijsvrede.

Voertmer so wilkoren wij dat elc man vasten vrede hebben sal in sinen huijs ende in sijnre woningen dages ende nachtes ende zo wie hem daer ijnne mistal off onruste doet die heeft verloren een pene ter Stat behoeff van lijue ende

van guede ter Scepen claringe Ende zo wat dat die ghene off sine vrieude wt sinen huijs of wt sijnre woninghen doen dat sal teghen onse Stat wesen sonder broeke Ende des ghelycks mach een borger off sijn gesijnne enen anderen borger off gast die in sijn huijs weke bescermen Ende wes hij daer to dede om bescerminge des ghenen die gheweken weer in sijn huijs dat weer brokelos teghen die Stat.

Off enich borger van anxt in een huijs weke.

(Verso.) Voert weert sake dat onse borger twisten opter straten ende dat enigh van den partien in een huijs weke Soe wije daer nae volgde vander ander partien in dat huijs So menninghe als der weer die den volgeden in dat huijs hem quaet te doen also mennich Tachtentich pont hebben zij verloren ter Stat behoeff mach men zij verwijnne Beholdelic allen anderen koeren off hij meer brect aen den die gheweken weer oers rechtes dat hij des gelijx breken sal.

Off ijeman wrase dede in der Stat noet off reijse.

Voertmeer so hebben wij dat ghesat ende ghewilkoert weert sake dat men der Scepen clocke om noet onser Stat lude off datmen ze nijet en lude ende ons noet aen leghe zoe wije inden lope off in eniger reijse die onser Stat aenghenge enige wrake dede die heefft verloren een pene van liue ende van guede weert hij des verwonnen.

Off ijeman die Scepen hinderde als zij richten.

Item weert sake dat die Scepenen te recht stonden ende hem enich man hinderde mijt ropen mijt worden off mijt daeden dat zij nijet richten en mochten off oer richte verstoerde die hadde verloren een pene van liue ende van guede ter Stat behoeff machmen oen mit recht verwijnnen.

Wondinge bi dage.

(Fol. 39.) Voert weert sake dat enich persoen den anderen wonden bi dage een koerbaer wonde mijt verboden wapen die verboert dubbelde boete dat is een peen van *hondert* ponden en sal beteringe doen ter Scepen claringe.

Wondinghe na der Sonnen.

Item weer enich persone die den anderen wonde naden dat die Sonne onderghaet ende voer den dat die Sonne opghaet binnen onser Stat vriheit die sal verloren hebben sijn een hant en die mach hij lossen off hij wil *mit twee hondert ponden*.

Voer gebroken zoene off vrede en mach men nijet neen seggen.

Voertmeer hebben wij gesat Soe wije enen vrede off zwone breket die en sal noch en mach daer nijet neen voer seggen mer eth sal comen ter Scepen claringe. [†Sonder †Argelist.†]

Ende omme dat dese ghesatte dinghen vast ende stede ende nijet en verghaen So hebben wij onser Stat segel aan desen brief doen hangen. Gegeuen jn den Jaer ende dage voirschreuen.

Die ander brieff.

(Verso,) Wij Schepen ende Raet der Stat van Campen mit raeden ende volbort onser ghemeijnte om te letten alle twiste ende onmijnne die geschien mogen van onsen borgeren bijnnen off buten Campen daer onse Stat ende onse borgers mede mogen werden ghecrencket hebben gheuonden ghe-wilkoert ende ghesat In den Jaer ons heren MCCCXXXIII op Sente peters Auont ad Cathedram Ende willen dattet

ewich blive bider peene die hier nae gescreuen stat wanttet
cleijn baetet rechte te maken daer ghene en sijn die ze
bewaren off beschermen.

Wapen in die hant te nemen.

Weert sake dat enich man in tornen moede messe of zwerde steijne kunnen stilleghanghen staken off staue Off enighe dingen woe die ghestalt waren en sijne hant neme dat is een pene van Twentich ponden schiet hij daer mede steeect hij daer mede, ghiet hij off werpt hij daer mede dat is een pene van viertich ponden Raket hij daer mede dat is Tachtentich pont tot onser Stat behoeff mach men hem des verwijnnen als recht is.

Wije sijne broeke nijet betalen en mach.

Item weert dat enich man gast off borger dese pene nijet betalen en mochte als vorss. is den soelen wij doen slaen op die stupen ende wt onser Stat te bliuen tot den tiden dat hij die peene betalen mach Ende weert sake dat enich man borger off ghast (fol. 40) breke ene peene van twee ponden ende die nijet betalen en mochte den zullen wij des ghelycs ter stupe doen slaen ende daer mede heeft hij gebetert die broke Ende weert een vrouwe die zullen wij den steen doen dragen.

Quade worde bijnenn koers.

Voertmeer hebben wij ghewilkoert ende gesat om te verhueden ongeuale die geschien mochten in der Stat kelre want daer die meinheit plecht in te comen weer enich onser borger die twistede mit quaden worden teghen den anderen daer hij gelt mede verliesen mach jnder Stat kelre off bijnnen koers die is schuldich der Stat Tijen pont.

Van vechten mijt vuijsten.

Item vecht enich man mijt vuijsten off der ghelyc teghen den anderen inden kelre off bijnne koers zo is hij schuldich XX pont.

Verboden wapen laten te haelen off daer mede te vechten.

Item brochte ijemant verboden wapen inden kelre off lijjet zij daer ijn haelen So is hij schuldich Twentich pont Ende weert dat zij verbodeu wapen ijnden kelre off bijnnen koers toeghen (*verso*) so sijn sij schuldich XL & werpet hij daer mede off steect hij daer mede ende hij raket So is hij schuldich Tachtentich pont machmen hem des verwijnnen als recht is.

Van laden wt husen off vter koer.

Item laede enich man den anderen vten kelre oft vten koer off wt eniger Tauerne off enigen huse bijnnen den koer die is schuldich der Stat Twentich pont ende buten koers Tijen pont.

Van laden vter Stat ende te Campe.

Voert wijs den anderen wter Stat ladet ende alle die ghene die hem volgen hem hulpe te doen die verboren ellic Tachtentich pont Ende die wthgheladen wordt ende die ghene die mijt hem wteomen die en verboren daer nijet aen Mer vochten sij off droegen zij verboden wapen dat sold men richten nae onser Stat anderen wilkoren Ende ladet enich man anderen te Camp die verboert viertich pont mach men die verwijnnen als recht is.

Off een gast in een huijs weke.

Voertmeer worde enich gast schelachtich teghen onsen
I. 1.

borger ende die gast weke in een huijs weer die gast des gebleuen (fol. 41) aen die Schepen ende daer een vrede gheboden weer, wije daer bouen in dat huijs stormede off dat huijs aenverdigde in tornen mode also mennich man also mennich Tachtentich pont sal hij gheuen ter Stat behoeff. Ende en waer daer gheen vrede gheboden wije dan een huijs aenverdigede als voorss. is also menich man also menighe viertich pont, mach men ze verwijnnen. Beholdelic allen anderen koeren die zij daer bouen aen den gast misdeden der Stat oers rechts.

Wat men heit bijnnen koers te wesen.

[*Voert worde enich man scheelachtigh teghen den anderden opter straten van der ouerster ziden der Straten *die ghelegen is aen die hofstraet toe ende voert van der *brueder Straten aen die hofstrate ende aen die vterste zide *van den heligen gheiste neder aen die ijssel ende daer tus-*schen die olde strate ende die vischmarct als die begrepen *is aen Tide gheien huijs op ende neder aen die ijssel ende *in allen Tauernen ende husen die bijnnen den koer be-*grepen sijn die heeft verloren sijne koer ghelyc off dat *inden wijnkelre geschiet weer, machmen hem des verwijnnen *Beholden allen koeren die meerre sijn oers rechts.*]

Wat men hiet bijnnen koers te wesen.

Voirt woirde enich man schelachtich tegen den andern upter Straeten van Sanct Jacobs stege mitter heelre stegen voorss thent aen die hoffstraet die olde straete soe breet Sanct Jacobs stege is, voirt heel gheien stege thent in die Isele toe die olde straete thent die vtersijde van den hilligen gheest thent in die Isele die broederstraete hiel an die hoffstraete Ende alle die husen stegen straeten steijgeren dat dair en tus-schen begrepen is ende die heele brugge thent ouer die Isele

sal bijnnen Koers wesen ende die hefft verloern sijnen koer gelijck off dat in den wijnkelre gheschiet weer Machmen hem des vorwijnnen. Beholdelick allen koern die merre sijn hoers rechts.

Van quaden worden bouen vrede.

(Verso.) Voert weer enich man die bijnnen desen koere als vorscr. is off inden wijnkelre enighe worde den anderen spreke bouen enen vrede daer men ghelt mede verliesen mach, die heeft verloren Twentich pont ende buten koers Tijen pont machmen hem verwijnnen als recht is.

Dat nijeman des anderen guet vervechten en mach.

Item so hebben wij gewilkoert ende gesat dat nijeman des anderen ghuet veruechten en mach die raets ende dades onschuldich is in deser manieren; weert sake dat enich man schelachtich worde teghen den anderen ende die zijns koers verwonnen worde ende den nijet besetten en mochte noch en wolde den sold men setten inder stat hachte ont ter tijt dat hij sijn koer betaelde ende die twoene beterde Ende weert dat hij des nijet doen en mochte noch en wolde so sold men hem doen dat der Stat recht wisede Ende daer nae hem te leggen wt onser Stat ende wt allen onsen veerschepen hem nijemant te vlutten off te vueren als bi eenre pene van Tachtentich ponden. Ende off ijemant die dit gebreck ghedaen hadde buten bliuen wolde ende daer ijnne verhaerden ende sinen koer ende twoene nijet beteren en wolde wat die vriende opten man deden dat weer brokeloes tegen die Stat.

Van vechten om saken die in den Recht hangen.

(Fol. 42.) Voertmeer weert sake dat enich man den anderen dede bidden voer Schepen ende mijt Rechte aen-

spreke ende om die stucken vochten opten houe off inden dage als die sake voer Recht gheweest hadde Soe wije dat duet ende den anderen daer omme slaet off doet mijs-handelen die heeft verloren Tachtentich pont. Ende slogue hij den des anderen dages als om der saken wille die heeft verloren Tijen pont Also veerre als die mijt Recht wordt verwonnen Beholdelic meerre koere oerre macht.

Voervlucht.

Voert weert sake dat enich mensche om vechtlic off om gebroken vrede off om enige misdaet die men hem tijet vorvluchtich worde die vorvlucht maeect hem schuldich van der ticht also dat men hem nijet vorder en daerff verwinnen mijt tughen Inden dat hij eens geboden sij in sijn woninge off in sinen mont. Gegeuen onder onser Stat segelen In den dage ende Jaer vorss.

(*Hic continuando lege prima duo folia praesentis libri.*)

[+Item woerde enich borger van der Stadt wegen geboden alse Recht is in sijne wonijnge offte in sijnen mont tvoir koeren ende nijet voir en komet die wort vellich getlijck off hie mijt Rechte verwonnen were.+]

Van wtleggen eens die enen nederslach ghedaen heeft.

(*Verso.*) Item weert sake dat enich man borger off ghaste enen onsen borger affinich ghemaect hadde off affluich makede den leggen wij wt onser Stat ende wt onsen verschepen ende wt onser vriheit ende wt onser vitten op Schonen den handdadighen nijeman te husen bijnnen onser Stat offte vriheit off op onser vitten op Schonen ende hem nijeman te vueren bi eenre pene van Tachtentich ponden Also vake als hij dat dede ter tijt toe dattet versoent worde.

Die van Koer ende van Schulden wtgeleget werden.

Voert wije van koere vorvluchtieh off wtgeleget worde queme die bijnnen onse vriheit die verboert Tachtentich pont. Ende wije den huseden houeden vlutten off vuerden die verboert Tachtentich pont Ende die van schulden wtgeleget worde queem die bijnnen onse vriheit Soe verboerde hij viertich pont ende die hem husede off houede vlutte off vuerde des gelijx viertich pont Der stat sake LXXX 8.

Van vechtlic ende nederslagen op daghen.

(Fol. 43.) Item weert dat die Schepen enen dach aen nemen mijt gasten off mijt onsen borgeren ende den te holden buten onser vriheit omme onser Stat behoeff off om onser borger wille, Wije dan van onsen borgeren op die gaste vergaderde die den dach helden om ener vorueden wille ende den mistal deden ende mishandelden also menich man also mennich Tachtentich pont soelen zij gelden ter Stat behoeff machmen ze des verwijnnen als recht is, wtgheseght van nederslage daer gaste mage aff sijn Ende die gaste willen wij dat schuwen onse borger op den dage Ende wije den anderen op dage biddet die gebeden wordt sal vaeren op sijns selues Auentuer.

*Off een borger enen gaste hulpe teghen eenen anderen borger
daer gheen vrede geboden en weer.*

Voert hebben wij gheuonden mit onsen Raede ende mitter wijsheit van onser Stat, int Jaer MCCC ende vijftich, weert sake dat enich gast van buten in onse Stat queme ende teghen enighen onsen borger scheelachtich worde weert dan dat enich van onsen borgeren den gaste hulpe teghen onse ander borgere die hadde verboert teghen onse Stat een

pene van viertich ponden ende also mennich man also
mennich XL pont machmen ze verwijnnen als Recht is.

Van der Clocken te slaen.

(Verso.) Item weert sake dat enich borger die buerclocke
sloege off dede slaen op enen anderen onsen borger die
heeft verloren ter Stat behoeff een pene van liue ende
van guede mach men hem des verwijnnen Ende sloege
enich borger off dede slaen die buerclocke op enen gaste
die heeft verloren ter Stat behoeff Tachtentich pont mach
men hem des verwijnnen als recht is.

*Off die vriende enen hulpen die sinen koer nijet betalen
en mochte.*

Voertmeer weert sake dat enich man schelachting worde
teghen den anderen daer hem sijne vrienden ijne te hulpen
quemen ende hij sijne koer noch zwone nijet beteren en
mochte noch en wolde dat sold men holden aen die vriende
die in hulpe ende in velde gheweest hadden off men zij
verwijnnen mach.

Een borger sal eenen gast tueuen die misdaen heeft.

Item wanneer dat geschiede dat een gaste in onser Stat
twistede teghen eenen borger mit worden off mit daden
Is dat sake dat enich onser borger daer to coeme ghaeu,
So sal hij den gast tueuen ten tiden dat die Schepen daer
to comen ende dan (fol. 44) zoelen die Schepen den gast
beborgen dat hij zwone sal nemen ende doen ter Scopen
kennisse.

Women enen hantdadigen van Nederslach zueken sal.

Voert weert sake dat enich nederslach nae desen dage
in onser Stat van Campen geschiede dat got verbiede ende

die ghene die den Nederslach ghedaen hadde weke in een huijs, So willen wij dat gheen man den die Nederslach aenruerende weer versoekinge en dede inden huijs daer die hantdadighe ijn ontweken weer off anders waer bijnnen onser Stat vriheid bi liue ende bi ghuede, Ten weer biden Schepenen ende den Raede ende bi des heren gherichte Ende die solden die versokinge doen tendes oren Rechte in allen hoeken des huses daer die hantdadige ijnnre wesen solde. Mer die ghene den die Nederslach aenruerende weer die mochten dat huijs wal besetten ende bewaeren achter ende voer ter tijt thoe dat die versokinge weer ghe-
daen als vorss. is.

Van maechsoene te ghelden ende aen te brengen.

Voertmeer hebben wij gheuonden weert sake dat enich man coemt in onse Stat ende ijeman aenspreket van maech-swone (*verso*) die sal hem dat aenbrengen mit twee mannen die van den boeseme sijn daer zij van sijn die malc den anderen aenspreken.

Van dwingen ter Zwonan van Nederslage.

Voert weert sake dat een borger den anderen na desen dage affiuich makede dat got verbieden moet So en sold men bijnnre vijff Jaren daer naest volgende hem ghene dwangzwoene aenleggen des doeden vrienden mer sij mochten zwoenen tot allen tiden off sij wolden Ende weert sake dat een gast onsen borger affiuich makede dat got verbiede So en soldmen ons doden borgers vriende to gheenre tijt te zwonen dwingen Mer sij mochten tallen tiden zwonen off sij wolden.

Wije borge voer zwone wordt voer enen ghast.

Item wije borghe wordt voer enen gast als van eenre

zwoonen van twiste die en sal nijet langher borghe bliuen dan thent die zwoene wtgheseget is ende dat ghelt dat daer beswoent is betaelt zij off die bedeuader die gheseget sijn ghedaen zijn.

Borge voer erfnisse.

Mer wie borge wordt voer erfnisse die van doeden verschenen is die sal daer voer staen Jaer ende dach.

Waer men gelt van zwonen keeren sal.

(Fol. 45.) Wanneer die Schepen een vechtlic zwoonen dat mijt vuijsten geschiet is Soe wat gelde daer ter zoenen geseget wordt dat sal men gheuen indie drie kerken tot Senter Claes onser vrouwen ten olden heligen gheest. Mer weert dat ijeman inden vechtlic ouer mate zeer mishandelt weer Soe soldet wesen ter Schepen claringe waer men dat gelt keeren solde.

Van Koeren in Wijntauernen buten koers.

Weert dat die ghemeijnten wijntappeden wat broeken geschieden inden husen die wile datmen daer wijntappet soelen wesen geliker wijs off die geschiet weer en der Stat kelre.

Een onschuldich man van Nederslage mach borger werden.

Item is ouerdragen weert sake dat gude knapen in onser Stadt wonachtich weer en in borgers ghemode ende sijne vriende off mage eenen onsen borger ter doet brochten ende die knape voer der tijt mit ons woende die mach onse borger werden want hij daer gheen scolt aen en heeft.

Van onsuuerliken worden te scriuen.

(Verso.) Int Jaer dusent driehondert een ende Tsestich hebben wij gewilkoert ende gesat wije scrijft enigerhande

onzuuerlike off smelike worde op Scepen ende Raet offte op enighe onse borgere manne off vrouwen voer porte voer kerke voer huijs off anders waer die verboert een pene van Tachtentich ponden mach men den verwijnnen als recht is.

Van wapengerucht bi nacht.

Item weert dat enich persoen nader Sonnen binnen onser Stadt vriheit wapengherucht makede ende wapen rijep die heeft verloren hondert schillinge ter Stadt behoeff. Beholdelic elken koer sijns rechts Wtgheseget kenliken noetsaken.

Van harnasche en verboden wapen te dragen.

Item is ouerdragen dat ijeman bi nachte noch bi dage borger noch gast mit harnasch ghewapent mit zwerden mit genssen mijt baseleren noch langen messen noch mit anderen wapen opter straten ghaen en zoelen bi verliese der wapen ende bi XL ponden, Soe mennich man ende also vake als zij dat daden, wtgeseget de wachters Ende warnede een weert sijn gast nijet die breket Tien pont Ende die lemmelen van de messen en zoelen (fol. 46) nijet langer wesen dan een halue elle bider pene vorss.

Off ijeman den wachters nijet en wolde antworden.

Item ghenge ijeman bi nachte ende hem die wachters toespreken ende hij den nijet antworden en wolde, wes die wachters op die lude daden dat weer broekeloes tegen die Stadt.

Die eennen bi nacht wondet ende des nijet bekant en is:

Int Jaer MCCCC ende vier is ouerdragen weert dat ijeman den anderen wonde bi nachte en des ouer dwersnacht nijet bekant en weer dat hij dat bi namen ghedaen hadde dat wolden Scepen ende Raet holden voer moert.

Van wondingen eens wachters.

(Verso.) Weert sake dat enich persoen bi nachte eenen waker van der Stat als hij in sijnre wacht off op sijnre wacht weer naden dat die Clocke Negen slaet, sloege off wonde die hadde verloren lijff ende guet. Ende weert dat die wachter noetweer dede opten die oen anverdigede dat weer brokeloes tegen die Stat.

Van Noetwer als een vrede geboden weere.

Int Jaer MCCCLXXXIX sdiuxdages na Sente Laurensdage hebben Schepen ende Raet mit oere mijnte ouerdragen weert sake dat tween partien een vrede gheboden weer ende daer nae een partie die andere anverdighede ende die aengeuerdiget worde noetweer dede die bewijslic weer om oer lijff te beschermen wes die inder noetweer dede dat weer brokeloes teghen die Stat Mer en weer die noetweer nijet bewijslic So soldet wesen ter Scepen claringe.

Van clage ouer ghewelt off ghebrokenen vrede.

(Fol. 47.) Item is onerdragen wije den anderen aan Lijff aenspreket off ouer ghewelt off gebrokenen vrede claget des hij nijet bibringen en kan als recht is die breect ter Stat behoeff Tachtentich pont ende sal beteringe doen ter Scepen kennisse off zij bi vrienden nijet en zwonen ende die angesproken sal sich onschuldich maken mit sijns selues hant ende mit eluen volgers.

Van tughen ouer twiste ende broeke.

[*Item is ouerdragen wien drie gude knapen schuldich *maken tendes oren eeden die en sal nijet neen mogen *seggen Ende makeden drie gude knapen eenen onschuldich *dich die sal sich nochtan mit sijns selues hants onschuldich

*maken. Eude en hadde bider twiste nijeman gheweest
 *zo solde hij sich mit sijns selues hant ende twee volgers
 *ontschuldigen. Ende segeden oec twee guede knapen bi
 *oren eede woe die sake geschiet weer dat solden die
 *Scepen claren off hij gebroken hadde off nijet. Ende dit
 *is te verstaen van koeren die bouen Tijen ponden sijn
 Beholdelic elker koere die meerre is oerre volre macht.]

[†Anno LX ouerdragen mitter meenten

†Inwoenres ende gaste sullen een hantvrede geuen die
 †in enich vechtlic coemen.

†Inwoenres ende gaste mach men der stat kuer af winnen
 †mit twe tugen ende een borger niet dan mit III tuge.

†(Idem sup^{*} XXXV)†]

Van louen voer Lijff ende guet.

(Verso.) Item Int Jaer MCCCCXCII Sdonredags nae sente
 ponciaens dach is ouerdragen dat die ghene die louen voer
 lijff ende guet zullen gheguet wesen aen liggenden eruen
 bijnnen der vriheit van Campen dat werdich sij hondert
 olde vrancrixe schilt.

Off man ende Wijff vuchten.

Int Jaer MCCCCXVII des naesten dag nae onsen
 vrouwen dach Annuntiatio is ouerdragen van Scepenen ende
 Rade weert sake dat echte manne ende wijff onder mal-
 canderen vuchten dat salmen richten offt ander luden weer en
 wtgeseget dat zij ghenen huijsvrede aen malcanderen breken
 en zoelen.

*Off een Inwoenre tegen eenen gaste aenden Rade nijet bliuen
 en wolde.*

Inden Jaer van XIX is ouerdragen weert dat enich gast
 teghen enighen Inwoenre schelachtich worde ende die gast

des aen ons bliuen wolde ende wolde die Inwoenre des
aen ons nijet bliuen ende dede des weigheringe Soe zoelen
wij onsen Inwoenre te weten doen dat hij op dien dach
bi schinender Sonnen wt onser Stat ende vriheit trecken sal
Ende bleue hi daer en bouen in onser Stat off vriheit zoe
(fol. 48) menigen dach als hij bleue zo mennige viertich
pont breect hij tot onss. Stat behoeff Sonder argelist.

[†Anno XLVI feria quinta post Bartholomei.

†Is ouerdragen dat een man vermits doetslage of kueren
†dair hie lijf aen gebroken heft, sijns wijfs guet niet ver-
tuechten en sal Mer alle Anderen kueren soelen gaen wt
†hoer twier guede gelijc ter Scepen claringe.†]

Van den Koeren van Doetslage.

Int Jaer ons heeren MCCCCXXVI des Saterdages naden
heiligen dertienden dagen hebben Scepen ende Raet mijt
der ghesworen meijnte ouerdragen ende gheset dat die
koren van doetslagen also als die hier toe op hondert
schilder ghestaen hebben, voert aen staen zoelen op vier-
hondert pont.

Van wondinghen bi nacht.

Item wije den anderen bi nachte wondt die sal breken
sijn een hant ende die mach hij loessen mit Twenhondert
ponden.

Van wondinghen bij dage.

Item wije den anderen bij dage wondet die sal breken
hondert pont.

Wat voertaen een Koerpont wesen sal.

Inden Jaer ende dage vorss. is ouerdragen dat alle koer-
ponde nv voert aen inden meesten ende inden mijnstens

koeren woe die bicomen staen ende wesen zoelen vier koerponde voer een heeren pacht pont te rekenen.

Van voirluchtige lude of hoir guet.

Verso. [†Inden Jair LXX is ouerdragen etc. dat nijetmant enige voirluchtige lude noch oern huijsraet noch †Inboedelinge noch sulk gelijc guet bij dage noch bij †nachte van onser stad noch vijf onser vriheit en voere †noch in sin schip en neme Ende wie dat guet in nemet †ende alle die ghene die dair to helpen die breken elk †LXXX pont tot onss. stad behoif etc.

†Anno XLVI feria 3^e nae den XI^m meecheden, mitter †meenten.†]

Van vechtlic ende ondade.

[†Item dat men alle Inwoenres beborgen sal ende niet †bieden laten van ondade van vechtlic of van andern †quaden feiten dat men aen lijff lit of aen smaeheit Lemans †lijue plecht toe berichten.

†Voert dat men alle beruchtede lude van ondade dat †sijn borgeren Inwoenres of gaste antasten sall ende niet †bieden laten ende also dan beborgen laten of settlen nae †guetduncken des Rades. Sonder argelist.†]

Voiruluchtigen.

[†Int Jair onss. heren MCCCCLXX ultima Junij hebn †ouerdragen Scopenen Rait ende meente Ende wanneer †men mit der wairheit vervaert dat enich borger off jntwoenre sijn guet voirluchtich maeckt dat gescheept off †toe wagen gebracht offjn enigen huijsen versteken heeft †besonder bij nacht slapender tijt Soe sal die borger off †jntwoenre gast wesen Ende men sal hem ende sijn guet

†veruolgen mit besate als gasten guet Beholtlick dat be-
tsate van onuerjairde bekantenisse, tijns, pacht, huijshuer
toff dairmen voir panden mach gaen sal voir besate van
tonbekande schult.

†Int Jaer MCCCLXXVII, XIe Decembris Scepen Rait
tende Meente. Item Soe wie voirvluchtich wort ende sijn
†guet vluchtet off versteckt jn achterdeel sijnre schulders
†die sal sijn borgerscap verloern hebben ende bijnnen Sess
†Jaern dair nae geen borger weder werden die sij geboern
†borger off gecofft Dair toe en sal hie in onss. Stat off
†Stat vrijheit niet komen eeir hie sijne schulders voldaen
†heeft bij LXXX ¶ Soe ducke als hie dair queme. Alle
†die gene die den voirvluchtigen helpen sijn guet te vluchten
†off te versteken sullen des gelijx ellick verboern tegen
†der Stat LXXX ¶. En hadde jemant voirvluchtige lude
†guet jn sijn huijs off bewaringe die sal dat van stonden
†aen als hie vernomen heeft dat die ander voirvluchtich
†is den Burgemeester dat anbrengen bij LXXX ¶ Tot be-
†thoeff der sculders oir schult aen dat guet te verhalen
†pennijng pennijnge gelijck. Beholtlick bekande schult voir
†te gaene.]

Van gerichte.

Off een borger den anderen voer scholt doet bieden.

(Fol. 49.) Int Jaer ons heren dusent driehondert LVII
ssaterdags nae sente peters ad vincula hebben wij Scepen
en Raet vermits onser meijnte ouerdragen Weert sake dat
enich man off vrouwen name onse borgers die bijnen
onser vriheit geseten sijn dede beden op ten hoff voer
Scepen enigen man off vrouwen name ende spreke den aen
voor enige scult wes die ghene die voer gericht bekande
die aengesproken worde des solde die gheuen bijnen vier-

tienachten daer nae penninge off gude pande die dat dordendeel beter sijn dan dat gelt. Ende die pande voert daer na te holden enen maent daer naest comende Ende als die maent gheleden is Soe mach die ghene den die pande gesat sijn doen voerbieden den ghenen die de pande gesat heeft op enigen Richtdach daer nae ende bidden die pande op voer Scepen. Ende losset men die pande nijet op ten dach bi schinender sonnen So mach die ghene dien die pande gesat sijn die vercopen orconde gueder lude ende wat daer bouen die schult lopet dat salmen wederkeeren den ghenen die de pande gesat heeft.

En datmen alle botdage bidden mach zoe wel voirmiddags als naemiddags mer wolde jemant oestwert of westwert solde staen ter Scepen claringe. cum conciuitate decretum.

Van die toe tuge geboden wort.

Wie toe tuge geboden wort ende ten jeersten gebode niet voir en compt den salmen dat anderde bot bidden van der Stat wegen bij C Schill.

Pande van verdienden Loen off gheeten cost.

(Verso.) Voert wije van verdienden loen off gheeten cost ijeman aenspreect wesmen hem bekant dat salmen betalen bi schinender sonnen mijt reeden gelde off mijt gueden panden Ende die pande drie dage te holden ende als die gheleden sijn die pande te vercopen orconde des Scepens die der saken een Richter geweest is Ende men gheft pande optie vorss. punten tot allen Recht.

Pande van huijshueren ende van pacht.

Voert wije van huijshueren pandet die sal die pande holden viertien dage ende als die geleden sijn so sal hij die pande opbieden in orconde der naebuer to beiden

ziden ende off men die pande dan nijet en losset so mach men die veropen des anderen dages in orconde der nabuer vorss.

Ende men mach alle huere wtpenden tot allen rechte. Ende pandinge van huere ghaet voer alle pandinge ende die pande vten huijs te brengen. Ende des gelijx sal men voertuaren mijtten panden die van pacht gepant sijn.

Soe wie clenchede huusraet of dergeliken yn jemans huus cofte die sal dat nae hem nemen laet hijt dan staen die schulders des weirdes of weirdinnen dairt stonde moegen dair aen panden ende die panden nae hem nemen.

Van onser Stat-panden.

(Fol. 50.) Weert dat enich man gepant worde van onss. Stat wegen Wanneer acht dage daer nae gheleden sijn zoe soelen die pande verstaen wesen ende so mogen die Scepenen onser Stat beste daer mede doen die tot onser Stat behoeff te veropen. Ende pandede onse Stat aen een erue daer gheen rede guet en weer ende dat erue bijnnen acht dagen daer nae nijet gelosset en worde so sal dat voert staen tot onser Stat recht.

Moetsoenen panden.

Dat men voor moetsoenen die gededingt worden van vrienden van beiden sijden panden mach ende men dair voor niemand bieden en darf dat sij oic van wat saken datt sij Ende wair daer Raetsvrende ouer geweest hebben of niet.

Panden van Harnasch.

Item nijeman en sal panden een des anderen harnasch bijnnen onss. vriheit ende ellic man sal sijn harnasch holden ter Stat behoeff Sonder argelist.

Van panden ende pantweringe LIII.

Van bidden die in borgers ghemude sitten.

Voertmeer hebben wij ouerdragen dat men eenen die in borgers ghemude sittet altoes mach bidden doen gelijc een gast eenen borger Ende wes hij bekant voer gericht dat (*verso*) wt te panden bi schinender Sonnen ende die pande voert te staen gelijc borgers panden.

Van panden die eens anders sijn.

Weert dat enich mensche pande gheue biden gericht die sijn nijet en sijn datmen ter waerheit vindet, die breket XL §.

Die botdage schuwet.

Item wanneer die bode ghichtet dat ijeman botdage schuwet den salmen tallen tiden mogen bidden.

Van Zwoene geboden.

Voert weer enich persone die eens opten hoff ter zwoenen geboden worde ende daer nijet en queme die verboerde viertich pont.

Dach opt huus gheleget.

Item weert dat ijeman van twee partien dach bescheiden worde voer Scepen te comen op ter Scepen huijs Wije dan sinen dach versumede ende nijet opt huijs voer Scepen en queme die heeft verloren twee pont ende des anderen dags alsoe (fol. 51) vele ende des dorden dages alsoe vele Ende coempt die des dorden dages nijet so salmen hem dach leggen bi viertich ponden.

Verspreken om Saken die ghericht sijn.

Item weer enich onser borger die enigen van Scepen off rade bijnnen off buten onser Stat schult ghaue verspreke off beriep om stucken die van der Stat wegen gerichtet

weren ende die Scepen hem stonden dat hij daer nijet meer scolt aan en hadde dan die ghemeijne Scepen , die heeft verloren dertien pont ter Stat behoeff machmen hem des verwijnnen off hij sals hem affnemen selff dorden.

Van dieftigen guede daer gerichtet wordt.

Weert sake dat enich mensche worde begrepen met dief-tegen guede ende daer mede verrichtet worde mit rechte wisede die mensche enich guet naden dat hij verrichtet is dat guet salmen gheuen den ghenen den dat behoert ende die heer noch dat gerichte en sal daer nijet van hebben mer (*verso*) van den guede daer hij mede verordelt wordt daer sal die heer een dordendeel van hebben.

Van eenen meijned te zweren.

Item weer enich persoen die enen meijneidt zwoer dat die scepen gheijsschen konden inder waerheit den soldmen teikenen inder Stat bueck ende roepen den ouer die kerke alsoe datmen den eth sij vrouwe off man voer ghenen gueden menschen holden en solde ende en solde naden dage ouer ghenen gueden man meer tugen.

Van quaden worden voer gerichte.

Item als die Scepen toe richte staen of sitten opter Stat huijs off erghent anders waer Wije daer onzuuerlike worde spreect mallic opp anderen alsoe datten Scepen dunct dat men daer mede gelt verboeren mach die breket ter Stat behoeff ene pene van vijff ponden Ende dat sal (*fol. 52*) staen ter Scepen claringe *Dijt is geset op X* *¶*.

Die schuldich sijn ende nijet thuijs en comen wete te doen.

Voert hebben Scepen ende Raet mit ore ghemeijnte ouerdragen Weert sake dat ijeman van onsen borgeren schuldich

weer den anderen ousen borgere een summe gelts off guet ende sijn dach omquame ende die ghene die schuldich weer wt onser Stat weeke off dan nijet in der Stat en weer So mochte die ghene den men schuldich is des anderen wijff off sijne kijndere off vriende doen bidden voer Scepenen Ende weert dat zij van des wegen gheen beuelinge en hadden die scolt te betalen, So sal men hem seggen is hij bijnnen lands dat zij hem dan te weten doen dat hij bijnnen vier weken to Campen come ende doen voll Ende is hij buten lands zo zoelen zijt hem te weten doen dat hij daer nae bijnen eenen haluen Jaer come to Campen ende doe voll Ist dat hij des nijet en doet so mach hem die ghene den hij schuldich is off sijn gewaerde bode daer nae aenspreken waer hij den vijnt ende in wat gerichte gelijc off hij een gast weer. *Ende sine guede bijnnen ende buten der vrijheit van Campen des gelijcs veruolgen offet gaste guede weren ter Scepen claringe.* Item weert sake dat enich man of vrouwe die mitten recht togesproken worde of dach van richt geleget weer voir den menen Raet of bouen opten hoff, of gewiset weer bij den vrienden van den Rade te comen, die dan also en wech toge wten rechte die sal vellich wesen der tosprake then weer sake dat hij biden gerichte enen queden man in sijn stede geset hadde die den tospreeker voldoen solden van dien des hem ouer wijs worde Beholdelic die togesproken worde of hi op sijn onschult gewijst worde sijn tuch dair van te gebruiken ter Scepen kennisse.

Van besetten.

(Verso.) [*Item is ouerdragen dat men na der Sonnen besetten mag.*] Ende men mach lude besetten also wail in tauernen als op die strate Mer weert dat ijeman queme in een herberge off in enich huijs ende daer ijnne bleue ende nijet optie straat ghaen en wolde ende onsen borgeren

schuldich weer Soe sal onse borger ghaen anden weert ende seggen die knaep is mij schuldich spreect oen off hij mij voldoen wil buten ghericht dat wil ic nemen Ende ist dat hij des nijet doen en wil so mach hij den besetten inder herberge. Gegeuen Int Jaer MCCCLXXXIX op Sancte Scholastiken dach. *van besetten toe nemen bij die ede.*

[†Int Jair onss. hern MCCCLXXVII opten XI^{en} dach †in December hebben Scepen ende Rait mitter geswoern †meeente ouerdragen datmen die irste rijge wtdoen sal thent †dair toe: Ende men mach etc.†]

Van Richten ouer misdadigen ende pijninghen.

Item is ouerdragen Wanneer men richtet ouer misdadige lude die Scepen die daer ouer ghaen zullen elke een Take wijns hebben. Ende die dienre die hem dijenen van onsen knechten zoelen hebben een Take wijns te samen Ende des gelijcs als vorss. is zoelen sij hebben wanneer men enen of meer menschen pijnt soe mannige reijse als sie dat doen Ende anders gheen cost daer op te doen die die stat betalen sal Sonder argelist.

Van den Scarprichter als men Richtet.

(Fol. 53.) Item wanneer men ghericht doet oner misdadige lude Soe sal die schulte den Scarprichter affdoen ende den cost Te weten dat die Schulte den Scarprichter van elken gerichte gheuen sal zes brede placken. Behol-delic off ijeman den anderen aenspreke dat hij daer aff gheue als recht is dat is enen vrancrixen schilt den Scarprichter Ende wes der Stat aenghaet daer en sal die Scarprichter nijet van hebben.

Off oere twee panden aen een guet ende oere een onrechte pandweeringe gesciet.

Wije pandet aeu enich guet ende den pandweringe met

onrecht geschiet pande ijeman daer na opten seluen dach
aen dat selue guet van anderen saken daer sal die ijerste
pandinge oers Rechts onversumet ijnnre wesen ende sal die
voerpandinge holden inden dat hij mijt gepant heeft Sonder
argelist Gegeuen int Jaer XIII sdinxdags na Sct J^o Midsomer.

Die eens of meer pandweringe doet.

Int Jaer XVIII op sente Johans Auend is ouerdragen
Wie pandweringe doet ende inder saken vellich wordt die
breect (*verso*) Twee pont. Ende wie vander seluer sake
noch eens pandweringe doet bouen dat recht dat daer aff
ghewijst is die breket Tien pont ter Stat behoeff Ende
daer en tenden mach die clager mitten gerichte sonder meer
veruolchs des schulders guet wtdraghen ende daer mijt rechte
mede voertuaren Sonder argelist.

Van die aengesproken wordt voer verstoruen Scolt.

In den Jaer X^{III}C vijftien sdonredags nae paeschen
hebben Scepen Raet ende meente ouerdraegen Soe wie den
anderen aenspreect voer verstoruen scolt die die ghene die
aengesproken wordt seluen nijet ghemaect en heeft dat sal
die aenspreker bewisen als recht is Off die aengesproken
wordt sal sinen koer hebben off hij sijn onscolt daer voer
doen wil dan off hij wil dat die Aenspreker dat holde mit
sinen eede Ende wil die aenspreker des mijt sinen ejde
nijet holden So sal die aengesproken wordt van der aensprake
quijt wesen.

Een gast mach enen borgere ouertugen.

Item is ouerdragen dat ein gast enen borgere mijt bor-
geren ouertugen mach. Int Jaer MCCCC ende drie op
midfasten.

Van vierdenden Loen ende verterde Kost.

(Fol. 54.) Item van verdienden Loen ende van magen-
aeze bier ende brode salmen eenen ijgeliken eenen pander
gheuen tot allen rechte.

Van Tijns te betalen.

Voert hebben wij gheuonden ende ghesat dat ellic mensch
die Tijns schuldich is sal sinen Tijns betalen op sijne be-
scheiden tijt off die Tijnshere mach en staen laten dat Jaer
ende nemen dan dubbelden tins *dat is driefolden tins.*

Beholdelic den Tinsbrieuen oerre macht.

Van Dienstmans brieuen.

Item een dienstman die sijn brieue ghiffet ende segelt
als een Coepman die sal voldoen ende betalen als een Coep-
man ende inder saken en sal hem sijn dienstrechtt bijnnen
onser vriheit nijet te hulpen comen Ende des dienstmans
guet mach men besetten ter tijt tho dat hij dat verantwort
Ende van verterder cost sal een dienstman antworden
ende daer ijnne en sal hem sijn dienstrechtt nijet te hulpen
comen *Des gelijcs van onuerjaerde pacht van verdient Loen
van enigerhande schult o' lofnisse die hie bijnnen onser Stat
of vrijheit gemaect of gedaen heeft. Sonder argelist.*

*Borgers en zoelen teghen malcanderen noch gheenre schulden
dage holden buten.*

(Verso.) Int Jaer ons heeren MCCCC ende Tijen hebben
Scepenen ende Raet mijt oerre meijnte ouerdragen dat nijeman
na dien dage van onsen borgeren mijt gasten teghen onse
borger noch een borger teghen den anderen te dage comen
en sal buten onser Stat vriheit in eniger wijs daer onse
borgere Rechtdage holden bi viertich ponden. Also men-

nich man so mennige viertich pond. Ende des gelijx en sal nijeman van onsen borgeren enigher Scolten off Richters dage holden noch Reijsen mijt hem doen buten onser vriheit bider selver peene Sonder argelist.

Pande voer Scolt sal staen opten vijften penningh.

Int Jaer MCCCLXXXII is ouerdragen dat men voert nae desen dage bekande scolt voer Scepen pande aen huijs off erue dat solde staen optie pene van vijff penningen eenen Alset tot heer toe gheweset heefft tot eenen Jaer Ende wanneer dat Jaer omcomen is So sal die ghene des dat huijs off erue sijn is dat vercopen ende doen den knapen voll die daer aen gepant is Weert dat hij des nijet en dede So zullent die Scepen vercopen bider keersse ende gheue daer van den Knape sijn gelt Mer waren daer (fol. 55) Tilbaer pande die so guet weren als die scolt daer soldmen aen panden ende nijet aen huijs ende erue.

Van Luden te tuge te dwingen.

Int Jaer MCCCCXXV sdinxdages nae sente mauricius dach hebben Scepen Raet ende gesworen meijnte ouerdragen So wijc in eniger saken inden recht hangende te tughe ghenoemt wort den mach die ghene die den ghenoemt heefft laeten bieden te tughe Ende die sal dan die waerheit seggen bij sinen eede wes hij van den saken weet Ende seget hij bij sinen eede dat hij daer nijet aff en weet daer mach hij mede quijt wesen. Beholdelic off die sake den ghene die also tughen solde anghenge te wijnne off te verliese ter Scepen claringe.

Van verdrenckte Lude.

Weert sake dat enige verdrenckte Lude in onss. Stat vriheit gevisschet of geuonden worden die gelt bij sich

hadden dat gelt sal men laten volgen sijnen rechten erfgeu.
beholtlic dair van toe gaene sulke oncost als die doede
eijschet.

[†Soe en sullen gene denstlude hair denstrechts alhier
†in onss. Stat geneten van onuerjairde pacht van magenaes
†van verdeent loen van besegelde brieue holdende als coip-
†lude of voir schult of loftnisse die in onse Stat gemaket
†is. Sonder Argelist actum anº XLIX.†]

Van Contumacia.

(Verso.) [†Int Jaer ons Heren 1592, op den 21 Fe-
†bruarij hebben Burgermeijsteren Scepenen Raedt ende
†Gesworen Gemeente gestatueert, dat indien ijmant per
†Contumaciam verwounen weer soe soll die Anlegger euen
†wel sijnen eijsch verifieren het sij mit genoechsam bewijss
†toft mit eede, tot kentnisse des E. Raedts.†]

(Fol. 56; verso.)

Van Scepen ende Rade ende dēr Stadt gueden.

Van der Stat Sloeten.

(Fol. 57.) Int Jaer ons heren dusent driehondert ende
Tsestich hebben Scepen ende Raet mit onser meijnte ouer-
dragen gesat ende ghewilkoert wije der Stat Sloete breect
die verboert lijff ende guet mach men den verwijnnen als
recht is.

Off een van den Rade worde gheuangen.

Int Jaer MCCCLXIII hebben wij ouerdragen worde enich
•van den Rade gheuangen in eniger Stadt Reijse dat weer
hier off ouer zee den solde die Stadt lossen mit dusent olde
franiicsche schilde off voer die weerde daer van ten weer
dat men oen mijt myn verdedingen konste Ende wie brieue

hebben wil den salmen die gheuen tot elker Reijse. Ende den brieff sal hij doen eenen van den Rade Ende wan-neer hij weder coemt so sal hij den brieff vorss. den Scepen te hant weder leueren.

Van Scepen ende Raet borgen te werden.

Item is ouerdragen dat nijeman van den Rade borge werden en sal voer sijne vrienden. *Noch voir der Stat Renthen dat sij lande eylande water sijse of wes des wesen mach.*

Van borgeren te maken

(**Verso.**) Item so en sal nijeman van den Rade mitten ghenen die borger werden willen opghaen off dedingen.

Off een van den Rade verarmede.

Voertmeer is ouerdragen weer enich man van den Rade off die mede in den Rade gheseten hadde verarmede ende begeerde inden heligen gheiste te wesen den soldmen een ledige prouende guedertierlike gheuen tot sinen liue.

*Dat men gheen brieue en segele zij en holden bijnnen
onss. vriheit.*

Int Jaer ons heren MCCCC ende drie hebben Scepen ende Raet ouerdragen dat zij nu voertaen nijet segelen noch gheuen en willen enige brieue op guede buten onss. vriheit ghelegen Ende weert dattet gesciede So en solden zij nijet duden dan bijnnen onss. vriheit Gegeuen op Sente peters dach ad Cathedram.

Van gasten den men brieue ghift.

(**Fol. 58.**) Item welke gast der Stat brieue hebben wil die sal gheuen van den segel twelft groet half de Scriuer ende half in die busse.

Van naeslotelen ter Stadt Sloeten.

Voert Soe verbieden wij bi eenre peene van liue ende van gude dat nijeman gheen naslotele sal doen maken off hebben van der Stadt porten off van der Stat sloten Ende oic en sal niemant enige Sloetele doen maeken ofte maeken van enigen Sloten na Sloetele in was oft in ander materie gedrukt bij ene pene van XL pond ter Stat behoeff Ende wie dat meldede die sal die kuer half hebben.

Van gude dat ijeman van onsen Raede cofle ter Stat behoeff.

Int Jaer ons Heren MCCCLV Saterdages nae Sente paulus dage Conuersio hebben wij Scepen ende Raet ghe-wilkoert ende gesat weert sake dat enich man enigerhande gude vercofte ijemande van onsen Rade tot onser Stadt behoeff Soe en salmen dat ghelt onder ons off onder anders nijeman van onsen Rade besetten mitten gherichte mer dat gelt den Coeman kommerloes te betalen ende te leueren.

Van wijncoep der Stadt Renthen.

(Verso.) Int Jaer ons heren MCCCLXXXV is ouerdragen Wije der Stat water off guet huert die sal den wijncoep gelden den men drinct inden ghelage daer men dat verhuert.

Van der Stadt Cluijsteren.

Item is ouerdragen wanneer die Scepen omghaen mitter Cluijsteren van der Stadt wie hem dan die doere voer slote off dede sluten die heefft verloren ter Stat behoeff honderd schillinge Ende worpe ijeman dat Cluijster wt sinen huijs die heefft verloren viertich pout.

Van Scepenen aff te keeren.

Item is ouerdragen wije van Scepenen en Raede sijne

vriende wordt holden in zweene off in dedingen daer Scepenen to ghesat sijn dat die afkeren zoelen wanneer men in den Raede daer van spreken sal. Sonder argelist. Ende wat der Stat aenghaet dat zij koer off anders enige punten daer en sal noch Scepen noch Raet van affkeeren dan die ghene den die saken seluen aenghaen. Sonder argelist.

Item vader kijnt ende broeder sullen oic afkeren.

[†Anno XV^CXII^{mo} maendach post octauas penthecostes †Is ouerdragen bij Schepenen ende Rade etc. dat achter †suster kijnderen sullen affkieren ende niet vorderen van †malkanderns saken nae older gewoenten.

†Anno XV^CLIX den VII^{en} dach Septembris hebben Schepenen ende Raeth om des besten willen eenpaerlickien getordoniert ende gestatuert omme nu voert an onuerbrockeckien to underholden, dat na dessen dage niemant van †Saken affkeren sal dan alleene Suster ende broeder kinder †ende niet vorder. Beholtlicken oick aff to keren die hoir †vremde dagen holden. Actum per senatum up dagh ende †tijdt vorss. Vijenden Secr.]

Van te Raede te comen.

(Fol. 59.) Int Jaer ons heren MCCCC dertien op sente Lucien dach is ouerdragen dat Scepen ende Raet comen zoelen van Sente Mertijns dagh inden winter to lichtmis toe Negen vren ende van Lichtmis toe mijne toe Acht vren ende van mijne tot onser vrouwen Assumptio to zeuen vren ende van Assumptio to Sente Mertijn tot Acht vren. Ende ellic van Schepenen hebben tot tween tiden van den Jaer tot elker tijt vier ende twentich gulden Ende ellic Raet sal hebben tot tween tiden van den Jaer tot elker tijt viertien gulden sallarium Ende wie van Scepen ende Rade opt huijs nijet en comt tot sulker vren als vorss. is

die breket een mengelen wijns. Ende wije bijnnen der Stat vriheit is ende opt huijs niet en comt die sal breken een quarte wijns Noetsaken wtgeseget. Ende dese broken salmen also teijkenen tot elker tijt datmen die wete te bewisen ende dat salmen teijkenen eer Scepenen ende borgmeisters affscheiden Ende dese broken salmen elken van sinen Renthen affcorten Ende wie van dar Stat wegen ghe-waket heeft die en sal niet breken Ende dese vorss. gulden zoelen wesen dertien olde vlemss. grote vor den gulden.

Scepen zoelen biden borgemeistern bliuen.

Item wanner die Raet affghaat Soe soelen die Scepen samentlic biden Borgermeisteren bliuen ter tijt toe dat die leste antworde ghegeuen is Ende wie affghenge eer der tijt die sal breken een mengelen (*verso*) wijns Noetsaken wtgeseget.

Wanneer men Rekenscap doen sal.

Item tot twee tiden van den Jaer salmen rekenscap doen vor den Raede ende ghemeijnte van allen opboeren ende wtgheuen dat is to weten die ijerste rekenscap op Sente Vitus dach ende die ander rekenscap des dinxdags nae dat die nije Scepen gekoren sijn Ende wie dan van Scepen Raede ende ghemeijnte niet opt huijs en compt die sal breken ter Stat behoeff vijff pont bewijslike Noetsaken wtgheseget inden dat hij inder Stadt is alsmen oen biet.

Van des Raeds Hoechtiets Wijne.

Item elc Scepen ende Raet ende elc Scriuer zoelen hebben tot vier hoechtiden als paeschen pinxteren Sente Martijn ende Kersmisse ellic een Take wijns. Ende ellic van der zworenre meijnte zoelen hebben tot den seluen tiden een quarte wijns.

*Reijsen.**Van ghewapenden Reisen.**Woemen hoeftmanne kiesen sal.*

(Fol. 60.) Item inden Jaer ons heren dusent vierhondert dertien is ouerdragen dat die ghewapende Reijsen zullen staen in deser manieren. Scepen ende Raet zoellen kijesen eenen off twee van der ghesworen mijnte ende die gersworen mijnte soelen weder kijesen eenen off twee van Scepenen ende van Rade nadat die sake ghelegen is ende men inder Reijsen behoeft die hem nutste daer to duncken Ende als die oer Reijsen ghedaen hebben So sal men hem sulker Reijsen verdragen als men lanxte mach. Ende wes men inden Reijsen doet ende coept dat zullen zij gelijc doen die in der Reijsen sijn van Scepenen Rade ende mijnte Ende wanneer zij thuijs comen So zullen zij vander Reijse tsamen Rekenscap doen. Ende dat sal dan staen tot guetduncken Scepenen ende Rade ende der sworenre mijnte wes zij ellie voer oren arbeijt te verdrincken hebben zoelen. Ende des ghelycs van oren knechten.

Wat een hoeftman van der mijnte hebben sal.

In den Jaer MCCCC ende achte is ouerdragen wanneer men Reijsen doet van der Stadt wegen daer men soldeners to wijnnet to water off to lande So sal die van der mijnte wtgesant wordt voer hoeftman hebben dubbelde soldie ende dubbelde butinge gelijc anderen soldeners. Ende wanneer men die borgers wtbedet in Reijsen So en sal die (*verso*) hoeftman van der mijnte nijet hebben ende sinen knecht sal die Stat loenen ende den cost gheuen.

Wije die Reijsen doen sal.

Item salmen totten Reijsen setten sal die daer nvtste to

sijn ende die in Reijsen comen die soelen die Reijsen wt doen van eenre saken dats te weten die Scepen zoelen enen Raet ende die Rade enen Scepen daer to setten.

Wat men van Reijsen to weruen hebben sal.

Item van der Reijse te weruen sal een Scepen ende Raet ellic hebben voer oren arbeit der Reijsen een take wijns Ende als zij thuijs comen ellic een quarte wijns voer oere coest ende elken dijenre een mengelen wijns Ende anders ghene cost te doen als zij wtriden ende thuijs comen dan inder Reijse gheboren dat zij redelic mede nemen.
Een Secretarius gelijc Een Scepen of Raet.

Van anderen Reijsen bijnnen lands.

Item van anderen Reijsen sal een Scepen ende Raet elc voer oere mijlgelt hebben van elker mijlen vier Camper groet ijn ende wt te verstaen van Campen to deventer ende weder te Campen twentich heren groet ende voert daer nae alle mijlegelt. Ende wanneer zij thuijs (fol. 61) comen zo zullen zij ellic voer oer cost hebben een quarte wijns Ende ellic oer knecht een mengelen Ende anders ghene cost van der Stat guede te doen. Ende wes mijn dan een mijle is daer en salmen gheeu Reijse gelt van gheuen anders dan een quarte wijns ellicken voir sijn cost als zij thuijs comen.

Messagiers reijsen.

[†Anno XLVI sab^{to} post Lucie. Dat men den messagiers hair liggelt geuen sal als sie buten liggen Al wort them hair cost betaelt of Anders geschenckt allikewel sal tment hem alhier geuen.†]

Women Reijsen ouerscriuen sal.

Item men sal alle Reijsen ouerscriuen woe menigen nacht

ende dach ende mit woe vele perden men wtgheweesti tot gueder bewisinge off te wagen off te sciepe daer nae die Reijsen geuallen sijn. Ende wanneer men boetscappen van Reijsen doet dan openbaer te seggen wes die Reijse gecost heefft.

Reijsen in Hollant ende in Zeland.

Item indes Greuenhage ende in Zeland zoelen Scepenen ende Raet ellic hebben voer mijlegelt ende voer oren arbeit vijff gulden. Ende oer knechte ellic en haluen gulden. Ende aan dese zijt des Greuenhage zoelen sij mijlegelt hebben waert ghelegen is *Toe weten een heren pont voer den gulden taxiert.*

Reijsen in Vlanderen ende in Brabant.

(Verso.) Item in vlanderen ende in brabant ellic acht gulden voer oer milegelt ende arbeit. Ende ellic oer knecht eenen gulden dertien vlemss. grote voer elken gulden. Ende als sij tehuijs comen een quartier voer oer cost ende ellic oer knecht een mengelen.

Reijsen oestwart.

Item aan dese zijde bremen off also nae ende to Bremen bijnnen op milegelt Ende to lubeke Hamborch ende luneborch ellic viue en twentich gulden voer milegelt voer arbeit ende voer oer cledinge Ende ellic Stadt dijenre die mit hem Reijsen zes gulden Ende ten Sonde ende in den Wendschen Steden ellic dertich gulden. Ende ellic oer dijenre zes gulden.

Reijsen die vorder vallen.

Item Reijsen die vorder vallen zullen staen tot gueduncken Scepen ende Rade ende der zworen meijnte eth sij oest off west anders dan als vorss. is.

Ende dese vorss. gulden zoelen alle wesen dertien vlemss.
grote voer (fol. 62) den gulden.

Als men der Stat diken off water besiet.

Item wanneer Scepen ende Raet erghent ghaen off vaeren om der Stat orbaer water lande off diken te besien wie daer dan mede ghaet off vaert van Scepen ende Raede die sal een quarte wijns hebben. Ende wie daer nijet mede en is die en sal nijet hebben. Ende wie daer mede ghaet off vaert van der zwoerenre mijnte den men begeert die sal een mengelen hebben.

Van den boden die oestwart Reijsen.

Item So is ouerdragen So wie van den boden oestwart reijset ende die Reijse vorder valt dan toe Bremen toe wes hem dan wordt te verdrincken dat sal hij beholden. Ende wes den anderen boden binnen der tijt opter Straten ende aen drinckgelde verualt daer en sal hij nijet aen deilen die inder Reijse is.

Contrarium est in practica apud servitores.

Die borgermeisters zoelen richten dat onder hem geschiet.

Item is ouerdragen dat die Borgermeister zoelen wtrichten alle gebreke die in ore maent geschien ende zoelen in-wijnnen alle koeren die bijnnen oerre maent verualten. Ende weert dat men des nijet en konde tobrengen bijnnen oere maent zo zoelen zij dat daer nae doen als zij ijerst moegen. Ende ellic twee borgermeisters zoelen oer tijt twee mijne boede hebben ende voert dinxdags ende donredags nijeman boede te weigeren wtgeseget helige dage ende Jaermercten Ende welke borgermeisteren gheen twee mijnde bode en hadden die breken ellic een take wijns.

Van der Stat perden.

(Verso.) Item so en sal nijeman hij [zij] Scepen Raet off borger off anders der Stat perde rijden dan inder Stat Reisen. Ende noch borgermeister noch moermeister noch nijeman oerloff daer toe te gheuen bi XL ponden die die perde wtleende ende die zij reede.

Beholtlic dat Jemant van de Rade In sijns selues saken twe peerde nemen mach bij orloue vorser. mit eenen der Stat dienre Ende des sullen sie des seluen dagen die peerde weder op den stal brengen bij den kuer yoirss.

[†Anno XV^C ende LIIIopten XII.^{en} dach Junij Is bijden †Raede eenpaerlick belieft dat nae desen dage niemand der †Stadt peerde rijden en soll hij en hebbe eerst oorloff van †den Burgermeisteren ende weijdemeisteren inder tijdt als bij †penen bouen verhaelt Soe well den wthleender als den †Rijder te gelden.†]

[†Item verloff to bidden vanden weijde meisters allene †Ende in haer affwesen van den Borgermeistern inder tijdt †actum. En aldus verandert op XXX° Januarij a^o XV^CLVII.†]

Van Hollanders off ballinge to borgers te ontfangen.

In den Jaer XIIIIC ende XV s donredages na sente martijn inden winter hebben Scepenen ende Raet myt oerre zworen meijnte ouerdragen dat zij na desen dage gheen hollanders noch gheenrehande ballinge van wat landen off Steden die sijn tot oren borgeren ontfangen willen mer weert sake dat enich guet man bijnnen der Stat van Campen vier off vijff Jaer ghewoent hadde ende dan burgerscap begeerde wes Borgermeistern Scepenen ende Raet mitter geswoenre gheimjnte dan voert beste vonden dattet daer bi hene ghenge Ten weer off Scepenen ende Rade ende meijnte anders te rade worden.

Van Weijden.

Woe voel koen men int broeck slaen sal.

(Fol. 63.) Item die broecheren zoelen ten heligen zweeren dat zij van nijeman meer koen wt eenen huijs daer eene wake wtghaet dan drie melke koen int broeck ontfangen en zoelen ende mitten varren nijemans koen dan der broecheren koen te voeren inteslaen ende van elken bernegelt te nemen ende zij en zoelen gheen maeltiden dienen bi oren eede. Ende vonde men meer koen wt enigen huse daer een wake wtghaet dan drie inden broeke die solmen in den heligen gheiste brengen daer te bliuen en der Stat gheuen hondert schillingen Ende wanneer die koen gust werden so sal men zee wt den broeke brengen bider seluer pene vorss. Ende men sal daer gheen gehuerden koen inslaen ende daer den broecheren aentwiuelt zo soelen die gheden die koen tobehoren ten heligen zweren dat zij ongehuert sijn Ende van ghenen Espel en zoelen zij oer koen in ander broke slaen dan in dat oere bider seluer penen. Ende ellic broecheer en sal te voeren nijet dan drie koen mitten varren int broeke slaen bider seluer pene ende anders nijemans koen te voeren int broke te slaen dan der broecheren koen als vorss is bider pene vorss.

Van Hirden ende weijden opten eijlanden.

(Verso.) Inden Jaer MCCCC dertien Is ouerdragen dat men opten eijlanden gude hirden hebben sal die Jaerlix oer eijde doen zoelen dat zij melden zoelen alre gaste gude off ongebrande gude die optie eijlande comen Ende neme enich onse borger gast gude off ander gude aen en sloege die optie eijlanden in sinen name gebrant off ongebrant dat men mitter waerheit vonde dat guet sal verloren wesen

tot onser Stat behoeff. Ende die borger sal daer aen breken viertich pont tot onser stat behoeff also dicke als dat geschiede Ende alsmen die guede Jaerlix brant zoe zoelen die man off die vrouwe den die guede tobehoeren voer die weidemeisters comen ende seggen bi oren waren worden dat die guede oer sijn sonder argelist. Ende van den stukke salmen enen vlemschen groten gheuen to bernegelde ter stat behoeff.

Van Scuttingen opten eijlanden.

(Fol. 64.) Item wes optie eijlande die de stat verpacht heefft bouen oer scharen compt van koebeesten die salmen schutten ende nemen van elken voete twee doijtkens ende dat zoelen die schutmeisters hebben Ende van perden die daer onversiens vanden vote te schutten eenen heren groten Ende wije mit willen ende voersate perde optie eijlande sloege die sal breken C schillinge ter Stat behoeff Inden dat hijs hem bi sinen eede nijet ledigen en wil dattet guet buten sinen willen daer op comen weer.

Van verken opten Melme.

Item een ijgelic borger mach vier verken opten melm slaen ende die zoelen ghecrammet wesen Ende weren zij nijet ghecramt zo zolden se die weidemeisters schutten Ende bracht ijeman meer die sal van den stuck een butken gheuen.

Van te grauen in der stat dijke.

Item is ouerdragen dat nijemaninder Stat dike grauen en sal in eniger mate bi viertich ponden.

Van Rijnderen op zeueningen.

Item nijeman die bijnnen der stat wonen meer Rijnder

op zoueningen te slaen dan drie schaeren [tende elliche
†schaer soll geuen Sess enckelde Camper krumsterten offte
†die weerde dair voir Dijt is bij Scopen ende Rait myt
†der geswoern Meente ouerdragen Inden Jaire ons Hern
†MCCCCCLXXXIII opten Tijnden dach in Aprili.†]

Van Gansen opten Eijlande.

(Verso.) [*Voertmer is ouerdragen dat men alle ganse
*opter Stat Eijlanden schutten mach ende nemen vander
*older ghanss enen heren groten ende vander Jonger gans
*twee doijtken te schutgelde zo menich werue als zij optie
*lande comen Ende die ganse en darff men nijet langer
*holden dan drie dage Ende worden sij daer bijnnen nijet
*ghelosset zo zullen verstaen wesen off zij der gemoede
*hebben die zij hebben ghescuttet Ende dit is te weten
*horen zij gasten off borgeren toe Ende wanneer die ganse
*gescuttet sijn zo salmen ze ouer die kerke spreken Ende
*des ghelyx salt staen op allen Landen bijnnen der Stat
vriheit ghelegen.] *Ende wie die gheuangen geschieten
hijsschen off gedoden kan dat mach hij brukeloes doen.*

Van Sprocken ende holt Haelen.

Int Jaer MCCCCXIII is ouerdragen dat noch oldelude
noch Jongelude arm noch Rijck bider Stat dijken noch
bider borger diiken bouen noch buten int houwen holt
noch opten melm noch nergent opter Stat Lande grone
holt noch dorre holt sprocken noch haelen en zoelen in
sacken noch buten sacken cleijn noch groet in enigerwijs
bi viertich ponden Ende wie dat meldet die sal die helfte
van der Koer hebben Ende daer aff moghen twee manne
tughen Ende wie om der meldinge wille ijeman misdede
daer willen Scopenen ende Raet oer beraet op hebben Ende

als vorss. is zo salt staen in allen maeden ende houen binnen onser Stat vriheit.

Ganse.

Die stat lecht alle ongeknotede ganse vredeloes soe dat elc man die op den sijnen op der Stat lande marke eijlante weeirde brokeloes slaen scheten ende hessen mach sonder broke ende laten die dair hie will. Sonder argelist.

Van Holt te houwen buten den zwarten dijke.

(Fol. 65.) Voert hebben wij ouerdragen weert sake dat ijeman enich holt houwe in Senter Claes broeck int houwen holt off anders erghent buten den zwarten dike sonder orloff der gheenre die den dijck beuolen is die heeft verloren ter Stat behoeff viertich pont ende also mennich man also mennige viertich pont.

Van Weteringen ende grauen inder Stat broeck.

Item is ouerdragen dat men alle weteringen ende hoeftgrauen inder Stat broeken eens des Jaers schoenmake daer aff is mede te verstaen dat men alle hoeftgrauen tusschen den maeden ende den broeke des gelijx schoen maken sal ende zoelen malcanderen wederweringe doen Ende alle maden die inder Stat marck liggen zoelen oer hoeftgrauen schoen holden.

Vander Schouwe deser vorss. grauen ende des broekes.

(Verso.) Item die vier hoeftlude inden Espelen zoelen in oren espelen die weteringen ende grauen schouwen ende die dijcmesters bouen ende buten zoelen schouwen die grauen langes den dijck elc in sijnen Ampt Ende die schouwe sal wesem smanedages nae Sente Seruaes dage. Ende wes zij dan keruen dat nijet schoen en is daer van

sal die boete wesen drie vlemss. grote. Ende die weder-schouwe daer op sal wesen opten achtsten dach daer na op dubbelde boete. Ende wes dan ghekoruet wordt dat sal men verdingen ende leggen des heeren gelt daer ijn Sonder Argelist.

Wanneer jemant vanden Raede sterft.

Wanneer jemant van den Raede sterft Ende wanneer men den begaen sal soe en salmen des dages gene Clocke luden om toe raede toe coemen Mer men sal toe Kercken gaen ende helpen den gemeenliken begaen met Offeren ende verluden als sich ommers dat gebuert

Van fluwen fukken.

Dat niemand nae dessen dage op onser stat water of in onser stat vriheit fluwen fukken schutten noch stale setten en sal als bij verlies des touws ende bij XL fl. Want ons meer belang licht aen den water dan aen der stat lande.

Van Scepenen brieuen.

(Fol. 66.) Item is ouerdragen Int Jair MCCCLXXXII des Saterdags nae beloken paeschen dat men voert nae den dage gheen Scepen brieue gheuen noch besegelen en sal op hantgelt off op schult die mijt comenscap ghemaect is Mer men sal Scepenbrieuen gheuen van settingen van husen van mueren van Tijnse van ghiftinge van Testamente als olds recht gheweerset heefft.

Van Orloge.

(Verso. Fol. 67.) Inden Jaer ons Heren dusent vier-hondert ende Twentich des dinxdages nae Sente Egidius dage hebben Scepenen ende Raet mijtter gesworenre meijnte ouerdragen voer der Stat ende borger orbaer ende beste.

Off men die clocke slogue.

Int ijerde off der Stat last ende noet aenqueme ende gheruchte worde also datmen der Scepenen Clock sloege dat ellic bi sijne hoeftlude sonder vertreck comen sal bij sinen liue ende guede.

Dat men der Hoeftlude gebot holden sal.

Item wes die hoeftlude gebieden ende doen heijten in Reijsen dat salmen doen sonder inbrecken bi sulken koeren als sij dat gebieden te hondert vrancrixen schilden toe ende daer beneden woe zij die koeren gebieden.

Off ijeman den Wijmpel ontweke off der Banijer.

Item wanneer onser Stat banijer off Wijmpel te velde is wije dan van hem weke buten orloff der (*verso*) hoeftlude die sal sijn lijff breken. Ende ruijmede die datmen oen nijet crijgen en konde zo sal die stat all sijn guet aentasten ende hem daer nijet van laten.

Nijeman en sal vorder Banijer off Wijmpel te huijs comen.

Item nijeman en sal vander banijer off Wijmpel ruijmen noch voer te huijs te trekken buten orloff der hoeftlude bi sinen liue ellix die dat dede Sonder argelist.

Off IJeman in Reijsen nederleghe.

(Fol. 68.) Int Jaer ons Heeren MCCCCXXV op sente Cecilien dach is ouerdragen van Scepen ende Raet ende ghezworen meijnte weert sake dat ijeman borger off ijnwoenre inder Stat Reijsen wtgeboden off wtghebeden worde ende dan nederlege dan sal die Raet vander Stadt guede beleggen nae beloop ende ghelegenheit sijns guets ende der scattingen daer hij op gescat is Te weten nae redeliken

vermogen der Stat dat te betalen te corten off te langen Jaeren off to groten off to cleijnen Summen nae ghelegenheit der saken daer aff is te verstaen weert datter vele borger off Inwoenre nederleghen dat got verbiede ende die op ongheliken Summen worden gescat die een groet die ander mijnde die dorde cleijne So solde men nochtan die beleggen march marcklike elk nae groetheit sijnre Summen allike voel te boeren Jaerlix Also dat die Summen groet mijnde ende cleijne te ghelyken Jaeren all op betaelt zullen wesen Indien dat die vorss. borger off Inwoenre bider Stat hoeftluden ende banijer of Wijmpel nederleghe ende den hoeftluden gehorsam weer Mer liep reet off voor ijeman vorder dan hem die hoeftlude hieten off dede anders dan sij hem geboden off hieten den en sal die Stat niet beleggen Ende daer wil die Raet oer beraet vorder op hebben ende dat richten nader Stat boeck Sonder argelist.

Off ijeman ghelemt worde.

Item weert dat ijeman den hoeftluden als vorss. is gehorsam weer ende dan ghelemt worde daer hij merckelic ijnde ghecrenckt weer aen sinen liue nae ghelegenheit sijnre saken daer sal sich die Raet guedertierlic ijnde bewisen ende den redelic daer voer versien Naden dattet die Raet dan ondervijnt dattet myt hem ghelegen is Sonder argelist.

Van Harnassche toe holden.

(Verso.) [†Borgermeistere, Scepenen ende Raet mit hoern †gesworen meente sijn ouerdragen Int Jaer onss. hern †dusent vierhondert Een ende vijftich des Saterdages nae †Sancte Remigius dach Dat all die gene die in onser Stat vrijheit van Campen enige ambochte doen Ende dair knechte op †hoelden sullen een voll harnaschtuich hoelden Toe weten †Een panzer een borst Iserhoet ende hondeskoeuele ende

†dair eene goede were toe Item all die gene die enige
 †Neringe doen ende In hoeren eijgenen husen woenen sullen
 †des gelijcs hoelden. Voert alle borgere of Inwoenres die
 †hoer goet weert is tweehondert Rijnsche gulden sullen een
 †vol harnaschtuich hoelden als voorss staet. Item al die
 †gene die hoer goet weert is hondert Rijnsche gulden sullen
 †hoelden Een Iserhoet een hondeskoeuel borst ende schoet
 †ende dair eene goede were toe Item alle weduen ende
 †bestoruen kinder die geguedt sijn tot tweehondert Rijnsche
 †gulden sullen des gelijcs een vol harnaschtuijch hoelden.
 †Item soe wie Een Armborst holt ende dair mede inder
 †Stat reijsen dient wes schade hij aen dat Armborst lijt
 †sal hem die Stat oprichten ende dair toe in allen reijsen
 †hem des dages geuen VII plack.

†Oeck en sal nijemant sijn harnasch noch wapen toe
 †pande setten noch nijemant dat harnasch noch wapen toe
 †pande nemen elken bij XX ƒ.

†Item dit sal ellic weruen die dat nijet en (fol. 69) heft
 †tusschen nv ende paesschen naestcomende bij XL ƒ.

†Item hier van wil die Raet schouwe laten geschien soe
 †vake als hem dat gelieft ende Soe wie dair broeckhachtige
 †inne gevonden worden sullen breken C schillinge Soe
 †vake als dat geschiet Ende dair toe sullen sie dan dat
 †noch weruen bijnnen eenre maent dair na bij XL ƒ.

†A°. LXVIII. Ende wie der Stat marke beslaen sullen
 †hoilden een panss. of een kreeft of een borst dair bouen
 †mit een Iserhoet mit een weer peeck of kuse.]

(Verso. Fol. 70; verso. Fol. 71; verso. Fol. 72; verso.)

Van Ampten ende Ambochtsluden.

(Fol. 73.) Item so en sal gheen cremer off gheen scheere
 off gheen scroder off ander ambochtsman die sijn ambocht
 volgen wil want snijden als bi eenre peene van viertich

ponden beholdelic den wilkoer hier naest volgende sijne
macht Oec en sal men gheen snijders taefelen holden in
den huse daermen want snijdet bider seluer pene vorss.

Van Wande bijnnen Campen ghoreidt.

Inden Jaer MCCCC ende vijftien ssaterdages na Inuocauit is ouerdragen dat ellie onse borger snijden mach laken die bijnnen onser vriheit ghoreidt sijn Mer gheen man die ambocht doet en sal ander laken snijden dan die bijnnen onser vriheit sijn ghoreijt ende besegelt bi verlies der laken ende bi viertich ponden Ende wie optie segelers off werdejns van den wullenampte spreke dat weer ghelyc off hij opt gericht gesproken hadde Inden dat van oeren ampte ruerende weer.

Van gasten Laken te snijden.

Int Jaer MCCCLXXV is ouerdragen dat gheen gast laken snijden en sal bider ellen bijnnen onser vriheit bi viertich ponden. Ende die gaste want snijders nijet langer te staen inden vrienmarcten dan vier dagen ende die van Vtrecht staen naest deuenter dan Zwolle Ruermonde Zutphen bomel nijestat Goch hollant brabant.

Woe die ghilden mit oren Keerssen ghaen zoelen.

(*Verso.*) Item is ouerdragen dat die ghilden mit oren keerssen ghaen zullen als hier nae volget.

Van Cremers opter Straten te staen.

Item is ouerdragen dat gheen Cremer staen en sal mit sinen Craem opter straten dan alleen des merkdages bi C schillingen.

Van naeslotelen.

(Fol. 74.) Inden Jaer MCCCXCV is ouerdragen dat gheen slotemaker off slotemakers knecht enigerhande naeslotelen maken en zoelen off na anders enighen dingen erghent ijnghedruct Sij en zoelen sien die slote daer die slotele to wesen zullen off men en brenge die slote tot oren huijs. Als bi XL ponden also vake als ijeman dat dede.

Van veijle te backen.

Int Jaer ons heren MCCCXCIII op Sente Egidius Auont is ouerdragen wije backet die en sal gheen weiijten off gheen cleijn roggen broot meerre backen dan van enen of twee doijtken bi hondert schillingen wtgeseget te hoech-tiden ter scepen wederseggen.

Van Zaede te vercopen.

Int Jaer ons heren MCCCXCVI op onser vrouwen Auont Natiuitas is ouerdragen dat nae desen dagen nijeman bijnnen onser vriheit zaet copen en sal wat zade dattet zij dan aen onse market compt om voert to vercoepen die market en zij ghedaen dats te verstaen also lange als die vaene des manendages staet bi Tien ponden So manich mudde so menich kuer Ende dat vanden vaenen voirss. staet Is gesettet op twalf vren to middage.

Van Scroders.

(Verso.) Item is ouerdragen dat van den Scroeders nijeman taefel holden en sal hij en zij borger ende wijnne dat ghilde Ende om die huse en sal nijeman neijen hij en zij borger. Ende wanneer zij taeffel holden willen zo zoelen zij dat ghilde wijnnen Int Jaer MCCCC ende drie.

*Van dijenste.**Van knechten off megeden orloff te gheuen.*

(Fol. 75.) Item is ouerdragen dat een ijgelic weert off weerdijnne die bi oren waren worden seggen wil dat oer knaep off maget sulke misdaet ghedaen heeft dat men den billix nijet langer holden en sal Soe machmen hem orloff gheuen ende betalen hem nae beloep der tijt die hij ghe-dient heeft.

Dat Knechte ende megede vurwoerde zoelen holden ende van veruaeren off ende an.

Item so is ouerdragen so wat knapen amme off maget hem bestaedet te dijenen die sal sijne vurwoerde holden volcomelic bi eenre peene van C schilling ter Stat behoeff ende zijn alinge loen tot des gheens behoeff die en gewonnen heeft. Indien datmen oen ouerghaen mach mijt twee personen tsijn man off vrouwen Ten weerent kenlike saken als echtscap off ziecheide daermen billix mede breken mach. Ende die dijenen die zullen des dincxsdays nae beloken paeschen ende des achten dages nae Zantghange aff ende aen ghaen bij X ™. (Verso.)

*Van Geistlichen Personen steden ende dingen.**Van aan Kerken te werpen.*

(Fol. 76.) Inden iersten dat nijeman steen enwerp biden Nijenwerk van Sente Niclaes Kerken binnen off buten bi eenre pene van hondert Scillingen Also ducke als dat gesciede.

Van groeuen in Senter Claes kerke.

Wije men graefft in Sente Nicolaus kerke daer bouen

daer salmen voer gheuen Tijen schillinge grote inden omghanh vijftien schilling groet en int Coer een pont groet Ende wije wil liggen bouen in Sente Niclaes kerken biden Altaer die sal gheuen der kerken twee ende dertich olde vrancrix schilde *Sess Croenen voir dat & groet.*

Van Zarken in die kerke te leggen.

Item is ouerdragen dat nijeman in den Kerken bijnnen Campen zerke leggen en sal hoge off lege ten zij biden kermeistereu bi hondert schillingen halff ter kerken behoeff ende halff ter stat behoeff.

Vander prauande bouen int beghijn huijs.

(Verso.) Item is ouerdragen wanneer eenen persoen een prouande wordt ghegeuen bouen onder beghinen huijs die sal daer ijn comen ende betalen oer gelt bijnen enen haluen Jaer daer nae dat oer die prouande ghegeuen wart Dede sij des niet zoe weer die ghifte ende vurwarde quijt ende men mochte die prouande enen anderen gheuen.

[†Ende datmen den Cloestern Memorien vicarijen officien off †gliestlike luden nae dessen dage niet en veste noch en be- †segele enigen Tijns off erffnisse onder Stat vrijheit gelegen †woe hem die oic angecomen weer dat sij mit coip mit ghif- †tinge of anders Ende gene Altaren in Sanct Nicolaus kerke †of onser vrouw kerke meer toe stichten dan dair nv sijn †Beholtlick dat men vicarien of officien stichten mach opte †Altaren voorss. die dair sijn.]

†Conclusum mit Scepenen Rait ende Meente int jair †MCCCCCLXXVII opten XXIII^{en} dach inder maent febru- †arius.† (¹)

(¹) Deze laatste bijvoeging: Conclus. tot februarius, is met eene referte naar den voet van het volgend artikel verwezen, doch kennelijk bij vergissing, daar de hand duidelijk aanwijst dat het bij dit artikel behoort.

Van gueden die gheisteliken personen ghegeuen werden.

Item is ouerdragen wat erfnisse off tijns in Testamente bijnnen onser Stat vriheit ghelegen in kerken off gheisteliken personen ghegeuen wordt. Dat zoelen zij vercopen binnen Jaers weert dat zij des nijet en deden Soe weer die erfnisse ende Tijns den erfgenamen des ghenen diet ghegeuen hadde verschenen Int Jaer dusent driehondert viue ende tachtentich opten vierden dach in Meerte.

Van geistlichen Testamentoers.

Item is ouerdragen dat ghene priesters noch beginen geistlike lude onser borgers Testamentoers wesen en zullen van guede dat zij in Testament gheuen.

Van den bancken in onser vrouwen kerke.

(Fol. 77.) Item is ouerdragen dat nijeman eijgendom hebben en sal an den bancken in onser vrouwen kerke Mer wie ijerde coemt die mach ierste sitten ghaen. Ende nijeman en sal daer stroe hoije matten off enige dingen ijndragen Wije dat dede die breke hondert schillinge ter Stat behoeff Ende dat sal all duren ter Scepen wederseggen Int Jaer MCCCXCIII.

Vander Wroeghinge van den Zeente.

Voert hebben Scepen ende Raet ouerdragen dat die wroghenge van der Zeente omghaen sal gelijc der wachte Meer wt enen dake en sal nijet dan een wroegher ghaen ende die ghewroecht hebben die en zoelen nijet meer wroeghen eert al omme comen is van den Espelen.

Van den grouen inder broderkerke.

In den Jaer MCCCCXXI is ouerdragen Wije den kercmeistern then bruederen ghifft off doet gheuen vier Cronen den machmen grauen op dat hoge choer off onss. vrouwen koer Ende wije twee Cronen ghifft den machmen indie kerke beneden grauen.

Van Werpen off Schieten op Kerckhouen.

(Verso.) Voertmeer is ouerdragen dat ghene Leke knechte myt Armborsten myt batten ballen noch gheenrehande dingen op Kerchouen bijnnen off buten der Stat bijnnen onser vriheit noch an die kerke noch anders werpen off schieten en zoelen ende dat nijeman op ten Kerchoue en bleijke off beesten daer op en slae bi hondert schillingen Ende wie dat meldt die sal van den koer hebben een pont.

Vleisch.

Woe die vleis honwers laten zoelen.

(Fol. 78, verso.) Item int Jaer ons heren MCCCC ende achte is ouerdragen wanneer die vleischhouwers loeten opten gueden vridach dat dan nijeman vande vleischhouwers myt hem loeten en sal zij en zoelen gelt van der huijshuere te voeren in leggen Dat is te verstaen dat die vleischhouwers oer huijshuere ghelyc inleggen zoelen eer zij loeten Ende wie nijet ijnleggen en wil die en sal nijet mede loten. Ende zij en zoelen nae desen dage nijeman aen nemen myt hem te staen dan opten gueden vridach als zij loeten Sonder argelist.

Van Rijnderen en verken te slachten.

Item men sal gheuen van enen Rijnde te slachten dat

Tijen gulden off daer bouen ghecost heefft drie vlemsche groten ende van eenen Rijnde dat beneden Tijen gulden ghecost heefft sal men gheuen Twee vlemss groten Ende van enen vercken enen vlemss. groten Ende wie meer eijsschede ende naeme dan als vorss. is die breket hondert schillingen ter Stat behoeff.

Van Fleisch Vische Solt en ander cleijne penwarden.

Van Vissche te vercopen.

(Fol. 79.) Item gheen man en sal visch vercopen te Campen hij en heb die selue gheuangen off hij en heb ze gehaelt buten der Stat vriheit bi eenre pene van hondert schillingen.

Van Kaerscep en vische te vercopen ende te leueren.

Int Jaer ons heren MCCCXCIII hebben Scepenen ende Raet myt ore ghemeijnte ouerdragen dat ghene visschers die seluen vische vangen kaerscep holden en zoelen. Voert wes hem god ghift ende zij vangen dat zoelen ze aen onse merket brengen ende oer merct daer mede holden Ende zij en zoelen met gheenrehande vische wtstieten eniges sijnnes eer die market ghedaen is Ende wes zij dan vercopen dat zullen zij leueren tusschen den heligen geiste ende Tijde gheien steger ende dat zullen die zwoeren telres tellen bi Twentich ponden Alsoe te verstaen dat ghene gaste vische opter market copen en zoelen vische op ter merct om die voert te vercopen bi Tijen ponden also vake als zij daden.

Ende ingelicx ende sullen oick ghene borgere enige vissche coepen om dieselue weder toe vercoepen vt In ff Folio CXXX.

Van heligen landschen heringe.

(Verso.) Item so en sal nijeman heligenlandschen heringh

vercopen hij en segget den Coepman te voeren bi viertich ponden Ende daer toe soldmen den vercoper voer ghenen gueden man holden.

Van Heringe te verleggen.

Item so en sal nijeman bijnnen onser vriheit hering verleggen wt heelen tonnen in halue tonnen off in vierdel tonnen Mer laten den bliuen als he ouer zee compt bi viertich ponden Ende den man die den heringh verlegede off dede verleggen en soldemen voer ghenen gueden man holden.

Van tongen onder Schollen.

Item is ouerdragen dat nijeman tongen onder schollen binden en sal bi C schillingen.

Vleische.

Van vleische dat vijnnig is.

(Fol. 80.) Item soe en sal ghene persone vijnnich vleisch veijle hebben bi Twentich schillingen Ende soe en sal gheen persoen zogevleisch veile hebben bider seluer peene Ende daermen lude Jaerlix bisetten diet verwaeren.

Van vijnnigen verken te slaen.

Int Jaer ons Heren MCCC negentich is ouerdragen Weert sake dat een man een swijn besage ende opter tongen Reijne waer soe en hadde diet besage niet gebroken. Ende weert vuijl ende vijnnich ende wt der tonghen gesteken weer So solde diet ghecofft hadde voer den steke gheuen den ghenen diet vercofft hadde drie grote Mer weer die tonghe schoen so soldt die ghene beholden diet gecofft hadde Ende weer die tonge onreijne So solt die ghene betalen ende holden

diet besien hadde. Ende heddet oec koedeken ijnne (offt Koedeken droge) So soldt die vercoper weder nemen ende doen den coper sijn ghelyc weder.

Den vijnen verken salmen een oer affsnijden.

Item wat verken men besiet die vijnnich sijn den salmen een oer affsnijden ende wie dat verken besage ende des nijet en dade die breke hondert Schillinge ter Stat behoeff.

Van Hoenren Gansen ende vogelen eijer keese botter.

(Verso.) Item int Jaer MCCCCXCIII is ouerdragen dat nijeman copen en sal hoenre ganse ende vogele ende vercopen ze zoe voert mer wil hij ze braden dat mach hij doen ende vercopen ze.

Eijer kese botere.

Ende oec en salmen nijeman eijer kese botere off enigerhande dijngen cleijne penwarden copen die ze voert vercopen ende verhoeken wil eer die merket ghedaen is bi Twentich schillingen ende wie dat meldet die sal den koer halff hebben.

Vuijle vogele.

Ende nijeman vuijle vogele ter market te brengen bi verliese der vogele ende bi twee ponden halff ter Stat behoeff ende halff to des menders behoeff.

Van gansen off vogelen die onuercoft bliuen.

Item so en sal nijeman gansen off vogele vander merket draegen onvercofft als van den vercopers. Ende men sal ze vercopen eer men anderwerue bouen to hoemissen luijdet Ende wes dan onvercofft is den salmen den hals aff houwen ende brengen dat Croese int gasthuijs.

*Cleijne penwarde.**Van Cluten boteren.*

(Fol. 81.) Voert en sal nijeman Cluten van boteren ver-
copen hij zij borger off gast zij en hebben oer volle mate
als die heelen *III* & *III* loet die haluen *II* & *II* loet.
als bi verliese der boteren ter gasthuse behoeff ende bi
eenre pene van C schillingen ter gheenre behoeff diet verwaren.
[†van een vat boteren fol. 83.†]

Van hokesteren te staen.

Item die hoeksteren zoelen staen mijt oren ouete ende
dingen die zij veile hebben all vast aen die groepen biden
husen bider pene halff die Borgmeisters te hebben ende
halff die boden.

Van gasten Aeft slijten.

*Dat niemand van gasten Appelen peren of enich Aeft op der
Straten slijten en sal mit mijnre mathen dan mit eenre haluer
tonnen wtgesacht In vriemarckte ende des maendages weke-
marckt bij C schillingen.*

Van Salmen te snijden.

(Verso.) Item so is ouerdragen dat men naden ijseren
dat gehangen is ander Stat huijs Stathuijs porten als nader
langesten mate die Stoer recht doer snijden sal Ende die
salme recht dwers doer nader kortesten mate als bi eenre
pene van Twentich schillinge daer vijff schilling van zoelen
comen tot behoeff des ghene die dat meldet en dander
tot onser Stat behoeff also dicke alst gheuelle.

Van Maten ende Gewichte.

Dat alle maten zullen effen groet wesen.

(Fol. 82.) Voert hebben wij gesat dat alle maten alliken groet zullen wesen beide van olij van wijne ende van bier Ende nijet te meten dan mitter Stat gebrande maten bi Tien ponden Ende nijeman sal meten Appel peren loec off enich froijt dan mitter Stat gebrande mate bi XX schillingen.

Van meten des merkedages.

Item gheen gast en sal meten des merketedages dan mitter Stat mate die hij haelen sal van den gesworen stat meter bi Twentich schillingen.

Van viesieringe der Wijne.

Voert hebben wij ghewilkoert ende ghesat dat men op een voeder wijns Colscher visieringe sal gheuen vier Amekannen.

Off ijeman te voele wijns tappen liet.

Item weert dat enich mensche hem meer wijns tappen lijet dan hij betaerde die hadde verloren die vlesschen ende hondert schillinge.

Van maten mitten nijen brande.

(Verso.) Int Jaer XVII is ouerdragen dat nijeman mit gheenrehande maten en mete zij en sijn gheteikent mijt der Stat nijen brande daer men nv mede teijkent na desen naesten Achtedage ende die bottermaten ende cleijne mate des gelijx bi hondert schillingen ende die maten te bernen Sonder argelist. Gegeuen int Jaer ons heren dusent vierhondert ende zeuentien des anderen dages na Egidij.

Van Gewichte.

(Fol. 83.) Voert is ouerdragen Weer ijeman die begrepen worde myt valscher gewichte off myt valscher mate die en solde nijet weten wat sijn broeke weer Mer eth solde staen ter Scepen claringe.

Vander Wage.

Int Jaer MCCC op Sente Marcus Auont hebben Scepen ende Raet myt oere mijnte ouerdragen dat nijeman in sinen huijs wage holden en sal hoger te wegen dan die zwaerde van enen pruijsschen steen vlassches Sonder arge-list bi Tijen ponden Ende wije dat meldet die sal den koer halff hebben Ende wije der Stat wage heefft die sal nemen van onsen borgeren van hondert ponden ende daer beneden een doijtken ende daer en bouen twee doijtken. Ende daer onse borgere een doijtken gheuen daer van zullen gaste twee doijtken gheuen Ende daer onse borgter twee doijtken van gheuen daer zoelen gaste vier van gheuen.

Dat vat boteren iii^c XXVII pont Ende die kese IX pont meer gheijket na deuenter wage.

*Van dobbelen ende alle spelen om ghelyt.**Nijeman en sal des anderen guet verspelen.*

(Verso; fol. 84.) Inden Jaer ons heren MCCCXCIII op Sente Agneten Auond hebben wij Scepen ende Raet mit onser ghemeijute gewilkort ende ghesat dat nijeman nae desen dage des anderen guet verdobbelen off verspelen en sal Ende weert dat ijeman des anderen guet verdobbeld off verspoelde die soldet hem weder gheuen ende veroersaten des hij zoe vele binnen der Stat vriheit hadde. Ende hadde hij binnen der Stat vriheit zo vele nijet Soe soldmen

den wt der Stat vriheit ende verschepen leggen ende nummermeer daer ijn te comen ten zij bi willen des ghenen den hij sijn guet verdobbelt off verspeelt hadde.

Van speelen bi Keerssen.

Item is ouerdragen dat nijeman in tauernen naden dat men daer ijnnre keerssen opsteect worftafelen off enigerhande spil spelen en sal om ghelach bi Twintich ♀. Also mennich man also mennich Twintich pont. Ende die weert off weer-dijnne des gelijx twintich pont.

Van sitten des nachts in Tauernen.

(Verso.) Item is ouerdragen dat nijeman in wijntauernen noch in biertauernen langer sitten en sal dan des Auonds als die clocke eluen slaet Ende wie bouen die elfte vre in Tauernen als vorss. is sittende bleue zo mennich man zo mennige Tien pont breken sij ter stat behoeff Ende wie den wijnmanne off den werde off werdijnnen daer omme mistal dede dat zij den kelre ende huse sloeten dat solde wesen ter Scepen claringe. Ende wie wijn of bier tappet nae Tien vren die breket Tien pont. Beholdelic anders allen koeren oere volcomenre macht.

Van dobbelen des dages off des nachtes.

Inden Jaer ons heren MCCCC ende zestien des Saterdages nae Sente Mathias dage hebben Scepenen ende Raet mijt oere zworen meijnte ouerdragen Soe wie van oren borgeren bi dage dobbelt die breect ter Stat behoeff Tijen pont ende die bi nachte dobbelt die breect twentich pont zo mennich als der is. Ende die weert off werdijnnre daer in oren huse gedobbelt wordt bi dage off bi nachte die breken gelijc den dobbeler als vorgs. is Ende den machmen winnen mijt twee gueden mannen off hij mach neen seggen

mit sijsns selues hant *Noch mit gisten Noch mit priestern
hie breckt allike vole*

*Oic soe en soelen gene priestern Noch ghelyke lude gaste
noch beruchtede lude die bardiel op holden of quade ede ge-
sworen hebben of der stat kinderen der stat guede mijnen In
enigerwijs dede dair en bouen jemant dat solde van geenre
weerden wesen sonder argelist.*

Van spelen om een ghelach.

(Fol. 85.) Int Jaer MCCCCXXVI des Saterdages na den heligen dertienden dage is ouerdragen dat nijeman vorder spelen en sal dan dat ghelach tegenwordich draecht dat dan teghenwordich verteert is off to der tijt verteert wordt. Ende spoelden zij vorder daer en salmen nijet van gheuen en daer en solde oec gheen recht ouer ghaen Ende dat soldeman richten gelijc offt van dobbelspele weer.

*Van Kersauonde Vastelauonde ende andere feesten ende spelen
die dan geschien.*

Van verdeckeden aensichten ende te vercleden.

(Verso; fol. 86.) Item is ouerdraghen dat gheen persoen naden Sonnen onderghange mit verdeckeden aensichten off anders ghecleet ghaen en sal dan hij dagelix ghaet Te verstaen dat gheen man mijt vrouwen clederen noch vrouwe mit mans cledere off mijt ruwen pelsen off mijt omgehangen slaeplaken off mijt enigen dijngen verdecket ghaen en sal bi Tijen ponden Ende worde hij aengheuerdiget die verdecket weer ende schiede hem mistall dat hij hem nijet besien en wolde laten dat solde tegen onse stat brokeloes wesen.

Kan Kersauonde.

Voert wilkoren wij dat gheen man off wijff op kersauonde

ghelt senden en sal off brengen en sal in ijemans huijs den kinderen off boden buten oers selues huse bi eenre pene van Tien ponden mach men hem des verwinnen als recht is.

Van Straeten steigeren ende ghotieren.

(*Verso; fol. 87. Verso; fol. 88. Verso; fol. 89.*)

Weert sake dat wij enige straten off stegen nemen wolden ter Stat behoeff daer gheen gheweest en hadde So sal die Stat daer to gelden dat vierendeel ende die naeste buere die daer bi geseten sijn ellic een vierendeel ende dat vierde vierendel dije tot der straten off stegen hoeren Mer die Stat sal die strate maken to vollen werke ende daer nae die buer aen beiden ziden die holden ende maken.

Van vulnisse opter Stat wegen.

Item soe verbieden wij dat gheen persoen eerde messe off enigerhande vulnisse dragen off storten en sal opten wech die onder Stat veersten mueren ghaet tusschen den houen ende den mueren off der Stat wegen die ghaen int broeck off buten den porten die ghaen ten borchwalle off inden borchwalle bi hondert schillingen Ende wie dat meldet ende den Scepen aenbracht die sal daer van hebben vijftien groet.

Straten ghotieren ende vonderen te maken.

Int Jaer MCCCCXIII ssaterdages na Quasimodo is ouerdragen van Scepenen Raet ende meijnte dat nijeman bijnnen der vriheit van Campen straten vonderen off gotieren maken noch opbreken off vermaken en laet dan biden hoeftluden bi Tijen ponden.

Van messe te vueren optie Weteringe die vter Reue ghaet.

(*Verso.*) Item is ouerdragen dat na desen dage nijeman

enighe mes vueren en sal in die weteringe die vter Reue andie Stat ghaet noch den mes daer op werpen bi hondert schillingen also mennich man ende also vake als zi dat daeden.

Van der nijerstraten ten steigeren te gelden.

(Fol. 90.) Voert so is ouerdragen dat die nijestraet op ter zijt ter ijssel wert die stat all langes gelden sal totten steigeren ter IJsele Ende die ander zijt van der Nijer-strate sal ghelden des ghelycs totten borchwalle.

Wie ten steigeren ghelden sal.

Item wanneer men enen steiger maken sal daer zoelen to ghelden twee boeden voer een woninge een kelre voer een woninghe een ophuijs voer een woninge *Ende men sal meten achter of voir ten Naesten dorpel vanden geuele of van den sijdelmuren des huuss.*

Item men sal meten aen die principael doere van den huse dair dat Hillge sacrament of dair men doden wt dracht ende die achter huuse volgen den voirhusen toe gelden die men totten voirhuse bewoent etc Sequenti folio.

Gotier.

[†Anno XCVI woert die broder kercke ende shilligen †giestess gasthuijs then nijen gottier voer die broeder poert †getaxiert elck voer drie huijse to gelde.

†Anno XCVII° is Sanct Nicolaus Kercke vrij gewesen.]

Van den straten biden Kerchoue.

Voert is ouerdragen dat die Stat.ghenen onraet liden en sal van den straten die biden Kerchoue liggen Wtgeseget den Korenmerct.

Van Holt op die straat te leggen.

Item zo en zoelen gheen persone holt leggen op die straat off opten werff tusschen des heligen gheistes steiger dat men daer langer liggen late dan drie werkeldage Also mennigen (verso) dach also mennich Twentich schillinge sal die ghene gelden des dat holt is ter Stat behoeff.

Van holt opten Korenmerct te leggen ende daer op te scepen.

Voert dat nijeman opten Korenmerct buten die porte holt op Scepen en sal dat daer langer liggen sal dan drie werkeldage bi C schillingen also mennich man als daer holt liggen lijet dan als vorss. is Ende binnen die Stat opten Korenmerct mijt allen gheen holt te leggen bider seluer pene.

Van indie Korenmercts porte te setten.

Int Jaer MCCCXCVII is ouerdragen dat nijeman nae desen dage enighe dingen setten off leggen sal bouen in die korenmercts porte bi honderd schillingen anders dan des manendages alst merketdach is te weten daer ze oren merket mede holden.

Ende wijet onreijne makede inder seluer porten den die scarprichter beuonde die verboerde vijff schillinge.

Woemen tot ghotieren ghelden sal.

(Fol. 91.) Item is ouerdragen dat alle ophuse tot Gotieren ghelden zoelen ende daer mede vrien die ophuse die kelre onder hem want zij onder enen dake sijn.

Ende een hoeftterue dat aen die strate gaet sal gelden gelijc enen huse vorss. Gegeuen Int Jaer XIIIIC ende elue.

[†]Item sie sullen gelden tot elken eijnden Ende soe die †stat nu die gotteren heft doen maken vander straten thent †jndie Isele mit wuluen is verdragen dat die borgere ellic

tin sijne buerscap dat voertaen hoelden sullen. van go-
ttere fol. 90.†]

Van Vonderen.

Int Jaer MCCCC zestien is ouerdragen dat alle vonderen zullen wesen leger ene kantliken steen dan dat middelste van der Strate bouen ende wat vonderen hoger sijn die salmen affbreken ende maken ze daer nae Ende des gelijx en zoelen gheen vonderen breder wesen dan die doer, wt- geseget off een ophuijs doer ende een kelredoer bij een stonden dat daer nijet dan een pijlre tusschen en weer daer machmen maken een vonderen also breet als ellic daer is Ende zo mach dat vonderen tusschen den tween doeren heel sijn Ende wes vonderen anders ghemaect sijn die salmen affbreken bi C sc.

Van opten Vischmarct holt te slaen off te sagen.

(Verso.) Inden Jaer MCCCXCVII is ouerdragen Dat nijeman moelensteijn balken off enich guet opten vischmarct opslaen en sal dat daer langer ligghen dan drie werkedage bi hondert schillingen Ende also mennigen dach alst daer bouen opten vischmerct lege also mennige hondert schillinge breken zij ter Stat behoeff Voert en sal nijeman holt sagen opten vischmarct tusschen den heligen geiste werue ende der vischmeredes porten bi Twentich schillingen voert en sal nijeman vulnisse off mes storten opten vischmarct bi Twentich schillingen also vake alst geschiede.

Van molensteijne ende Staeluaten op te slaen wat die gheuen zoelen.

Item molensteijne slijpsteen ende staeluate die men opzet ende die langer dan viertien dage staen die zoelen tot elken vierdel Jaers een olde plack gheuen.

Ende vier quern steijne des gelijx een olde plack ende

een sarcksteijn des gelijx een olde plack Te weten dat men een olde plack betalen mach myt enen haluen botdrager Ende die nijet langer en staen dan viertien dagen die en zoelen nijet gheuen Gegeuen Int Jaer MCCCCLXXXIII.

Van executie to doen op Sententien.

(Fol. 92.) [†Alsoe men Inder Stadt Boeck van Campen tñijt en vijndet beschreuen Als weert sake dat een burger †teghens een gast Off burgher tegens burger voirden Raide †to rechte ghenge om enige vorwarden moetsonne, testamente erffnisse off landen huijsen eruen ende Renthen †bijnnen der Stadt ende oir vrijheit gelegen Ende dair †worde soe veer geprocedeert gerichtliken dat die raidt tus- †tschen beide partien een entlike sententie diffinitijf ge- †wesen hadde nae ansprake antwort ende bewijs den enen †tot vordele ende den anderen tot achterdele Ende des- †haluen die wijnner off triumphant executie begheerde, der †seluer sententie gegaen in rem judicatam Ende dair nae †die Raidt den verlieser geboden hadde sulcke sententie to †voldoen bij koer to weten, bij II & X & XX, XL en †LXXX &. Ende men konde niet vortvaren als men in †pandbar schult nae der Stadt recht duet. Ende die vorss. †verlieser ongehoirsam bleue Soe hebben Borgermeistern †Scepenen ende Raidt myt rijpen brade ende volbort oirer †gezworen gemeente groet ende kleijn statueert, ouerdragen †ordineert ende ingeseth nae desen daghe stadtrecht to †bliven. Dat men den ongehoirsamen verlieser woe vorss. †nae den koer van LXXX & sal vth Stadt ende Stadt- †vrijheit doen cloppen. Ende indien die selue enige gue- †deren roerende ende onroerende bijnen der Stadt Juris- †dictie hadde, dat alsdan die wijnner naeder vthcloppinge †niet te min dair an myt rechte mach vorderen ende laten †reael executie doen tot verkopinge gerichtliken, der seluer

†guedern soe veer als sij strecken moeghen nae rechter weerdē
 †tende estimacie des ghenen inden sententie begrepen is.
 †Onuerkort hijr mede alle andere voirstatuten ende Stadt-
 †rechten Actum vnanimiter den X^{den} dach Maij Annō
 †XVCXLII.]

(Verso.) [†Int Jaer ons heren dusent vijffhundert ende
 †vijftich den XXVI^{en} dach Aprilis hebben Burgermeijstern
 †Scepenen ende Raedt mit oer beide gemeenten groet ende
 †cleijn, om des gemenen beste wille tot orbar, nutticheit
 †vrede ende waluaert der Burgeren, jngesetenen ende der
 †ghener diet angaen ende roeren mach, gestatueert ingesat
 †tende voer een vast statuijt gemaectt nae desen dage to
 †onderholden ende tachteruolgen dese naebescreuen ar-
 †ticulen.]

*Om te vorderen schulden van huijshuijre ende ander personael
 actien daer ghien obligatiē noch bewijs van is.*

[†Inden ijrsten dat van nu voert an alle schulden heer-
 †comende van huijshore verdient loen, koemanschap, geborchde
 †drancken, verterde kost, gelagen, geleent gelt, ende
 †diergelijken personael actien, daer men ghene hantscriften,
 †obligatiēn, oft genoechsam bewijs van toe voerschijne
 †brengen kan, sullen die creditoren binnen lantz wesende,
 †manen ende inuorderen in vier Jaeren nae dat die schult
 †gemaectt is ende buijten landts in acht Jaeren.]

*Om hem tontledigen van schulden heercomende vander dooder
 hant daer ghien genoechsam bewijs van is.*

[†Item indien ijemant na desen daghe wort angesproecken
 †mit bloete segge woerden van Schult heercomende van
 †der dooder handt, die mach sich mijt sijnen Eede ont-
 †ledigen dat hij sonder argelist van sulcke schult geen

†wetenheit hefft, des soll hem die anspreeker ongemoijt †laeten ten sij dat hij genoechsam sulcke schult bewijsen kan.]

Hoe hoge men contraheren mach mit personen staende onder oer olderen macht oft momberscap.

[†Item indien ijemant mijt personen die noch inder olderen macht oft bedwanck offt onder momberscap staen, †eenige contracten off handelinge van koopinge, leeninge, †buijtinge ofte vercopinge, giftinge, borchtucht ende ander †gelijcke mengscap maeckede, die boeven een golden pont †groet strecken ofte belopen die soll nae desen dach soe †veer sijn Anspraecke hooger beliep daer van versteeken †zijn ten ewigen dagen Ten sij dat sulcke Contracten off †comenschappen bij consent ofte wille der olderen ofte †Momberen gecontraheert ende gedaen worden.]

Niemant soll zijn eijgen scande offt misdaet bij Ede ontdecken.

[†Item niemant soll nae desen dage geholden zijn voer †gerichte (fol. 93) mit einer slechter clagen angesproecken †sijn eijgen schande ofte misdaet bij sijnen ede tontdecken, †off enich getuijchnisse tegens hem seluen to geuen off tho †besweren Beholtlicken voer schult angekierde schaden †ende lofftenissen, salmen sich seluen mit ede vrijen offt †den Anlegger den eedt inruijmen.]

Van wondinge in Noetwere gedaen.

[†Item worde ijemant geenghet eff gedrongen noetwere †tho doen ende in die nootwere ijmant wondede kan die †mit twee tuijchbar personen die noetwere bewijsen genoech- †sam soe soll hij vander broecke offt koer vrij sijn Ende †die hem sulcker noetweer angedrongen hefft, soll beiude

†broecken off koeren betalen nae der Stadt Recht daer toe
†staende.]

[†Int Jaer ons heren dusent vijfhundert ende tweek
†vijftich den XXV^{ten} dach Augustⁱ, hebben Scepenen ende
†Raedt mijt beijden Gemeenten groet ende kleijn tot vor
†deringe der Justitien voert tot weluaert der gemeene bur
†geren ende Ingesetenen der Stadt Campen ende tot onder
†holdinge des vredes ende eendrachticheijt, eenpaerlick ge
†wilcoert ende gestatuert disse naeuolgende articulen, die
†welcke gepubliciert zijn den XXVIII^{ten} dach des Maents
†tende Jaers voerscreuen.

*In wat maneren die parthien voer den Raede bouen op
't huijs erschinen sullen.*

[†Ten eersten alsoe dagelickx beuonden wordt als die
†twistige parthien des Dinxdages Donredages ende Saterdages
†bouen opt huijs oer saecken voer den gerichte hebben
†angegeuen groet insolentie te geschien soe dat die voer
†spraeken die saecken vanden parthien sij dinende zijn
†niet formelick noch genoechsam moegen voerdragen oeck
†niet perfectlick moegen verstaen tgene die eene tegens
†den anderen voerwendlt streckende tot bezwarenisse der
†Rechteren ende groeten achterdeel der twistiger parthien
†in oer saecken. Soe hebben Scepen ende Raedt mijt
†beijden gemeenten groet ende kleijn om 't selve te reme
†dieren geordiniert ende gestatueert, ordineren ende statueren
†mits desen dat voertan nae desen dage die (**verso**) Burger
†meister inder tijdt opten daghen als bouen bijden Secretarium
†op een Cedulle sal doen stellen die namen der gheenre
†die hij hefft doen dachleggen vander Stadts wegen om te
†beschuldiggen; welcke persoenen alsdan bij den diener bij
†namen opgeropen sullen wordden om mijt oer dachhelderen

†voer den gerichte te comen oer beschuldinge te horen,
 †daer op te antworden ende daer nae oer antwoordt oft
 †Sententie nae gelegenheit der saecken tontfangen voor
 †ende all eer een ander parthie weder anden gerichte ge-
 †teijscht soll wordden. Ende priuate personen die naeder
 †older vsantien voer die lege bancke mijt Stadts saecken
 †toft mijt Gasts saecken worden bouen gelecht sullen komen
 †bijden Secretarium ende laten oer namen ende oer parthien
 †namen teijkenen onder den saecken daer mede sij bouen
 †gelecht ende opcomen sullen om ingelijken opgeropen te
 †worden ende oer saecken den gerichte voer te dragen als
 †bouen gesecht Ende sullen den Secretares van teijkenen
 †een plack geuen.]

Van Supplicatien ouer te geuen.

[†Voert die ghene eenige Supplicatien hebben om den
 †gericht te vertonen sullen die selue den voerspraeken ge-
 †daen worden om als sij opgeijscht worden den gerichte
 †ouer te geuen. Daer op men alsdan inder marge soll
 †stellen tappoinctement oft antwoordt, om alst Recht bouen
 †gedaen is bijden Secretarium geuonden te worden.]

Hoemen tuichnissen soll doen verhoren.

[†Voert soe beuonden wordt dagelick groet misbruick te
 †geschien bij den genen die getugen produceren in oer
 †saecken om bij den Secretarus geexaminirt ende verhoert
 †te worden. Is geordiniert ende gestatueert dat alle die
 †gene die nae desen dage produceren enige Getugen om
 †bij den Secretarus geexamineert oft verhoert te worden.
 †Dat die selue producenten eerst sullen coemen bij den
 †Secretario ouerleuerende hem die na men der getugen mijt
 †die Interrogatorie positie offte articulen daer op men den
 †getugen verhoren soll. Ende als getugen bij den Secretario

†kommen sullen sij vp elck artikell oft positie hoefft voer †hoefft sonder die eene des anderen depositie ofte verclaringe †te horen, montlick bij Ede die hem de Scepenen affnemen †sullen die gerechte waerheit van der Saecken seggen mijt †allen circumstantien daer aen cleuende Ten were dat †tijmande vander getugen bij Ede verclaerden dat zij vander †saecken int kleijn oft groet en wisten te seggen: Daer †mede sij hem onschuldigen sullen moegen.

†Item wordde beuonden dat ijmant die gerechte waerheit †van der saecken hadde verswegen (fol. 94) offte verkieret †soe sal men die selue persoen bij zijnen name van der †Stadt huijs aff doen lesen ende vercondigen , dat hij nae †dien dage ouer ghinen vromen man getuich soll moegen †geuen, maer gereputiert worden als meenedich Ende soll †nae groetheit der Saecken gecondemniert worden te ver- †toersaken ende beteren tgene hij mit verswigen oft verkieren †der waerheit te cort gedaen hefft den ghenen in welcker †achterdeel hij de waerheit verswegen oft verkieret hefft †ende sal daer en bouen alnoch gecorrigiert wordden ter †Scepenen claringe nae groetheit der saecken.]

Van Anspreecken mijt slechter clagen.

[†Ende om voer te comen die onbehoerliche belastinge die †d'anleggers den verweerders dagelickx ankiren int aenspreecken †mit slichter clagen om t' kennen oft verseecken want †nae dien de verwerer inden gerichte hem mijt zijnen Ede †oft presentatie derseluer ontledicht hefft vander anspraeken, †de Anleggers wederom comen clagen , als solde die verwerer †qualicken hebben gezworen oft zijnen eedt gepresentiert, ver- †tweekende alsoe twist wth twist allent tot versturinge des †gemeens eendrachticheijs Soe is geordiniert ende gestatueert †dat voert an nae desen dage niemand den anderen an- †spreecken soll mijt slichter clagen , hij en kenne eerst bij

tzijnen waren woerden voorden gerichte dat hij tot sterckinge
tzijnre anspraeken ghen ander bewijs en hebbe noch en
tweet te krijgen dan die conscientie des verwerers. Ende
tdat gedaen sijnde kendt dan die verwerer bij zijnen Ede
tdat hij der Anspraekken onschuldich is soe mach hij hem
tdaer mede vrij dingen Ende die Anlegger en sal na dien
tdage van die selue saecke tegens den verwerer niet meer
tgehoert wordden, maer daer van versteeken bliuen.]

*Commissarien tot saecken geuoecht sullen bij haer nemen
een Secretarium.*

[†Wanneer nae desen dage eenige commissarien op saecken
tvan twistende parthien geuoecht worden, sullen die selue
tcommissarien bij oer nemen eenen Secretarium ende laten
toptekenen tgene ten beijden tsijden daer voer gegeuen
twordt Ende worde beuonden dat die twistende parthien
tter fruntschap niet solde willen verstaen noch oer schelinge
tlaten verlijcken maer expeditie van Justitie versochten
†Soe zullen die commissarien die optekninge bijden Secre-
ttarium doen holden om wanneer men vander saecken inde
tgerichte soll spreecken neffens den geconcludierde stucken
tende mumimenten vanden parthien ten beijden tsijden
touer (*verso*) antwordt mede voer informatie vander saecken
tgelesen te worden.]

*Hoe die Dijners hoer dragen sullen in arrest, beslach ende
anpandinge te doen.*

[†Om t' beletten den twist dagelick geburende om twoer-
tgaaen in saecken daer twee parthien oft meer om een guet
tarrest beslach off anpandinge hebben gedaen. Soe sullen
tdie dieners nae desen dage voertan wanneer sij van
tijmande gelt hebben ontfangen om arrest beslach oft an-
tpandinge an enich guet te doen komen bij den Secretarium

†tende doen oeren gicht in wiens name , op wat dach , hure
 †tende tijt sij alsulcken arrest beslach oft anpandinge hebben
 †gedaen ende doen tselue op kosten des gheens zij inder
 †saecken gedient hebben formelick te boeckstellen.]

Om saecken ijmande te volmachtigen.

[†Voert alle die gene die na desen dage oer saecken
 †tijmande willen volmachtigen sullen komen bijden Secretarium
 †tende laten die volmacht te boecke stellen , all eer die
 †selue onder der stadtz zegell wth soll gaen.]

Van guderen in pantschap te setten.

[†Soe dagelick groet misbruijck , collusie ende ander sub-
 †tijllheit gebruickt wordt onder den genen die bij seeckere
 †contracten van scheeps copinge ende andere maneren
 †tijmande oer guet seecker tijt lanck in pantschap setten
 †tweten dat sij tselue verbonden guet een tijdt daer nae
 †all eer dat geurijet is anderen personen wederom in pant-
 †schap stellen waer durch die contrahenten ende andere
 †creditoren in groten ende onuerwiulcken schaden dickwijls
 †gebracht wordden , Soe is geordinert ende gestatueert Dat
 †alle die gene die na desen dage bij contracten oft andere
 †maneren ijmande zijn guet begeert te verbijnden oft in
 †pantschap te setten eerst ende voer all bij zijnen waren
 †woerden den scepenen te kennen soll geuen die gestalt
 †des gudes hij in pantschap begeert te setten tweten off
 †dat selue guet vrij oft ijmande verbonden is Ende wordt
 †alsdan beuonden dat guet ijmande in pantschap toe staene,
 †soe soll dat niet meer verbonden moegen worden , voer
 †tende all eer dat selue wederom gevrijet is. Ten were
 †saecke die contrahent oft crediteur in pantschap begeerde
 †die verbeterschap vande verbonden gude als dattet beter
 †mucht wesen bouen die summe daer voer dat verbonden

toftt verset staet, twelck men hem niet en soll weijgeren.
 Ende weert saecke ijmande bij zijnen waren (fol. 95) woerden
 tden scepenen te kennen hadde gegeuen dat zijn guet vrij
 tende niemande verbonden were, ende daer nae contrarie
 tbeuonden worde soe soll die ghene die den contrahent oft
 tcreditoer alsoe bedrogen hadde, den seluen veroersaeten
 tende betalen die principael summe daer hem dat guet
 toft die verbeterschap voer in pantschap geset is gewest
 tmijt allen den costen interessen ende schaden die den
 tcontrahent oft creditoer daer om geleden ende gedaen
 tsall hebben welcke principael summe interest ende schaden
 tals gesecht die contrahent oft creditoer alsdan soll moegen
 tverhalen an allen den anderen guderen rorende ende on-
 t+rorende, des geens die den seluen alsoe bedrogen soll
 t+hebben. Ende soll daer en bouen der stadt gebroecken
 t+hebben een pene van viertich ponden. Bliuende nochtans
 talle andere statuten van tilber pande, stads pande, pande
 tvoer verdient loon, huijshore ende pacht pande ende
 tslijtinge van dien nae older gewoenten in oer vigoer on-
 tuercort.]

*Van Inuriouse woerden, daer ijmans Eere, fame ofte naeme
 mede geswicht oft vercleijnt mach wordden.*

[+Om voorts te Remedieren ende beletten den gebreecken
 t+dagelijx geburen wth den Inuiriosen woerden deen den
 tanderen dagelijx geuende strekende tot versturinge des
 tgemeens tranquilliteitzaende vredes. Soe hebben Scepenen
 tende Raedt mijt bijden Gemeenten groet ende kleijn tot
 t+onderholdinge eendrachticheit ende vredes geordiniert ende
 tgestatuert ordinieren ende statueren mitz desen Dat alle
 tdie gene die na desen dage den anderen eenige inuriouse
 twoerden gift waer durch ijmans eere fame ofte name ge-
 tswicht oft vercleijnt mocht worden ende ten eijnde daer

*[bij volherde sonder die waerheit daer an te seggen, soe
tsall die selue die den anderen alsulcke inuiriose woerden
tgegeuen hefft die selue inuiriose woerden voer den gericht
tin zijn hals cloppen biddende Godt die Justitie ende den
tghenen die hij alsoe injuriert hefft om genade seggende
tdat hij die selue woerden versiert ende erdicht hefft. Ende
tsall daer en bouen na groetheit des Delicts ende achtinge
tdes plaets ende persoens gecondemniet wordden in seeckere
tgelt penen ter Scepenen claringe.]*

*[†Anno XVCLVI den XVII dachl Novembbris. Is bij guet-
tduncken vnd eindrachtich consent van Schepenen und
†Raidt vort beider gemeinten groet vnd cleijn die clausule:
†,ende ten einde daer bij volherde" In desen statuet an-
tgetagen deliert ende en wech genoemen Ten einde, dat
tdieselue nu voert an geen krafft meer hebben en soll
†anders t selue statuit t bliuene in esse vnd weerden.]*

Van ffamose Libellen.

*(Verso.) [†Item weert saecke dat ijmant eenige famose
†libellen wtgeue, dichte ofte voerbrachte op heren ofte
†vorsten Ridderen ofte knapen, vrouwen ofte Joncfrouwen
†oft vp eenige gute steden, die daer van verwonnen wordt
†sall gestraft worden sonder genade ant hoechste. Hier
†mede onuercort ende in vigoer bliuende alle voer statuten
†van Kuerber woerden daer niemantz eere fame oft naeme
†mede geswicht ofte vercleijnt wordt.]*

*[†Anno XVCLVI des Laesten September Is bij Scepenen
†ende Raedt myt beilder gemeinten groet ende cleijn ouer-
†comen en besloeten, dat men voert an nae dessen daege
†Inder stadt ende der stadt vrijheijt versegelen will van hon-
†dert gulden sess gulden des Jaers.*]*

Van costen in saecken van rechtsforderinge gedaen.

[†Alsoe besheertoe niet gewoentlick noch in gebruick †alhier in foco contradictorio oft bij den gerichte vpten †Eijssch der gerichtlicker costen in saecken der twistender †parthien gedaen enige kennisse te dragen, dan die selue †te compenseren, waer durch eenige moetwillige veroersaket †voernemen ende sich dageliech onderwijnden bouen Recht †tende Reden, haer wederparthien te molesteren ende durch †ommoetliche rechtsforderinge ofte pleijte in groeten costen †te voeren, streckende tot bezweringe ende groot achterdeel †der gemeenen Burgeren ende anderen vuijthemischen per- †sonen. Twelck men in ghienen maneren en behoert toe †staden Soe hebben Scepenen ende Raedt mijt beliuen ende †vollencomen consent ende auctoriteijt haerder bijder ge- †meenten Groot ende Kleijn, om t selue to remedieren †ende den Burgeren ende anderen vuijthemische personen †van sulcken onbehoerlickien bezwaringe ende onnutten †costen te releueren ende tontlasten, geordiniert ende ge- †statueert ordineren ende statueren mits desen voert an †Stadt Recht to bliuen datmen nae desen dage, alwaer †inder twistender saecken ejssch van gerichtlicke costen ge- †daen wort den ondergeclaerden neffens den principalen †Eijssch inder sententien mede condemneren soll mogen, †tot restitutie der (fol. 96) gedaner gerichtlichen costen, tot †guetduncken des gerichts waer bij die taxatie, gemoderiert †sall worden. Welcke gerichtlicke costen die ondergeclaerde †alsdan den Triumphant gelijck den principalen Eijsch be- †talen soll, sonder enich wijder process daer vp te lijden. †Oergegeuen ende belieft den VI^{ten} dach Nouembris †Anno XV^c Souen ende vijftich, des volgende dages voort †gepubliciert in tegenwoordicheijt des Eersamen M^r. Harman

[van der Vecht en M^r. Godtschalk t'Indijck Burgermeijstern
tter seluer tijdt.]

[†Anno 1586 den 21^{en} Februarij hebben Schepenen ende
Raeth sampt de geswoorne gemeente geordonneert ende
gestatueert, dat vort aen nijemandt van wat qualiteit
thij oock zij de eene den anderen voor de hoege ofte leuge
banck staende gerichte met Injuriouse woorden en zal be-
tjegeuen ofte zall gestraft worden ter Schepen claringhe.
Ende soe wie den anderen heetet liegen ofte onbehoor-
lijck in zijn woorden valt zal gebroecken hebben vier stadt
ponden. Zoe mennich maell zulcks gebueren mochte zoe
menighen koeur.]

[†Inden Jaere ons heren dujsent vijff hundert soeuen ende
tachtentich vp sancte peters auent ad cathedram, hebben
Burgermeijsteren Scepenen ende Raeth mit oeren gezwoeren
gemeenthe gestatueert ende geordoniert die ijmant inju-
trierde mit woorden, dair sijn eer, gude naeme oft fame,
durch gekrencket worde, die selue soll mitter daeth ver-
tuallen wesen, in die pene van vijff ende twintich golden
gulden ter stadts behoeff, ende vorder ter Scepenen claringe
Edoch soll sijn verhael hebben, vp sijn wederparthie, in-
dien hij den seluen, mit rechte ouergaan konde, het gheen
thij hem ouergesecht hadde, die wederpartie oick sijn actie
tot verdedinge sijner eeran voirbehouden.

†Noch is bewilliget dat men voort an, om getuichenissen
der wairheit t' doen soll citieren bij II ¶, V ¶ en X ¶
tende indien die gecitierde, alstan nijet en comparierde,
sall die parthie sijn interesse moegen groeten, ende den
geciterden daer voir mith het vierde both ant gerichte
laeten dachleggen ende executieren, als men doet voer
teijgen schult.]

Van nerijnge buten de Stat.

(Verso.) Want ons van onsen voiruaedern ouer mennich Jaern aengebracht is muntlike ende oic van oldes in onss. stat bueke int aenbrengen in scrifte vinden woe groet profijt onss. stat belang dair aen licht Dat men die neringe van Ampten die men buten der stat doet bijnnen legede Soe hebben Borgermeistern Scepen Raet mit haere swoern meente ende mitter cleinre meenten bijsonder dair toe geroepen ouerdragen Int Jaer onss. hern dusent vier hondert ende Tsestich des Salterdages nae den Sonnendach vocem jncunditatis dat nae dessen anstaenden paeschen wanneer die lude veruaern nemlic als men scrijft LXI desse naebescreuen Ampte bijnnen der stat vrijheit van Campen buten den Muren niet doen en sal elliz bij verlies sijnde borgerscap ende Nummermeer weder borgertoe woirden ende dair to bij C tien pont als

Cremers

Backers

Brouwers

Smede

Messemakers

Hoefslagers

Schomakers

Schroders

Druuchscheres

Barbeeres

Tripmakers

Cupers

Lijnnenweuers

Ende dat men nae meijdage naestcomen inder Stat vriheit van Campen buten den Muren geen bier tappen en sal anders dan bijnnen Campen gebrouwen is bij den kuer als voirss is. Sonder argelist.

Van die graftie bij zwanenpoirte.

(Verso.) [†Int Jair van LXII wort die graftie gewijdet
 †van Swanen poirte thent aen die weteringe buten geerts
 †poirte van der Ae dair worden den borgern afgegrauen
 †van haern haeuen dair die wal of gemaket is. Ende den
 †hielen grauen tusschen den hauen ende der weteringen
 †hoirt der Stat toe dair is den borgeren afgegrauen van
 †haern haeuen II^C ende XLIX Roeden en XI voet. Ende
 †die stat gaf hem van elke Roede Een heren pont somma
 †dair van II^C en XLIX ¶ Neffen den haeuen wort den bor-
 †gern afgegrauen van haern maeden C ende LII Roede
 †ende LXXVII voet ende hem wort gegeuen van drien
 †Roeden Een heren ¶ maket t samen LI heren ¶ Ende dat
 †gelt wort betaelt Int Jair van LXIII.†]

[†Int Jair van LXV wort die graftie voirt gegrauen thent
 †aen den hagen ende men gaf vander Roede dair guede
 †boeme in stant appelboem ende peereboem van hauen II ¶.

†Item van der Roede van haeuen dair gene sulke boeme
 †in gestaenen hebben I ¶.

†Item van die morgen vander maede III^C hu ¶.†]

Van alrehande dingen die men nijet te samen brengen en kan.

Van Torue te vercopen.

(Fol. 97.) Item is ouerdragen dat bijnnen onser vriheit
 nijeman wt Scepen torff vercopen en sal mijt waegen wt
 onser vriheit te vueren noch wt Scepen in andere schepe
 te leueren des gelijx en wech te vueren bi hondert schillingen.

Van torue bi tale te vercopen.

Item is ouerdragen dat men torff van waegen bi taelen

vercopen sal bi hondert schillingen ende die torff sal bijnnen
ende buten ghelike groet ende ghelike guet wesen bi C ss.

Fan torue under Reue.

Item nijeman en sal torff under Reue laden in schiepen
bi viertich ponden.

Fan beeren ende zoegen.

Item is ouerdragen dat gheen beer off zoge older dan
een half Jaer opter strate ghaen en zoelen bijnnen onss.
vriheit bi verliese des beers tot behoeff des heligen gheistes
ende bi hondert schillingen ter stat behoeff.

Fan verken opter straten ende biden diiken te ghaen.

(Verso.) Int Jaer ons heren MCCCLXXXIX op sente
peters dage ad vincula hebben Scepenen ende Raet mijt
oere meijnte ouerdragen dat gheen persoen motten verken
off zwijne holden en sal' opter straten te ghaen off opter
stat wege off biden dijke bi hondert schillingen Mer wije
swijne holden wil, dat sal hij doen op sijns selues weere
ende mesten in schoten Alsoe dat zij der opter straten nijet
mesten en zoelen Mer sij mogen ze driuen te water ende
ter merket Sonder argelist.

*Ende Niemant verken op schote voir sijn doer toe hoilden
of aen vudere bij C schilling.*

Fan Heligen verken.

Item so en sal nijeman verken copen tot eniges heligen
behoeff also mennich verken als een persoen cofte, also
mennich hondert schilling verloer hij. Ende wie dat meldet
die sal den koer half heffen Mer worden den heligen
heele verken ghegeuen die moet men wal waren ende op-
ter straten laten ghaen.

Pijnres ende Wijnbouen

Item pijntjes ende wijnbouen en soelen gheen stekemesse dragen bi hondert schillingen.

Van smeer te sieden.

(Fol. 98.) Item is ouerdragen dat nijeman wonende bijnnen onser stat vriheit enich heringsmeer, zaelsmeer off leuersmeer zieden en sal off doen zieden dan op ghene zide vander ijsselen bi viertich ponden.

Van Kinderen te bestaden.

Item wie een kint bestadet to paeschen den sal ment holden tot beloken paeschen.

Van gebroken Siluer te copen.

Item wie ghebroken siluer dat gestolen weer cofte buten Scepen die heeft verloren ter stat behoeff viertich pont.

Van boemen die den moelen hinderen.

Item is ouerdragen dat (Hier zijn drie regels in 't H.S. uitgekrabbd.)

Van quader herberge.

(Verso.) Item so is ouerdragen weert dat dieghene die Scepen wacht waeken vonden in enigen huijs daer men quade herberge holt man ende vrouwe te samen slapende Also mennich paer also mennich hondert schillinge solde die weert off werdijnde gelden tot behoeff der Scepen wachters. Ende des gelijcs zoelen gelden die man ende dat wijff oere ellic die tsaamen slaepen. Ende weert dat enich

weert off werdijinne daer men quade herberge vermode der wachter nijet ijn en lijet die heeft verloren hondert schillinge ter stat behoeff.

Van geleide des die schuldich is.

Int Jaer MCCCLXVII is ouerdragen dat men nijeman en sal gheleiden die onsen borgeren schuldich is ten weer dat onse stat te doijn hadde.

Van eerdē totten dijken tusschen der stat ende der Veen sluse.

(Fol. 99.) Item is ouerdragen mitter mijnte Soe wije dijke heeft daer bouen tusschen der stat en dur Veen sluse ende gheen lant bijnnen dijkes daer to en heeft die mach van der naester eerdē dijken ende gheuen van der vier-kanter roeden vier groet Ende wije dat verboede die verloer ter stat behoeff hondert schillinge.

Van ghieten wt vijnsteren.

Item weert dat enich persoen man vrouwe maget off knecht wt vijnsteren off wt doeren enighen persoen beghote off die om den Kherckhoff ghenge ende also begoten worde die dat dede die heeft verloren hondert schillinge.

Van peck ende teer te smelten.

Item is ouerdragen dat gheen man bijnnen dikes alse to Bronop inden hagen opten vloetdijc ende bouen buten der porten peck off teer smelten off weiken sal bi hondert schellingen mer dat te doen opter straten also dat daer gheen man bi gescadiget en werde.

Van Noppenlaeken.

(Verso.) Item is ouerdragen dat nae desen dage in onse stat nijeman eth zij borgere off gaste Noppenlaken off drome-

laken brengen en sal Ende weert dattet ijeman dede die hadde verloren die laken ende die soldmen bernen ende die hadde daer to gebroken hondert schilde. Gegeuen Int Jaer MCCCLXXIII.

Van den vloetdijck te vaeren.

Item nijeman en sal den vloetdijck vaeren hij en woene daer off hij en wil daer lossen bi hondert schillingen Ende wije dat meldet die sal daer aff een pont hebben.

Van biere opp off wt te scepen.

Item is ouerdragen dat gheen borger off gast anders bier op off wt scepen en sal dan dat bijnnen onser vriheit gebrouwen is ende bier dat van buten dunen comt weer dat ijeman dat dede die heeft verloren van elker tonnen twentich schilling Also vake als hij dat dede Ten weer dat enich onser borger wat cofte off wat ghesant worde dat mach hij opdragen tot sijns selues drincken. Gegeuen Int Jaer XCIII sdinxdages nae Sente Margreten dage Ende dese wilkore is vernijet ende die koer is halff ghegeuen den koermeisters vanden bier Int Jaer XX^{mo}.

Van die brouwen ende mede tappen.

(Fol. 100.) Voert wie brouwet ende voert tappet die en sal daer ghenen Tapp ijn steken hi en laet ijerste scriuen den Cijsmeesters off den sij daer to setten bi XL ponden ende bi verliese des biers ende dat bier en sal nijeman dragen dan die gesworen dregers bi viertich ponden.

Van gasten solt te vercopen.

(Verso.) Item so en sal gheen gast mijn soltes vercopen dan een vieren deel loeps als bi eenre pene van hondert schellinge cleijne.

Van den Tijnnen kunnen wten Wijnkelre te draegen.

Voertmeer is ouerdragen Weert dat enich mensche die Tijnnen kunnen wten kelre droege sonder orloff bi daghe off bi nachte die breke viertich pont. Ende wie die kanuen husede off houede die brake des ghelycs viertich pont Ende wie dat meldet die sal van den kuer Tijen pont hebben. Ende beuonde men ijeman die een kanne staele den salmen een oer affsnijden. Gegeuen Int Jaer MCCCC ende een.

Van wagen ende karren op straten te draeuen.

Item is ouerdragen dat nijeman mijt wagen off karren opter straeten draeuen en sal Ende die de wagen off kerre drijft sal biden peerden ghaen bi hondert schillingen. Gegeuen Int Jaer CCCC ende viue.

Van Meijbomen.

(Fol. 101.) Item is ouerdragen dat men na desen dage in die straten gheen meijbome setten en sal bi viertich ponden.

Van der Schomaker huden.

Item is ouerdragen dat alle schomaker oer hude indie ijssel beneden die steigere wtwart aenhangen zoelen bi twentich schillingen halff tes menders behoeff.

Vant Schieten int broeck.

Item is ouerdragen dat nijeman inden broeck mit Armborsten noch mit boegen schieten en sal daer die Koen ghaen bi C schillingen Ende schoete ijeman ende rakede hij ende misdede hij enigen koen dat sal hij beteren ter Scepen kennisse Ende weer enich mensche die die Cluuster ringelde off mijt roepen die koen te samen brochte die

breke hondert schillinge ende daer mogen megede ouer tughen. En de dat meldet die sal den koer halff hebben.

Van hierlandschen Heringe.

(Verso.) Inden Jaer MCCCC achtien op ten iersten saterdach inder vasten is ouerdragen Dat nijeman enigen hering sliten en sal dan schoenschen hering hij en sette daer op openbaer eene Roede vaene eenen haluen voet vierkant bi viertich ponden ende bi verliese des herings. Also vake als dat geschiede.

Van groenen heringe te salten.

Int Jaer MCCCXIII is ouerdragen dat nae desen dage gast noch borger groenen hering binnen onser vriheit in tonnen salten en sal om voert te vercopen bi viertich ponden ende bi verlies des herings Ende wie dat meldet die sal den koer halff hebben.

Van die op oer Wacht nijet en comen.

Int Jaer MCCCC ende elue is ouerdragen Wije des nachts op sijn wake nijet en coemt als hem die wake geboden is ende hem gheboert die breect hondert schillinge Ende dien koer sal die Scopen die wachter is nae hem nemen ende mitten hoeftluden laten daer zij willen Ende hij sal des anderen nachts daer nae weder waken bider seluer koer. Sonder argelist.

Van Liggers van Hamborger biere.

(Fol. 102.) Int Jaer MCCCC vier is ouerdragen dat gheen ligger enen gaste mijn vercopen en sal dan een halff voeder biers bi viertich ponden also dicke als zij dat daeden Ende gheen borger en sal copen tot eens gastes behoeff

van enen ligger mijn dan een halff voeder biers. bider pene vorss. Sonder argelist.

Die den anderen in sinen houe vonde.

Int Jaer XIIIIC zestien op Sente Egidius dach is ouerdragen weert dat ijeman den anderen in sinen houe vonde om hem schade te doen wat men daer op dede dat weer brokeloes teghen die Stat recht gelijc oft een man in sijns selues huse ghedaen hadde.

Van Staepelgeldende ende Strijcgelde.

(Verso.) Item is ouerdragen wat gaste comen in onse vriheit mit oren wande ende opslaet te vercopen die sijn schuldich van de stapel vier olde placken ende sijn daer to strijcgelt schuldich.

Voert onse borger zoelen gheuen halff stapelgelt ende halff strijcgelt ende men sal gheuen van den haluen laken te strijken een doijtcken. Ende XXIII halue laken maken ene stapel twee halue laken enen stapel twee hele laken enen stapel ende beneden vier halue laken dat stuck twe doijtken.

Off een Stoer affbreke.

Item is ouerdragen weert dat enich stoer ghemeert weer ende affbrake ende een ander den daer na venge ende hij wat touwes aan hem hadde off ghemerket weer den stoer solden die ghene halff hebben die en venge ende halff den hij toebehoert hadde. Mer en waer hij nijet ghemerket off en hadde nijet touwes aan hem, so weer hij der gheenre die en vengen.

Van wijne ouer ijssel te tappen.

(Fol. 103.) Item so hebben Scopenen ende Raet mijt oren meijnte ouerdragen dat nae desen dage nijeman tappen

en sal wijnen ouer der ijsselen bi C vrancrixen schilden also menich vat daer hij den tappen in stect also mennich C vrancrixe schilde breect hij ter Stat behoeff.

Van heren guet toe verkopen.

[†Anno LI decretum. Dat men nae dessen dage geen theren guet op der straten vercopen en sal dan des maendags †op die markt off een jgelic voir sijs selues doere bij †C schilling.†]

Van mess ende onreijnicheit t storten.

[†Soe en sal niemant mess oft onreijnicheit op den †vloetdijc noch op der Stat wege van den brueken Noch †op der Stat dike baeuen of buten storten. Men en brengt †bij schinender sonnen van dair bij C schillingen.†]

Van weruen buten der vterster weteringen ende bruggen daer ouer.

Item is ouerdragen van Scepenen Raet ende meijnte Int Jaer MCCCCXCVII dat na desen dage nijeman weruen en sal myt mÿsse off myt enigen saken buten der vterster weteringen bi XL ponden also mennich man zo mennige XL †. Voertmeer zo en sal nijeman gheene bruggen ouer die vterste weteringe hebben (*Touslagers brugge Noch schuten bij dage of bij nachte. Anno LXX sabto post Lucie*) bi XL † also mennich man ende also vake als zij dat daden.

Van heymelicheiden opter naester Weteringen off verkenscote.

Item opter naester weteringen achter desen dagen gheen heymelicheiden te hebben noch verkenschote bi XL ponden also mennich man also mennige viertich pont.

Van voerspreken om gelt.

Int Jaer MCCCC ende Tijen is ouerdragen dat nijeman I. l.

van onsen borgeren voersprake wesen en sal die worde holden sal mijt gasten teghens onse borger om gelt voer onsen Rade bi hondert schillingen.

Van dingen te setten op te richten aan der Stat muer.

(Fol. 104.) Int Jaer MCCCC ende Tijen is ouerdragen dat na desen dage nijeman bijnnen noch buten der Stat aen der Stat muere off thoerne holt recht op setten noch ludzen verken schote koelen noch hoije noch gheenrehande dingen setten tijmmeren storten noch maken en sal in gheenre wijs op twelft voete nae der mueren bi Tijen ponden Ende dat holtwerck vanden wijn stocken cleijn ende cranc te wesen ende nijet hoger dan twelft voet ander mueren bi der seluer pene.

Van verken ende beesten inder Stat mueren en thoernen te setten.

Int Jaer MCCCCXXI is ouerdragen op sente Jacobs Auent datmen nae sente Martins dage naestcomende in der Stat mueren off thoernen gheen verken koen kaluer off ander besten stallen off setten en sal bi C sc. Sonder argelist.

Leen.

[†Wij Burgemeesteren Scepen ende Raet mit onss gesworne †meente hebben ouereengedragen wert sake dat enich burger †of burgersche mit enigen recht beladen of togesproeken †tofte sin guet to geslagen woerde omme dat zij oere leene †die zij holden van den gestichte niet ontfangen en hebben †ten daer omme ledich geworden solde wesen Des willen †wij hem een hoeft wesen ende lasteloes dair van holden. †Gegeuen int Jair XXX^{mo} de XV dach in Meije.†]

Molners.

(Verso.) [†Inden Jair ons hern MCCCCXXIX^{mo} op die

þoetua van paeschen auent hebben Scepen ende Raet,
þmitter gesworne mijnte ouerdragen wat molener hir malen
þende molen huren die soelen burger wesen ende dat gilde
þholden alst van oldes plach te wesen.

þItem wie eene wage in sinen huijs hebben wil dat mach
þhij doen ende wegen in tegenwordicheit des moleners dat
þzaet vijf ende in ende dat schepel op een pont te laken
þende lakede dat meer dat sal die molener betalen mit gelde
þende niet mit eniger ouerwichte van zaede of van mele.

þEnde men sal hebben bi der veenporten een wage bi
þder porten gherts vander A ende 'bi der hagen porten een
þwage als men naest kan dair' men wegen sal op ende af
þter molen dat mudde om een doijtken.]

[þItem wes men den molener brengt of dat hij ontfangt
þdat men mitten huijsgesinne bewisen mach dat sal hij
þweder leuern en dair en sal hij niet neen voir seggen.

þItem van den harden zaede salmen van den mudde
þgeuen te malen eenen tvn van vier groten vier doijtken
þvoir den groten als dachlix gaen.

þEnde vanden weijken zaede van den mudde ses doijtken
þpajement vorss.

þItem we mer neme dant geset is die brect ter stad
þbehoef vijf pont en tweepont was tes gilden behoef ende
þsal beteringe doen tes raets seggen beholdelic we brect
þdat ant hoichste dracht datmen dat berichte al dingh
þsonder argelist.]

Gecoeft boerger die Jaer ende dach buten woent.

[þBuergemeijstres Scepen Raed ende gemeente hebben
þverdragen dat eijn jewelieh gecoeft boerger die bueten in
þandern steden Jaer ende dach holt hues ende Roek dat
þde verloern soll hebben sine boergerscap ende wil he de

†boergerscapp weder hebben soe sal he de boergerscaapp
†van nijes wijnen Anno XXXIII feria 1ta post Galli.]

Van voirluchtingen voor der Stat Kuer.

(Fol. 105.) [†Inden Jaer ons heren dusent vierhondert
†vijff ende viertich des XVIII daghes inder maent Sep-
†tember hebben Scepen Raed mitter mijnte wijlkort ende
†verdragen als hijr nae gescreuen is Wert dat enich man
toff wijff Broekachtich woerde onser stad ende voeruluchtich.
†Soe mach die Stad al sijn gued antasten bijnnen onser
†vrijheit voer der Stad koer, Ende wert sake dat die ghene
tenighe husinge off erffnisze bezete daer men des jaers tijns
†wt geue die mach die Stad antasten ende vercopen die
†verbeteringe voer der Stad koer. Ende is die tijnscher
tenigen tijns daer bij tachteren den mach hie an dat voerscr.
terue verhalen als recht is. Ende zete die ghene in huerden
thuesen soe mach die hueshere sijne hueshuere holden ende
†vrijen als recht is an aldat hie in dat hues.vijnt dat den ghene
†to hoert dije voertuluchtich is Ende wert sake dat die voer-
†vluchtige enige erffnisze in pachte hadde bijnnen onser vrijheit
†Ende die pacht onbetaelt were Soe mach die ghene die
†die erffnisze in pachte hadde bijnnen onser vrijheit soe
†mach dee die die erffnisze sijn is sine onverjaerde pacht op
†dat erue verzoeken an al dat daer op is ende holden als recht
†is. Ende waer daer nijet oppe Soe mach hie sine schoeff
†volgen ende vrien sijne pacht als vorscr. is. Ende der
†Stad koer sal voer alle schult gaen Beholdelich die van
†schult ghepant hebben eer der Stad koer verschenen is
†Sonder Argelist.]

Van giftinge en testamenten.

(Verso.) [*In den Jaer ons heren dusent vier hondert
*ende vijftich des donredaghes nae den sondage Inuocauit

*Is ouerdragen want erringe twiel ende schelingen dagelix
 *compt ende oic bedregenisse vallen mach in gijftinge off
 *testaments brieue die gemaket werden onder der clausulen
 *nae jnhalt eenre cedelen die men inden breue vinden sal
 *Dat alle die ghene die gijftinge off testament maken
 *willen oerre doet noemen sullen ween sie geuen wat sie
 geuen ende woe vele sie geuen] *wederomme overdragen
 dat ment maken sal ende mach als voirss staet van testa-
 mentz cedula in ff^{to} nouo folio VII.*

[†Item is ouerdragen dat nijement sin guet langer ver-
 tgeuen off verbinden en sal dan to kindes kinde toe Toe
 †verstaene dat alle also dane gijfste ende verbunde niet
 †langer dueren en soelen dan totten doerdenverbонde
 †tende dan ledich weder te wesene ende te eruene dart god
 †tende die doet wijst. Sonder argelist datum Anno quo supra.†].

Van ghiftinge ende testament.

[†Anno LV Dat men in allen ghiftinge brieuen of testa-
 ments brieuen dat wederseggen jr scriuen sal.

†Ten weert of jemant wes in sijnen hilicke geloeft worde
 †of bekande rechtueerdige schult weer.†]

Van den goltsmede toe werken siluer.

(Fol. 106.) [†Dat die goltsmede nae dessen dage geen
 †siluer dat sij geslagen of ongeslagen cleijn ofte groet
 †werken en sullen leger dan ellic marck toe hoilden XV loet
 †fijns siluers bij eenre penen van XL ƒ. Soe mennige marck
 †Soe mennige XL ƒ. Ende wes beneden eene merck een
 †halue marck een verendel marcks of mijn is dat sal oic
 †fijn wesen als voirss. is nae sijnen belope bij XL ƒ soe
 †mennich werue dat geschede.

†Ende des sal ellic goltsumit sijn teicken setten op alle
†geslagen werck schalen lepelen koppen ende dergelyc bij
†XL ♀ Soe dicke als dat geschede.

†Voirt gene spangen beslach of riemen of der gelijken
†van siluerwerck cleijn of groet toe vergulden noch op
†toe slaen ten sij ierst geproeft bij den weeirdeijn den die
†Raet dair toe geordineert hadde bij XL ♀.

†Soe en sullen die goltmede geen koperwerc maken toe
†coip ten sij kerkenwerck ende dan bewijsen wair dattet
†toe huus hoert ende tekenen dat dattet koper is, bij
†XX ♀ tot elker reijsen ende dat werck entwe toe slaen.

†Item soe en salmen geen valsch steen setten jn golde
†noch geen fijn steen setten jn kueper of in latoen bij
†XX ♀ ende bij verlies sijnre neringen een Jair lange.

†Item Soe en sal men gene penninge vergulden die op
†geltmonte geslagen waren die siluern of kopern sint bij
†teene pene van lijue ende van guede. Decretum Anno
†LXXII fer^{is} 3^a post martini cum conciuitate.†]

*Van gien en Renthen onsen Borgern up vreemde Steede
toe coepen.*

(Verso.) [†Om voirt meer toe letten ende toe verhueden
†allen onwijllen ende ongunst van andern vreemden Steden
†die onse Borger coipluijden ende Inwoenres vermits der
†nabescreuen comenscap ende handelingen van den seluen
†vreemden Steden ende oern Borgern krijghen ende an-
†kommen mogen, hebben Scepenen ende Rait mit oern
†swoerne meente ouerdragen ende geseth dat voirt na
†desseu dage nijemant van onsen Borghern ofte jnwoenren
†enige erff- loss- ofte lijffrenthe up enijgen vreemden steeden
†coopen sullen Dede jemant hijr en tegens soe en wijl
†die Rait niet lijden dat men enijke borgers ofte coipluijde
†wt den Steden dair die Renthe van gecofft weeren bijnnen

†der vrijheit van Campen ofte up eniger anderen plaezen
 †dair voir sal mogen besetten ofte toeuen mit rechte off
 †anders Dede ijemant dair teghen ende onsen borger ofte
 †coipluijde des in schaeden ofte onwijlen quemen dat solde
 †die ghene dair sulx van heer queme aff doen ende alle
 †kost terijnge ende schaeden die onse Borger dair omme
 †geleden ofte gedaen hadden up richten ende betaelen Ende
 †dair toe sal die cooper totter Stadt behoeff voirvoert hebben
 †LXXX 8. Beholtlik enen igeliken sijns rechts na older
 †gewoenten die voir dessen dage up Steden renthen gekofft
 †hebben. Oick beholtliken dat een ijgelick Eruen gueden
 †tende renthen in allen landen ende Steeden coepen moegen
 †van singulaer personen soe als enen ijgeliken dat belieuen soll.
 †Actum anno domini MCCCCLXXXVI, XII Nouembris.]

Verdraegen Anno M^oCCCC^oXClIII^o XIII Februarij.

[†Item de Burgmeisters als sie to wijne wijllen gaen soe
 †sullen sie tsamen gaen ende wanneer sie nijet bij een
 †bijnt soe mach die upperste Borgemeister een quarte geuen
 †tende die ander sal dan nijet gheuen.

†Item van den onrait upt huijs is oeuerkomen wanneer
 †die Schepenen nije Borghermeisters maken ofte anders upt
 †huijs gaen soe sal men enerleije geuen to verstain alsmen
 †telliken enen koeken ghifft soe salmen ghien cruijt geuen
 †Ende alsmen cruijt ghifft soe salmen ghene koeken geuen
 †tende meu sal nijet meer cruden geuen dan ellick een
 †haiff punt myn off men wil.

†Item van Sant Lucie aff totter tijt dat die Schepen up-
 †gaen soe salmen nijet meer dan drie werue ijn de weke wat
 †gheuen ende dat eenreleije als voorss. stait. Behaluen
 †Kersauent Jairsauent dertienden auent mach men dubbelt
 †geuen.]

Van bijster dijken.

[†Int Jair ons Hern dusent vijfhondert ende eene op †Sante Jacop hebben Scepen ende Raet metter gezwoern †meente ouerdragen als hier na bescreuen staet. Soe toe †voelen tijden bijster dijke wege ende weteringe sijnt blijuen †liggen yn de Sallantsche schouwe dair onse burgern gueden †in begheuen bijnt bij die Soeuuenen op dese sijde der ijselen †dair Campen op staet bouen bisscop Gwijen dijckbrieff die †de dijckrechter allene heft doen ordinieren op die sijde †der ijsselen daer deuenter op staet soe sijnt sij samenlik †ouercomen ende gesloeten weert sake dat des meer ge- †tschiede na desen daghe willen sij onsen borgeren mit alle †hoirs macht holden yn oir besitt ende en denken dat na †desen dage niet toe lijden. Sonder Argelist.]

Anno XV^c decimo opten XXIII^{ten} dach Julij (¹)

(Fol. 107.) [†Soe hebben Scepen ende Raidt metter ge- †sworen Meente eendrachtelijken gesloten ende sijn ouer- †teomen om merckeliche oirmaacken hoir daer toe bewegende †dat sij voert na dessen dage gheene zusters offt brueders †kijnderen offt gheene die malcanderen soe nae offt naerder †inden blode sijn yn den rade nijet kiesen sullen om tsamen †op ene tijt jnden rade to sitten. Sonder argelist.]

*Anno XV^c ende Sestien duodecima februarij. Van huijsen
ende eruen die voerden tins offte Rente blijuen liggen.*

[†Want twist ende schelinge geweest is van den Renten †ende tijnsen wijt husen eruen ende hoeuen gaende die †men bijden hoeffluden nader Stadt Recht vercoffte also

(¹) Dit is a° 1573 op den XV^{en} Januarij verandert, vt in fol. CXII.

†dat die gene die ore breue alsdan bijden hoeftluden neijt
†brochten hore Renten ende tijnsen quijt waren etc.

†So is nw int Jaer XVCXVI den twalefften februarij bij
†Scopenen Raedt ende gesworen meente daer op ouerdragen
†gewijllecoert ende gesadt, dat voert na dessen dage als
†enige huse erue offte hoeue voer den tins offte renten
†blijuen liggen, dat die gene die de Renten daer wijt heeft,
†deselfde huse erue offte houen na dat se verwonnen sijn
†sullen, soll laten roepen van der louven drie viertijn dagen
†lanck etc. Ende soll daer van vier cedulaen scrijuen ende
†de doen setten, ene voer der Stadt huijs, dander voer
†sancte nicolaes kerke de dorde voer onser lijuer vrouwen
†kercke, ende de vierde voer de bruggepoerte Ende soll
†boven op elick van den vier cedulaen ende oeck voer de
†dore vanden seluen huijse datmen vercopen wijll doen
†stellen ende maelen den Camper schilt, op dat men sien
†mach datter een huijs veijle is Ende alset also driemaell
†drie viertijn dagen geropen is, salment vercopen bijden
†hoeftluden na older gewoenten En die gene die tselue
†huijs hoff offte erue alsoe voer den tijns laet liggen ende
†oeck die gene die dat vercopet de soll alsdan bij siner
†bester weetschap ende bij sijnen ede seggen (*verso*) wat
†renten dat daer wijt gaen etc. Ende na dattet also bijden
†hoeftluden vercofft is, wat Renten alsdan bij den hoeft-
†luden neijt geopenbaert en sijndt offte bijnnen *drie maenden*
†*tijds* (¹) na datum der vercopinge neijt geopenbaert en
†worden, daer van soll alsdan alsullicke huijs erue offte
†hoff vrij sijn, beholtelicken wije alsdan bijnnen den drien
†maenden sijnen tins bijbrachte ende bescermen wolde, de
†sall alsdan de oncosten die daer op gedaen waren weder
†opleggen ende betaelen tot kennisse des Raedts voirt

(¹) Dese drie maenden sijn verlangt op een jaer ses weken drie dagen.

†meer offte ijmans sijns selues huijs erve offte hoff bijden
 †hoefftluden ende bijder keersen veropen wolden, die sall
 †openbaren ende to kennen geuen allen den tins ende
 †Renten die daer wijt gaen, Indien hij sulx neijt en dede
 †tende ijmans hem des naderhandt beclagede, so sall hij
 †gebroecken hebben LXXX & tot onser Stadt behoeff, so
 †mennigen tins hij verswijget, so mennige coer. Ende die
 †gene die sijnen tijns also mistet die sall tselue mogen
 †verhalen an alle sijn guet die den tins also verswegen
 †hadde woer he dat becomen can. Ende want die huijse
 †teens deels bouvellich sijndt ende om andern gebreecken
 †daer in vallen mogen, so is de tijdt aldus beraempt woer
 †om sall een jegelick die buten lants reijsen will, ijmant
 †alhier bijnnen Campen machtich maecken sijn saecke to
 †bewaren ende sijnen tins te bescermen. Want ment aldus
 †voertan wijll onderholden. Sonder argelist.]

*Oft ijmant van den Raede offte vanden Secretarienjn
 Reijsen ende warue der Stadt angaende geuangen offte
 bescediget worde.*

[†Inden Jaere ons Heren dusent viff hondert ende vier
 †tende twijntich den Sesten dach in mij hebben Scopenen
 †tende Raedt mit bijden hoeren geswoeren gemeenten tsamen
 †eendrachtlichen ouerdraegen ende gesloten. Soe wanneer
 †eijnige van den Raede offte van den Secretarien van der
 †Stadt wegen geschickt worden op eijnigen dachfaerden
 †offte anderen waruen der Stadt angaende ende dan geboerde,
 †daer godt voer sij, soedane geschickte offte eijnige van
 †hem nederglacht gevangen offte bescaediget worden, datmen
 †den seluen van gevankenscap ende van allen anderen scaeden
 †mitter Stadt gueden sall vrijen ende in als scaadeloes holden
 †opten alre ijrsten als des mogeliken sijn sall daer voer sij

†tonderpande stellen alle des Stads gueden Renten opcoet
†minge etc. Sonder argelist.

†Dit statuit is op den dertichsten dach Januarij inden
†Jaer XVC twee en tachtentich bij Scepenen ende Raedt
†sampt de gesworen Gemeente deser Stadt Campen gereno-
†veert ende van nijeuws belieft ende ouerdragen in alles
†alsoe (woe voir verhaelt) to achteruolgen. Ende die E. Raedt
†derselue Stadt heft hier van eenen ijderen (den daer an
†gelegen) copie te mogen nemen vergunt.†]

*Van huijsen ende eruen die voer den tins offte Renten
blijuen liggen.*

(Fol. 108.) [†Item als ijemants enige huijsen eruen offte
†hoeuen in onser Stadt vrijheit gelegen, voer den tins offte
†Renten daer wtgaende wil laten liggen, Soe sal die gene
†die daer tins offte Renten wt hefft, neijt schuldich weesen
†tselue onderpant an te tasten dan op paesschen alleen.
†Ende daer to sal die gene, die sulck onderpant wil liggen
†laeten, schuldich wesen tbetalen die tinsen ende Renten
†tot paesschen toe verschijnende ende indien de tinsen offte
†Renten neijt op paeschen, dan op andere termijnen ver-
†tschenen, salmen schuldich weesen den tins ende Renten na
†beloep des tijdtss, te rekenen van den termijn aff hent tot
†paesschen toe, tbetalen offt men sal alsulx an sijn persoen
†ende an alle sijn guet moegen verhalen. Ende als ijemandts
†woe voerss. enige huijsen eruen offt hoeuen op paesschen
†tot eniger tijdt wil liggen laeten, sal dan altijdt den
†tsamenden tinshern ende Rentenaren gerichtelicken bij eenen
†Stadt Roedendragre laeten toeseggen, om op eenen seeckeren
†dach ende tijdt voer sant marten jnden wijnter bijden
†borgermeijsters toe coemen. Ende alsdan voerden burger-
†meijsters daer van gerichtelike vertichnisse ende inder
†Stadt boeck opdracht te doen op sijnen kost, op dat de

†tinshern ende Rentenaren sich daer mede in tijds verdragen
†moegen, wie van hem doer den laesten tins offte anders
†bij den huijsen eruen offte hoeuen blijuen sal Ende die
†dan tegens den toecoomende paeschen te verhuijren offte
†sijn schoenste daer mede doen moghen Ende wie sulx
†nijet voer dan na sanct marten dede, sal geholden wesen
†dat onderpant noch een jaer lanck au sich te beholden
†tende den tins tbetalen, ten weer de tinshern ende Renten-
†naeren mit gueden wille dat onderpant en sich wolde nemen.

†Item soe diuerse luijden wt eenen onderpande tins offte
†Rente hebben, tot wat tijden dan een huijs erue offte hoff
†voerden tins bliff liggen, sal ellick tinsheer ende Rentener
†mijt meer dan een Jaer verleeden tinses offte Renten mittet
†gene op paesschen offte op anderen termijnen na aduenant
†na dat de ijrste anpandinge geschiet is verschijnen sal,
†opten seluen onderpanden beleggen moegen ende die dan
†vermits sijnen laesten tins bij den onderpande blijfft, sal
†alsulcke tins ende Renten opten onderpande, soe voerss. is,
†belecht bijnnen viertien dagen na dat hij den slach ge-
†kreegen hefft betalen Ende sulx wederom verhalen moegen
†mitten tins offte Renten hij selues daer bij ten achteren
†is, anden geenen die sulck onderpant hadde liggen laeten
†tende an allen sijn guet rorende ende onrorende woermen
†dat becoemen konde.

†Unde in gelijxs salmen alle vordere verjaerde onbetaelde
†tinsen ende Renten verhalen moegen anden geenen ende
†sijne gueden die alsulcke onderpanden hadden liggen laeten,
†soe veer die selue voerden verjaerden tins ende Renten
†neijt neen seggen en wolde.

†Voert op elck pondt erfftins, eenen olden schilt te
†leggen. Ende de eruen neijt te bloeten offte te ergeren
†allet na vermoegen der Stadt gulden boeck folio XVI ge-
†maeckt aº. XIIIICLXVII.

†Ende alle pandingen ende Rechtvorderingen an huijsen
teruen offte hoeuen voer dessen dage begonnen, salmen
†mit Rechte voert wtslijten als dusslange gewoentelicken
†gewest is.

†Mede is verdragen datmen voertan gijne Rente sal ver-
†segelen anders dan wt een onderpant Ende ghien meer
†onderpanden dan een onderpant in eenen brieff te stellen.

(Verso.) †Ende daer mede ghien vorder onderpande te
†beswaren dan alleene mitten clausule offte tselue onder-
†pant tot eniger tijdt voer de Renten neijt guet genoech
†en waer, alsdan daer voer ander ende beter vestenissee te
†stellen, aldus ouerdragen bij Scepenen ende Raedt ende
†der gemeenten groet ende cleijn anno XVC ende negen
†ende twintich op Saterdach den negenden dach october.

†Item ter seluer tijdt ouerdragen datmen voertan ghiene
†Rogge renten offte boter renten offte enige andere Renten
†dan alleen gelt Renten van twintich peuninge eenen ende
†neijt hoeger noch lager sal versegelen.]

*Die vrije ordinantie bij den Ers. Raeth voert bij den
gemeinten groit ende cleijn eenpaerlickien gemact mede
vgericht vanden ingecofften burgers ende die in burgers
gemoede sitten. An^o etc. ut i.*

[†Also dagelix gespoert wordt dat voele vrembde wth-
theimische ende vnbecande persoenen bijnnen dese stat
†koemen, versoekende ende begerende vanden Ers. Raedt
†geacceptiert ende angenomen to worden voer ingecoffte
†Burgers dair van men niet en weet van wat geloeue
†leuen, conditien, qualiteit, gestalt ende vermoegentheit
†offte waer heer sie geboren sijnnen, offte lestmaell gewoent
†hebbenn etc. To dien dat die meesten deell van desen
†sijnnen schamele vnuermoegeen lueden, die anders daer
†mede niet en soeken dan die wijde ende andere vrijheit

†van der Stadt to genieten, waer dorch dan dese Statt mit
 †lanckheit van tijden (als to bedencken staet) mitt schamelen
 †vnuermoegen ende vnnutten burgers vervullet ende vol-
 †gents derseluen Stat Meenten Horsten ende andere derge-
 †lijken vrijheijden mit voelheit van beesten merckelicken
 †beswaert ouerladenn ende eindtlicken aff ende wth ge-
 †nuttiget solden wordenn, allet tenderende tot groeten achter-
 †deell ende vndrachlickie last ende schaden van deser Statt
 †ende der gemeenen ende ingeboren burgers etc. Dijt alles
 †anmerckende ende herte (fol. 109) licken bewegende oick
 †allen schaden ende inconuenienten van desen tijdtlichen
 †voer to comen, hebben Schepenen ende Raeth bij toe doen
 †ende expresselick consent van beijdenn gemeenten groeth
 †ende cleinn, voer threste nuttste ende vrberlixte van deser
 †Stadt eendrachtlichen angaende desen geordiniert ende ge-
 †statueert, ordinieren ende statueren in crafft van desen, om
 †nu voert an voer een steuige ordinantie ende statuit vn-
 †fuerbroekelicken to vnderholden ende to achtervolgen des
 †ende allent gene hijr na volgen sal.

†Inden iersten sollen alle vrembde personen so hijr comen
 †ende ingecoffte Burgers begeren to worden, voer den
 †collegio des Ers. Raedts erschijnen ende hoer begeerthe
 †behoirlichen voerdragen laten, verthoenende ende exhiberende
 †tot dien einde aldaer loffweerdige guide bezegelde Certifi-
 †catie, Documenten offte andere kuntschappen ende schijnen
 †vann hoer behoerliche oeuericheit daer sie vnder geboren
 †sijnt offt lestmaell gewoent hebben, wesende sonder arch-
 †waen offt enige suspicie Inholdende dat sie van gueden
 †Christlichen gelouen ende doechedelicken erberen leuen
 †ende sonder quade fame van enige moetwillige feijten offte
 †heresijen sijnn. Voertz van watt hanttringe, conditien,
 †qualiteit ende gestalt sie bijnnen.

†Item sollen ende moeten wesen libere conditionis dats

†to seggen dat sie vrij van geboerthe sollen sijn offte tenn
†minsten vrij gemaect offte gecofft, Libertini geheten, ende
†niet Hoffhoerich, Koermettich, Sanct Martens volck offt mit
†enige andere diergelijken seruituit offte eigendom beworpen,
†woe die oick sijn offte enichssijns genoempt mogen worden.

†Item sollen oick die ingecoffte Burgers niet Manslach-
†tich (*verso*) offte doetslagers zijn, bij verloss. hoer Burger-
†schap ende daer bouen noch arbitralick gecorrigiert to
†worden ter Schepenen claringe, ten were saeke datt sich
†die selue genoichsam excuseren solde konnen vnnoesell,
†ende buiten sijnen schulden daer an gecomnen to wesen.
†waer inne alstan die Ers. Raeth na beujnde der saeken
†discretie dragen soll.

†Item also gestalt zijnde als bouen verhaelt ende het
†consent omme burger to worden vanden Er. Raet ver-
†woruen hebbende, sollen sie desen nauolgenden Eedt mit
†vpgerichten vijngeren voir den Burgermeisteren inder tijdt
†als behoerlicken is doen ende sweren tot godt ende sijnn
†hilligen, luidende in forma aldus (1) Dat Ick voert na
†desen dage die Statt van Campen hoere vrijheit, priuile-
†gien ende gewoenheijden soll helpen beschermen, stijuen
†ende stercken, tegens alle die giene die sie mit vnrechte
†wijllen krencken, ende dat ick die Stadt van Campen
†ende hoeren burgeren truwe ende holt soll wesen ende
†gijne commotie vploep offte heimeliche conuentien ende
†bijcompst gaende tegens den Ers. Raet, gemeinen vrede
†ende burgerlicke eindracht soll helpen maken, dan in alles
†mij soll regulieren ende holden als eenenn getruwen ende
†gehoirsamen burger to staet. Oick dat ick gijne vreemde
†sloeten, borgen offte Castelen soll an nemen, ten sij bij
†weten ende wijllen dess Ers. Raedes bij die verboerte van

(1) Desen Burger Eedt is vernijjet ende geteeckent fol. CXIII.

þlijff ende guedt, als dat die priuilegien van deser Stadt
þvermelden. Noch affirmiere ende swere Ick dat Ick mit
þgijnen Fursten, heren, Landen offte steden enijge vijantliche
þsaeken offte andere diergelijken daetliche handelijngen
þwezende (fol. 110) tegens maniere van Rechten wth to
þstaen hebbe. Dat mij Godt soe helpe, ende sijn Hijlligen.

þItem wie van den nijen ingecofften burgers Jaer ende
þdach buijten deze Stadt woende sonder hijr vuer, roeck
þtende huijse to holden ende sijn wachte to respicieren,
þdie sall sijn burgerschap verwoent hebben ende dieselue
þniet meer genieten, ten sij dat he die wederomme vpt
þnije mit wijff, kijndere ende familie wijnne.

þItem sollen alle Ingecoffte burgers die welcke der Stadt
þweiden voer gelt beslaen ende genieten wijllen, voir die
þBurgerschap betalen an handen van den Cameners Sess
þgolden gulden, tstuck van achtentwijntich stuuer brabants.
þEnde in die Schepenenbusse voerts anden Secretario ende
þdienars na older gewoenten.

þItem wie die weijden niet genieten wijllen, sollen voir
þdie burgerschap betalen drie golden gulden als vorss. ende
þin die busse voirt an die secretarien ende dienars na older
þgewoenten.

þItem men wijll nu voert an gijne soenen van den in-
þgecofften burgers die voirhenn geboren sijn ehr hoir
þvader burger woerde, voir burgers mede inschrijuen ten
þsij sake dat men daer voer betale enen olden schijlt.

þItem alle burgers die so vermogen sijn dat sie der Stadt
þweide mede beslaen, sollen holden in hoeren woenijngen
þten guide rustinge ende guidt geweer tot hoeren lijuen be-
þthorende, omme der Stadt in haer lijden ende anfallende
þnoeden bij to staene ende to helpen verdedijngen ende sollen
þtoick bij Ede verclaren hem dieselue rustinge ende geweer
þeigentlichen to tbehoeren ende niemant anders. Ende so

†jmantz meineedich beuonden worde soll gestrafft worden.
 †als behoert andere tot exemplell ende sollen dieselue
 †rustinge ende geweer des Jaers twee maell bij den Hoeft-
 †fluiden (verso) geschouwet worden, ende so wie hijr en
 †bouen gienn rustinge ende geweer en hielde sal verboert
 †hebben telcker reijse enen olden schijlt tott der Stadt
 †behoeff ende so he gien rustinge enn hadde ter naester
 †schouwe soll verbuert hebben dubbelde broeke.

†Item niemant en soll oick enige weijde vander Statt
 †genieten moegen he en sij iersten een Jaer lanck burger
 †gewest.

†Item die Inwoeners van deser Stadt die gienn Burgers
 †en sijnnen dan hijr in Burger gemoede to huijs ende houe
 †sitten, daer van sollen die Rijken geuen, ende jaerlix be-
 †talen an handen der Cameners ende Rentmeisters tho
 †Jaergelt eenen schillinck hollantz ende niet min Ende die
 †middelmatigen drie stuuer off daer omtrent tot descretie
 †van den Cameners ende Rentmeisters. daer van het beraet
 †tende aduijs anden Ers. Raeth soll resorteren, Indien sich
 †die Cameners ende Rentmeisters daer inne beswaert ge-
 †tuolden Ende die so arm sijnnen dat siet omme godtz-
 †twijllen qwyjt begeren, den sal men niet affnemen. Blijuende
 †alle andere voir statuten in hoere weerden. Also geordi-
 †niert ende gestatuiert inden Jaere onss. heren XVCLIX up
 †ten XXI^{en} Februarij wesende sanct peters auent ad Ca-
 †thedram.†]

Publicatum sequenti die.

[†Inden Jaere XVCLXIIII den XVI Novembris is bij
 †Scepenen ende Raedt mit hoeren gesworen meente groot
 †tende cleijn ouerdragen, ende om van nu voertan onuer-
 †broeckelijck geachtervolgh ende geholden t wordden een-
 †paerlijcken mit rijpen berade besloten dat alle die gheene

†die nae data van desen drie Jaeren lanck alhier binnen
 †deser Stadt Campen werden woenen, vuijr ende roeck
 †holden, sullen schuldich ende geholden sijn nae verloep
 †vanden drien Jaeren die burgerschap te winnen, soe vere
 †sje daertoe van den Eers. Rade versocht ende geuordert
 †wordden, bijde verboerte van (fol. 111) vijffentwintich
 †gulden soe mennichmael ende mennigen Jaere sie
 †daertoe angesocht sulle wesen. Ende die algereets drie
 †Jaeren lanck alhier gewoent, vuijr ende roeck geholden
 †hebben, sullen ingelijcx schuldich ende geholden sijn opt
 †anseggen van Scepenen ende Raedt die burgerschap binnen
 †Jaers te winnen, bijde pene voerss. Twelck oick alzoe
 †geholden sal worden mit den gheenen die alhier een ofte
 †twee Jaeren gewoent hebben als voergeschreuen staet.
 †Ende sullen alstan alsulcke drie Jaeren gerekent worden
 †van den dach aff dat sie alhier binnen Campen mitter
 †woene gekomen voerts vuijr ende roeck geholden hebben.
 †Allet bijde verboerte ende pene voerss. ende tot anseggen
 †des Eers. Rades als voer verhaelt.]

[†Item alsoe die prouisoren van den huijssarmen binnen
 †deser Stadt Campen bij hoere ingebrachte supplicatie to
 †kennen gegeuen ende verthoent hebben, dat sie veele ende
 †verscheiden burgers deser Stadt Campen mit hoogen vlijte
 †ende vuijterste eersticiteit angesocht hebben, omme mit
 †hemluijden die administratie der seluer prouisoerschap an
 †toe veerden ende dat sie daertoe nijemant hebben kunnen
 †bewilligen, ernsticken versueckende, dat den Eers. Rade
 †belieuen solde alsoedane electie, alienatie, substitutie ende
 †koer (als sie luijden tott noch toe int kijesen van oeren
 †mede prouisoren vth cracht der fundatien gehadt hebben)
 †an sich over te nemen, ende een nijen gekoren prouisoeren
 †bij sekere pene totter administratie toe holden, ten eijnde

†dat alsoedane lofflijcke fundatie niet verachttert, sonder
 †die voerss. armen van nu voertan behoirljcken versien
 †tende vorderlijcken verhulpen moeghen wordden. Soe is
 †bij Scepenen ende Raedt (geneicht wesende durch belieuen
 †der voerss. prouisoren soedane koer ende electie an sich
 †toe nemen) mit hoeren gesworen meente groet ende cleijn
 †veraaccoerdeert, ingewilicht ende ouerkomen, dat alle die
 †gheene die nae dessen daghe bij Scepen ende Raedt tot
 †huijsarmenmeesters (**verso**) gekoren worden sullen geholden
 †wesen den koer ende administratie antonemen bijde ver-
 †buerte van vijff en twintich olde schilden tot prouffijt der
 †huijsarmen voerss. Welcke administratie an ende vthgaen
 †sall op alle dagen onser lieuer vrouwen Lichtmisse. Ende
 †ingeualle toe enigen toecomptigen tijden eenige memorij-
 †meijsters ofte andere dergelijcke veroersaeckt mochten
 †wordden hoeren koer (die sie tot noch toe gehadt hebben)
 †jngelijcx anden Eers. Rade toe verblijuen, soe sullen
 †Scepenen ende Raedt den koer an sich moegen nemen
 †tende eenighe daartoe kiesen, die welcke alstan oick ge-
 †holden sullen wesen die administratie an toe veerden, bijde
 †pene van vijffentwintich olde schilden als voer verhaelt ende
 †die selue pene toe bekieren tot prouffijt der memorie oft
 †administratie daertoe si gekoren wordden.]

[†Item alzoe voer onuerdencklichen voelen Jaeren, alhier
 †binnen deser Stadt Campen ende oere vrijheit een olde
 †gewoonte ende gebruijck gewest is, ende oick alnoch is
 †dat die eene burger den anderen off sijne guederen nijet
 †sall moegen besetten, becommeren ofte beslaen noch oick
 †voer eenigen anderen rechteren anspreken dan alhier voer
 †den Eers. Rade deser Stadt Campen etc. Hebben Scepenen
 †tende Raedt mit oeren gesworen meente groot ende cleijn
 †bij maniere van verclaringe des voerss. gebruijckes ge-

†statueert, belieft, ende besloten, dat nae dessen daghe die
 †teene burger oft inwoner deser Stadt Campen des anderen
 †sijne medeburgers offte Inwoeners beesten ende guederen
 †soe wel binnen als buijten der vrijheit van Campen op
 †sijnen landen, gronden oft huijsen soll moegen beslaen,
 †becommeren, ende mitten Rechte aldaer veruolgen voer
 †talsulcke verjaerde ende binnen jaerssche pacht, verschenen
 †Renten, huijre ende dergelycke, daer hij sijnen landen,
 †gronden ofte huijsen (daer dat beslach geschiede) voer ver-
 †huirt ofte verpachtett (fol. 112) hadde. Blijuende nijettemin
 †dat voerss. gebruik in allen sijnen anderen puncten
 †ende articulen in volre wearden.]

[†Item is oek bij Scepenen ende Raedt mit hoeren ge-
 †sworen meente groot ende cleijn eenpaerlijcken belieft
 †ende ingewilicht dat voerts na dessen dage alles wes
 †bijden Eers. Rade (om in dat Jaer gemaectt tworden)
 †geordiniert, ende daerop angeheuen ende begonnen wordt,
 †tselue sullen die Camener ende Rentmeijster inder tijt
 †wesende, als sulcx geordineert ende angeheuen wordt vol-
 †teijndigen ende vollentrecken nijet alleen in hoeren Jaere,
 †sonder oick nae vthganck oeres amptes inden nauolgenden
 †jaeren, soe vere die gelegenheit des angeheuen werks
 †sulcx eijsschede ende in eenen Jaere nijet vollenbracht
 †konde wordden. Ende dat op alsulcke opkompsten als
 †in oeren Jaers veruallen sint Ten weer sake, dat sie mit
 †hoere Rekenschap bewijsen konden, dat oer Camer nijet
 †machtich en weer sulcx vth te voeren. In welcken ge-
 †valle hem die Stadt die penningen totten angeheuen werck
 †noch noedich wesende, leueren soll om tselue werck vorder
 †bij hem vollentogen 't wordden. Van welcke penningen
 †sie soe wel als van den opkompsten ende vthgeuent
 †hoeres Jairs, geholden sullen wesen guede Rekenschap

†ende Reliqua t' doen als des behoert. Publicatum den
†XIX Nouemb. A°. 1564.]

[†In den Jaere XVC een ende tsoeuentich opten sanct
†peters dach ad Cathedram hebben Schepenen ende Raeth
†mit hoeren gezwoeren meenthe groeth ende clein, eenpair-
tlicken belieft ende jngewilicht dat voert an alle die
†gene die burgers begeren to worden sullen voir hoer
†Burgerschap betaelen twaeleff golden gulden, ende hebben
†sie enige kinderen, dair sie die burgerschap oick voir
†begeren, sullen sie van elck kindt geuen twee olde schilden.
†Ingelijken hebben Schepenen ende Raeth mit hoere ge-
†meenthen ouerdraegen, dat een vreempde die eens bur-
†gers dochter oft weduwe trouwt, voert die meenthe sall
†moegen beslaen wanneer he die burgerschap gewonnen
†heft. Noch sinnen Schepenen ende Raeth sampt oirer
†gemeenthen ouerdraegen Dat men voertan op alle werckell
†daegen sall bieden moegen. Publicatum vp dach voirss.]

(Verso.) [†In den Jaere onss. heren XVC^{LXXIII} op
†den negenden dach Januarij, hebben Scepenen ende Raedt
†mitter gesworen Meenten groot ende cleijn gestatueert
†ende ouerdragen, dat van nu voort an Susters ende Broe-
†ders kijnderen ende die ghene die malckanderen soe nae
†inden bloede bewant sijn, in den Raede ende inden Ge-
†sworen Meenten gekoren sullen moegen worden, om
†tsamen op eene tijt in den Raede oft inder gesworen
†Meenten te sitten, dan gheene andere die malckanderen
†nader in den bloede bewant sinnen. Desgelycx sullen
†vaeder ende dochter man, om op eene tijt tsamen inden
†Raede te sitten, niet gekoren moegen worden, edoch wel
†inder Meenten tsamen, oft die eene inder Raedt, ende
†die ander inder Meenten. Dit duijrende tot des Raedes

†ende der gesworen Meenten wederseggen oft veranderen
†nae gelegenheit des tijs.]

[†Anno 1604 den 21 Februarij (1) hebben Burgermeis-
teren, Scepenen, Raedt ende gesworen gemeente deser
†Stadt Campen gestatueert, dat henvorder nijemant inden
†Raedt, noch indie gesworen gemeente deser Stadt gekoren
†sal mogen worden, ten sij, dat hij alhier binnen dese Stadt
†drie Jaeren lanck gewoont hebbé, ende in dese Stadt ofte
†inder Stadtz vrijheit, geëruet ende geguedet sij. *vid. boek
van Resolutien ad h. a.*] †

[†In aldusdanen voirwerden sin die coeplude van dra-
†kuren burgers to Campen ouerdragen, alsse van den kelc
†ende misgewaede dat half zijden is dat zij te hebben
†plegen op dracure, dat zij dat geleent hebben onser vrouwen
†kercke to Campen den dijenst gods mede te doin, mit
†alsodaenen onderscheide, Ist sake dat tot eniger tijt reijse
†weder toe schonen woirt ende die Coeplude des begeren so
†salmen hem den kelc ende den misgewaede guijtlike weder
†ouerleueren ende so salmen dat weder brengen in de Ca-
†ppelle to dracure Sonder argelist.

†Hier sin to gevoegte vander Coeplude wegen dit to be-
†waren Jacob coeps soen ende Wolter Henrixs soen.

†Ende Dirc Henrix soen ende Alfer tijdemanss onder
†tijt kermeesters to onss. vrouwen kerke hebben dit belieft
†ende angenomen Anno XXVII^{mo} valentinij.]

[†A° 1614 op den 29 Martij hebben Burgermeistern

(1) Den 21 februarij 1646, Is aengaande dit statut eenige veranderinge
gedaan, gelijck toe ersien is int boeck van Resolutien van den voirss. datum
en den 21 februarij 1660 en 21 februarij 1662.

†Schepenen Raedt ende geswoeren gemeente, deser Stadt
 †Campen tot meerder elucidatie ende verclaringe, van het
 †statuift hier bouen verhaelt wesende In dato 1604 den
 †21 februarij, geordonneert ende gestatueert, dat henvorder
 †nijemande van buijten binnen deser Stadt mitter woenen
 †koemende ende ghien burger wesende, jnden Raedt, noch
 †inde geswoeren gemeente gekoeren sall moegen worden,
 †ten sij dat hij alhier binnen dese Stadt drie volle Jaeren,
 †vanden dach der afloijvinge te rekenen, burger gewest sij
 †Ende yn dese Stadt, offte inder Stadtz vrijheijt, geeruet,
 †ende geguedet sij.]

*In Forma nabeschreuen sollen nu voert ann sweren
 Schepenen ende Raidt, wthgesondert die vnderstreken
 clausul en sweren die Rade niet van koer to melden,
 ende is begunnen anno XV^cLXIII.*

(Fol. 113.) [†Dat ghij der Statt van Campen ende hoeren
 †Burgeren sollen truw ende holt sijnn ende die Stadt ende
 †burgers vorss. voert an sollen hoeden, waeren ende holden
 †inn oeren Rechten, ende richten gelijke den armen als
 †Rijken, den hulpeloesen als den genen die geholpen jss,
 †dat en sollen ghij niet lathen omme lieff, omme leedt
 †omme maegschop omme swagerschop, noch omme mijde
 †noch omme gaue, noch omme anxt van vwen lijue, to
 †recht ende tho Raede to komen, alle onmijnne to letten,
 †Ende alle koere die ghij sien to melden, ende den Raedt
 †in raede tho holden, Ende wes ghij sien, hoeren, lesen,
 †terfaren offte enichssins wethen dat raedt is, nummermeer
 †tot schade vercortinge belastinge offte achterdeel der Stadt
 †van Campen offte der Lantschap to melden, het sij tott
 †watt staet, qualiteit, officie, digniteit offte praeminnencie
 †ghij naemaels komen mochten. Sonder argelist. Dat v
 †Godt so helpe ende sijnn hillige Euangelium.]

*Aldus sollen nu voertann sweren die Secretarien, ende
is begonnen anno XV^cLXIII.*

[†Datt ghij der Stadt van Campen ende hoeren Burgers
†truwe ende holt sollen sijn, ende truweliken dienen recht
†lesen ende schrijuen ende rechte Boetschappen doen sollen,
†Ende wes dat ghij sien hoeren lesenn erfaren offte enichs-
†sins wethen dat raedt is, nummermeer tot schade, vercor-
†tinge, belastinge offte achterdeel der Statt van Campen
†offte der Lantschap, to melden, hett sij tot watt staett,
†qualiteit, officie, digniteit offte (*verso*) preeminentie ghij
†namaels komen mochten. Sonder argelist. Dat v Godt
†so helpe ende sijn hillige Euangelium.]

*Aldus sollen nu voertan sweren die Meenteluijden ende
is begonnen anno XV^cLXIII.*

[†Dat gij der Statt van Campen ende oeren Burgeren
†sollen truw ende holt sijn ende der Stadt ende der Bur-
†gers beste altijdt seggen ende doen sollen, nae vwer bester
†witschap ende vermoegen. Ende allent dat raedt is jn
†raede to holden, ende wes ghij sien, hoeren, erfaren, offte
†enichsinss weten dat Raet is, nummermeer tot schade,
†vercortinge, belastinge offte achterdeell der Statt van Cam-
†penn offte der Lantschap, to melden, het sij tot wat staett
†qualiteit, officie, digniteit offte preminentie ghij naemaels
†kommen mochten. Sonder argelist. Dat v godt so helpe
†ende sijn hillige Euangelium.]

*Forma van Eedt, bij Burgermeijsteren, Schepenen, Raedt
ende geswoeren Gemeente opten XXI febrij A^o 1593
beraempt. Denwelcken de nijje Burgeren voortz aen
doen werdden.*

(Fol. 114.) [†Ick affirmere ende verclare, dat ick gienre-

†leije seruituit, hoffhoericheit, Koermeticheit oft andere
 †dergelijcke eigendom onderworpen sij, ende dat ick oick
 †mit ghiene quade feijten van manslachticheit, ehebroeck,
 †softe andere sware delicten ofte misbruijken besmittet sij.
 †Voorts loue ende swere ick, dat ick dese Stadt van Campen,
 †Burgermeijsteren Schepenen ende Raedt, ende den bur-
 †geren derseluer trouw, ende holt sal sijn, hoere vrijheit
 †priuilegien, ende gewoenheitden mit lijff ende guet sal
 †helpen beschermen, stijuen ende stercken, die statuten,
 †geboden, ende beuelen des E. Raedes deser Stadt, gehoor-
 †samlijck ende getrouwelijck sal achteruolgen, giene com-
 †motie oploop oft heijmeliche ende ongeborlycke bijeompsten
 †sal helpen maken, oft anhengich sijn. Dan dat ick mij
 †in alle dingen, ende in allen saecken sal dragen ende
 †bethooonen, als een guet, getrouw ende gehorsam burger
 †toestaet. Ende indien namaels beuonden worde, mijn ge-
 †stalt anders te wesen, dan woe voer verhaelt, ofte dat ick
 †mij in eenigen anderen puncten ontgenge, soe sal ick nijet
 †alleine van mijn burgerschap versteken wesen, maar oick
 †veruallen sijn in de poene van meen eede, ende in anderen
 †swaren straffen, tot kentenis des E. Rades.] (Verso.)

(Fol. 115.) [†Inden Jaere onses heeren Duijsent vijf-
 †hondert Acht ende Tuegentich den lesten dach des maents
 †Nouembris, Hebben Burgermeijsteren Schepenen, ende
 †Raeth, metter Geswooren Gemeente gestatueert, ende ge-
 †ordonneert, dat van nu voorts aan alle testatoren in hoere
 †testamenten die sij maecken willen, tot behoeff der ellen-
 †digen armen, legateren sullen twee gold gulden, houen
 †die gerechticheit soe den beiiden Kercken gegeuen wordt.
 †Ende dat volgens alle testamenten in een besunder boeck,
 †onder behoorlycke salaris, sullen wordden geregistreert,
 †ende dat die gene, soe sijn testament wil reuoceren, sulkes

†sal moeten doen voor twie Schepenen. Latende soedane †reuocatie, bij den Secretaris in margine desseluen testamentees aenteeken, ofte men sal soedanige testament †te boecke geregistreert wesende, in weerden holden, getlijck oft het nijet gereuoceert en waere.]

[†Item is mede bij Burgermeijsteren, Schepenen, ende †Raeth metter geswooren Gemeente ten seluen Jaere, ende †dage belieft ende ingewillicht, dat men van alle Immobile †guederen, als Landen, Houen, Huijsen, Renthen ende †Schepen, soe gerichtelijck getransporteert wordden, ofte †daer coop ouer gaet, van ijder hondert gulden, geuen †sall, eenen haluen gelijcken gulden, meerder, ende minder †naar aduenant, ende dat tot behoeff der ellendigen armen †deser Stadt.]

[†Inden Jaere onss. heeren Duijsent seshondert ende †Vijere (¹), op den Eenen en twintichsten dach des maents †februarij hebben Burgermeisteren, Scepen, Raedt ende †gesworen Gemeente deser Stadt Campen gestatueert, dat †van nu voort an, alle Creditorcn, die binnen den tijt †van een half Jaer, nae het affsteruen ofte vertreck van †teenigen schuldenaren, beslach ende anpandinge an hoere †guederen doen werden, sullen eeu en nae daertoe gerechtiget erkant worden. Voerbeholden dat in die betalinge der †schulden gepreferiert sullen worden die (verso) gerichteliche †bekentenis oft verwin hebben, als oick die actien hebben †van huijshuijren, ende reale verbantenissen, ende dergetrickiken, nae wijderen vermoegen, des decreets in den Jaere 1589

(¹) A°. 1609 den 27 Maij hebben Burgemeijstern, Schepenen ende Raedt, deser Stadt geresoluteert, dat het halue Jaertijs In desen geroert, verstaen ende gerekent soll worden, nae de tijt van een Jaer, ses weken en dree dagen.

†den 18 Decemberis op die preferentie der Creditoren getmaeckt.]

[†Wijders hebben hoer E. gestatueert, dat wanneer eenich thuijs, hoff oft Landt, binnen dese Stadt, of Stadtz vrijheit tgelegen, bij gerichteliche executie verkoft sal sijn, soe †sal het den eigener, ofte desselues erffgenamen, vrij staen, †soedane huijs hoff ofte landt binnen Jaer ende dach na †die verkopinge, wederom te redemiren, ende an sich toe †nemen, mitz betalende den creditoren, die daerop gepro- †cedeert, hoer achterwesen, als oick den Trecker sijne ge- †daene costen van nootwendige reparatie, sampt den inte- †resse sijner verschoter penningen ende anders, tot †kentenis des Gerichtes.

†Gelyck oick die vthhebberen hoere renten, vth huijsen, †houen, oft Landen (die bij gerichteliche executie vercofft †worden) gaende, beschermen sullen moegen, indien sie †alnoch binnen Jaer ende dach nae die verkopinge, hoere †zegel ende breeuen, oft ander bestendich schijn ende be- †scheit tot verdedinge hoerer renthen verthoenden, ende †die opgelopene costen, tot kentenis des gerichtes be- †taelden.]

[†Noch hebben hoer E. gestatueert: wanneer een knecht †oft maeght in dese Stadt ende Stadtz vrijheit sich bij †ijmande in huijre begeuen, ofte (fol. 116) versecht heft, †ende daerop een Godts penninck ontfangen, die sal dienen †den ghenen daaruan hij den Godts penninck ontfangen †heft, sonder sich an ijmant anders te moegen bestaeden, †bij verboerte van de Stadt, ende der Stadtz vrijheit, †ende indien deselue daerenbouens wederom inqueme, sal †arbitralick ter Scepenen claringe gestraft worden.]

A° 1605 op den thienden dach des Maents Maij hebben Burgemeisteren, Schepenen ende Raedt der Stadt Campen, Sampt haere geswoeren gementhe dit nauolgende statuijt gemaeckt ende opgericht.

[†Alsoe dagelicks doer experientie gesien, ende gespoert †wordt dat sommige mannen, Jongegesellen, ende anderen †seer tot dronckenschap geneijcht sijnde, alle haer haeue, †tende guindt, onnuttelicken inder herbergen verteeren, ende †toe brengen, waer doer dan deselue mennichmael in grooten †armoede geraeken, oock dijrgestalt, dat sie van alle hoere †middelen, daer van sie anderssins eerlickien hadden kunnen †leuen, t' eenemael beroeuet worden, soe hebben Burge- †meijsteren, Schepenen, ende Raedt der Stadt Campen, †sampt haere geswoeren gemeenthe, om die dronckenschap, †die in allen lofflicken Republijcken jae oock bijden heij- †tdenen selffs, altijt seer odieux ende in groote verachtinge †geweest is, onder haeren Burgeren ende ondersaten, soe †voele moegelick, te weeren, geordonneert, ende gesta- †tueert, ordinieren ende statueren bij desen, dat van nu †voort aen ghiene weerdien offste weerdinnen, die sich mit †twijnenader biertappen geneeren, alsulcke persoenen, die †dachelicks de herbergen frequentieren, meerder sullen †moegen borgen als hier (**verso**) nabeschreuen staet, t' weeten †teen Wijntapper drie gulden ende een Biertapper thien †stuuers. Wes sie daer en bouen denseluiigen borgen, daer †van dencken Schepenen, ende Raedt niet toe richten.
†Gepubliceert den twaelfte meij 1605.†]

[†Anno dujsent, seshondert ende Soeuen op den Een †tende twintichsten dach des Maentz Februarij, hebben Bur- †gemeisteren, Schepenen ende Raedt deser Stadt Campen, †mitter Geswoeren Gemeente gestatueert, ende geordonneert,

[†dat van nu voort aen alle dieghene die met den proeuen, †jn deser Stadz gasthuijsen haer leuen lanck begunstiget †worden, onder behoerliche specificatie alle, ende ijdere †haere guideren, die sie hebben op de tijt als sie daer in †coemen, ende haer naemaels bij versterff, ende anders †noch aeneruen endeancoemen moegen, jn den gasthuijsen †erffelicken laten, ende daer op alleene nae haeren doode †teruen sullen, sonder dat sie bij testamente, ende anders †contrarie deses sullen moegen disponeren.]

[†Wijders hebben oock haer E. gestatueert, dat de †vrienden ende erfgenamen van denseluen, die kranck †wesende op den Belt gebracht worden, ende aldaer coemēn †te steruen, van des afflijuigen erffnisse, tot behoeff des †Belts, een golden pondt grooth, bouen die verteerde costen, †anden voerstander van den Belt inder tijt wesende, ent- †richten sullen, ende daer sie sulx te doene jn gebreke †bleve, offte dat de erffenisse des versturuuenen, soe voele †niet en vermochte, soe sullen sie ten behoeue als bouen, †de clederen van den afflijuigen, anden voerstander voerss. †daer voer laten volgen.]

[†Item is mede bij Burgemisteren, Schepenen ende Raedt †mitter Geswoeren Gemeenthe, ten seluen Jaere ende daege †beliefft ende ingewilicht, dat de eijgenaers van de huijsen †inden broederstraete tusschen dit ende Meij naestcoemende, †haere vthstekende goeten corten, ende deselue bij langes †haere geuels, tot inde groepen leijden sullen, bij de poene †van LXXX Stadt A. Daer voer de brueckvelligen, daet- †lick gexeuteert sullen worden, ende will euenwel de †Stadt op dubbelde costen, de gooten in sulcken gestalt †als verhaelt tot lasth van den eijgenaers laten maken.

[†Gepubliceert den XXII februarij 1607.]

(Fol. 117.) [†Gelyck alle olde wel hergebrachte loffliche
 †Republijcken nijewerelde meerder gefloreert ende toegenoe-
 †men, dan als die vrommen beschermet, ende die boesen
 †gestrafft sint worden, alsoe ter contrarien sinnen ghiene
 †Landen, Steden, ende Luijden eerder ten onderganck ge-
 †kommen dan als de boosheijt d' ouerhandt genoemen, ende
 †ongestrafft is gelaten ten welcken aansien Burgermeijsteren,
 †Schepenen, ende Raedt deser Stadt Campen, sampt hoer
 †geswoeren Gemeenthe, willende voer soe voele als in hun
 †is, nae het exempel haerer voersaten, hoeren burgeren,
 †ende onderdanen, tot bescherminge der vrommen, ende
 †straffe der boesen, mit guede ende heijsaeme wetten
 †ende statuijen versijen, hebben inden Jaere ons heeren,
 †duisent Seshondert eude Achte op auendt Petri ad Cathe-
 †dram, nae rijpe geholdene deliberatie eenpaerlick geordon-
 †neert, ende gestatueert, ordonneren, ende Statueren bij
 †desen, dat van nu voortaaen alle dootslagers, die voervluch-
 †tich worden dat men die niet becoemen en kan, om daer
 †ouer recht ende Justitie t' administreren, haer leuen lanck
 †vuijt dese Stadt en derseluer vrijheijt ende haere veer-
 †schepen gebannen sullen wesen, ende blijuen, ende sich
 †toock een mijle weechs jnt ronde, nae deser Stadt Campens
 †Priuilegien, vander Stadt ontholden, ten waere dat sie
 †nae rechte genoechsam haere nootweere bewijsen konden,
 †In welcke geualle, sie binnen den tijt van ses weken
 †daer nae, voer een Eerb. Gerichte alhier, om sulx daer te
 †doen, In eigenaer personen erschijnen sullen, ten eijnde
 †bij Schepen ende Raedt, alsdan inder saken erkandt moege
 †worden, als nae recht behoeren zall.

†Item dat oock alle ehebrekers, soe mannen als vronwen,
 †oopenbaerlick op den kaeck, sonder dat sie die mijt gelds
 †sullen moegen affcoopen, tot haeren oneeren ende schan-
 †dael gestelt sullen worden.]

[†Vorder hebben oock haer E. ten seluen Jaere, ende daege
†beliefft ende ingewilicht, dat henvorder ghiene huijsen
†tende eruen, binnen deser Stadt leger gemaect, ofte
†toock t' eenemael afgebroken sullen worden, dan mit voer-
†gaende kennisse der hoeftluijden die deselue huijsen, ende
†teruen besichtigen, ende daer van een Schepen ende Raedt
†report doen sullen, om daer nae bij haer E inder saken
†t' ordonneren, alst behoeren zall bij de poene van XXV
†golt gulden, daer voer die ghene soe contrarie deses doen
†worden daetlick geexecutiert sullen worden.]

(Verso.) [†A° 1609 op Auendt Petri ad Cathedram
†hebbu Burgermeijsteren, Schepenen ende Raedt deser Stadt
†Campen, sampt haere geswoeren Gemeente, om voer te
†coemen alle schade ende onheijl van brandt, guidt ge-
†tuonden, ende geresoluteert, dat henvorder ghiene huijsen,
†schuijren, bergen, ende andere timmerage binnen deser
†Stadt mit ander dack, dan mit hardt dack gedeckt sullen
†worden, bij de poene van XXV g. g. ende waer voer die
†broeckvellingen daetlick geexecuteert sullen worden.

†Gepubliceert den 26 februarij 1609.]

Momberschap van unmundigen kijnderen. (¹)

[†Alsoe die saken der unmundigen kijnderen, bij alle
†godlickie, ende keijserlickie wetten grootelijks gerecommen-
†deert ende gepriuilegeert sinnen ende dan oock der werlt-
†licker Ouerheijts Ampt ende Officie is, opte administratie
†tende bewaaringe haerer guideren behoerlick opsicht, ende
†regardt te nemen, soe hebben Burgermeijsteren, Schepenen,
†tende Raedt der Stadt Campen, sampt derseluer geswoeren

(¹) Dese ordre opt stuck van momberschap is wederom gepubliceert op
den 15 Augustus A° 1654.

Den 6^{em} Augusti 1675 gerenoveert en gepubliceert.

[†Gemeenten, representierende het Corpus van de Republiecque
†deser Stadt, op Auendt Petri ad Cathedram, in den Jaere
†duijsent seshondert ende derthiene, eenpaerlick mit mal-
†canderen gearresteert ende besloeten dese nauolgende poin-
†ten, ende willen dat deselue binnen deser Stadt, ende
†Stadtz vrijheijt, op poene hiernae beschreuen achteruolcht
†sullen worden.]

[†Ierstelick dat henvorder ghiene momberen, eenige mom-
†berschap van unmundigen kijnderen anveerden sullen, eer
†tende beuoerens sie van de langhstleuende tsij vaeder, ofte
†moeder, een behoerlick, ende rechtmatich inuentaris van
†(fol. 118) alle des erffhuijses guideren genoemen. Daer
†toock vaeder ende moeder, van den onmundigen te ge-
†lijcke ouerleden ende gesturuuen waren, sullen die ghene
†soe tot momberen alsdan worden geauthoriseert, ende ge-
†stellet, soedane inuentaris in bijwesent, der naester vrunden
†ten bijden zijden; ende oock ten ouerstaen van den
†hoeftluijden int Espel alwaer het erffhuijs geuallen, ge-
†holden wesen te verveerdigen.]

[†Item dat ghiene momberen einige penningen van weghen
†den onmundigen sullen moegen vuijt doen ende beleggen,
†dan op guide ende gewisse onderpanden, ende sulx mit
†voerweten, ende belieuent van den hoeftluijden der Espels
†alwaer die voersc. momberen woenachtich, ende geseten.]

[†Dat oock ghiene momberen eenige onbeweechliche gu-
†ideren van huijsen, hoeuen, landen, renthen, ende anders
†sullen moegen veralieneren, versetten, vercopen ofte op
†teenigen manieren beswaeren, dan mit voergaende decreet,
†quidt vijnden, ende resolutie eens Eerb. Raedes.]

[†Tot dem sullen oock die momberen geholden wesen

†alle Jaer, als sie bij voergaende publicatie daertoe worden
 †versocht, rekenschap, ende reliqua aen speciale, ende be-
 †sondere gecommitteerden eens Eerb. Raedes van haer ont-
 †fanck, ende vijftgevent te doene, waer van pertinente
 †Annotatie bij den Gerichte geholden sall worden, op dat
 †alsoe den onmundigen, tot haere Jaeren gekoemen wesende,
 †van de administratie harer guideren vollencoemene satis-
 †factie, ende contentement gegeuen mach worden.]

[†Ende daer die gekoerene ende gestalte momberen hen-
 †vorder dese puncten niet en achteruolchden, ende nae-
 †quemen, sullen deselue veruallen wesen inde paene van
 †XXV g. g. ende daer benefens geholden sijn alsoedane
 †schaden, als die (verso) onmundigen bij haer quade ad-
 †ministratie geleden, te repareren ende voerts gecorri-
 †geert worden ter Schepenen claringe.]

[†Alsoe bij verloep van tijden die timmeringe van huijsen
 †hoe langer, hoe costelicker valt, hebben Schepenen, ende
 †Raedt deser Stadt Campen, sampt hare geswoeren Gemeente,
 †jnden Jaere ons heeren duisent seshondert ende derthiene
 †op den dertichsten dach des maentz martij eenpaerlick
 †geordonneert, ende gestatueert, ordonneeren, ende sta-
 †tueeren bij desen, dat henvorder alle die ghene, die aen
 †onbetaelde muijren bouwen, ende timmeren willen, ge-
 †holden sullen wesen, haere naebuijren, den die muijren
 †geheel toecoemen, te betaelen voer elcke roede jnt vier-
 †cant die sie betimmeren, ijder roede tot 16 voethen ge-
 †trekent 4 g. g. edoch daer enich lucht betimmert wordt,
 †salmen van de roede genen, ende betaelen 5 g. g.]

*Dessen navolgende Eedt hebben Scepenen ende Raidt gedaen
die nu anno XV^c ende XX gekoren sijndt.*

(Fol. 119, verso; fol. 120, verso.) [†Dat ghij der Stadt
van Campen ende horen borgeren sullen trouw ende holt
tsijn ende de stadt vorscreuen voirt an sullen holden ende
twaren ende holden in oren olden rechten enen richten
tgelycke den armen als den rijcken, den hulpelosen als den
tghenen die gehulpen js Dat en sullen ghij nijet laten
tom lieff om leet om maesschop om zwagerscap noch om
tmijde noch om gaue noch om anxt van uwen lijue te recht
tende te rade te comen alle onmijnne te letten, ende alle
tkoere te melden ende den raedt in rade te holden. Sonder
targelist, dat v god soe helpe ende sijne hilligen.†] *Aliam
juramenti formam habes in f°. CXIII°.*

Dessen navolgenden Eedt hebben de meente gedaen.

[†Dat ghij der Stadt van Campen ende oren borgeren
tsullen trouw ende holt sijn ende der Stadt ende der borger
tbeste altijt seggen ende doen sullen, na uwer bester wit
tscap, ende vermogen ende allent dat raedt is in rade
tsullen holden. Ende dat en sult ghij nijet laten om lieff
tom leet om maeschop om zwagerscap om mijde noch om
tguae, noch om anxt van uwen lijue, ende to rade te comen
talsmen v dat verwittiget ende alle onmijnne to letten na uwen
tvermogen, dat v God soe helpt] [*ende alle sijne hilligen.*]

Aldus doense horen Eedt die Scepenen ende Raedt kiesen.

[†Dat ghij bij uwer bester wijtscap, kijesen sullen tot
†Scepenen ende Rade de beste, de wijste, de nutteste ende
†de oirberlicste totter Stadt behoeff, ende dat en sullen ghij
tnijet laten, om maeschap noch om zwagerschap noch om
tmijde noch om gaue, noch om lieff noch om leet, noch om

[+ancxt noch om enigen noet, *noch om hat noch om nijt*,
†ende wat ijemants van v dair van in rade segt dat in
†rade te holden. dat v god etc.]

*Item de hoeftluden en gilden hebben anno XV^cXX den rade
eenen eedt gedaen, vt ff^{to} fol. LXXIII.*

[+Item soe geringe als beijsde meente des sonnendages
†morgens na derthien dach geedet sijndt, salmen hem voer-
tlesen het statuut om totter electien te comen vt habetur
†in libro ff^{tor.} folio CII.]

Aldus doen die Scepen jairlix oeren eijt.

(Fol. 121.) [+Dat ij voert na desen dage ont des Sonnen-
†dages na dertiendage die stad van Campen soelen hoeden
†ende waren ende holden in oern olden rechten ende richten,
†ghelike dien armen als dien riken, dien hulpelosen als
†dien ghenen die geholpen is, dat en zoele ghi niet laten
†om lieff noch om leijt om maechscap om zwagerscap noch
†om mijdede noch om gaue noch om anxst van uwen lieue.

+Te recht ende te raede te comen, al onmijnne te letten,
†ende alle koir te melden ende dien raet in rade te
†holden.] *Ende dat gy tot genen tijden voir enigen nien
of toecomende hern van vtrecht bidden en sullen scriptlic of
muntlic. Sonder Argelist dat v got soe helpe ende sine
hilligen.*

*Aldus doet een Schulte binnen Campen sinen eijt ende
sal een geboren burger wesen als hi onsen hern sinen
eijdt gedaen heft. Ende gheeruet wesen bijnnen Campen
te honderd francricx schilden toe.*

[+Dat ij enen ijegeliken recht richten ende rechte gicht
†doen zoelen ende die stad van Campen, in oeren olden

†rechte ende gewoenten holden zoelen dat v god so helpe
†tende sijn heligen.

†Ende die Schulte zal Scepen eude rade ghenoeghen.

†Ende hi sal hebben enen mensche te besetten enen
†haluen olden vlemschen groten, of enen berchschen groten
†en te ontsetten enen olden vlemschen groten ende niet
†meer.]

Der gheswoern Meenten eedt.

[†Dat ij hier sien ofte hoern ende alle dat raedt is in
†raede sullen holden.

†Ende dat ghij der stadt beste sullen seggen van dat
†gene dat men v vragheret. Bij den eedt den ij der stadt
†gedaen hebben.]

Sijnnt Nije ghekoern meenten.

[†Die sweren dat v god soe helpe ende sijne hilighen.]

Aldus doen die Secretarii oeren ejdt. (1)

(Verso.) [†Dat ghi der stad van Campen truwe ende
†holt zullen wesen ende truwelic dijenen zullen Ende wes
†dat ghi sien hoeren of lesen, in rade te holden dat raet
†is. Ende dat ghi recht lesen ende scriuen zult ende rechte
†boetscape doen zult, dat v god so helpe ende sijn heligen.]

Jaerlix wanneer men die Scepen eedt salmen die Secretaris eden.

Aldus doen die boden oern ejt.

[†Wes ij sien ende hoeren dair ij mitten rade sijn, dat
†den rade toebehoert, dat ij dat in rade holden zoelen, dat
†ij alle koir melden zoelen; dat ij alle onmijnne letten
†zoelen, ende rechte ghicht doen zoelen, der Stad van

(1) Vacat hic, aliam juramenti formam quere s. fol. CXIII.

[†Campen truwe ende holt te wesen, dat gij gene der
 †Stat breue lesen off antasten en sullen, dat gij Rechtuerdige
 †Rekenschap doen sullen van der Stat gude dair gij be-
 twint off beuel van hebben, dat gij malkandern alle Sater-
 †dage Rechtuerdige Rekenscap doen sullen van vwen ge-
 †twijnnet]

Briefdragers.

[†Der Stad van Campen truwe ende holt te wesen richte
 †boetschapen ende rechte rekenscap te doen en der stad
 †reijsen niet te verligghen noch te versummen na uwer macht
 †ende sonder argelist dat v god etc.]

Aldus doen die weerdeijns oern eijdt.

[†Dat ij voirt na desen dage ter tijt dat ij verandert
 †werden, dat Regiment als dat van den wullen ampt be-
 †screuen ende ingeset is, also holden, verwaren, ende be-
 †trichten zoelen. Ende dat en zoele ghi neit laten om lief,
 †noch om leijt, om maechscap noch om zwagherscap, om
 †mijede, noch om gaue, om anxt van uwen live noch om
 †ghienrehaunde saken, sonder enich arch of list, dat v god
 †so helpe ende sijn helighen.]

Aldus doen die makelers oern eijt.

(Fol. 122.) [†Int ierste dat gij den coper ende vercoper
 †voldoen zoelen ende rechte gicht doen, zoelen ende an
 †ghieurehande gude deijl te hebben dat gecoft ende ver-
 †coft wordt, dair gij makelers ouer sijn, dat v god soe helpe
 †ende sijn heligen.]

Aldus doet des Tolnersknecht sinen eet.

[†Dat gij der stad van Campen truwe ende holt zullen
 †wesen ende den Tolner truwelijc dijenen zoelen in allen

†saken die hi v beuelt vander Stad wegen. Ende wes ghi
†van Tollen ontfangen ende paegelde opbueren den Tolner
†rechtuerdelike ouergeuen zullen, dat v god so helpe ende
†sijn heiligen.]

Aldus doen die ghildemeisters hoern eet.

[†Dat gij v ghilde hoelden ende Regieren soelen nae
†wtwijsinge uwes ghildebriefs. Ende ghiene nijc vonden
†of ouerdrachten te maken, der Stat of hoern borgern
†tegengaende.

†Ende alle kuere die in uwen ghilden of warscappen
†geschien, den Burgermeistern aan te brengē] *ende alle
Jaer uwe nie ghildemeistern voir den borgmeistern te presenteren
sullen om hair recht toe doen, als gij nu doen.* [†dat v
†god soe help ende sijne hilligen.]

Aldus doen die broeckhern hoern eet.

[†Dat gij gene guste koen noch kaluere int broeck lijden
†en sullen, Ende wt vwen huse die wachte hoelden nijet
†meer dan drie malke koen wtgesacht verrent] *ende gene
koen in barmen dan den genen die, een jair borter gewest
sint.* [†Wie anders dede gij die beeste sullen schutten
†ende dat den Burgermeisters aan te brengen. Sonder arge-
†list, dat v god soe helpende sijne hilligen.]

Aldus doen die wachters haern eed.

(Verso.) [†Dat gij der Stat van Campen truwe ende
†holt sullen wesen Ende alle kuere die op uwer waken
†en schien den burgermeistern an toe brengen, Ende dat
†gij rechte ghicht doen sullen wat v wedervairt.

†Sonder Argelist dat v got so helpe ende sijn hillige.]

Aldus doet die der Stat geuangen wairt sijnen eed.

[†Dat gjij der Stat truwe ende holt sullen wesen, ende
†van oncoste rechtuerdige rekenscap toe doene, der Stat
†geuangen bij uwen lijue ende guet truliken wachten ende
†verwaren sullen, Ende wanneer gjij mitten Raede sint,
†wes gjij sien ende horen, bij v ende hemlike holden sullen
†ende manne noch vrouwen ouer die geuangen of tot den
†geuangen en sullen laten comen. Ten sij bij oirloue des
†Rades. Sonder Argelist, dat v got soe helpe ende sijne
†hilligen.†]

Van den vordel.	I.
Wanneer man off vrouwen buert achter laten.	I.
Van affghegueden kijnderen die to deel ghaen willen.	II.
Van manne ende wijff die sunderlinge kijnder hebben.	II.
Van erfnisse der kijnder van tween bedden.	II.
Van gasten die erfnisse boeren willen.	II.
Van erfnisse der van den Sonde ende van Oestwert.	III.
Van ghiftinge ende Testamente.	III.
Van den tienden penninge.	III.
Van Testamente den Kerken te betalen.	III.
Van coepscat.	III.
Van eijgendom des guets dair lijftucht gemaket is.	III.
Van cloestern erfnisse toe ontfangen ende lijftucht.	III.
Van scepenen brieuen.	LXVI.
Van scepenen breue buten vriheit.	LVII.
Van tijns ende ghiestelicken luden.	LXXVI.
Van ghiffinge brieue holden tot wederseggen ende van guet toe verbijnden etc.	CVI.
Dat men testamentbreue maken mach nae Inholt eenre cedule.	CVI.
Van ghiestlic testamentoir.	LXXVI.
Van testamentz cedulen.	CVI.
Van momberen verstoruenre kijnder ende vrouwen.	V.
Die mombers ghesat sijn zoelen mombers bliuen.	VI.
Ghaste en zoelen gheen mombere wesen.	VI.
Kijnder zoelen momber kijesen bi den Scopen.	VI.
Van die kijnt ontfengt mijt guede.	VI.
Van die oer guet quellie verwaren.	VI.

Van enen man den sijn wijff affstoruen is mombern toe setten.	VI.
Van momberscap voirt int boic inde eerste blade.	VII.
Van horigen luden woemen die wijnnen sal.	VII.
Van der Koermoede.	VII.
Van volscharigen luden wat zij gheuen.	VII.
Van sanct Nicolaus kercke van bancken.	VII.
Van echtscap ende hilixvurworden.	VIII.
Wijen god eruet die is gheerft.	VIII.
Van gelreschen tughen op hilixvurworden.	VIII.
Off een Jonfrouwe verleidet worde.	VIII.
Die een echte wijff hadde ende een ander trouwede.	VIII.
Van in ouerspele te sitten.	VIII.
Van Rofstoren.	VIII.

Tijmeringe.

Van Tijmeringen tusschen tween steenhusen.	IX.
Van Rumijngen des die bouen den anderen tijmmert.	IX.
Wat een vrede muer is.	X.
Woemen mueren ghelden sal.	IX.
Een steijnhuijs te bouwen op een ledich erue.	X.
Van dorpele ende deelen.	X.
Van mueren der older huse te gelden.	X.
Van Tijmmeren bi holten huse.	X.
Van tijmmeren van der straten.	XI
Van steenhusen buten der stat mueren.	XI.
Van Tijmmeren aen huse die niet ghelike hoege en sijn.	XI.
Woe wijt een hofstede wesen sal.	XI.
Van eenen schoersteijn.	XI.
Van tijmmeren inden hagen.	XII.
Van tijmmer en wech te vueren.	XII.
Van opter mueren te tijmmeren.	XII.
Wat men van dusent pannen gheeft.	XII.
Van tijmmeringe der bruggen.	XII.

Van morren bruggen ende een brug in Dronthen.	XII.
Van husinge ende erue te setten.	XIII.
Van tinsse te vercopen wt deelen van huse ende eruen.	XIII.
Van erue te deiijlen in die lengede.	XIII.
Van tijmmeren in brande neder to Bronop te trecken.	XIII.
Van huse ende erue te vercopen ende op te dragen.	XIII.
Van te decken in pannen ende mit genen strodake.	XIII.
Van lande te deiijlen ende te graeuen.	XIII.
Heijde, riet bernen, pick, teer smelten.	XIII.
Van venstern dair men ouer claecht van der lucht.	XIII.
Van Timmeren buten Swanen poorte	
Van venstern of mueren gate intoe hebben.	XIII.
Van vredinge wederwerck toe doen.	
Aen onbetaelde mijren te bouwen.	CXVIII.
Wanneer men hueshuer betalen sal.	XV.
Van twee partien die een huijs hueren.	XV.
Wanneer men vervaeren sal.	XV.
Van huse oft erfnisse die erflic getinset sint.	XVI.
Van huse erue of tins toe vercopen ende opdragen.	XVI.
Van tijnse te betaelen.	LIII.
Van tijnse te vercopen wt paert huuss.	XIII.
Van huus en erue te setten.	XIII.
Van erue toe deiijlen.	XIII.
Van lande toe deiijlen of graeuen.	XIII.
Van tijnss ter losse toe besegelen ende die wairheit to seggen wat dair vuthgaet.	XVI.
Voir tijns liggen laten of onderpant bloeten.	XVI.
Pande an huijs ende erue ende van tijlber pande.	LV.
Van leen.	CIII.
Van dienstrecht.	LV. LIII.
Van dage holden buten der Stat.	LV.
Van erfnisse.	II.
Van tijns ende ghiestlike lude.	LXXVI.
Cloestern erfffenisse.	III.

Van saken op Schonen te richten.	XVII.
Van des vogets cledinge.	XVII.
Van betalingen op Schonen.	XVII.
Van onser vitten te bewonen.	XVIII.
Van huijsen houen ende eruen die voir den tijns blijuen liggen ende woemen sijnen tijns versumen mach.	CVII.

Waterrecht.

Van werpegelde ende Lotgelde ende van bedevaarden.	XIX.
Van die ghelt om sijn lijff ghordet.	XIX.
Wat men te lotgelde ende toe bedevaarden gheuen sal.	XIX.
Off een Scipheer meer gods ijn neme en dan worp.	XX.
Van verdoruen guets vracht.	XX.
Off scip ende guet ghenomen worden ende wedergecofft.	XX.
Off een ghiseler ontliep.	XXI.
Van beuolen gods vracht.	XXI.
Off een die guet verwairde geuangen worde.	XXI.
Off men den mast keruede off benninge slipperen lijet.	XXI.
Off een scip compt in een hauene van vrieslant.	XXII.
Van lichtscepен vten vlie off vten mersdiep.	XXII.
Van eenen loetsman bijnnen landes.	XXII.
Dat gheen borer den anderen buten en beclage.	XXIII.
Dageholden buten.	LV.
Van onsen voeget ofte olderman.	XXIII.
Van vechten buten landes.	XXIII.
Die eenen die misdaen hadde en wech vuerde.	XXIII.
Off ijeman indes anderen scip spronge.	XXIII.
Van vrede buten lands te bieden.	XXIII.
Off ijeman den anderen aensegelde.	XXIII.
Off een gast die mit onsen borgeren vaert enen borger mishandelde.	XXIII.
Van voeringen der sciepkijnder als men holt vuert.	XXIII.
Van scepes kijnderen orloff te hebben.	XXIII.

Die van eenen gewonnen is des en sal nijeman onderwijsden.	XXIII.
Off een scipheer scip vercofte off storue.	XXV.
Scipskijnderen zoelen helpen lijff en guet bergen.	XXV.
Van Rijnscepēn die guet brengen.	XXV.
Van scipmans loen te verbeteren.	XXVI.
Van wtuaeren ende schiepe indie hauene brengen.	XXVI.
Van scipheren rekenscap.	XXVI.
Van scepen te setten.	XXVI.
Van coeplude Rekenscap.	XXVII.
Die ouer Rekenscap sitten mogen tughen.	XXVII.
Van vlemsche pajment te betalen.	XXVII.
Van sciepen indie weteringe te leggen.	XXVIII.
Van schiepen aan die muer te leggen.	XXVIII.
Van paelgelde nijer Scepe.	XXVIII.
Van sciepen die inden borchwal in den gront ghengen.	XXVIII.
Van sciepsbreuen van verpendinge van geenre weirde.	XXVIII.
Die ijerste brief.	XXXIII.

Vechten.

Van eenre voersaet.	XXXIII.
Off scepen off Raet vuchten.	XXXIII.
Die ijerste brief vanden koeren.	XXXIII.
Van vrede te bieden.	XXXIII.
Off een gast enen borger misdede ende een ander borger den bistonde.	XXXV.
Wije berucht is van gebroken vrede.	XXXV.
Off een gast in Campen queme des magen misdaen hadden.	XXXVI.
Off een gast an den Raet nijet bliuen walde, ende ghaen mit homode.	XXXVI.
Off gast twiste des zoelen borger hem nijet onderwinden.	XXXVI.
Off een gast beteren wolde bi Scepenen.	XXXVII.
Een borger en sal des anderen mage nijet buten zueken.	XXXVII.

Van zwone te maken ende te holden.	XXXVII.
Off ijeman zwone breke.	XXXVII.
Off een borger voer enen gast zweende.	XXXVIII.
Off ijeman den die gheen zwone holden en wolde holpe dede.	XXXVIII.
Van ghelde dat inder zoenen geseget wordt.	XXXVIII.
Off een gast sijns mages ons borgers zoene breke.	XXXVIII.
Van huijsvrede (Scipvrede XXIII) (Hantvrede XLVII).	XXXVIII.
Off een borger in een huijs weke.	XXXVIII.
Off ijeman wrase dede inder Stat noet off Reijse.	XXXIX.
Off ijeman den scepen hinderde als zij richten.	XXXIX.
Wondinge bi dage.	XXXIX.
Wondinge na der Sonnen.	XXXIX.
Van gebrokener zwone off vrede en machmen nijet neen seggen.	XXXIX.
Die ander brieff.	XL.
Wapen in die hant te nemen.	XL.
Wije sijne broeke nijet betalen en mach.	XL.
Quade worde bijnnen koers.	XL.
Quaede woerden voir recht.	LI.
Vechten mijt vuijsten.	XL.
Verboden wapen laten te haelen off dair mede te vechten.	XL.
Van laden vten huse off vten koer.	XLI.
Van laden vter stat off te Campe.	XLI.
Off een gast in een huijs weke.	XLI.
Wat men hijet bijnnen koers te wesen.	XLI.
Van quaden worden bouen vrede.	XLII.
Dat nijeman des anderen guet verruechten en mach.	XLII.
Van vechten om sak'en die inden recht hangen.	XLII.
Van voerlucht die dach lecht is ende niet voir komet.	XLII.
Van wtleggen eens die enen nederslach ghedaen heeft.	XLIII.
Die van koer ende van schulden wtgeleget worden.	XLIII.
Van vechtlic ende nederslagen op dagen.	XLIII.

Off een borger enen gast hulpe daer gheen vrede geboden is.	XLIII.
Vander Clocken te slaen.	XLIII.
Off die vriende enen hulpen die sinen koer nijet betalen etc.	XLIII.
Een borger sal enen gast tueuen die misdaen heeft.	XLIII.
Woemen enen handadigen van nederslage zueken sal.	XLIII.
Van machsoene te gelden ende aen to brengen.	XLIII.
Van dwingen ter zoene van nederslage.	XLV.
Van borge voer zoene voer enen gast.	XLV.
Woemen gelt van zoenen keeren sal.	XLV.
Van koeren in wijntauernen buten koers.	XLV.
Een onschuldich man van nederslage mach borger werden.	XLV.
Van onsuuerlichen worden te scriuen.	XLVI.
Van wapengerucht bi nacht.	XLVI.
Van harnasch ende verboden wapen te dragen.	XLVI.
Ende dat wachters dat moegen dragen.	XLVI.
Van voervlucht van der Stat koer.	CV.
Off ijemant den wachters nijet en wolde antworden.	XLVI.
Die enen bi nacht wondet ende des nijet bekant en is.	XLVI.
Van wondingen eens wachters.	XLVII.
Van noetweer als een vrede geboden weer.	XLVII.
Van clage ouer ghewelt off gebrokenen vrede.	XLVII.
Van tughen ouer twiste ende broeke.	XLVII.
Van loeuuen voer lijff ende guet.	XLVIII.
Off man ende wijff vuchten.	XLVIII.
Off een Inwoenre tegen enen gast anden Rade nijet bliuen en wolde.	XLVIII.
Van koeren van doetslage ende hoe men die kueren nemen soll.	XLVIII.
Van wondinghe bi nacht wat die koer is.	XLVIII.
Van koer van wondingen bi dage.	XLVIII.

Wat een koerpont wesen sal.	XLVIII.
Van voirluchtigen luden ende oern guede ende in-boedelingen vijt onss. stadt ende vriheit bij nachte voeren noch in te nemen.	XLVIII.
Van vechtlic van ondade woemen die veruollgen sal.	XLVIII.
Van beruchtede lude van ondade.	XLVIII.
Des anderen guet niet verdobbelen of verspoelen voir jnt boick.	

Van gerichte.

Van die toe tughe geboden wort ende ten jersten gebode niet voir comet.	XLIX.
Off een borger den anderen voer Scholt doet bidden.	XLIX.
Van panden van verdienden loen ende van cost.	L.
Pande van huijshuere ende van pacht.	L.
Van onser stat panden.	L.
Pande een haernasch.	L.
Van bieden die in borgers gemude sitten.	L.
Van panden die eens anders sijn.	LI.
Die tilber guet in een huis staen laet dair an pant wort.	L.
Van tijnss opt onderpant toe versoeken.	XV.
Wes schulden voergaet dair van is wat.	XLVIII.
Van ondade niet beden.	XLVIII.
Wije botdaghe schuwet.	LI.
Van zwone geboden.	LI.
Dach opt huijs gheleget.	LI.
Verspreken om saken die gericht sijn.	LI.
Van dieftigen guede daer gericht wordt.	LI.
Van enen meijnedē te zweren.	LII.
Van quadē worden voer gerichte.	LII.
Die schuldich sijn ende nijet thuijs en comen.	LII.
Van besetten ende wie voergaen sal.	XLVIII.
Van Richten ouer misdadigen ende pijnigen.	LIII.
Van den Scarprichter alsmen richtet.	LIII.

Off twee panden aen een guet ende onrechte pand-	
weringe etc.	LIII.
Die pandweringe doet eens off meer.	LIII.
Die aengesproken wordt voor verstoruen schult.	LIII.
Een gast mach enen borger ouertugen.	LIIII.
Van verdienenden loen ende verteerden cost.	LIIII.
Van Tijnse te betalen.	LIIII.
Van dienstmans brieuen.	LIIII.
Borgers ende zoelen tegens malcanderen buten noch schulden dage holden.	LV.
Pande voer scholt zoelen staen opten vijfpenningh.	LV.
Dat ellic man tughen sal dat hij weet.	LV.
Van verdrenckten luden die gelt bij sich hebn.	LV.
Van tuge inder stat koer.	XXXV.
Die jrste pandinge LIII. wes besate voirgaet	XLVIII.
Van buten niet te beklagen.	XXIII.
Van tilber pande.	LV.
Van contumacia.	LV.
Van dienstlude woer sie niet voir dienen en sullen.	LV.

Van Scepenen ende Rade ende der Stat gueden.

Van der Stat sloten.	LVII.
Off een vanden Rade worde gheuangen.	LVII.
Van Scepenen ende Raet burgeren te werden.	LVII.
Item dat niemant van den Raede louen salvoir sine vrende.	LVII.
Van borgeren te maken.	LVIII.
Off een vanden Raede verarmede.	LVIII.
Datmen ghien brieue en segele zij en holden bijnnen der vriheit.	LVIII.
Van gasten den men brieuen ghift.	LVIII.
Van naeslotelen ter Stat sloten.	LVIII.
Van guede dat ijeman van den Rade cofte.	LVIII.
Van wijncoep der Stat Renthen.	LIX.

Van der Stat Cluijsteren.	LIX.
Van Scepen aff te kerent.	LVIII.
Van te Rade te comen ende des Raets pensien.	LIX.
Scepenen zoelen biden. borgermeestern bliuen.	LIX.
Wanneer men Rekenscap doen sal..	LX.
Van des Raets hoechtijts wijne.	LX.
Van ghewapenden Reijsen woemen hoeftmanne kesen sal.	LX.
Wat een hoeftman vander mijnte hebben sal..	LX.
Wije die Reijsen doen sal.	LXI.
Watmen van Reijsen to weruen hebben sal.	LXI.
Van anderen Reijsen binnen lands.	LXI.
Women Reijsen ouerscriuen sal.	LXI.
Reijsen in hollant ende in zelant.	LXL.
Reijsen in vlanderen ende yn brabant.	LXII.
Reijsen Oestwart.	LXIL.
Reijsen die verder vallen.	LXIL.
Alsmen der Stat water off dijke besiet.	LXII.
Van den boeden die Oestwart Reijsen.	LXII.
Die borgermeisters zoelen Richten dat onder oern etc.	LXII.
Off jemant den Scepenen hinderde als zij richten.	XXXIX.
Van dieflic goet van verdrencte luden gelt.	LV.
Van der Stat perden.	LXIII.
Van hollanders off ballinge borgeren te werden.	LXIII.
Woe vele koen men int broec slaen sal..	LXIII.
Van hirden ende weiden opten eijlanden.	LXIIII.
Van schuttingen opten eijlanden.	LXIIII.
Van verken opten melme.	LXIIII.
Van te grauen inder Stat dike..	LXIIII.
Van Rijnderen op zeueningen.	LXIIII.
Van gansen opten Eijlanden.	LXV.
Van sprocken ende holt haelen.	LXV.
Van holt te houwen buten den zwarten dijke..	LXV.
Van weteringen ende grauen int broeck,	LXV.
Van der Schouwe des vorss. grauen ende des broeks.	LXVI.

Van Scepenbrieuen.	LXVI.
Wanneer jemant van den Raede sterft.	LXVI.
Van fluwen, fuken, schutten opder Stat wateren.	LXVII.

Van orloge.

Off men die Clock sloege.	LXVII.
Dat men der hoeftlude gebot holden sal.	LXVII.
Off ijeman der wijmpel off banijer ontweke.	LXVII.
Nijeman en sal vorder wijmpel thuys comen.	LXVIII.
Off ijeman in Reijsen nederleghe.	LXVIII.
Off ijeman in Reijsen gelemt worde.	LXVIII.
Van harnasch toe hoeldan.	LXIX.
Van den scarprichter.	LIII.

Van Ampten ende ghilden.

Van Ambochtsluden want te snijden.	LXXIII.
Van wande bijnnen Campen ghereijt.	LXXIII.
Van gasten laken te snijden.	LXXIII.
Woe die ghilden mijt oren keerssen ghaen zoelen.	LXXIII.
Van Cremers opter straten te staen.	LXXIII.
Van naeslotelen.	LXXIII.
Van veijle te backen.	LXXIII.
Van zaede te vercopen.	LXXIII.
Van Schroeders.	LXXV.
Die optie werdeijns off segelers spreke.	LXXIII.
Van megeden ende Knechten orloff te gheuen.	LXXV.
Dat knechte ende megede vurwarden zoelen holden.	LXXV.
Van aen Kerken te werpen.	LXXVI.
Van grauen in Sinte Niclaes kerke.	LXXVI.
Van zarken in die kerke te leggen.	LXXVI.
Van prauanden bouen int begijne huijs.	LXXVII.
Van gueden die geistliken personen gheueuen werden.	LXXVII.

18*

Van banken in onss. vrouwen kerke.	LXXVII.
Van wroeghingen inden Zeente.	LXXVII.
Van werpen off schieten op kerchouen.	LXXVIII.
Woe die vleischhouwers laten zoelen.	LXXIX.
Van Rijnderen ende verken te slachten.	LXXIX.
Van visch te vercopen.	LXXIX.
Van kaerscepен ende visch te vercopen ende te leueren.	LXXIX.
Van heligen landschen heringe.	LXXX.
Van heringe te verleggen.	LXXX.
Van tongen onder schollen.	LXXX.
Van vleisch dat vijnich is.	LXXX.
Van vijnigen verken te slaen.	LXXX.
Den vijnigen verken salmen een oer affsnijden.	LXXX.
Van hoenren, gansen, vogelen ejer ende keese.	LXXXI.
Van gansen off vogelen die onvercofft bliuen.	LXXXI.
Van cluten boteren.	LXXXI.
Van hockesteren.	LXXXI.
Van salmen te snijden.	LXXXII.
Van gasten Aeft toe vercopen.	LXXXI.

Mate ende gewichten.

Dat allen maten zullen effen groet wesen.	LXXXII.
Van meten des merketdages.	LXXXII.
Van visieringe der wijne.	LXXVII.
Off ijeman te vele wijns tappen lijet.	LXXXII.
Van maten mitten nijenbrande.	
Van valscher mate ende valscher gewichte.	LXXXIII.
Van der wage.	LXXXIII.
Nijeman en sal des anderen guet verspelen.	LXXXIIII.
Van speelen bi keerssen.	LXXXIIII.
Van sitten des nachtes in Tauernen.	LXXXV.
Van dobbelen des dages off snachts.	LXXXV.
Van spelen om ghelach.	LXYV.

Van Kersauonde ende Vastelauonde ende anderen feesten.

Van verdeckeden aensichten.	LXXXVI.
Van Kersauonde te gheuen.	LXXXVI.

Van straten, steigeren ende ghotieren.

Off die Scepen een nieuwe straat maken wolden.	LXXXIX.
Van vulnisse op der Stat wegen.	LXXXIX.
Van Straten, Steigeren ende wonderen te maken.	LXXXIX.
Van messe te vueren optie weteringe die vter Reue ghaet.	XC.
Vander Straten Steijgern ende goetiern toe gelden.	XC.
Van der nijerstraten ten steigeren te gelden.	XC.
Wije ten steigeren gelden sal.	XC.
Van den Straten biden kerchoue.	XC.
Van holt op die straat te leggen.	XC.
Van holt opten korenmerct te leggen.	XC.
Van in die korenmercts porte te setten.	XCI.
Women tot ghotieren gelden sal.	XCI.
Van wonderen.	
Van opten vischmarct holt te slaen off te setten.	
Van staeluaten ende molensteijnen op te slaen.	XCII.
Van gebroecken siluer te coepen.	XCIII.
Van kinderen te besteden.	XCVIII.
Van smeer te sijden.	XCVIII.
Van eerden tot dijcken.	XCIX.
Woe men tot gotiren gelden sal.	XCI.
Van der Neringen buten der Stat.	XCVII.
Van buten bier niet dan bijnnen der muren te tappen.	XCVII.

Van alrehande dingen.

Van jniuriose woorden.	XCVI.
Van torue te veropen wt scepen.	XCVII.
Van torue bi tale te veropen.	XCVII.

Van torue inder Reue.	XCVII.
Van beeren ende zogen.	XCVII.
Van verken opten Straten ende biden dike toghaen.	XCVIII.
Van hēiligen verken.	XCVIII.
Van pijnres ende wijnbouen.	XCVIII.
Van smeer te sieden.	XCVIII.
Van kijnderen te bestaden.	XCVIII.
Van gebroken Siluer te copen.	XCVIII.
Van boemen die den moelen hinderen.	XCVIII.
Van quader hēberge.	XCIX.
Van geleiden des die schuldich is.	XCIX.
Van eerden ten dijken tusschen der Stat ende der Sluse.	XCIX.
Van ghieten wt venateren.	XCIX.
Van peck ende teer te smelten.	XCIX.
Van Noppen laken.	C.
Van den vloetdijc te vaeren.	C.
Van bier opp off wt te schiespen.	C.
Van die brouwen ende mede tappen.	C.
Van gasten solt te vercopen.	CI.
Van tijnnen kunnen vten wijnkelre te dragen.	CI.
Van waegen ende karren opter Straete te drauen.	CI.
Van meijbomen.	CI.
Van der Schomaker huden.	CI.
Van schieten int broeck.	CI.
Van hēiligen landschen heringe.	CII.
Van gronen heringe te solten.	CII.
Van die opter wacht nijet en eomen.	CII.
Die den anderen in sinen hōte wonde.	CII.
Van stapgelerde ende strijgelde.	CIII.
Off een stoer affbrake.	CIII.
Van wijne ouer die ijssel te tappen.	CIII.
Van heijde, riet barnen, pijck, teer smelten.	XIII.
Woemen heren guet vercopen soll.	CIII.
Van messe ende keerquaet storten.	CIII.

Van weruen buten der Stat weteringen ende bruggen.	CIII.
Van heijmelicheiden opter naester weteringen ende verkenscot.	CIII.
Van voerspraken om gelt.	CIII.
Van dijngen te setten off te richten ander Stat muer.	CIII.
Van verken ende beesten inder stat mueren ende toernen.	CIII.
Van voiruluchtigen vander Stat kuer.	CV.
Van leenguede of die angetalt worden ledich toe wesen.	CIII.
Van Mulners die hier malen willen.	CV.
Van gecofte burgers die Jair ende dach buten wonen.	CV.
Woe lange men ghiftingen guet verbijnden sal.	CVI.
Van den Scepenen en Officien eede ju die lateste secterne huius Libri.	
Van ghiftinge brieuen Scopen dat weder segen altoes.	CVI.
Van den goltmede toe werken silver.	CVI.
Van dat nijemant Renthe coepen sal up vreemde steeden.	CVI.
Dat de zoeuene wt mastebroick op de sijde der ijzelen dair de Stat Campen staet niet geuen sullen.	CVI.
Van onraet wat men opt huijs geuen sal.	CVI.
Scopen ende raedts pensie, vant laetste Jair daer hij jnne sterfft te comen tot eenen silueren kroes ter Stadt behoeff, ut habetur fol. 16 in R°. latere.	
Van executie te doen op Sententie bijder Raedt gewesen.	XCII.

